

PHÆDRI
AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE.
INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT
PETRUS DANET ACADEMICUS
JUSSU
CHRISTIANISSIMI REGIS,
IN USUM
SERENISSIMI DELPHINI.

BASSANI MDCCLXXXVII.
—
PROSTANT
VENETIIS APUD REMONDINI.
Superiorum Permissu, ac Privilegio.

SERENISSIMO

DELPHINO.

SI quis hoc opus solo ex nomine, vel autorem operis ex una fortuna æstimabit, SERENISSIME PRINCEPS, putabit fortasse me vel sapientiæ tuæ non meminisse, vel dignitatis, qui Fabulas offeram Tibi, & velim Te in summâ altitudine gloriæ collocatum

cum liberto fabulari. Si tamen vel de his Fabellis, vel de Scriptore Fabellarum judicabis non ex illorum sensu, parum sano & intègro, sed ex illo gustu acutissimo, qui Tibi est innatus ac ingenitus, sic opus ipsum suscipies, sic autorem ipsum complecteris, ut putes nec operis tenuitatem tuæ sapientiæ, nec autoris humilitatem dignitati tuæ posse quidquam officere.

Non dubitabis profecto, SERENISSIME PRINCEPS, cum eo liberto confabulari, cui ad Augustum Imperatorem erat aditus perfacilis, cuique sua virtus non libertatem modo, sed opes, honores & summorum Principum amicitiam conciliavit; qui non minus habuit fiduciæ ut mores dissolutos carperet Optimatum, quam artis, ne exulceraret animos; qui ita fuit accommodatus ad erudiendam plebem propter simplicem & quasi nudam Apologorum venustatem, ut dignissimus fuerit Imperatorum amicitia & consuetudine propter excelsam quandam & politiores tum vitæ, tum sententiarum elegantiam.

Sic age cum Phædro, ut Athenienses & Romani terrarum domini solèbant agere cum servis, quibus inter Saturnalia dabant aliquam ludendi secum, & pulandi, colloquendi, imperandi potestatem. Neque vero, quanquam ille est Fabularum artifex, habebis

comitem indignum Tui. Quot enim edidit Fabulas, tot satyræ sunt, in quibus vel abstrusioris Philosophiæ utilissimâ capita jucundissime tractavit, vel callide adumbravit ætatis suæ corruptissimâ tempora, & conatus est, sermone belluis attributo, homines emendare. Provocavit eos ad ipsum naturæ tribunal, ut quod in se mali aut boni nolebant agnoscere, id in feris contemplati fugerent aut optarent. Nam quis in cane, fidem; in agno, lenitatem; in formicâ laboris assiduitatem commendari audiat; nec in homine damnet continuo perfidiam, crudelitatem, ignaviam? Aut quis accuset in lupo rapacitatem, dolos in vulpe, in leone sævitiam; nec ista omnia in unum sæpe hominem confluisse indignetur?

Quòd si referre volueris animum, SERENISSIME PRINCEPS, ad illas rerum imagines, cognosces totam de moribus disciplinam, totam civilem scientiam iis contineri, quarum altera vitam debet omnium informare; utraq; tuam. Cogita enim; & ipse tecum reputa, quot & quantis virtutibus instructum esse Te oporteat, ut teneas Regni Christianissimi clavum, & Parentis tui sedem tantâ æquitate stabilitam, tot victoriis conspicuam, tot aulam Provinciis. Debes Te Gallis, quorum ut summus est in suos Reges amor, summa veneratio, ita

summam necesse est esse Regum in regendis illis pietatem, integritatem, æquitatem. Sedebis in luce Europæ, in oculis clarissimi Imperii, atque in auribus universarum late gentium ac nationum positus. Intuebitur in Te incredibilis civium & populorum, cum sociorum, tum etiam hostium multitudo. Convertent se tuos ad nutus infinitæ urbes, innumera- biles Provinciæ, ac virtutes omnes tuas tanquam ex edito quodam Theatro suspicient.

Accedit ad hanc difficultatem, SERENISSIME DELPHI- NE, sustinenda Tibi Ludovici, bello & pace Maxi- mi, fama, tantarum & tot virtutum splendore col- lecta. Vides quam sit ejus longe lateque diffusum nomen; vides quo vultu, quo supercilio Gentes om- nes, Civitates, Principes, Imperatores, Europam denique totam solus convertit & commovet; quantâ armorum suorum felicitate modo suos tegit, modo lacepsit improbos, modo se & Regnum lacepsitus ulciscitur! Quam facile inconstantiam fortunæ con- siliorum prudentiâ moderatur, & victoriæ jura per sua castra, quorum numero terras & maria occupat, sic dividit & partitur, ut uni Ludovico victoria vi- deatur ubique laborare. Aspicias qua fortitudine con- tra externos, qua fide pro sociis, qua humanitate cum suis omnia gerere consuevit.

Hanc

Hanc Tibi viam, SERENISSIME PRINCEPS, Ludovicus aperuit. Te ad has laudes, quasi quadrigis volantem admiramur. Tuum est illud curriculum, in quo insistere, ut summopere gloriosum est, ita arduum atque difficile. In hac autem dignitate quos alios autores agendi & regnandi sapientius consulas, quos sequare tutius, quam qui, licet mortui, Principes tamen etiamnum admonent, neque possunt adulando decipere. Sunt enimvero in aula Regum versuti innumeri homines, diurnâ consuetudine ad servilem assentationem exercitati, qui Principi, non ex animo, sed sui commodi gratiâ, famulantur. Norunt illi solas fortunæ vias, nihilque ejus causâ prætermittunt; & quoniam eorum cupiditati veritas adversatur, solent illam ab accessu Principum procul amandare.

Ne committe, SERENISSIME PRINCEPS, huic hominum generi partem ullam existimationis tuæ. Monitores adhibe potius, quos olim Socrates Regibus offerebat. Antiquos intelligo scriptores, qui Principibus præferunt facem; qui dubitantes confirmant, errantes revocant; & adeo non adulantur, ut egrègiâ fidelitate & acerbitate salutari impune plerumque sæviant. Jam vero cum multi sunt ejusmodi scriptores, tum nullus fere est utilior Tibi quam Phædrus

drus. Fabellas habet cum philosophiæ præceptis miro quodam artificio conjunctas, in quibus natus rerum depictarum lepos ad excellentem morum disciplinam sic accessit, ut nec præceptorum severitas elegantiae fabularum; nec fabularum exilitas, præceptorum majestati detrahat quidquam.

Has ergo fabulas, SERENISSIME PRINCEPS, diurnâ manu, has nocturnâ versabis; eoque diliges vehementius, quod non tam mea, quam Illustrissimi Ducis MONTAUSERII manus offerat. Ille vires mihi, ille suppeditavit animos, ille impulit ut auderem hac in parte studiorum tuorum Tibi prodesse quodammodo. Tu fave novo huic labori, quem & eo jubente suscepi, & te annuente confeci. Erit hæc meorum votorum summa, si videbor obsequio te non inani coluisse, sed contulisse aliquid ad excolendum tanti Principis ingenium, in quo fortunam Imperii Christianissimi, spem maximi Regis, Gallorum vota, totius Orbis expectationem Deus Optimus Maximus felicissime deposuit.

*Tibi Devotissimus
PETRUS DANET.*

P R Æ F A T I O .

PARUM cordati sapientesque videntur ii, qui Fabularum vel audito nomine, fastidio delicatissimo statim afficiuntur, & ab illis, ut a puerilibus oblectamentis, toti abhorrent. Etenim faciunt intelligendo, nihil ut intelligant, cum tam austerâ & insolenti fronte utilissimum vitæ humanæ commentum audent improbare. Enimvero naturam humanæ mentis si velis penitus introspicere, vim quandam in ea deprehendes cum infirmitate conjunctam, unde omne Fabularum genus, seu humani ingenii commenta habent originem: & vis quidem efficit ut veritatis lucem contempletur; infirmitas contra, ut ipsius splendorem sustinere vix possit. Hinc est quod Ægyptii veritatem hieroglyphicis; Philosophi numeris; Poëtæ fabulis; Oratores figuris; ipsi etiam vates Divino afflati Spiritu allegoriis; imo & ipse Christus, hoc est, ipsa Sapientia involutam parabolis quasi velis quibusdam posteris transmiserunt. Nimirum imbecilliores sunt hominum oculi propter naturæ pravitatem, quàm ut totam veritatis lucem ferre valeant; & nescio quo fato ipsa veritas minus, quàm veritatis umbra blandiatur. An quia plus nobis arridet, cum nostro labore detegitur & eruitur ex Ænigmatum involucris? An quia tanta est in hominibus perversitas, tanta mentis depravatio, ut qui amant lucentem veritatem, oderint iidem ipsi redarguentem; neque veritati pateat ullus ad eorum mentes, nisi per quosdam quasi cuniculos, accessus.

His rebus permoti viri, quos habuit Antiquitas clarissimos, Origo Fabularum. fabulas commenti sunt, quò universa Philosophiæ præcepta

Pbædri Fabul.

b

tra-

traderent, & quò mentes hominum a pictura imaginibusque virtutum, ad rem, veritatemque traducerent. Potuere quidem viri in omni disciplinarum genere versati, Philosophiæ præcepta stilo asperiore, & angustis concisisque disputationibus explicare, qui mos fuit omnium Philosophorum: at ingeniosissimi humani animi exploratores, cum viderent nihil quicquam perfecisse Philosophos, nisi ut demum & vituperarentur a plebe, cujus ab intelligentia veritatem longissime disjunxerant; & contemnerentur a principibus, quorum ad gustum eandem non satis accommodaverant: cogitarunt hanc esse fabularum integumentis involvendam, ut ab ejus accessu, nec rerum excelsitas plebeculam, nec præceptorum acerbitas principes removeret.

Utilitas
Fabula-
rum.

Nemini enim non debet esse persuasum plus profuisse humano generi hoc scriptorum genus, quam Chrysippos & Crantoras; atque homines melius fuisse fabulis & exemplis, quam præceptis Philosophiæ commonitos. Nuda quippe illa docendi præcipiendique ratio, quæ Philosophis nimium familiaris est, teneriores aut vitiosos animos fere offendit; fabularum vero Ludus tum jucundiora monita virtutis efficit, tum humanas mentes a vitiis avocat securius.

Lucr.
lib.1. & 4.

*Et veluti pueris absynthia tetra Medentes
Cum dare conantur, prius oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flavoque liquore,
Ut puerorum ætas improvida ludificetur
Labrorum tenuis: interea perpotet amarum
Absynthi laticem, deceptaque non capiatur,
Sed potius tali factio recreata valescat.*

Et vero Græci fabulatores hanc scribendi formam post Ægyptios sequuti sunt, quæ possent in sui sæculi mores corruptos impune quasi per ludum invehere, & quæ mansuefacti

homines & exculti a rudibus, tetrisque factis ad elegantiora honestioraque defluerent. Si enim summa summorum virorum exempla proposuissent hominibus ad imitandum, infirmitatis excusatione se defenderent; quam sane habent nullam, quoties animadvertunt ea præstari ab apibus & formicis, quæ ipsi se posse negant; ea quoque vitari quæ ipsi admittere non erubescunt. Id sane sentiebat divinus Plato, qui fabulas commendavit maxime, cum hortatus est nutriculas, ut pueris fabulas narrarent, animosque illorum diligentius fabulis, quam corpora ipsa manibus informarent. τὸς δὲ ἐκκρίδοντας πείσομεν τὰς τροφάς τε καὶ μητέρας λέγειν τοῖς παισὶ, καὶ πλάττειν τὰς ψυχὰς αὐτῶν τοῖς μύθοις πολλὸν μᾶλλον ἢ τὰ σώματα ταῖς χερσὶ. Facile enim intelligi potest, satius esse teheras mentes effingere prius ad verum & ad bonum, quàm in partem alterutram deteriorem inclinarint, unde postea nisi labore multo deduci ac deflecti nequeant; quod præsertim fit apologis, qui primâ specie pro vilibus nugis habentur, at revera prudentibus consiliis vitam instituunt. In iis enim cum animalium dotes aut vitia explicantur: diversa continuo hominum ingenia deteguntur. Cum commendatur in agno simplicitas; in formica laboris constantia; fides in cane, commendantur in primis hæ virtutes in homine: cum vero redarguitur in lupo furor, & rapacitas; adulatio, fraudes, & alia hujusmodi vitia in vulpe; monetur quisque nostrum ut ab his quàm maxime abhorreat. Potest igitur unusquisque suam in his apologis imaginem propriis ac nativis expressam coloribus contemplari, suam quodammodo indolem recognoscere, & ad illos ut ad speculum minime fallax vitam conformare.

Neque mirum adeo tot numerari scriptores fabularum inter præstantissimos viros qui olim floruerunt. In hoc scribendi genere Græci Ægyptios habuere duces, qui per hieroglyphicas

Platolib.
2. de Re-
publ.

Auctores
Fabula-
rum.

imagines, animi sensa & res ipsas tamquam litteris exprimebant. Fuit Æsopus ex insula Samo admodum ingeniosus fingendorum apologorum artifex, a quo omnes postea apologi dicti sunt Æsopii. Taceo Hesiodum qui fabulosos Deorum ortus carmine cecinit: omitto Porphyrium qui, teste Eusebio, libros composuit in quibus fictitias Deorum genealogias instituerat: prætereo innumeros alios fabulatores, ut Orpheum, Musæum, quorum opera cum illorum nominibus pene interierunt, e quibus tamen Ovidius sua in varias mutatorum corporum formas deprompsit argumenta. Nullus ferme fuit inter antiquos Poëtas, aut historiæ scriptores, tum Græcos, tum Latinos, qui non aliquid fabularum suis operibus inseruerit. Testes sunt locupletissimi Homerus, Hesiodus, Ennius, Horatius. Verum nullus hoc scribendi genus usurpavit ex instituto, præter Æsopum, in his jocis fingendis facile principem; & ab illo deinde Phædrum, qui diu latuit ignobilis, culpâ & incuriâ temporum; quique nostra ætate rediit ad maximum splendorem curâ & vigiliis Fratrum Pithæorum. Ingens sane beneficium toti rei litterariæ contulerunt summi illi viri, cum Phædri apologos publici fecere juris. Nemo enim non sentit florente adhuc linguâ Latinâ scripsisse Phædrum, suasque fabulas conspersisse optimis & ad vitam utilissimis sententiis. Non est vero quod reprehendant nonnulli Phædrum, ut minus religiosum in observandis numeris, & legibus carminis jambici: nam usus est fortasse ille comicorum licentiâ, neque tantâ putavit religione retinendos esse numeros, dum pure & emendate loqueretur. Quo in studio adeo nemini cedit, ut apud veteres fuerit nemo, qui haberet ingenium ad illam Terentii lenitatem magis factum quam Phædrus. Et vero necesse fuit eum hoc uti genere scribendi tenero & suavi, magis quàm gravi; cum ea sit Apologorum natura, ut sermone non

debeant, nisi facili, nisi molli, nisi simplici tractari. Quamobrem adhibere maluit jambos in scribendis fabulis, quod hoc metri genus a quotidiano & naturali sermone recedat minus; atque adeo ab ipsa quasi natura, si creditur Aristoteli, appositum & comparatum sit.

Jam si quis erit qui quærat hujus novæ editionis occasione, quæ me causa impulerit, ut ad Phædrum de novo excudendum, hoc tempore accederem; is si me satis audiet, fatebitur nullam potuisse contingere, tum magis honorificam mihi, tum litteris perdiscendis utiliore. Ubi primum per-illustris Dux MONTAUSERIUS instituendo Serenissimo DELPHINO fuit a Sapientissimo Rege præpositus, eo studia cogitationesque contulit, ut in erudiendâ mente, & informandis moribus teneri Principis, Rempublicam litterarum erudiret, ornaret, amplificaret. Nimirum vir ille præstantissimus ut erat in omni varietate disciplinarum excellens, & quidquid otii, vel defendenda patriæ salus, vel propaganda Principis gloria reliquerat, id omne collocarat in celebrandis & recolendis artibus iis, quas alii sine summo & quasi sempiterno otio non facile pervestigant, intelligebat in auctoribus Latinæ linguæ contineri multa quæ ad vitam recte componendam maxime conferrent: verum ut ad illos auctores pervolvendos, faciliior, & mollior aditus haberetur, vidit multa in eis inesse, quæ, quanquam ab interpretibus pene innumeris fuere tractata, sunt tamen aut obscuriora, aut minus cohærentia, aut non satis explicata; quæque adeo illustrari verbis, explicari notis oporteret, ne puerilium animorum impetus, occurrentibus difficultatibus quàm plurimis in horum librorum lætione, retardaretur. Cogitavit primus eâ vi ac ingenii luce qua præstat, id certius effici non posse, quam continuâ quadam interpretatione Auctorum, maxime vero Poëtarum; & adjectis quibusdam notis, iisque bre-

vibus, ad singula loca, in quibus petita vel e Grammatica, vel ex Historia, vel aliunde difficultas invenitur. Facit enim interpretatio ut præpostera & inter se implicata verba, in nativum ordinem digerantur. Faciunt autem notæ, ut obscura illustrentur, & abstrusa pateant; facit demum notarum brevitatis, ut earum rescindatur importuna luxuries. Atque hæc fuit consilii mei ratio, cum jubente Illustri Duce Montauserio, ut antea Dictionarium condendum, sic hodie suscepi Phædrum explanandum. In quo Montauserii mentem utrum fuerim assecutus, aliorum erit, non meum judicare.

Nec mediocri fuit adjumento atque incitamento Clarissimi BOSSUETII auctoritas & consilium, quem ad summa omnia mente & animo videtur natura genuisse, ars effinxisse, studium & exercitatio perfecisse: cujus fuit laus quædam singularis & pene propria, ut in infinitâ litterarum, tum sacrarum, tum prophanarum multitudine perinde excelluerit, ac si in una solummodo disciplina studium omne suum posuisset; quem ut inter doctissimos eloquentia, sic doctrina inter eloquentissimos tanta felicitate semper extulit, ut eum nec in aula regia sine incredibili voluptate, nec in subselliis Theologicis sine maxima admiratione quisquam audiverit; quem denique postquam LUDOVICUS MAGNUS LUDOVICO FILIO PRÆCEPTOREM perhonorifice acciverit, quotidie videmus negotia cum otio, otium cum negotiis tantâ industriâ conjungentem, ut apud eum nihil tumultus aulae tranquillitati studiorum, nihil studendi assiduitas obsequiis & muneri præstando detrahat quicquam. Ille simul ac cognovit consilium Ducis Montauserii utile Delphino, dignum Rege Ludovico, litterarum gloriæ, & Galliarum splendori per-opportunum, non cessavit hortando impellere, ut quæ tanti operis pars mihi obtigisset, qua possem diligentiam perficerem. Atque hoc etiam opus no-

strum

strum mire promovit Nobilissimus HUETIUS. Qui in omni doctrinæ genere, tum laboris contentione, tum felicitate ingenii, eo progressus est, ut quærenti defuerit orbis scientiarum; sic universas eruditionis opes exhaustit, ut non ipsi quemadmodum aliis tempus ad discendum, sed materia & res ipsæ defuisse videantur. Profecto non tam est unus e doctis Huetius, quàm viva quædam & ut ita dicam ambulans Bibliotheca, quàm scientiarum exemplar & species ipsa doctrinæ: Adeo summa, infima, recondita, obvia, in numero habet, & quasi ad manum. Tot tamque eximiis disciplinis conciliatricibus regum, maximo sapientissimoque Ludovico Regi Christianissimo innotuit, & ab eo vocatus in partem gloriosissimi sanctissimique muneris, quo per optimam & accuratissimam Serenissimi Delphini institutionem, gentium prope infinitarum saluti & felicitati consulitur.

At quoniam videtur tua interesse, Lector, vel maxime PHÆDRI
VITA.
scire quis fuerit Phædrus, eam rem brevi proloquar. Si quæ olim a Suetonio de Poëtis, Philologis & Grammaticis Latinis conscripta fuerant, ea ad nos integra pervenissent, Phædrum certe nossemus melius: neque enim mihi credibile est, eum fuisse prætermisum a Suetonio, qui tantâ diligentia veterum illorum perquisierat vitam, & ad posteros, nisi invidissent fata, transmiserat. Phædri meminere Martialis & Avienus, quorum hic Theodosio imperante floruit. Sed nihil præter memoriam tanti viri nobis reliquerunt. Quare sibi ipsi facem præferat Phædrus, suæ sibi vitæ scriptor sit ac testis. Thrax fuit, quod hominum genus primis temporibus, & disciplinarum artiumque cognitione, & severâ morum disciplinâ fuit excultum. At, ut misera est humanarum conditio rerum, tanta illos temporum decursu barbaries fœdavit, ut, si Thucydidem credimus, nihil Thracibus crudelius fuerit, efferacius nihil:

hæc tamen feritas & barbaries nihil obfuit Phædro ad præclaram artium cognitionem contendenti. Conditione servus fuit, quod ipsi vitio dari non debet, cum servitus fuerit ipsi communis cum Æsopo, Terentio & aliis præstantibus ingeniis. Qua autem occasione Romæ in domo Augusta servierit, non omnino patet. Constat solummodo, eum ob elegantiam ingenii, morumque suavitatem fuisse manumissum, unde illius opus inscribitur PHÆDRI AUGUST. CÆSARIS LIBERTI. Vixit ætate Octavianæ Cæsaris ac Tiberii, quanquam & potuerit ad Caji usque tempora pervenisse, cum multum senex vixerit, ut ipse docet fabula libri quinti de venatore & cane senio debili. Fuere ipsi inimici non pauci, quorum contumeliis persæpe jactatus est, ut probant frequentes illius querelæ. Hos inter fuit ipsi infensissimus Sejanus, penes quem tum temporis erat auctoritas summa, teste Suetonio. De illo sic Phædrus conquestus est,

Quod si accusator alius Sejano foret,

Si testis alius, judex alius denique,

Dignum faterer esse me tantis malis,

Nec his dolorem delinirem remediis.

Libros Fabularum scripsit quinque, quorum tres consecrat Particuloni, Phileto & Eutycho, quos omnes arbitror pileata capita fuisse. Jam nihil est quo te amplius morer, (Amice Lector) quod te moneam habeo jam nihil, nisi ut te hoc sæculo felicem, felices litteras, felicissimos litteratos viros prædices, qui Delphini studia sic possunt adjuvare, ut publica omnium studia promoveant; sic in hodierni temporis famam & utilitatem adlaborant, ut in sempiternam gloriam adlaborant. Fruere his bonis quæ tibi largitur verus ætatis nostræ Mæcenæ MONTAUSERIUS, qui jamdudum ivit in litterarum plausum & cujus nomen vivet,

Latinis dum manebit pretium litteris.

TESTIMONIA

D. E. P. H. Æ. D. R. O.

PHÆDRUS ipse de se, lib. 5. ad Particulonem.

*Chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium litteris.*

Et libro quarto Particulonem & alios alloquens

Vestras in chartas verba transfertis mea.

MARTIALIS 3. Epig. 20., de Canio

An æmulatur improbi jocos Phædri.

AVIENUS in Præfatione Fabularum quas edidit.

*Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos re-
solvit.*

LIPSIUS ad Senec. Consol. Polyb. c. 27.

Phædrus Tiberii Libertus, jam condiderat logos Æsopi

Et, Pulcherrimis versibus latinos fecerat, qui extant.

LAUR. PIGNORIUS Epist. 13.

*Etiā ego venire possim in litterarum plausum, velut
loquitur elegantissimus Fabulator Phædrus.*

DEMSTERUS ad Rosinum Antiquitatum Romanarum scriptorem.

Phædrus Thrax, Tiberii Libertus, Fabularum luculentus scriptor.

ÆTAS PHÆDRI Ex Ger. Joan. Vossio de Poetis Latinis,
Sub Tiberio vixit Phædrus Thrax Augusti Cæsaris Libertus, & qui se Augustum dicat vidisse jus dicentem, & Bathyllum Cilnii Mæcenatis libertum saltantem.

PHÆDRI FABULARUM INDEX.

• Prior numerus librum, alter Fabulam,
Tertius paginam denotat.

A

ÆSOPUS ad Garrulum, 3. 19.
62.

Æsopus interpres testamenti, 4. 4.
67.

Æsopus ludens, 3. 14. 57.

Æsopus, & *Petulus*, 3. 5. 47.

Æsopus, & *rusticus*, 3. 3. 45.

Agnus a Capella nutritus, 3. 15.
58.

Anus ad Amphoram, 3. 1. 44.

Apes, & *fuci vespa* iudice, 3. 13.
56.

Aquila, *cornix*, & *testudo*, 2. 6.
34.

Aquila, *felis*, & *aper*, 2. 4. 31.

Arbores in deorum tutela, 3. 17. 60.

Asinus egregie cordatus, 1. 15. 15.

Asinus, & *galli*, 3. 20. 62.

Asinus, & *leo venantes*, 1. 11. 11.

Asinus irridens aprum, 1. 29. 25.

C

Cesar ad atriensem, 2. 5. 32.

Calvus, & *musca*, 5. 3. 92.

Canes famelici, 1. 20. 18.

Canis, & *crocodilus*, 1. 15. 22.

Canis, & *lupus*, 3. 7. 49.

Canis fidelis, 1. 23. 21.

Canis natans, 1. 4. 6.

Canis parturiens, 1. 19. 18.

Canis, *thesaurus*, & *vulturius*, 1.
27. 24.

Canum legati ad Jovem, 4. 17. 77.

Capella, & *hirci*, 4. 15. 76.

Cervus cornibus impeditus, 1. 12. 12.

Cervus, & *boves*, 2. 8. 36.

Cicada, & *noctua*, 3. 16. 59.

D

Demetrius, & *Menander*, 5. 1. 89.

Duo calvi, 5. 6. 95.

E

Epilogus ad Eutychum, 4. 25. 80.

Equus, & *aper*, 4. 3. 66.

Eunuchus ad improbum, 3. 11. 55.

Ex sutore medicus, 1. 14. 14.

F

Formica, & *musca*, 4. 23. 83.

Frater, & *soror*, 3. 8. 50.

Fur aram compilans, 4. 10. 74.

G

Graculus superbus, 1. 3. 5.

Gubernator, & *nauta*, 4. 16. 76.

H

Hercules, & *Pluto*, 4. 11. 75.

Homo, & *asinus*, 5. 4. 92.

Homo, & *canis*, 2. 3. 30.

Homo, & *colubra*, 4. 18. 79.

I

Invidia virtutum comes, 2. 9. 38.

L

Leo regnans, 4. 12. 75.

Leo sapiens, 2. 1. 29.

Leo senio confectus, 1. 21. 19.

Lupus, & *agnus*, 1. 1. 2.

Lupus, & *grus*, 1. 8. 9.

Lupus, & *vulpes* *judice simio*, 1. 10. 10.

M

Margarita in sterquilinio, 3. 12. 55.

Milvius, & *columba*, 1. 31. 27.

Mons parturiens, 1. 18. 17.

Muli, & *latrones*, 2. 7. 35.

Mulier parturiens, 1. 18. 17.

Musca, & *Mula*, 3. 6. 47.

Mustella, & *homo*, 1. 22. 20.

Mustella, & *mures*, 4. 1. 65.

N

Naufragium Simonidis, 4. 21. 81.

O

Occasio depicta, 5. 8. 98.

Ovis, *canis*, & *lupus*, 1. 17. 17.

Ovis, & *cervus*, 1. 16. 16.

P

Panthera, & *pastores*, 3. 2. 44.

Passer, & *lepus*, 1. 9. 10.

Pavo ad Junonem, 3. 18. 6.

Pera, 4. 9. 73.

Phadrus de Fabulis, 41. 20. 80.

Phadrus in Fabularum Æsopiarum censors, 4. 6. 70.

Princeps Tibicen, 5. 7. 69.

Prologus ad Particulonem, 5. 88.

Prologus, *Æsopus*, 1. 1.

Prologus, *exemplis*, 2. 28.

Prologus, *joculare*, 4. 64.

Prologus, *Phadri*, 3. 40.

Pugna murium, & *mustellarum*, 4. 5. 69.

R

Rana rupta, 1. 24. 21.

Ranae ad solem, 1. 6. 7.

Ranae metuentes taurorum praelia, 1. 30. 26.

Ranae Regem postulantes, 1. 2. 3.

Repente calvus, 2. 2. 30.

Res gesta sub Augusto, 3. 10. 52.

S

Scurra, & *rusticus*, 5. 5. 93.

Simii caput, 3. 4. 46.

Simonides a Diis servatus, 4. 24. 84.

Socratis dictum, 3. 9. 51.

T

Taurus, & *vitulus*, 5. 9. 99.

V

Vacca, *capella*, *ovis*, & *leo*, 1. 5. 7.

Venator, & *canis*, 5. 10. 99.

Viatores, & *latro*, 5. 2. 91.

Vipera, & *lima*, 4. 7. 72.

Vulpes, & *aquila*, 1. 28. 25.

Vulpes, & *ciconia*, 1. 26. 23.

Vulpes, & *corvus*, 1. 13. 13.

Vulpes, & *draco*, 4. 19. 79.

Vulpes, & *hircus*, 4. 8. 72.

Vulpes, & *uva*, 4. 2. 65.

Vulpis ad personam tragicam, 1. 7. 8.

INDEX

SENTENTIARUM

AD FABULAS PHÆDRI.

LIBER PRIMUS.

- F**ACILE est opprimere innocentem, I. 1. 2.
 Minima de malis, I. 2. 3.
 In propria pelle quiesce, I. 3. 5.
 Avidum sua sæpe deludit aviditas, I. 4. 6.
 Potentioris societatem fuge, I. 5. 7.
 Improborum improba soboles, I. 6. 7.
 Stultorum honor inglorius, I. 7. 8.
 Malos tueri haud tutum, I. 8. 9.
 Ne insultes miseris, I. 9. 10.
 Mendaci ne verum quidem dicenti creditur, I. 10. 10.
 Ridicula in imbelles virtutis ostentatio, I. 11. 11.
 Utilissimum sæpe quod contemnitur, I. 12. 12.
 Laudatore nihil insidiosius, I. 13. 13.
 Fallax vulgi iudicium, I. 14. 14.
 Pauper dominum, non sortem mutat, I. 15. 15.
 Fidejussorem infidum cave, I. 16. 16.
 Calumniatorem sua pœna manet, I. 17. 17.
 Horret quisque adire locum ubi lusus est, I. 18. 17.
 Omnem aditum malis prœcludito, I. 19. 18.
 Stultitia plerumque exitio est, I. 20. 18.
 Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est, I. 21. 19.
 Qui alteri suam ob causam commodat, injuria postulat id gratis op-
 poni sibi, I. 22. 20.
 Suspecta malorum beneficia, I. 23. 21.
 Potentes ne tentes amulari, I. 24. 21.

Rete ne tendas accipitri & milvio, 1. 25. 22.
Par pari refertur, 1. 26. 23.
Avarus suus sibi carnifex est, 1. 27. 4.
Ne magnus tenuem despicio, 1. 28. 25.
Est cui magno constitit dilectum, 1. 29. 25.
Mala publica in plebem recidunt, 1. 30. 26.
Cui fidas, vide, 1. 31. 27.

LIBER SECUNDUS.

Sunt etiam sua premia laudi, 2. 1. 29.
Simile simili gaudet, 2. 2. 30.
Impunitas peccandi illecebra, 2. 3. 30.
Vir dolosus seges est mali, 2. 4. 31.
Ne quid nimis, 2. 5. 32.
Potentiam malitia adjutam quis effugiat, 2. 6. 34.
Plura timenda divitibus, 2. 7. 35.
Plus videas tuis oculis quam alienis, 2. 8. 36.
Epilogus, 2. 9. 38.

LIBER TERTIUS.

Rei bonæ vel vestigia delectant, 3. 1. 44.
Benefico bene erit, 3. 2. 44.
Experientia præstantior arte, 3. 3. 45.
Mentem hominis spectato, non frontem, 3. 4. 46.
Erit ubi pœnas det procax audacia, 3. 5. 47.
Ridenda imbecillorum superbiloquentia, 3. 6. 48.
Liber inops serva divite felicior, 3. 7. 49.
Sat pulcher, qui sat bonus, 3. 8. 50.
Fidelem ubi invenias virum, 3. 9. 51.
Ne sis credulus maxime criminatori, 3. 10. 52.
Deformitas dolenda quæ ex merito venit, 3. 11. 55.
Optima sæpe despecta, 3. 12. 55.
Opus artificem probat, 3. 13. 56.
Otiare, quo labores, 3. 14. 57.
Qui educat, pater magis, quam qui genuit, 3. 15. 58.

- Humanitas, & gratior, & tutior*, 3. 16. 59.
Fructu non foliis arborem aestima, 3. 17. 60.
Tuis contentus ne concupiscas aliena, 3. 18. 61.
Multi homines nomine, non re, 3. 19. 62.
Miserrimus qui in vita miser, post mortem miserior, 3. 2. 62.

LIBER QUARTUS.

- Astutus astu non capitur*, 4. 1. 65.
Spernit superbus quæ nequit assequi, 4. 2. 65.
Vindictæ cupidus sibi malum accersit, 4. 3. 66.
Homines non numerandi, sed ponderandi, 4. 4. 67.
Feriunt summos fulmina montes, 4. 5. 69.
Stultus nisi quod ipse facit, nil rectum putat, 4. 6. 70.
Maledico maledicens pejus audiet, 4. 7. 72.
Improbi ne pareant, perdunt, 4. 8. 72.
Suus cuique attributus est error, sed non videmus mantica quod in ter-
go est, 4. 9. 73.
Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo, 4. 10. 74.
Opes irritamenta malorum, 4. 11. 75.
Sinceritas laudanda, 4. 12. 75.
Pares non habitus, sed virtus facit, 4. 15. 76.
In secundis time, in adversis spera, 4. 16. 76.
Nimia verecundia inverecundum facit, 4. 17. 77.
Malo qui benefacit, pejorem facit, 4. 18. 79.
Avarus auri custos, non dominus, 4. 19. 79.
Inventa perficere non inglorium, 4. 20. 70.
Veras divitias eripit nemo, 4. 21. 81.
Magna ne jactes, sed præstes, 4. 22. 82.
Vera gloria fictam obscurat, 4. 23. 83.
Deum colenti stat sua merces, 4. 24. 84.
Multum auxiliatur qui cito, 4. 25. 86.

LIBER QUINTUS.

- Nihil ad honorem famâ ingenii aptius*, 5. 1. 89.
Ventosa lingua : pedes fugaces, 5. 2. 91.
Sponte peccanti nullus est veniæ locus, 5. 3. 92.
Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit, 5. 4. 92.
Præjudicata opinio iudicium obruit, 5. 5. 93.
Non omnia omnibus congruunt, 5. 6. 65.
Stulta superbia videtur ab omnibus, 5. 7. 96.
Fugit irreparabile tempus, 5. 8. 98.
Ne sus Minervam, 5. 9. 99.
Omnia fert atas, 5. 10. 99.

P H Æ D R I
AUGUSTI CÆSARIS LIBERTI
FABULARUM ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE.

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS,

1. SOPUS auctor, quam materiam repperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.

INTERPRETATIO.

EGO reddidi versibus jambis sex pedum illam materiam quam auctor Æsopus excogitavit.

ANNOTATIONES.

1. *ÆSOPUS* auctor.) Multi ante Æsopum finxere fabulas, ut Homerus, Hesiodus & Archilochus, sed alias longe a fabulis Æsopicis. Æsopus enim e Phrygia fabulator cæteris materiam præbuit, vel quodd imprimis id tractavit, vel quodd creditur ἄριστα πάντων συγράψαι τὰς μύθους, optime omnium scripsisse fabulas. Unde ait Quintilianus; Illa quoque fabulæ, quæ etiamsi originem non ab Æsopo acceperunt (nam videtur earum primus auctor Hesiodus) nomine tamen Æsopi maxime celebrantur.

Phædyi Fabul.

2. *Polivi.*) Dedi novam faciem his fabulis, quas Græce conscriptas verti in Latinas. Revera enim versus ornat quod incultum est per se in oratione pedestri; & quod scabrum & hiulcum in sermone, levigat.

Versibus senariis.) Jambicis senariis. Sunt enim jambici dimetri, id est, quatuor pedum; & jambici tetrametri, id est, octo pedum; & jambici trimetri, id est, sex pedum, quales sunt versus fabularum Phædyi, lique maxime usitati. Nam tetrametri sunt comicorum.

A

Du-

PHÆDRI FABULARUM,

Duplex libelli dos est: quodd risum movet,
Et quodd prudenti vitam consilio monet.

- 5 Calumniari si quis autem voluerit,
Quodd arbores loquantur, non tantum feræ,
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

INTERPRETATIO.

Est gemina utilitas hujusce libri; quia concitat risum; & quia instruit vitam sapientibus monitis. Si quis vero reprehend-

dat maligne, quoniam arbores loquuntur, non solum belluæ, recordetur nos ludere fictionibus poeticis.

ANNOTATIONES.

3. *Libelli dos.*) Metaphora: Nam dos proprie dicitur quod marito cum uxore datur. Sumitur præterea dos pro eo quod alicui datum est vel a natura, vel ab hominibus; unde dotes animi dicuntur, & etiam librorum, & aliarum rerum quæ utilitatem afferunt.

4. *Fictis fabulis.*) Nec inepte vox illa fi-

ctis additur. Maluit proprie loqui Phædrus, ut Cicero in Miloniana. Fabula enim ex earum vocum numero est, quæ verum & falsum significat. Unde infra legitur vera Fabella, lib. 2. Fab. 5. Et apud Græcos μῦθος pro Fabula falsa, & vera usurpatur. Et apud Homerum pro sermone vero sumitur.

FABULA I.

Facile est opprimere innocentem.

LUPUS ET AGNUS.

- AD rivum eundem Lupus & Agnus venerant
Siti compulsi: superior stabat Lupus,
Longeque inferior Agnus. Tunc fauce improbâ
Latro incitatus jurgii causam intulit.
- 5 Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Quis possum, quæso, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
- 10 Ante hos sex menses, ait maledixisti mihi.
Respondit Agnus: Equidem natus non eram.

INTERPRETATIO.

Lupus & Agnus pressi siti accesserant ad eundem rivulum. Lupus erat superior, & Agnus multo inferior. Tunc Lupus prædo compulsus gulâ crudeli, movit materiam rixæ. Quare, ait, reddidisti aquam turbidam mihi potanti? Agnus metuens

ex adverso respondit: Quomodo, obsecro, Lupe, valeo efficere quod expostulas? Aqua defluit a te ad meos potus. Ille convitatus vi veritatis, dixit: Sed convitiatus es mihi sex abhinc mensibus. Agnus reponit: Certe ego non eram procreatus.

ANNOTATIONES.

1. *Lupus & Agnus.*) Unde Horatius, Epod. 4.

*Lupis & Agnis quanta sortito obigit,
Mibi tecum discordia est.*

Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injustâ nece.
Hæc propter illos scripta est homines fabula,
15 Qui fictis causis innocentes opprimunt.

INTERPRETATIO.

Per herculem tuus parens, ait, me incestis maledictis. Et sic invasit & discerpit morte immeritâ. Hæc fabula excogitata est

propter illos qui obviunt insontes falsis rationibus.

ANNOTATIONES.

12. *Hercule.*) Adverbium est jurantis per Herculem. Cum autem per Herculem jurare hominibus minime esset consuetum, primus id instituit Nestor, iisque qui ad

Trojam erant, tradidit; ut Vinitor apud Philostratum in Heroicis ait.

15. *Fictis causis.*) Subauditur *De*, & est ellipsis.

F A B U L A II.

Minima de malis.

RANÆ REGEM POSTULANTES.

Athenæ quum florent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miscuit,
Frænumque solvit pristinum licentia.
Hinc conspiratis factionum partibus,
5 Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Quum tristem servitutem flerent Attici,

INTERPRETATIO.

Cum Athenæ clarescerent justis institutis, libertas petulans divisit civium multitudinem, & licentia abruptit vinculum anti-

quum. Inde partibus inter se divisis per factiones, Tyrannus Pisistratus invasit arcem urbis. Cum Athenienses deplorarent

ANNOTATIONES.

Describit ibi ferum Caligulæ ingenium, de quo olim affirmavit Nero, ut refert Suetonius, Exitio suo, omniumque, Caium Caligulam vivere; & se Natricem (serpentis genus) populo Romano; Phædram orbi terrarum educare.

1. *Athenæ.*) Urbs erat Græciæ spectatissima & magni nominis, ut pote quæ erat sedes potentissimæ Reipublicæ, ac præstantissimarum quarumque artium parens.

Æquis legibus.) A Solone sapiente legis, quibus cives erant æquales, & æquali jure continebantur, ut in Democratia solet.

5. *Arcem occupat Pisistratus.*) Hujus historiam ita paucis refert Justinus: *Pisistratus, quasi sibi, non patriæ vicisset,*

tyrannidem per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi affectus, laceratque corpore, in publicum progreditur. Advocatâ concione, vulnera populo ostendit: de crudelitate principum, a quibus hæc se passum simulabat, queritur: adduntur vocibus lachrymæ. Obtinet ad custodiam corporis sui satellitum auxilium, per quos occupatâ tyrannide, per annos triginta res regnavit.

Tyrannus.) In bonam partem quandoque vox illa usurpata est, pro Rege qui flegebat leges, & populis juste præerat. Nunc vero ad illos principes refertur, qui libidine dominandi duro imperio subditos tenent; ut in hoc loco Phædri.

Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omne insuetis onus, & cœpissent queri,
Æsopus talem tum fabellam rettulit.

- 10 ¶ Ranæ vagantes liberis paludibus,
Clamore magno Regem petiere a Jove,
Qui dissolutos mores vi compesceret.
Pater Deorum risit, atque illis dedit
Parvum tigillum, missum quod subito vadis
15 Motu sonoque terruit pavidum genus.
Hoc mersum limo cum jaceret diutius,
Forte una tacite profert e stagno caput,
Et explorato rege, cunctas evocat.
Illæ timore posito certatim adnatae,
20 Tignumque supra turba petulans insilit:
Quod quum inquinassent omni contumeliâ,
Alium rogantes regem misere ad Jovem,
Inutilis quoniam esset qui fuerat datus.
Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
25 Corripere cœpit singulas: frustra necem
Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem
Adflētis ut succurrat. Tunc contra Deus,

INTERPRETATIO.

molestum servitium, & cœpissent expostulare, non quod Pisistratus esset sævus, verum quod servitus est omnino pondus durum iis qui non consueverunt ferre; Æsopus proposuit hunc Apologum. Rane subsultantes in paludibus apertis, postularunt magna voce Regem a Jove, qui coerceret suâ auctoritate mores depravatos. Pater deorum risit, & eis præfecit parvum tigillum, quod delapsum repente in aquam territavit motu & strepitu animalia timida. Cum hoc mersum cœno hereret per longius tempus, una forsitan

effert caput tacite e stagno, & observato rege excivit socias, quæ abjecto metu enatae certatim, & insiliunt petulanter supra lignum. Cum hoc conspurcassent sordibus omnibus, delegarunt ad Jovem postulantes alium regem, quia ille erat prorsus inutilis qui fuerat præpositus. Tunc Juppiter dedit illis hydrum, qui capite discerpebat quasque dente immitti. Nequicquam imbelles fugiunt motem, timor impedit vocem. Ergo submitrunt clanculum Mercurium ad Jovem, ut subveniat miseris: Tum contra Juppiter

ANNOTATIONES.

7. Non quia crudelis ille.) Licet Pisistratum tyrannum vocet, tamen non sæviebat in illos, nec crudeliter imperabat. Ita enim Solon de Pisistrato loquitur. Ὁ δὲ πᾶσι πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον. Illum esse omnium tyrannorum optimum. Legas præterea testimonium Valer. Maximi lib. 5. cap. 1. & etiam Senecæ, lib. 3. De ira.

10. Liberis paludibus.) Ellipsis præpositionis In.

14. Parvum tigillum.) Ut rem minorem faceret, addidit parvum. Ita Terentius minutos dicit pisciculos.

27. Mercurium.) Is Jovis & Majæ filius fuit, deorum legatus. Recte ergo Ranæ Mercurio dant mandata ad Jovem.

Quia

Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum,
 30 Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait,
 Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

INTERPRETATIO.

edixit: Sustinete hoc malum, quia recu-
 sastis frui vestro bono. Sic quoque, o Ci-

ves, perferte istud malum, ne vobis acci-
 dat pejus.

ANNOTATIONES.

30. *Malum perferte.*) Rigaltius non exi-
 stimavit dici posse Latine ferre bonum
 suum & ferre malum; idcirco per malum
 intelligit δούσιν, principem truculen-
 tem. Sed locus Plauti non venit ipsi in
 mentem.

Hem ista virtus est, quando usu' est qui

malum fert fortiter.

31. *Majus ne veniat malum.*) Hanc men-
 tem habuit & Horatius;

Ætas parentum, pejor avis, tulit

Nos nequiores, mox daturos

Progeniem vitiosiorum.

FABULA III.

In propria pelle quiesce.

GRACULUS SUPERBUS.

NE gloriari libeat alienis bonis,
 Suoque potius habitu vitam degere,
 Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.

¶ Tumens inani Graculus superbiâ,

5 Pennas Pavoni quæ deciderant, sustulit,
 Seque exornavit: deinde contemnens suos,
 Immiscuit se pavonum formoso gregi.

Illi impudenti pennas eripiunt avi,
 Fugantque rostris. Male multatus Graculus

10 Redire mœrens cepit ad proprium genus;

INTERPRETATIO.

*Ne quis velit superbiere bonis aliorum,
 & agere potius vitam in sua veste, Æ-
 sopus reliquit nobis illud exemplum. Gra-
 culus inflatus vano tumore, collegit plu-
 mas, quæ exciderant Pavoni, iisque se ve-*

*stitit. Dein spernens suos, aggregavit se
 formosæ turbe Pavonum. Qui eximunt plu-
 mas huic volucris invecundo, & abi-
 gunt rostris. Graculus exceptus pessime
 cepit reverti mœstus ad suum genus;*

ANNOTATIONES.

2. *Suo habitu.*) In ea nempe conditio-
 ne in qua nati sumus. Est autem habitus
 quidquid vel a natura, vel a fortuna cultus
 ornamentique possidemus.

4. *Tumens Graculus inani superbia.*) De-
 scripsit hoc Corniculæ infortunium, his ver-
 sibus Horatius;

Moveat Cornicula visum

Furtivis nudata coloribus.

7. *Immiscuit se Pavonum formoso gregi.*)

Vox illa immiscuit hoc loco est τρισύλ-

λαβος. Ita Virgilius:

*Miscueruntque herbas & non innoxia
 verba.*

A quo

A quo repulsus tristem sustinuit notam.

Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:

Contentus nostris si fuisses sedibus,

Et quod natura dederat voluisses pati;

15 Nec illam expertus esses contumeliam,

Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

INTERPRETATIO.

*a quo rejectus pertulit molestum convici-
cium. Quidam ex iis, quos ante contempse-
rat, dixit: si fuisses contentus nostro loco*

*& voluisses ferre quod natura largita fue-
rat, neque passus esses illud probrum, neque
tuum infortunium subiret hanc repulsam.*

FABULA IV.

Avidum sua sæpe deludit aviditas.

CANIS NATANS.

AMITTIT merito proprium qui alienum appetit.

¶ Canis per flumen carnem dum ferret natans,

Lympharum in speculo vidit simulacrum suum,

Aliamque prædam ab alio perferri putans,

5 Eripere voluit: verum decepta aviditas,

Et quem tenebat ore demisit cibum;

Nec quem petebat, adeo potuit attingere.

INTERPRETATIO.

*Qui concupiscit alienum, deperdit iure
suum. Intereadum Canis nando per amnem
gestaret carnem, vidit in speculo aquarum
suam imaginem, & ratus ferri aliam præ-*

*dam ab alio cane, voluit ipsi auferre: sed
voracitas fuit frustrata. Nam sicut cadere
escam quam portabat gulâ, neque potuit
adeo assequi cibum cui inhiabat.*

ANNOTATIONES.

4. *Aliamque prædam ab alio.*) Littera
M, non eliditur hoc loco, more veterum.
Ita Lucretius:

*Semina seque simul cum eo commiscuit
ignis.*

7. *Nec adeo.*) Freinshemius commiseratione nescio qua ductus emendat *adeo*, &

reponit *eo*, referendo ad vocem supra, *ore*.
Tanaquillus Faber vult retineri voculam
adeo, ut concinne & eleganter usurpatam a
Phædro genuinæ latinitatis scientissimo.
Quam lectionem sequutus sum quoque, ut
pote meliorem. *Neque adeo potuit*; veteres
Gallice: *Avec tout cela il ne put.*

FABULA V.

Potentioris societatem fuge.

VACCA, CAPELLA, OVIS, ET LEO.

NUMQUAM est fidelis cum potente societas.

Testatur hæc fabella propositum meum.

¶ Vacca & Capella, & patiens Ovis injuriæ,
Socii fuere cum Leone in saltibus.

5 Hi quum cepissent Cervum vasti corporis,

Sic est locutus, partibus factis, Leo:

Ego primam tollo, nominor quia Leo:

Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi:

Tum quia plus valeo, me sequetur tertia:

10 Malo addicietur si quis quartam tetigerit.

Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

INTERPRETATIO.

Consociatio cum potente nunquam est fi-
da. Hæc fabula confirmat meam senten-
tiam. Vacca & Capella, & Ovis tolerans
injuriarum, extitere socii Leonis in syl-
vis. Cum hi cepissent Cervum immani
corpore, Leo sic dixit, factis partibus: E-

go sumo mihi primam partem, quia vocor
Leo: Concedetis mihi & alteram, quia sum
animosus; Quin mihi & tertia obtinget,
quia præsto robore. Si quis vestrum abstu-
lerit quartam, maerabitur infortunio. Ita
solâ iniquitate potitus est omni prædâ.

ANNOTATIO.

Ad hanc Fabulam pertinet & alia de Ol-
la ænea & fictili, ex qua sic conclusit
Faernus:

Potentiorum semper est vicinitas
vitanda tenuioribus.

FABULA VI.

Improborum improba soboles.

RANÆ AD SOLEM.

VICINI furis celebres vidit nuptias

Æsopus, & continuo narrare incipit.

¶ Uxorem quondam Sol quum vellet ducere,

Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.

INTERPRETATIO.

Æsopus conspiciens nuptias famosas la-
vionis finitimi, caput statim referre. Cum

Sol vellet olim accipere conjugem. Rana
emiserunt suas, querimonias ad cælum.

Con-

- 5 Convicio permotus quærit Iuppiter
 Causam querelæ: quædam tum stagni incola,
 Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
 Cogitque miseras aridâ sede emori:
 Quidnam futurum est, si crearit liberos?

INTERPRETATIO.

Iuppiter commotus hac vociferatione, rogat causam questus. Tum quædam inquilina lacus dixit. Unus cum sit, exsiccat, nunc

nostra stagna, & adigit ad mortem inopes, arefactis paludibus. Quid vero tum eveniet si susceperit filios?

ANNOTATIO.

5. *Convicio.*) Convicium, quasi convocium dictum, ideo secundam habet longam. Hæc vox non a vitili dicitur, sed a

conlatione vocum. Neque significat hoc loco maledictum aut contumeliam.

FABULA VII.

Stultorum honor inglorius.

VULPES AD PERSONAM TRAGICAM.

PERSONAM tragicam forte vulpes viderat:
 O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
 ¶ Hoc illis dictum est, quibus honorem & gloriam
 Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

INTERPRETATIO.

Vulpes videns fortuito Larvam scenicam, exclamat: O quanta forma, non habet cerebrum! Hæc verba spectant illos quibus

fortuna dedit decus & claritatem, negavit autem sensum communem.

ANNOTATIONES.

1. *Personam tragicam.*) Erat larva, qua personæ in scena vultum & caput obtegebant, ut sic melius personam quamlibet sustinerent.

4. *Sensum communem.*) Ita Horatius,

Satyr. 1. *Communi sensu plane caret.* Et Juvenalis, Satyr. 8. *Rarus enim ferme sensus communis in illa fortuna.* Fortasse ex Phædro, quem scimus illa tempestate lectitari solitum Martialis testimonio.

FABULA VIII.

Malos turri haud tutum.

LUPUS ET GRUS.

- QUI pretium meriti ab improbis desiderat,
 Bis peccat: primum quoniam indignos adjuvat:
 Impune abire deinde quia jam non potest.
 ¶ Os devoratum fauce quum hæreret Lupi,
 5 Magno dolore victus cœpit singulos
 Illicere pretio, ut illud extraherent malum.
 Tandem persuasa est jurejurando Gruis,
 Gulæque credens colli longitudinem,
 Periculosam fecit medicinam Lupo.
 10 Pro quo quum factio flagitaret præmium:
 Ingrata es, inquit, ore quæ nostro caput
 Incolume abstuleris, & mercedem postules.

INTERPRETATIO.

Qui expetit mercedem beneficii a malis, incidit in duplicem culpam: primo quia auxiliatur improbis, deinde quia non potest se expedire ab illis circa periculum. Cum os devoratum adhaereret gusturi Lupi, summo dolore caput inducere præsumptus summo dolore caput inducere præsumptus summo dolore caput inducere præsumptus

commodum. Tandem Grus adducta juramento, aggressa est curationem Lupi plenam alicui committens longam cervicem ipsius faucibus. Exposcenti vero pretium pro tali merito, Lupus respondit: Inmemor es quæ eduxeris tuum collum saluum e mea gula, & petis præmium.

ANNOTATIONES.

Hanc fabulam integram finxit etiam Æsopos. Lupus gusturi osse infixo, mercedem Grui se præbiturum dixit, si capite injecto, os e gutture sibi extraheret, &c.

7. Gruis.) Antiquè pro Grus; sic apud Ennium mentis pro mens.

8. Colli longitudinem.) Longum collum, Hellenismus, cujus apud Poetas Latinos sunt exempla non pauca. Ut infra Corvi stupor pro Corvo stupido. Fab. 13. Doctorum corda virorum, pro doctis viris.

Olli respondit suavis sonus Egeriæ, apud Ennium: Id est, Suave loquens Egeria respondit.

9. Periculosam fecit medicinam lupo.) Ambiguitas in hac voce periculosam, nec enim periculosa erat Lupo talis medicina, sed potius ipsi Grui, cui erat periculum ne devoraretur a Lupo. Addit enim Lupus, ingrata es ore quæ nostrum caput incolume abstuleris.

F A B U L A IX.

Ne insultes miseris.

PASSER ET LEPUS.

SIBI non cavere, & aliis consilium dare

Stultum esse paucis ostendamus versibus.

¶ Oppressum ab Aquila fletus edentem graves
Leporem objurgabat Passer. Ubi pernicitas5 Nota, inquit, illa est? quid ita cessarunt pedes?
Dum loquitur, ipsum accipiter nec opinum rapit,
Questuque vano clamitantem interficit.

Lepus semianimus mortis in solatium:

Qui modo securus nostra inridebas mala,

10 Simili querelâ fata deploras tua.

I N T E R P R E T A T I O.

*Demonstremus paucis versiculis esse in-
peum consulere aliis, & sibi non provide-
re. Passerculus increpabat Leporem captum
ab aquila dantem acerbos gemitus. Ubi,
inquit, est ista velocitas cognita? Quid
pedes sic pigri fuisse? Dum diceret hæc,*

*Accipiter ipsum arripit incautum & occidit
edentem querimonias inutiles. Lepus semi-
vividus in consolationem mortis ait: Tu pas-
sercule, qui jam jam sine cura deridebas
meum infortunium, desles pari questu tuam
sortem.*

A N N O T A T I O N E S.

5. *Quid ita.*) Locutio elliptica, pro,
ob quid ita, vel, quam ob causam.

8. *Mortis in solatium.*) Ita reponunt
Mursius & Faber, in solatio mendum ar-
bitrantes, nec injuriâ: vult præterea Faber

Phædrum scripsisse, *mortis in solatio*,
more veterum, cujus hodieque apud Plau-
tum, Terentium, Lucretium, & Catullum
vestigia supersunt, sed scitolum aliquem ex-
scriptorem *solatio* scripsisse, omittendo *m*.

F A B U L A X.

Mendaci ne verum quidem dicenti creditur.

LUPUS ET VULPES JUDICE SIMIO.

QUICUMQUE turpi fraude semel innotuit,
Etiam si verum dicit, amittit fidem.

Hoc adtestatur brevis Æsopi fabula.

¶ Lupus arguebat Vulpem furti crimine,

I N T E R P R E T A T I O.

*Quisquis manifestus fuit semel menda-
cii inhonesti, ei denegatur fides, etiam di-*

*centi vera. Brevis fabula Æsopi probat
illud. Lupus insimulabat furti Vulpem,*

A N N O T A T I O.

2. *Etiam si verum dicit, amittit fidem.*)
Id enim jure cautum est, ne quis possit

probare aliquid per juramentum, ubi turpi
fraude semel innotuit.

Ne-

- 5 Negabat illa se esse culpæ proximam.
 Tunc iudex inter illos sedit Simius.
 Uterque causam cum perorassent suam,
 Dixisse fertur Simius sententiam:
 Tu non videris perdidisse quod petis:
 10 Te credo subripuisse quod pulchre negas.

INTERPRETATIO.

hæc contendebat se non esse affinem hujus criminis. Tunc Simius concessit arbitrio inter hos. Et cum uterque dixisset pro se, ferunt Simium protulisse tale iudicium:

Tu non videris, o Lupe, amisisse quod postulas; & arbitror, o Vulpes, te furatam esse, quod bene pernegas.

FABULA XI.

Ridicula in imbelli virtutis ostentatio.

ASINUS ET LEO VENANTES.

- VIRTUTIS expertus verbis jactans gloriam
 Ignotos fallit, notis est derisui.
 ¶ Venari Asello comite quum vellet Leo,
 Contextit illum frutice, & admonuit simul
 5 Ut insuetâ voce terreret feras,
 Fugientes ipse exciperet. Hic aurículas
 Clamore subito tollit totis viribus,
 Novoque turbat bestias miraculo;
 Quæ dum paventes, exitus notos petunt,

INTERPRETATIO.

Expertus fortitudinis se extollens verbis, decipit ignotos, & se præbet deridendum notis. Cum leo vellet venari socio Asino, illum occultavit in vepribus, & præterea monuit, ut territaret animalia

cantu insolito, dum ipse illa caperet in fuga. Asinus cæcis statim auriculis coepit rudere quam maxime, & terrere feras hac arte insolita. Quæ exterrita dum quarunt effugia sibi nota, opprimuntur

ANNOTATIONES.

Æsopus & hanc Fabulam attigit, licet non eodem modo, ubi dicit Asinum pelle Leonis indutum perterrituisse feras omnes præter Vulpem, quæ auditâ voce Asini, ait ad ipsum: *Ego te pariter timuisssem, nisi rudentem audivissem.*

1. *Virtutis expertus.*) Vox æquivoca, quæ ad virtutem animi, & ad fortitudinem significandam assumitur. Ibi vero usurpa-

tur pro robore & fortitudine.

2. *Ignotos.*) Hic active vox ista accipitur de iis, qui non noscunt aliquid.

6. *Hic aurículas clamore subito tollit.*) Hanc lectionem retinuiamus; non displicebit tamen si quis ope veterum exemplarium scribere malit.

Hæc auriculus

Clamorem subito tollit totis viribus.

- 10 Leonis afficiuntur horrendo impetu.
 Qui postquam cæde fessus est, Asinum evocat,
 Jubetque vocem premere: tunc ille insolens:
 Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ?
 Insignis, inquit, sic ut nisi nossem tuum
 15 Animum, genusque, simili fuisset in metu.

INTERPRETATIO.

Impressione horrendâ Leonis. Qui postquam defatigatus est tanta strage, vocat ad se Asinum & præcipit, contineat vocem: tunc Asinus insolens: Quale tibi

videtur beneficium meæ vocis? Insigne ait, & ita ut ipse fugissem timore pari, nisi mihi fuisset perspectus tuus animus, & tua progenies.

ANNOTATIONES.

10. Leonis afficiuntur horrendo impetu.) Legitur in quodam exemplari, affliguntur; quæ lectio verior videtur, quamquam primam retinuerim, quia hunc locum Phædri non obscurat.

50. Simili fuisset in metu.) Exemplar Danielis habet *simili fuisset metu*, & sensui Phædri meo iudicio accommodatius. Videtur Fabro ratio carminis postulare fu-

vissem similiter, cum legatur apud Plautum in Pœnulo, Quo genere gnata qui perverses fuerint, pro fuerint. Idque a verbo suo, quod nec Virgilius ipse in Æneide refugit.

Tros Rutulusve suat.

Format autem ex se se, *suvi*, ad eundem ferme modum quo dicebatur, *pluo*, *pluvi*.

FABULA XII.

Utilissimum sæpe quod contemnitur.

CERVUS CORNIBUS IMPEDITUS.

LAUDATIS utiliora quæ contempseris

Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.

¶ Ad fontem Cervus quum bibisset, restitit,
 Et in liquore vidit effigiem suam.

- 5 Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,
 Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
 Venantium subito vocibus contrerritus
 Per campum fugere cœpit, & cursu levi

INTERPRETATIO.

Hæc fabula ostendit illa quæ sprevimus esse utiliora quam quæ laudavimus. Cum Cervus potasset ad rivum substitit, & insuitus est suum simulacrum in aquis.

Ibi stupens dum laudat cornua arboræ, & damnat nimiam gracilitatem tibiarum, turbatus repente clamoribus venantium cœpit aufugere per agros, & sese sellit

ANNOTATIONES.

2. Exerit.) Prodit & notum facit.

7. Venantium.) Ut Virgilius sæpe *natantum* pro *natantium*.

- Canes elusit. Silva tum excepit ferum,
 10 In qua retentis impeditus cornibus
 Lacerari cœpit morsibus sævis canum.
 Tunc moriens, vocem hanc edidisse dicitur:
 O me infelicem, qui nunc demum intelligo,
 Ut illa mihi profuerint quæ despexeram,
 15 Et quæ laudaram, quantum luctus habuerint!

INTERPRETATIO.

canes celeri cursu. Tum subiit saltus, in quibus retentus cornibus ramosis, cœpit discerpi divis dentibus canum. Tunc fertur moriens misisse hanc vocem. O me mis-

rum, qui nunc tandem video quam ea me juverint quæ contempseram; & quam ea quæ laudaveram, mihi fuerint pernicioſa!

ANNOTATIONES.

9. *Elusit.*) Elegantissime dictum de illis flexibus, circuitibusque implicitis, & in se redeuntibus, quibus feræ insequentes canes eludunt. Vulgo, *Les mettent en défaut.*
Ferum.) Ferus pro fera usurpatur, ut

apud Virgilium:

In latus inque feri:

Atque etiam apud Phædrum:

Tum gaudens ferus bobus quietis cœpit agere gratias.

FABULA XIII.

Laudatore nihil insidiosius.

VULPES ET CORVUS.

QUI se laudari gaudet verbis subdolis,
 Fere dat pœnas turpi pœnitentiâ.

- ¶ Quum de fenestra Corvus raptum caseum
 Comesse vellet celsâ residens arbore,
 5 Hunc vidit Vulpes, dehinc sic occœpit loqui:
 O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor!

INTERPRETATIO.

Qui letatur se laudari sermonibus fraudulentis, solvit ferme semper pœnas pœnitentia indecorâ. Cum Corvus sedens in ar-

bore alta vellet comedere caseum raptum de fenestra; Vulpes hunc videns incipit loqui ita. O Corve, quanta est elegantia tuarum

ANNOTATIONES.

Ad hanc Fabulam Horatius:

Plerumque recoctus

Scribæ ex quinque viro Corvum deludet hiantem.

2. *Fere dat pœnas turpi pœnitentiâ.*) Non abs re quibusdam rectius videtur, quod exemplar Danielis suggerit:

Serâ dant pœnas turpis pœnitentiâ.

3. *Quum de fenestra Corvus.*) Huc pertinet Horatianum illud lib. II. Epistol.

Sed tacitus pasci si posset Corvus, haberet

Plus dapis, & rixæ multo minus, invideæque.

Quam-

- Quantum decôrîs corpore & vultu geris?
 Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
 At ille sultus, dum vult vocem ostendere,
 10 Emisit ore caseum, quem celeriter
 Dolosa Vulpes avidis rapuit dentibus.
 Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.
 Hac re probatur quantum ingenium valet;
 Virtute semper prævalet sapientia.

INTERPRETATIO.

pennarum! Quantus te ore & corpore refers? Si tibi vox esset, foves prima ex alitibus! Verum hic male sanus volens ostendere vocem, demisit vostro caseum, quem Vulpes versipellis statim arripuit dente a-

vido. Tunc stupidus Corpus delusus dedit gemitum. Hec fabula probat quid possit ingenium, & sapientiam semper præstare virtuti.

ANNOTATIONES.

8. *Nulla ales.*) Usitatio est ales apud Poëtas masculino genere, aliquando tamen & feminino legitur, ut in hoc loco.

12. *Tunc Corvi deceptus stupor.*) Tunc Corvus stupidus deceptus ingemuit. Sic Catullus,

Talis iste meus stupor, nihil videt, nihil audit.

Hic loquendi modus usitatissimus est apud antiquos, ut diximus ad Fabulam II.

13. *Quantum ingenium valet.*) Hic non necat more antiquo.

14. *Virtute.*) Id est vi & fortitudine.

FABULA XIV.

Fallax vulgi iudicium.

EX SUTORE MEDICUS.

- MALUS quum Sutor inopiâ deperditus
 Medicinam ignoto facere cœpisset loco,
 Et venditaret falso antidotum nomine,
 Verbosis acquisivit sibi famam strophis.
 5 Hic quum jaceret morbo confectus gravi,

INTERPRETATIO.

Cum Cerdo imperitus, oppressus paupertate incœpisset exercere medicinam in loco ubi non erat notus, atque venderet me-

dicamentum pro vero antidoto, comparavit sibi nomen prestigiis verborum. Cum hic decumberet affectus morbo gravi,

ANNOTATIONES.

2. *Ignoto loco.*) Peregrino in loco ubi eam nemo noverat.

4. *Verbosis strophis.*) Id est laqueis ver-

borum. Metaphora. Strophæ enim proprie laquei sunt decipiendis & captandis feris a præ a σπῆφα verbo.

Rex

Rex urbis, ejus experiendi gratiâ,
Scyphum poposcit; fusâ dein simulans aquâ
Antidoto miscere illius se toxicum,
Hoc bibere jussit ipsum, posito præmio.

- 10 Timorê mortis ille tum confessus est,
Non artis ullâ medicum se prudentiâ,
Verum stupore vulgi factum nobilem.

Rex advocatâ concione hæc addidit:

Quantæ putatis esse vos dementiae,

- 15 Qui capita vestra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commisit pedes?

¶ Hoc pertinere vere ad illos dixerim,

Quorum stultitia quæstus impudentiæ est.

INTERPRETATIO.

Rex civitatis exploraturus illius scientiam, petiit calicem, in quem infundens aquam finxit se miscere venenum cum antidoto, deinde jussit exhaurire, propositâ mercede. Tum Sutor fassus est metu mortis se non evasisse medicum ulla arte & exercitatione, sed sibi acquisivisse hanc famam in-

scitiâ vulgi. Rex vocatis civibus sic arguebat: Quante existimatis vos esse stultitia, qui non timeris committere illi vitam vestram, cui nullus credidit pedes calceis induendos. Affirmaverim vere hoc spectare illos, quorum audacia facit rem ex fatuitate multitudinis.

ANNOTATIONES.

6. *Rex urbis.*) Qui summam tenet & regit in urbe. Atque sic antiquitus vocabantur singularum urbium Rectores.

15. *Capita vestra.*) Cum caput sit præcipua corporis pars, usitatissimum est apud Ciceronem, ut vox illa usurpetur pro vita. Elegantissime autem hoc loco usurpatur propter sequentem vocem, *pedes*, augetque di-

sti acrimoniam, ex oppositione. Capiti enim opponit pedes.

18. *Quorum stultitia, quæstus impudentiæ est.*) Id est, qui ita fatui sunt, ut quæstus ad impudentes devolet; vel, ut iis sit quæstus, qui gnauiter impudentes sunt, ita Georgius Grævius.

FABULA XV.

Pauper dominum, non sortem mutat.

ASINUS EGREGIE CORDATUS.

IN principatu commutando, sæpius

Nil præter domini nomen mutant pauperes.

INTERPRETATIO.

In mutatione imperii, inopes mutant sæpius nihil aliud, nisi nomen sui domini.

ANNOTATIONES.

1. *In principatu commutando.*) Elegans in hac fabulam exemplum politicum legere est apud Tacitum, ubi dicit Augustum, licet mutato imperio, eadem magi-

stratum vocabula retinuisse, *Ne dimissis, inquit, quidem finem esse militiæ, sed apud vexillum retentos, alio vocabulo, eosdem labores perferre.*

Id esse verum parva hæc fabella indicat.

¶ Asellum in prato timidus pascebat senex;

5 Is hostium clamore subito territus,
Suadebat Asino fugere, ne possent capi.

At ille lentus: Quaso num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?

Senex negavit: Ergo, quid refert mea

10 Cui serviam, clitellas dum portem meas?

INTERPRETATIO.

Hæc parva fabula exevit illud esse certum. Senex pavidus pascebat Asinum in prato. Ille contritus adventu repentino hostium hortabatur Asinum ad fugam, ne caperetur. Verum hic gradiens lentè: Dic ama-

bo, num credis victorem mihi daturum binas clitellas? Senex negavit id facturum? Quid mea igitur interest, cujus sim, cum debeam semper ferre meas clitellas?

ANNOTATIO.

3. *Clitellæ.*) Clitellæ sunt instrumenta lignea, in quibus colligatæ sarcinæ imponuntur Asinis.

FABULA XVI.

Fidejussorem infidum cave.

OVIS ET CERVUS.

FRAUDATOR nomen quum locat sponsu improbo,
Non rem expedire, sed mala videre expetit.

¶ Ovem rogabat Cervus modium tritici
Lupo sponsore; at illa præmetuens dolum;

5 Rapere atque abire semper adsuevit Lupus:

Tu de conspectu fugere veloci impetu:

Ubi vos requiram quum dies advenerit?

INTERPRETATIO.

Cum fraudator se obstringit malo prede, cupit facere malum, non absolvere negotium. Cervus petebat ab Ove modium frumenti sponsu lupi: sed hæc præmetuens frau-

dem, dixit: Lupus solet semper subripere & secedere. Tu vero, o Cerve, soles abire ex oculis summâ velocitate, ubi vos queraris cum dies aderit præstituta solutioni?

ANNOTATIONES.

1. *Fraudator.*) Qui in fraudem creditorum, & eorum fraudandorum causâ quid fecit, gessitve, fraudator dicitur.

Sponsore improbo.) Non locuplete, qui non est solvendo.

2. *Non rem expedire, sed mala videre expetit.*) Sensus istius versus est subobscurus, aliud enim significat quam verba sonant. Talis enim est. *Non sincere agere, sed aliquod architectari malum vult.*

FABULA XVII.

Calumniatorem sua poena manet.

OVIS, CANIS, ET LUPUS.

SOLENT mendaces luere poenas malefici.

¶ Calumniator ab Ove quum peteret Canis

Quem commendasse panem se contenderet,

Lupus citatus testis, non unum modo

5 Deberi dixit, verum affirmavit decem.

Ovis damnata falso testimonio,

Quod non debebat, solvit. Post paucos dies

Ovis jacentem in fovea conspexit Lupum:

Hæc (inquit) merces fraudis a Superis datur.

INTERPRETATIO.

Fraudulenti solent dare poenas mendacii. Cum Canis sycophanta repeteret ab Ove panem, quem affirmabat se illi dedisse servandum, Lupus vocatus in testem asseveravit non deberi solum unum panem, ve-

rum decem: Ovis condemnata hac affirmatione mendaci, representavit quod non debebat. Aliquot interjectis diebus Ovis vidit Lupum prostratum in fovea. Dii, inquit, rependunt hoc præmium malefici.

FABULA XVIII.

Horret quisque adire locum, ubi læsus est.

MULIER PARTURIENS.

NEMO libenter recolit, qui læsit, locum.

¶ Instante partu mulier peractis mensibus,

Humo jacebat flebiles gemitus ciens.

Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,

5 Onus naturæ melius quo deponeret.

Minime, inquit, illo posse confido loco

Malum finiri, quo conceptum est initio.

INTERPRETATIO.

Nullus revisit lubens locum qui nocuit. Mulier parturiens exacto suo tempore recumbat humi edens graves gemitus. Maritus ipsam monuit ut reponeret corpus cubili,

quod abjiceret commodius pondus naturæ. Nullatenus, inquit, existimo malum posse auferri ibi, ubi primo contractum est.

ANNOTATIONES.

2. *Peraçtis mensibus.*) Novem scilicet, ad solutionem partus requisitis in muliere.

3. *Humo.*) Pro humi. Ita Ovidius; Scilicet humo nudæ.

Phædri Fabul.

C

FA-

FABULA XIX.

Omnem aditum malis præcludito.

CANIS PARTURIENS.

HABENT insidiâs hominis blanditiâ mali,
Quas ut vitemus, versus subjecti monent.

¶ Canis parturiens, quum rogasset alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
5 Facile impetravit; dein reposcenti locum,
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumto, flagitare validius
Cubile cœpit: Si mihi & turbæ meæ
Par (inquit) esse potueris, cedam loco.

INTERPRETATIO.

Blanditiâ improbi hominis sunt plene insidiarum. Versus consequentes nos docent illas fugere. Cum canis instante partu petiisset ab alia, ut ederet catulos in ipsius casa, exoravit facile: Deinde cum alia reposeret sedem, adhibuit preces rogans bre-

ve tempus dum posset abigere catulos robustiores. Hoc etiam finito, cepit postulare vehementius tugurium. Cedam, inquit, tibi illud si potueris esse par resistendo mihi & meis catulis.

FABULA XX.

Stultitia plerumque exitio est.

CANES FAMELICI.

STULTUM consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.

¶ Corium depressum in fluvio viderunt Canes:
Id ut comesse extractum possent facilius,
5 Aquam cœpere bibere, sed rupti prius
Periere, quam quod petierant, contingerent.

INTERPRETATIO.

Susceptum ridiculum, non modo est irritum, verum etiam ducit homines in ruinam. Canes aspexerunt in imo fluenti corium demersum, & cœperunt haurire a-

quam, ut illud eductum possent comedere facilius: sed disrupti perierunt priusquam perficerent quod conati erant.

ANNOTATIO.

6. *Contingerent.*) Id est, *Attingerent.* Ut Virgilius:

Funemque manu contingere gaudens.

F A B U L A XXI.

Miser vel ignavissimo cuique ludibrio est.

LEO SENIO CONFECTUS.

QUICUMQUE amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam jocus est in casu gravi.

- ¶ Defectus annis & desertus viribus
Leo quum jaceret spiritum extremum trahens,
5 Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus ut vidit serum
Impune lædi, calcibus frontem exterit.
10 At ille expirans: Fortes indigne tuli
Mihî insultare; te naturæ dedecus
Quodd ferre cogor, certe bis videor mori.

INTERPRETATIO.

Qui defectus est de veteri honore, est de-
risus in tanta calamitate, etiam inertibus.
Cum Leo confectus ætate, & destitutus ro-
bore jaceret expirans, Aper sævus dentibus
accurrit ad illum, & ultus est antiquas in-
jurias plagis. Quin & statim Taurus in-
fensus transverberat illum suis cornibus. Ut

Asinus conspexit vulnerari sine periculo Leo-
nem, comminuit ipsi caput pedibus. At
Leo trahens extremum spiritum: Indignatus
sum, ait, feras generosas mihî intulisse con-
tumeliam: quodd autem cogor te sustinere
opproprium naturæ, sane videor bis perire.

ANNOTATIONES.

3. Defectus annis.) Qui deficiebat pro-
pter annos.

Desertus viribus.) Id est, a viribus. El-
lipsis præpositionis a.

5. Fulmineis dentibus.) Qui instar ful-
minis sternunt & proterunt obvia quæque.
Unde Ovidius:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus
apri: Et:

Fulmineo celeres dissipat ore Canes.

12. Bis videor mori.) Semel apri denti-

bus, & iterum per infamiam; cum bona fa-
ma sit veluti altera vita, infame quid est
vinci ab ignavo, gloriosum vero a forti;
unde Virgilius:

Æneæ magni dextra cadis.

Et Ovidius:

Quisquis es, o Javenis, dixit, solamen
habeo

Mortis, ab Æmonio quodd sis jugulatus
Achille.

FABULA XXII.

Qui alteri suam ob causam commodat, injuriâ postulat
id gratiæ apponi sibi.

MUSTELA ET HOMO.

- M**USTELA ab homine presa quum instantem necem
Effugere vellet: Quæso (inquit) parcas mihi,
Quæ tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: Faceres si causâ meâ,
5 Gratum esset, & dedissem veniam supplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quæ sunt rosuri, simul & ipsos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam letho dedit.
10 Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane jactat imprudentibus.

INTERPRETATIO.

Cum Mustela capta ab homine vellet vitare mortem imminentem: se oro, ait, ignoscas mihi, quæ libero tuas ædes muribus tibi incommodis. Ille retulit: si præstares id meâ causâ, hoc gratiæ apponerem tibi, & exorares quod a me petis suppliciter. Verum quia insequeris mures, quod ro-

das quæ sunt rosuri; & quod simul eos voras, noli mihi expensum ferre falsum officium. Et sic fatus dedit neci hanc malignam. Hi debent fateri illam fabulam sibi scriptam, qui dum student propriæ utilitati, imputant vanum beneficium incautis & minime advertentibus.

ANNOTATIONES.

3. *Molestis muribus purgo domum.*) Ita Palladius de Mustela.

Mordaces morsu solitus consumere mures, Invisum & domibus perdere dente genus.

6. *Reliquiis quæ sunt rosuri.*) Reliquium, & in plurali *Reliquia*, etiam neutro genere a Latinis dicuntur; ut *Alimonium*, *Deliquium*. Plautus *Reliquia* in neutro usurpavit in milite glorioso.

At pedites tibi reliquia erant, si viverent.

8. *Imputare beneficium.*) Non est hoc loco, acceptum referre beneficium, sed collatum alicui. Phrasis Senecæ & Plinio, potius quam Ciceroni, usitata.

12. *Et meritum inane jactant imprudentibus.*) Ituc ipsum est quod dicit Terentius: *Ego Charine neutiquam officium liberi esse hominis puto. Cum is nil promeratur, postulare id gratiæ apponi sibi.*

Id supra rotundissime dixit Phædrus, *Vsanum beneficium cuiquam imputare.*

FABULA XXIII.

Suspecta malorum beneficia.

CANIS FIDELIS.

REPENTE liberalis stultis gratus est,
Verum peritis irritos tendit dolos.

¶ Nocturnus quum fur panem misisset Cani,
Objecto tentans an cibo posset capi:

- 5 Heus (inquit) linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini? multum falleris.
Namque ista subita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

INTERPRETATIO.

*Beneficus subito placet imprudentibus, sed
struit inanes insidias prudentibus. Cum fur
nocturnus porrexisset panem Cani, volens
experiri num posset capi oblatâ offâ. Heus,
ait Canis, vis mihi detinere linguam ne*

*latrem pro bonis heri mei? Erras pluri-
mum; namque tua liberalitas repentina me
monet ut vigilem, ne facias tuam rem meâ
negligentiâ.*

ANNOTATIO.

6. Pro re domini.) Rei appellatio gene-
ralis est, & extenditur ad omnia bona quæ

quis possidet. Sic Terentius, *Ad rem no-
stram sumus attentiores.*

FABULA XXIV.

Potentes ne tentes æmulari.

RANA RUPTA.

INOPS potentem dum vult imitari, perit.

¶ In prato quodam Rana conspexit Bovem,
Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos

- 5 Interrogavit, an Bove esset latior.
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
Majore nisu, & simili quæsit modo,
Quis major esset? illi dixerunt: Bovem.

INTERPRETATIO.

*Dum pauper studet imitari divitem, pe-
rit. Rana vidit aliquando Bovem in aliquo
prato, & mota invidiâ ob tantam ipsius ma-
gnitudinem, distendit cutem rugosam. Tum*

*petiit a natis suis, num esset major bove?
Hi negarunt. Inflavit iterum pellem conatu
validiori, & similiter interrogavit, quis-
nam esset amplior? Responderunt; bovem.*
No-

PHÆDRI FABULARUM,

Novissime indignata, dum vult validius
Inflare sese, rupto jacuit corpore.

INTERPRETATIO.

Tandem succensens, dum conatur se magis ac magis intendere, disrupta periit.

ANNOTATIO.

Hanc attigit fabulam Horatius, lib. 2.

Satyr. 3.

— Illa rogare

*Quantane? num tandem, se inflans, sic
magna fuisset?*

*Major dimidio, num tanto? cum magis
atque*

*Se magis inflaret: Non si te rupevis, in-
quit,*

Par eris. —

F A B U L A XXV.

Rete ne tendas Accipitri & Milvio.

CANIS ET CROCODILUS.

CONSILIA qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.

¶ Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Crocodillis ne rapiantur, traditum est.

5 Igitur quum currens bibere cœpisset canis,
Sic Crocodilus: Quamlibet lambe otio,
Noli vereri; at ille: Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

INTERPRETATIO.

*Qui dant perversa consilia viris pruden-
tibus, & abutuntur operam, & se præbent
ridiculos. Ferunt Canes in fluvio Nilo bi-
bere currendo, ne devorentur a Crocodillis.
Cum ergo Canis quidam cœpisset lambere*

*currens, ita Crocodilus ad eum: bibe quan-
tumvis otiose, nihil time: At Canis: face-
rem eequidem, nisi nossem te esse avidum
meæ carnis.*

ANNOTATIONES.

3. *Canes currentes bibere in Nilo.*) Sic
Plinius lib. 8. Certum est, inquit, juxta
Nilum annem Canes currentes lambere, ne
Crocodilorum aviditati occasionem præbeant.
Unde natum Proverbium: *Tanquam Canis
in Nilo.*

Nilo.) Nilus fluvius Africæ maximus &
notissimus. Credidere antiqui Nilum fuisse
unum e Brachiis Gehonis, ut legere est
apud varios Auctores, præsertim apud Luca-
num lib. decimo, in quo Sacerdotes Ægy-
ptii inducuntur idipsum referentes inter e-
pulas, precibus ipsius Cæsaris. Verum ho-
die compertum est, ut patet ex Historia A-
fricæ de Marmol, & dissertatione Isaaci
Vossii de Nili origine, hunc oriri ex duo-

bus fontibus in Æthiopia superiori, & in
regno Abassenorum, in terra Sachala, in-
ter montes excelsos, qui siti sunt ultra
Tropicum Cancræ, duodecim circiter gradi-
bus citra Æquatorem. Augetur vero Nilus
solutis nivibus, & imbris assiduus, qui
multi sunt in Æthiopia mense Majo: non
exundat tamen nisi decimo quinto Junii,
propter longum iter, quod excurrere de-
bent illæ aquæ antequam ad Ægyptum us-
que perveniant, testimonio Abassenorum.
4. *Crocodilis.*) Crocodilus Ægypti ani-
mal quadrupes. Nascitur ex ovo magnitu-
dine ovi anserini. Cætera quæ de ipso nar-
rantur, sunt passim obvia.

F A B U L A XXVI.

Par pari refertur.

VULPES ET CICONIA.

- N**ULLI nocendum: si quis vero læserit,
 Multandum simili jure fabella admonet.
 ¶ Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
 Prior invitasse, & illi in patina liquidam
 5 Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
 Gustare esuriens potuerit Ciconia:
 Quæ Vulpem quum revocasset, intrito cibo
 Plenam lagenam posuit: huic rostrum inserens
 Satiatur ipsa, & torquet convivam fame:
 10 Quæ quum lagenæ frustra collum lamberet,
 Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
 Sua quisque exempla debet æquò animo pati.

INTERPRETATIO.

Nemo lædendus: si quis vero nocuerit alii, fabula docet puniendum pari modo. Ferunt Vulpem prius vocasse Ciconiam ad prandium, & ipsi apposuisse sorbitiunculam fluidam in vase, quam Ciconia famelica nequiverit gustare ullatenus. Hæc cum invitasset vicissim Vulpem ad cœnam, ipsi

anteposuit lagenam refertam cibo comminuto, in quam immittens collum, repletur ipsa, & cruciat convivam fame: Quæ cum lingeret incassum oras amphoræ, cognovimus advenam avem sic locutam: Quilibet debet representare libenter in se exemplum quod dedit.

ANNOTATIONES.

2. *Multandum simili jure.*) Id est, pœnæ talionis. Unde Cicero: *Quis aspernabitur idem jus dici sibi, quod ipse aliis dicit, vel dici effecit.*

8. *Plenam lagenam posuit.*) Lagenæ usitate dicitur. Tamen in veteri marmore legitur Laguna. *M. Ulpio Aug. lib. Phedimo. Divi Trajani Aug. a potione & Lagu-*

na. Rigaltius vult legi in veteribus libris, *Lagona*. Sed id factum est, ut in aliis nominibus Græcis, in quibus *o* vertitur in *o*. Ita ex *νόξ*, *nox*.

11. *Peregrina volucris.*) Sic vocat Ciconiam, quæ, teste Petronio, est hospita avis, exul hyemis, titulus tepidi temporis.

FABULA XXVII.

Avarus suus sibi carnifex est.

CANIS, THESAURUS, ET VULTURIUS.

HÆC res avaris esse conveniens potest,
 Et qui humiles nati, dici locupletes student.
 ¶ Humana effodiens ossa, thesaurum Canis
 Invenit: & violavit quia Manes Deos,
 5 Injuncta est illi divitiarum cupiditas,
 Poenas ut sanctæ religioni penderet.
 Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi
 Fame est consumptus: quem stans Vulturius super
 Fertur locutus: O Canis, merito jaces,
 10 Qui concupisti subito regales opes,
 Trivio conceptus, & educatus stercore.

INTERPRETATIO.

Hoc argumentum potest esse congruens avaris, & illis qui editi licet humili fortuna, ambiunt tamen nominari divites. Canis effodiendo cadaver humanum, reperit thesaurum. Et quia offendit deos Manes, inmissa est ipsi fames auri, ut lue-

ret poenas sanctæ religioni violatæ. Dum et-go incubat auro, immemor ciborum, enclitus est fame. Super quem vultur sedens dicitur protulisse hæc verba: Juste periisti, o Canis, qui natus in compitis, & nutritus sor-dibus, appetivisti derepente divitias regum.

INTERPRETATIO.

4. *Violavit quia Manes deos.*) Dii Manes erant dii inferorum, ut quidam existimant, quibus fiebant sacra ne nocerent. Alii putant hoc nomine appellatas fuisse animas separatas a corpore. Unde videmus vetusta sepulchrorum monumenta diis manibus esse inscripta. Sunt etiam qui dicant eosdem esse quos Vetustas genios appellavit, qui ne ipsa quidem mortua corpora deserant, sepulchrisque inhabitent. Piaculum erat antiquitus vim

inferre manibus mortuorum.

6. *Pœnas ut sanctæ religioni penderet.*) Id est, violatæ religioni sepulchrorum. Antiquitas enim grande erat piaculum violare religionem sepulchrorum, & sævire in mortuos. Ita Cicero de legibus, *Deorum Mantum jura sancta sunt.* Et Virgilius 3° *Æneid.*

Quid miserum Ænea laceras, jam parce repulso,

Parce pias scelerare manus.

FABULA XXVIII.

Ne magnus tenuem despicio.

VULPES ET AQUILA.

QUAMVIS sublimes debent humiles metuere :

Vindicta docili quia patet solertia.

¶ Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit :

Nidoque posuit pullis, escam ut carperent :

5 Hanc persecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miseræ luctum importaret sibi.

Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.

Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,

Totamque flammis arborem circumdedit,

10 Hosti dolorem damno miscens sanguinis.

Aquila ut periculo mortis eriperet suos,

Incolumes natos supplex Vulpi tradidit.

INTERPRETATIO.

Quantumvis potentes, debent extimescere abjectos, quia ultionis fit copia quibus est solertia docilis. Aquila rapuit quondam natos Vulpis, & abscondit cubili in escam suorum catulorum. Vulpes genitrix hanc insequuta capit precari ne inferret sibi infelici tantum dolorem. Aquila sprevit secu-

ra quippe situ loci. Vulpes abstulit ab altari torrem accensum, & circumcinxit totam arborem ignibus, addens dolori inimicæ, periculum prolis amittendæ. Aquila supplex reddidit Vulpi natos salvos, ut liberaret suos catulos a periculo mortis.

ANNOTATIONES.

8. *Ardentem facem.*) Non est otiosum epithetum. Fax enim nihil aliud est quam fustis incisus, & ita comparatus ut flammam, si ita usus postulet, concipere possit. Sic Virgilius:

Ferroque faces inspicat acuto.

10. *Damno sanguinis.*) Id est natorum periculo. Ita Venus apud Virgilium vocat Æneam: *Sanguis meus.*

FABULA XXIX.

Est cui magno constitit dictærium.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

P LERUMQUE stulti risum dum captant levem,

Gravi dstringunt alios contumeliâ,

Et sibi nocivum concitant periculum.

INTERPRETATIO.

Dum stolidi quærunt risum inanem, lædunt persape alios summâ injuriâ, sibi que Phædri Fabul.

parant exitium nocivum.

¶ Asellus Apro cum fuisset obuius :

- 5 Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat
Officium, & quærit, cur sic mentiri velit.

* * * * *

* * * * *

Aper cum vellet facere generosum impetum,

- 10 Repressit iram : & , facilis vindicta est mihi,
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

INTERPRETATIO.

Cum Asellus occurrisset Apro, dixit, Ave Frater : Hic succensens rejicit officium, petitque quare velit mentiri ita ?

* * * * *

Cum Sus memoris cultor pararet illum afficere horrendo impetu, cohibuit iram, & dixit : mihi facile est ulcisci, verum nolo contaminari sanguine vili & abjecto.

ANNOTATIO.

Duos Versus hujusce Fabulæ, ut spurcos & invenustos omisi dedita operâ.

FABULA XXX.

Mala publica in plebem recidunt.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

HUMILES laborant, ubi potentes dissident.

¶ Rana in palude pugnam Taurorum intuens;

Heu quanta nobis instat perniciēs ! ait.

Interrogata ab alia, cur hoc diceret,

- 5 De principatu quum illi certarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam boves :
Natio (ait) separata, ac diversum est genus,
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula,

- 10 Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

INTERPRETATIO.

Parvi sunt in periculo ubi Magnates decertant. Rana videns e palude certamen Taurorum : Heu, inquit, quanta nobis ruina paratur ! Alterâ percontante quare loqueretur illud, cum illi contenderent inter se uter pecori imperaret, & boves viverent

vitam longe aliam ab ipsis. Gens est, inquit, sejuncta a nobis, & genus separatum : sed qui ausugerit ejus imperio sylvarum, in latebras properabit paludis, & proterens nos opprimit pedibus duris. Sic eorum rabies spectat ad nostram salutem.

ANNOTATIONES.

1. Humiles laborant ubi potentes dissident.) Ad id Horatius apposite :

Quidquid delirant reges, plebsuntur Achivi.
11. Ita.) Hoc modo, hac ratione. F.A.

FABULA XXXI.

Cui fidas, vide.

MILVIUS, ET COLUMBÆ.

QUI se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.

¶ Columbæ sæpe quum fugissent Milvium,

Et celeritate pennæ vitassent necem,

5 Consilium raptor vertit ad fallaciam:

Et genus inerme tali decepit dolo:

Quare sollicitum potius ævum ducitis,

Quam regem me creatis isto fœdere,

Qui vos ab omni tutas præstem injuria?

10 Illæ credentes, tradunt sese Milvio,

Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas,

Et exercere imperium sævis unguibus.

De reliquis tunc una: Merito plectimur.

INTERPRETATIO.

Qui se credit defendendum malo homini,
dum inelamat opem, reperit perniciem. Cum
Columbæ sæpe vitassent Milvium, & se eri-
puissent a morte pernecitate alarum: Ra-
pax ille recurrit ad dolum, & circumvenit
tali fallacia genus imbelles. Cur trahitis
potius vitam anxiam, quam eligatis me in

regem inito fœdere, ut vos reddam securas
ab omni contumelia? He nimium credule
se se dedunt Milvio, qui potius regno cœpit
pasci singulis, & exercere principatum di-
vis unguibus. Tunc una superstes ait, pu-
nimur juste.

ANNOTATIO.

11. Vesci singulas.) Pro singulis. Ita
Virgilius:

Quid puer Aescanius? Superatne & vesti-
tur auras?

Saltem ut in antiquissimis libris legitur,

singulas, non omnes collective, vox illa
sumitur, sed quod Gallice dicimus, Les u-
nes après les autres. Id est, Liviano mo-
re, Alias post alias.

EXPLICIT LIBER PRIMUS.

Solebant veteres in fine librorum scribe-
re, *explicit*, ut significarent librum abso-
lutum. Unde Hieronymus ad Marcellam:

Solemus completis opusculis, ad distin-
ctionem rei alterius sequentis medium interpo-
nere, *explicit*, aut feliciter *explicit*.

P H Æ D R I

F A B U L A R U M

L I B E R S E C U N D U S .

P R O L O G U S .

EXEMPLIS continetur Æsopi genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque sese diligens industria.

- 5 Quicumque fuerit ergo narrandi locus,
Dum capiat aurem & servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni curâ morem servabo Senis:
Sed si libuerit aliquid interponere

I N T E R P R E T A T I O .

RATIO scribendi Æsopi constat exemplis,
neque intenditur aliud quicquam per fabu-
las, nisi ut vitia hominum emendentur, &
ut accurata diligentia excutitur. Quæ-
cumque igitur occurrerit occasio narrandi,

dum teneat aures, & sequatur suum con-
silium, æstimatur rebus ipsis, non nomi-
ne auctoris. Certe sequar omni industria
consuetudinem senis Æsopi: Verum si mi-
hi videbitur inserere aliquid jocosum, ut

A N N O T A T I O .

1. *ÆSOPUS* genus.) Perperam quidam in-
telligunt Prosapiam Æsopi. Nihil
enim aliud intelligit hoc loco Phædrus, ni-
si eam scribendi rationem, qua usus est Æ-
sopus in scribendis fabulis. Ita in Prolo-
go lib. 4. Et etiam alio loco:

*Usus vetusto genere, sed rebus novis
Nunc fabularum cur sit inventum genus.*

Quemadmodum apud Terentium:

*Olim isti fuit generi quondam quæstus &
pud seculum prius.*

Ceterum istud continetur, nihil aliud est
quam constat. Cicero, *Dii non venis, &
nervis, & ossibus continentur*, id est con-
stant.

- 10 Dictorum, sensus ut delectet varietas,
Bonas in partes (lector) accipias velim.
Sic ista tibi rependet brevis gratiam,
Cujus verbosa ne sit commendatio,
Attende cur negare cupidus debeas,
15 Modestis etiam afferre quod non petierint.

INTERPRETATIO.

<i>diversitas sensus, magis placeat, velim, lector, æqui bonique consulat. Sic brevis gratiam, cuius ne sit</i>	<i>laus verbosior, vide cur debeas denegare avidis, & dare ultro modestis quod non postulaverint.</i>

F A B U L A I.

Sunt etiam sua præmia laudi.

LEO SAPIENS.

- SUPER Juvenum stabat dejectum Leo:
Prædator intervenit partem postulans:
Darem (inquit) nisi soleres per te sumere:
Et improbum eiecit. Forte innoxius
5 Viator est deductus in eundem locum,
Feroque viso rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait:
Et quæ debetur pars tuæ modestiæ,
Audacter tolle. Tunc diviso tergo,
10 Silvas petivit, homini ut accessum daret.
Exemplum egregium prorsus & laudabile;
Verum est aviditas dives, & pauper pudor.

INTERPRETATIO.

<i>Leo sedebat super Juvenum jacentem. Prædo supervenit petens partem. Concedere, ait, ni consuevisse rapere, & reputat hunc malum hominem. Fortuito vero innocens viator venit eodem, & viso Leone, regressus est. Cui mitis ille dixit: Nihil est quod reformides, sume confidenter</i>	<i>partem debitam tuæ modestiæ. Tum separato tergo, Leo immisit se in silvas, ut accessus pateret viatori. Exemplum illustre omnino, & dignum laude; sed aviditas habendi dat divitiarum; pudor vero & modestia, paupertatem.</i>

ANNOTATIO.

<i>7. Rettulit retro.) Pleonasmus. Poterat enim oratio carere istâ voculâ, retro, sed ejusmodi Pleonasmî nonnihil habent ele-</i>	<i>gantia. Ita Terentius: Antè præcisse. Ita subtristis aliquantulum, &c.</i>

FABULA II.

Simile simili gaudet.

REPENTE CALVUS.

- A** FÆMINIS utcunque spoliari viros,
 Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
 ¶ Ætatis mediæ cuidam, mulier non rudis
 Tegebat annos, celans elegantia:
 Animosque ejusdem pulchra juvenis ceperat.
 5 Ambæ videri dum volunt illi pares,
 Capillos homini legere cœpere invicem.
 Quum se putaret pingi curâ mulierum,
 Calvus repente factus est, nam funditus
 Canos puella, nigros anus evellerat.

INTERPRETATIO.

*Docemur exemplis homines quomodo-
 que expilari a mulieribus, sive illum a-
 ment, sive amentur ab illo. Quædam fæ-
 mina callida dissimulabat annos cuidam
 homini provectæ ætatis, regens illos elegan-
 ti cultu. Illius etiam animus detinebatur*

*amore pulchræ adolescentule. Dum ambæ
 mulieres affectant esse similes ipsi, cœpe-
 runt invicem seligere crines homini. Hic
 cum crederet se ornari studio mulierum,
 evasit calvus subito: nam puella exemerat
 omnes capillos albos, anus vero nigros.*

ANNOTATIO.

5. Dum videri volunt illi pares.) Æta-
 te aut annis. Oderat enim juvenis capillos
 albos, utpote senescentis & decrepitæ ætatis

indicia, anus vero nigros, qui sibi non con-
 veniebant.

FABULA III.

Impunitas, peccandi illecebra.

HOMO ET CANIS.

- L**ACERATUS quidam morsu vehementis Canis,
 Tinctum cruore panem immisit malefico,
 Audierat esse quod remedium vulneris.
 Tunc sic Æsopus: Noli coram pluribus
 5 Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
 Quum scierint esse tale culpæ præmium.
 ¶ Successus improborum plures allicit.

INTERPRETATIO.

*Quidam læsus dente Canis aeris, projecit
 ipsi improbo panem mersum suo sanguine,
 quia acceperat id cadere pro remedio vulne-
 ris. Tum Æsopus locutus est sic: noli*

*facere hoc in conspectu multorum Canum,
 ne nos discerpant vivos, cum viderint se
 donari tali præmio, ob culpam. Successus
 malorum attrahit multos.*

ANNOTATIONES.

2. Vehemens.) Vox dissyllaba in hoc lo-
 co, ut apud Horatium:

Vehemens & liquidus puroque simili-

mus anni.

6. Scierint.) Pro sciverint.

FÆ-

FABULA IV.

Vir dolosus seges est mali.

AQUILA, FELES, ET APER.

- AQUILA in sublimi quercu nidum fecerat:
 Feles cavernam nacla, in mediâ pepererat:
 Sus nemoris cultrix foetum ad imam posuerat.
 Tum fortuitum Feles contubernium
 5 Fraude & scelestâ sic evertit malitiâ.
 Ad nidum scandit volucris: Pernicies, ait,
 Tibi paratur, forsân & miseræ mihi.
 Nam fodere terram quod vides quotidie
 Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
 10 Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.
 Terrore effuso, & perturbatis sensibus,
 Direpit ad cubile setosæ suis;
 Magno (inquit) in periculo sunt nati tui.
 Nam simul exieris pastum, cum tenero grege,
 15 Aquila est parata rapere porcellos tibi.
 Hunc quoque timore postquam complevit locum,

INTERPRETATIO.

Aquila posuerat nidum in alta quercu. Feles reperta Caverna, partum ediderat in media quercu. Sus incola sylvarum pepererat ad radices arboris. Tum Feles turbavit hanc sodalitatem fortuitam dolo, & sceleratâ malignitate. Reptit ad nidum Aquila: tibi, inquit, struitur exitium: quin & forte mihi infelici; nam Aper dolosus, quem cernis quoti-

die fodere terram, vult crueri quercum, ut devoret facile nostros casulos humi dejectos: ita immisso terrore, & commotis animis, venit ad sedem suis setigervæ: Nati tui versantur grandi in discrimine. Nam simul atque iveris ad pabulum cum turba tenella, Aquila in prociñtu est ad tibi rapiendas suculas. Postquam ergo permiscuit terrore hunc locum

ANNOTATIONES.

4. *Contubernium.*) Vocabulum militare, manipulum enim militum significat, teste Vegetio, qui Centurias in Contubernia divisas fuisse scribit: ut decem militibus sub uno Papillone degentibus, unus quasi præesset Decanus, qui caput Contubernii nominabatur. Unde Commilitones & Contubernales dicuntur, a communibus tabernaculis.

8. *Quotidie.*) Secunda syllaba in hac voce brevis est, aliquando etiamnum longa. Ita Terentius:

Verum ubi videbit tantos sibi sumptus domi Quotidianos fieri, nec fieri modum.

9. *Insidiosum Aprum.*) Difficultas esse potest cur dicit Aprum insidiosum, & non insidiosam in fœminino, cum sermo sit de Sue fœmina. Certe error inest, nisi velis Aprum esse ex eo genere animalium quod vocant Epicœnum.

10. *In plano.*) Humi strata nostra proles, quercu eversâ.

14. *Nam simul exieris.*) Nam simul atque exieris.

Do-

- Dolosa tuto condidit sese cavo.
 Inde evagata noctu suspenso pede,
 Ubi escā se replevit & prolem suam,
 20 Pavorem simulans prospicit toto die.
 Ruinam metuens Aquila ramis desidet;
 Aper rapinam vitans non prodit foras.
 Quid multa? inediā sunt consumti cum suis,
 Felisque catulis largam præbuerunt dapem.
 25 ¶ Quantum homo bilinguis sæpe concinnet mali,
 Documentum habere stulta credulitas potest.

INTERPRETATIO.

insidiosa abdidit sese cavernā secure. Inde exiens noctu suspenso gradu, ubi se ingurgitavit cibus & suos catulos, fingens timorem, circumspicit toto die. Aquila timens periculum, desidet arbore. Aper su-

giens perniciem, non se proripit foras. Quid plura, pericunt fame cum suis, & dederunt magnum convivium natis felis. Credulitas stolidā monetur hoc apologo quantum mali vir fallax inferat.

ANNOTATIO.

25. *Homo bilinguis.*) Qui dolose & fraudulenter agit. Unde Virgilius vocat

Tyrios Bilingues, haud fidei servantissimos.

FABULA V.

Ne quid nimis.

CÆSAR AD ATRIENSEM.

- EST Ardelionum quædam Romæ natio,
 Trepide concursans, occupata in otio,
 Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
 Sibi molesta, & aliis odiosissima.
 5 Hanc emendare, si tamen possum, volo
 Verā fabellā: pretium est operæ attendere.

INTERPRETATIO.

Est Romæ genus Ardelionum oberrans sollicitè, inquit in quiete, anhelans incassum; plura faciendo, faciens nihil, sibi-

importunum, & invisum cæteris. Mens est mihi hoc corrigere, modo tamen valeam, verā historiarum operæ pretium est illam auscultare.

ANNOTATIONES.

1. *Ardelionum.*) Hi vocantur homines qui se negotiis omnium immisceant, ab ar-
 dendo dicti, quod pro festinando veteres
 usurparunt. Quamquam melius ab Ardea
 avi dicti Ardeliones, quia avis hujus in-
 star huc & illuc volitant & circumcursant,
 dum omnibus se student negotiis immisce-
 re. Hoc genus hominum describit Mar-

tialis tali Epigrammate:

Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.

Vis dicam qui sis? magnus es Ardelio.

5. *Verā fabulā.*) Fabula enim ad verum vel falsum extenditur, ut supra ad fabulam primam libri primi annotavimus.

- ¶ Cæsar Tiberius quum petens Neapolim,
 In Misenensem villam venisset suam,
 Quæ monte summo posita Luculli manu,
 10 Prospektat Siculum, & prospicit Tuscum mare,
 Ex alticinctis unus atriensibus,
 Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
 Erat destrieta, cirris dependentibus,
 Perambulante læta Domino viridaria,
 15 Alveolo cæpit ligneo conspergere
 Humum æstuantem, come officium jactitans:
 Sed deridetur: inde notis flexibus
 Præcurrit alium in xystum, sedans pulverem.

INTERPRETATIO.

Cum Tiberius Cæsar profectus Neapolim, venisset in suam villam Misenensem, quæ edificata a Lucullo in vertice montis spectat mare siculum & aspiciat mare Tuscum, unus servorum atriensium alius cinctorum, cujus vestis colligebatur ab humeris linteo

Pelusio cirris defluentibus, demetiente hero viridaria amana, cæpit aspergere terram arescentem vasculo ligneo, ostentans hoc officium urbanum; verum irridetur. Postea prævertit Cæsarem in aliud ambulacrum divortiiis notis compescens pulverem,

ANNOTATIONES.

7. *Neapolim.*) Urbs Campaniæ maritima regni Neapolitani caput, ac totius Italiæ clarissima, prius Parthenope dicta.

8. *Misenensem villam.*) Domus rustica. De hac villa Misenensi ita Tacitus: *Mutatis sepius focus* (Tiberius) *tandem ad Promontorium Miseni condisit in villa cujus Lucullus Dominus fuerat.* Est autem vicinum illud Promontorium monti, Miseno dicto, a Miseno socio Ænæ ibi sepulto. De quo Virgilius 6. Æneid.

Monte sub atrio qui nunc Misenus ab illo dicitur.

9. *Luculli manu.*) Quam posuerat Lucullus Pompeii & Ciceronis æqualis. Summus & fortunatissimus Romanorum legatus, qui duobus præliis vicit Mithridatem, & egit de illo Romæ triumphum. Postea abjecta rerum publicarum curâ genio indulgit, & posuit superba Palatia, aedesque magnificas, inter quas fuit villa Misenensis.

10. *Siculum.*) Subintellige mare, quod a Sicilia Cretam usque excurrit

Tuscum.) Mare, vulgo *Mer de Toscane.* Quod non solum Hetruriam, sed & Latium, & regnum Neapolitanum usque ad Phædi Fabul.

Fretum Siculum alluit.

11. *Ex alticinctis.*) Alticinctos pueros vocat Horatius servos Nasidjeni, id est, strenuos & industrios, qui demissam vestem non gerebant, ne inter agendum impeditentur.

Atriensibus servis.) Qui stabant in atrio domus, limenque custodiebant. Ab Atriorum tutela, Varroæ teste, nomen habent servi Atrienses. Falvius Ursinus suspicatur eosdem esse qui in inscriptionibus dicuntur, *Servi a supellectili*: quia nempe servaverint supellectilem convivalem, veteresque cœnitarent in Atrio, hoc est prope Culinam, ut videre est ex verbis Servii in 1. Æneid. *Potemque per ampla volunt Atria. Tangit, inquit, Romanorum morem: nam, ut ait Cato, in Atrio, & duobus ferculis epulabantur antiqui. Ibi etiam & pecunias habebant. Unde qui honoratiores servi erant, liminum custodes adhibebantur.*

12. *Linteo Pelusio.*) Pelusium erat Ostium Nili & Civitas Ægypti feracissima lini, ex quo conficiebantur lintea.

18. *Xystum.*) Locus erat deambulationi adornatus, consitis utrinque Platanis.

PHÆDRI FABULARUM,

Agnoscit hominem Cæsar, remque intelligit.

- 20 Heus (inquit Dominus): ille enimvero adsilit.
Tum sic jocata est tanti majestas Ducis:
Multo majoris alapæ mecum veneunt.

INTERPRETATIO.

Tiberius sentit hominem, & capit rem.
Heus tu, ait Cæsar: hic statim accurrit.

Tum princeps sic jocans, alapæ non venduntur apud me tam vilis pretio.

ANNOTATIONES.

19. *Remque intelligit.*) Mentem & consilium Ardelionis, qui ambiret libertatem.

22. *Alapæ mecum veneunt.*) Id est, libertas carius emitur. Apud Veteres enim

quando aliquem manumittebant, alapa percussus circumagebant, & liberum conficiunt apud Prætores. De modo manumittendi passim, neque quicquam protritum magis.

FABULA VI.

Potentiam malitiâ adjutam quis effugiat?

AQUILA, CORNIX, ET TESTUDO.

CONTRA potentes nemo est munitus satis:

Si vero accessit consiliator maleficus,

Vis & nequitia quidquid oppugnant ruit.

¶ Aquila in sublime sustulit Testudinem.

- 5 Quæ quum abdidisset corneâ corpus domo,

Nec ullo pacto lædi posset condita,

Venit per auras Cornix, & propter volans:

Optimam sane prædâ rapuisti unguibus,

Sed nisi monstraro quid sit faciendum tibi,

- 10 Gravi nequicquam te lassabis pondere.

Promissa parte, suadet ut scopulum super

Altis ab astris duram inlidat corticem,

INTERPRETATIO.

Nullus est sat telus adversus potentiores. Quidquid violentia & malignitas impugnant, id perit, si consiliarius malignus supervenit. Aquila tulit Testudinem in altum, quæ cum se abscondisset testâ corneâ, neque posset ullatenus vulnerari abdita,

Cornix intervenit per aerem & volitans prope: Sustulisti profecto escam opiparam tuis unguibus, verum ni tibi ostendero quid oporteat refacere, fatigabis te frustra tanto onere. Promissa parte monet, ut frangat corneam domum missam ab alto caelo supra rupem,

ANNOTATIONES.

5. *Corneâ domo.*) Abusive ponitur protecta corneâ, quâ Testudines muniuntur.

7. *Propter volans.*) Id est juxta, ut apud Terentium, propter dormire. Quâ

- Quâ comminutâ facile vescatur cibo.
 Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
 15 Simul & magistræ large divisit dapem.
 Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
 Impar duabus occidit tristi nece.

INTERPRETATIO.

quâ illisâ, nutriatur estâ absque negotio.
 Aquila persuasa his verbis, obtemperavit.
 monitori, & quoque partita est ample ci-

bûm suæ præceptis. Ita Testudo quæ mu-
 nita fuerat beneficio naturæ, inferior dua-
 bus periit fato luctuoso.

FABULA VII.

Plura timenda divitibus.

MULI ET LATRONES.

- MULI gravati sarcinis ibant duo;
 Unus ferebat fiscos cum pecuniâ,
 Alter tumentes multo saccos hordeo.
 Ille onere dives celsa cervice eminens,
 5 Clarumque collo jactans tintinabulum:
 Comes quieto sequitur & placido gradu.
 Subito Latrones ex insidiis advolant,
 Interque eandem ferro mulum trusitant.
 Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
 10 Spoliatus igitur casus quum fieret suos,
 Equidem (inquit alter) me contentum gaudeo,

INTERPRETATIO.

Duo Muli incedebant onusti oneribus. U-
 nus portabat corbes cum nummis, alter sac-
 cos repletos multo hordeo. Primus dives suâ
 sarcinâ supereminens elato capite, & agi-
 tans collo tintinnabulum argutum. Alius it

comes lentis & tranquillis passibus. Fures
 assiliunt de repente ex insidiis, & inter stra-
 gem vulnerant Mulum ense, rapiunt pecuniâ,
 nec curant hordeum nullius pretii. Cum ergo
 expilatus doleret suum infortunium, alter di-

ANNOTATIONES.

2. *Fiscos.*) Fiscus corbis erat vimineus in
 quo recondebant Romani pecuniâ publi-
 cam & imperatoriam. Unde metaphorice
 desumitur vox illa pro pecuniâ.

8. *Ferro trusitant.*) Locus vixatissimus;
 vulgo legebatur *tonsitant*. Alii *trucidant*,
 unde *trusitant* posuit Rigaltius. Meursius
 maluit *tuditant*, ut sit a *tundendo*, quasi
 variis ictibus ferri tunderent cutem Muli

ne cum sarcinâ aufugeret. Certe *trusitant*
 nullibi legitur nisi in hoc Phædri loco.
Tuditro vero est vox nota apud Festum, &
 significationem habet accommodatam ad lo-
 cum Phædri. *Trusito* posset esse verbum
 frequentativum a verbo *trudo*; unde *trusito*,
 sed illius significatio non convenit clare sen-
 sui Phædri. Idcirco rejicio.

PHÆDRI FABULARUM,

Nam nihil amisi, nec sum læsus vulnere.
 Hoc argumento tuta est hominum tenuitas,
 Magno periculo sunt opes obnoxia.

INTERPRETATIO.

ait: Lator me neglectum, nihil enim perdidit, neque accipi vulnus. Hoc exemplo | *egestas hominum secuta est, ingentes vero divitiae patent multis discriminibus.*

ANNOTATIO.

13. *Tuta est hominum tenuitas.*) Unde Sallustius: *Egestas habetur facile sine damno.* Et Horatius: *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

F A B U L A VIII.

Plus videas tuis oculis quam alienis.

CERVUS ET BOVES.

- CERVUS nemorosis excitatus latibulis,
 Ut venatorum fugeret instantem necem,
 Cæco timore proximam villam petit,
 Et opportuno se Bovili condidit.
- 5 Hic bos latenti: Quidnam voluisti tibi,
 Infelix ultro qui ad necem cucurreris,
 Hominumque tecto spiritum commiseris?
 At ille supplex: Vos modo, inquit, parcite,
 Occasione rursus erumpam datâ,
- 10 Spatium diei noctis excipiunt vices;
 Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt,
 Eunt subinde & redeunt omnes rustici.

INTERPRETATIO.

Cervus excitatus latebris nemoris fugit in villam vicinam metu imprudenti, ut se subduceret morti sibi imminenti a venatoribus, & se occultavit in stabulo commodo. Bos dixit huic delitescenti: Quidnam pro- | *posuisti, miser, qui te objeceris ultro morti, & credideris vitam ædibus hominum? Cui ille rogans; vos, inquit, ne ladicite, me proripiam iterum foras ubi se opportunitas obtulerit. Nox venit die exacto: Bubulcus*

ANNOTATIONES.

2. *Ut venatorum fugeret necem.*) Scilicet a Venatoribus sibi inferendam. Ibi est ambiguitas, quia vox venatorum active non passive sumitur hoc loco.

3. *Cæco timore.*) Quia facit nos cæcos & imprudentes in rebus nostris.

5. *Voluisti tibi.*) Malum parare. Imitatio Virgiliana: *Hec quid misero volui mihi?*

- Nemo animadvertit: transit etiam villicus,
 Nec ille quicquam sentit, tum gaudens ferus
- 15 Bobus quietis agere cœpit gratias,
 Hospitium adverso quod præsiterint tempore.
 Respondit unus: Salvum te cupimus quidem,
 Sed ille qui oculos centum habet, si venerit,
 Magno in periculo vita versatur tua.
- 20 Hæc inter, ipse dominus a cœna redit:
 Et quia corruptos viderat nuper Boves,
 Accedit ad præsepe: Cur frondis parum est?
 Stramenta desunt, Tollere hæc aranea
 Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
- 25 Cervi quoque alta est conspicatus cornua.
 Quem convocatâ jubet occidi familiâ,
 Prædamque tollit. ¶ Hæc significat fabula,
 Dominum videre plurimum in rebus suis.

INTERPRETATIO.

apporlat frondes bobus, neque tamen animadvertit. Deinde omnes rustici eunt redeuntque; nullus videt. Quin & villicus venit, neque hic deprehendit quicquam. Tum cervus exultans cœpit habere gratiam bobus tacitis, quod illum exceperint hospitio, iniquo tempore. Unus dixit: Equidem te volumus incolumem: sed si ille accesserit, cui sunt centum oculi, tua vita versabitur in summo discrimine. Dum

hec loqueretur, Herus venit a cœna, & quoniam aspexerat non ita pyidem boves dejectos, subit bovine: Quare, ait, parum adeo frondium est? Paleæ non sufficiunt. Quantum operis est auferre has telas aranearum? Dum lustrat singula, vidit elata cornua Cervi, quem imperavit interficiendum accitis servis, & abstulit prædam. Ista fabula demonstrat dominum cernere multum in suis rebus.

ANNOTATIONES.

15. *Quietis bobus.*) Qui eum non prodiderant latitantem in stabulo.

16. *Hospitium adverso.*) Ita Cicero: *Amicus certus in re incerta cernitur.* Et Plautus eum amicum pronuntiat, qui in re dubia juvat. Unde Ovidius:

*Si fueris dives, multos numerabis amicos,
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.*

18. *Qui habet centum oculos.*) Nec famam, aut Argum intellige, quibus Poetæ tribuunt centum oculos. Ibi est Periphrasis, ut heri curam & perspicaciam depin-

gat. Dat enim centum oculos, ut indicet Dominum esse oculatissimum. Unde Socrates,

Ὅμῳ γὰρ δόμων νομίζω δεσπότην παρστῆναι.

Namque lumen adium puto heri præsentiam.

21. *Corruptos.*) Macilentos, macie perditos. Imitatio Græci sermonis.

23. *Aranæ hæc.*) Adjective ibi sumitur, & subauditur texta aranea.

FABULA IX.

Epilogus.

INVIDIA VIRTUTUM COMES.

- Æsopo ingentem statuam posuere Attici,
 Servumque collocarunt aeternā in basi,
 Patere honoris scirent ut cuncti viam,
 Nec generi tribui, sed virtuti gloriam.
- 5 Quoniam occuparat alter, ne primus forem,
 Ne solus esset, studui, quod superfuit:
 Nec hæc invidia, verum est æmulatio.
 Quod si labori faverit Latium meo,
 Plures habebit quos opponat Græciæ.
- 10 Si livor obtrectare curam voluerit,
 Non tamen eripiet laudis conscientiam.
 Si nostrum studium ad aures pervenit tuas,
 Et arte fictas animus sentit fabulas,

INTERPRETATIO.

Athenienses erexerunt magnam statuam
 Æsopo, & posuerunt hunc servum in
 basi semper mansura, ut innotesceret om-
 nibus pandi iter ad gloriam, ne-
 que concedi honores nobilitati, sed virtu-
 ti. * * * *

Quia alius præripuerat ne essem primus,
 curavi ne foret unicus scriptor Fabula-

rum. Id non est invidere, sed æmulari.
 Si vero Roma aspiravit meo labori, plures
 ipsi erunt auctores, quos conferat cum Græ-
 cis auctoribus. Si invidia voluerit carpe-
 re diligentiam, non ideo auferet tacitam
 cognitionem laudis mihi debita. Si no-
 ster labor devenit ad tuas aures, & si tua
 mens tangitur fabulis fidei industria, illud

ANNOTATIONES.

1. Æsopo ingentem statuam posuere At-
 tici.) Statuæ hujus auctorem fuisse nobil-
 lissimum illum statuarium Lysippum disci-
 mus ex Epigrammate Agathias Scholastici,
 qui Justiniani Imperatoris ævo vixit: ex
 eodem quoque discimus cum iidem Athe-
 nienses etiam septem sapientibus Græciæ
 singulis suas collocassent statuas, omnium
 maximum honorem eos habuisse Æsopo,
 ejusque statuam ordine primam esse voluis-
 se. Sic igitur Agathias,

Εὐγε ποῖον Ἀσιόππε γέραν, Σικυώνιε
 πλῆξαι,

Δικέλιον Αἰτάπην σήτας τῷ σαμίῳ.

Laudo te Lysippe senex Sicyonie sculptor.
 Æsopi effigiem quod statuis Samii, &c.
 Attici.) Attica, regio Achaïæ seu Hella-
 dis, quæ & Mopsopia & Cecropia dicta est,
 in qua Athenæ urbs totius Græciæ caput.
 Hinc Atticus nomen gentis.

7. Latium.) Regio Italiæ notissima in-
 ter Hetruriam & Campaniam, a latendo
 dicta, quod ibi Saturnus latitavit.

9. Plures habebit.) qui meo exemplo con-
 scribeant fabulas.

Quos opponat Græciæ.) Id est, doctis-
 simis viris e Græciæ, qui multa opera re-
 liquerunt posteritati.

Omnem

- 15 Omnem querelam submovet felicitas.
Sin autem doctus illis occurrit labor,
Sinistra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat sui.

INTERPRETATIO.

*bonum præcidit omnem causam querimonie:
Sin vero eruditum studium incidit in ma-
nus eorum, qui nati sunt invitâ Minervâ,
neque quicquam valent, nisi obviare opti-*

*mis quibuslibet, sustinabo firmato animo
hoc exitiale infortunium, dum modo fortunam
pœniteat sui criminis.*

ANNOTATIONES.

14. Omnem querelam submovet felicitas.)
Ita mihi beatus videor, si movearis fabu-
lis, nullum ut mihi querendi locum re-
lictum esse putem.

15. Illis doctus occurrit labor.) Id est,
sit adversus labor: nam occurrere pro ad-
versari hoc loco ponitur.

P H Æ D R I
FABULARUM
LIBER TERTIUS.

PHÆDRUS AD EUTYCHUM.

PHÆDRI libellos legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis,
Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,
5 Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortasse dices: Aliquæ venient feriæ

INTERPRETATIO.

Si cupis, Eutyche, evolvere libros Phædri, necesse est sis liber a negotiis, ut mens vacua sapiat elegantiam versus: Sed ais, non polles tanto ingenio, ut perdam

vel punctum horæ mei muneris. Non est igitur ratio cur trahes id tuis manibus quod minime decet aures impeditas. Repones forte; aliqui dies feriales aderunt,

ANNOTATIONES.

2. *EUTYCHE.*) Non satis compertum est, quisnam fuerit ille Eutyche, & qualem personam in aula Tiberii sustinuerit. Vetus tamen inscriptio Romæ legitur, EUTYCHUS AUG. LIB. NERONIANUS MEDICUS LUDI MATUTINI. Ludus autem ille matutinus, arena matutina dicitur apud Martialem Epigrammate 25. lib. 10. Fit & mentio aliorum Eutychorum in inscriptionibus passim.

9. *Aliquæ venient feriæ.*) Dies quibus nihil agere erat licitum. Unde Cicero 2. de Legibus, ait: *Festorum, festorumque die-*

rum ratio in liberis requietem habet litium, & iurgiorum: in servis operum & laborum, quia compositio animi conferre debet & ad perfectionem operum rusticorum, & ad remissionem animarum. Erant autem feriæ publicæ, & aliæ familiarum propriæ. Publicæ erant stativæ, quæ statis & certis quibusdam diebus observabantur. Aliæ con- ceptivæ, quæ ordinabantur quotannis a Sacerdotibus & Magistratibus. Aliæ denum imperativæ, quas Consules vel Prætores pro arbitrio potestatis indicabant.

Quæ

- 10 Quæ me soluto pectore ad studium vocent :
Legesne, quæso, potius viles nœnias,
Impendas curam quam rei domesticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
- 15 Ut adsuetam fortius præstes vicem?
Mutandum tibi propositum est, & vitæ genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa est jugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Jovi
- 20 Fœcunda novies artium peperit chorum,
Quamvis in ipsa natus sim pene schola,
Curamque habendi penitus corde eraserim,
Et laude invita in hanc vitam incubuerim,
Fastidiose tamen in cœtum recipior.
- 25 Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigiliâ,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon

INTERPRETATIO.

qui me revocabunt ad studia libero animo. Verum, amabo, dedas ne te potius lectio- ni fabularum inutilium, quam des operam rei familiari, præstes amicis officia, servias uxori, remittas animum, procures quietem membris, ut recurras validius ad officium solitum? Est tibi incundum aliud consi- lium, & alia ratio vitæ, si vis subire pen- tralia Musarum. Ego qui editus sum a mea parente in monte Parnassi, in quo veneran-

da Mnemosyne gravida novem vicibus dedit Jovi parentes artium, quanquam sim natus in ipso ferme loco, & eradicaverim penitus ex animo amorem rei faciendæ, meque ad- junxerim ad hoc genus vitæ gloriâ reclaman- te, tamen admittor cum fastidio in earum numerum. Quid existimas illi eventurum qui studet omni curâ aggerere amplas divitias, præferens quæstum jucundum studiis erudiis? Sed jam quodcunque fuerit (ut Sinon dixit

ANNOTATIONES.

18. *Pierio jugo.*) Pierius mons Thessa- liae, in Macedoniae confinio, Musis sacer, quæ ex eo Pierides dictæ sunt.

19. *Mnemosyne.*) Nympha Pieria, quæ habuit ex Jove novem Musas. Vox Græca est *μνησσύνη* quæ memoriâ significat. Poëtæ hanc Musarum matrem finxere, quia omnium scientiarum Thesaurus beneficio memoriæ acquiritur & conservatur.

20. *Artium chorum.*) Chorus proprie est cœvorum cantus & saltatio in Tragœdiis aut Comœliis. Accipitur vero improprie, pro quovis personarum numero, & ibi pro novem Musis, quæ dicuntur artes adinven- nisse. Prima vocabatur Clio historiæ pa- *Phædri Fabul.*

rens. 2. Melpomene Tragœdiæ, Thalia Comœdiæ, Euterpe Fistularum, Therpsi- core Citharæ, Erato Lyræ, Calliope Versuum heroicorum, Urania Astrologiæ, & Polymnia Eloquentiæ.

23. *Laude invitâ.*) Quæ me alio voca- bat. Vult se nullam spectasse laudem in eli- gendo hoc scribendi genere. Si enim id spectasset, debuerat aliud sequi studii genus quod magis laudatur. Gronovius legit, *lau- de nudâ*, id est, ob solam laudem, & non ob aliud præmium.

28. *Sinon.*) Filius Sisyphei, neposque Autolycei, Græcus versipellis, & veterator; qui obsessâ Trojâ a Trojanis se capiendum *F Ad.*

- Ad regem quum Dardaniæ perductus foret)
 30 Librum exarabo tertium Æsopi stilo ,
 Honori & meritis dedicans illum tuis :
 Quem si leges , lætabor , sin autem minus ,
 Habebunt certe quo se oblectent posteri .
 Nunc fabularum cur sit inventum genus ,
 35 Brevi docebo . Servitus obnoxia
 Quia quæ volebat non audebat dicere ,
 Affectus proprios in fabellas transtulit ,
 Calumniamque fictis elusit jocis .
 Ego porro illius semitâ feci viam ,
 40 Et cogitavi plura quam reliquerat ,
 In calamitatem deligens quædam meam .
 Quod si accusator alius Sejano foret ,
 Si testis alius , iudex alius denique ,
 Dignum faterer esse me tantis malis ,
 45 Nec his dolorem delinirem remediis :
 Suspicionem si quis errabit suâ ,
 Et rapiet ad se quod erit commune omnium ,

INTERPRETATIO.

cum traheretur ad Regem Trojæ) conscribam tertium librum more Æsopi , illum consecrans tuæ dignitati , tuisque meritis . Si illum legis , gaudebo . Sin vero minus , erit certe delectationi posteris . Nunc aperiam paucis cur fabulæ excogitate sint . Servitus quæ non est sui juris , quia non audebat effugere quæ vellet , volavit fabulis proprias cogitationes , & se subduxit calu-

mnie jocis effictis . Ego porro feci viam pro semita quam triverat , & adinveni plura quam tradiderat , seligens quædam in meum infortunium . Quod si alter delator a Sejano surgeret , si alter testis , si alter demum iudex , profiterer me mereri tot mala , neque levarem meam calamitatem his solatiis . Si quis ducatur in errorem suâ suspicione , & imputabit sibi dictum quod dicitur

ANNOTATIONES.

obtolit , & ad Priamum Regem deductus , ipsi persuasit abisse Græcos , ac equum illum ingentem in urbem deducendum . Notissima historia .

29. *Regem Dardaniæ .*) Priamum regem Trojanorum , qui vocati sunt Dardanii a Dardano filio Jovis & Electræ , qui regnum Trojanorum condidit ; & ipsa regio Dardania dicta est . Postea urbs Provinciæ caput dicta fuit Troja , & populi Trojani , a Troe atavo Priami regis .

33. *Servitus obnoxia .*) Potestati & arbitrio aliorum subdita . Intellige Æsopum qui Xanto Philosopho servitutem servisse dicitur . Servile quippe est non loqui quod sentias . Unde Plautus ait , *Servum hominem*

habere oculos , manus & linguam continentem .

39. *Illius semitâ feci viam .*) Semita est quid minus tritum quam via . Primus Æsopus materiam fabularum repperit , hunc ego polivi versibus senariis . Sic effeci ut illius semita quam primus triverat , evaderet via . Semita enim fit via , cum a pluribus frequentatur , & sic vulgatur magis .

42. *Alius Sejano .*) Id est , a Sejano , ut Horatius , *Alius Lysippo* . Sejanus pro arbitrio cuncta gessit sub Tiberio , suamque latissime exercuit potestatem , ut ait Tacitus , lib. 4. Ann. Ipse Phædrus incidit in odium Sejani , a quo variis criminibus accusatus vix evasit incolumis ; nam ille erat & accusator & iudex .

Stulte nudabit animi conscientiam.

Huic excusatum me velim nihilominus;

- 50 Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam & mores hominum ostendere.

Rem me professum dicet forsitan aliquis gravem.

Si Phryx Æsopus potuit, Anacharsis Scythia

Æternam famam condere ingenio suo,

- 55 Ego litteratæ qui sum propior Græciæ,
Cur somno inerti deseram patriæ decus?

Threissa quum gens numeret auctores suos,

Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,

Qui saxa cantu movit, & domuit feras,

- 60 Hebrique tenuit impetus dulci morâ.

Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas:

Quoniam mihi solemnīs debetur gloria.

Induxi te ad legendum: sincerum mihi

Candore noto reddas iudicium peto.

INTERPRETATIO.

omnibus, prodit imprudenter suam conscientiam, attamen peto ut me habeat excusatum; nec enim est mihi in animo designare singulos, sed notare vitam & mores hominum. Fortasse aliquis reponet me suscepisse duram provinciam. Si Æsopus & Phrygia, si Anacharsis & Scythia oriundi, potuerunt transmittere eternitati sua nomina ingenio, cur ego qui sum vicinior eruditæ

Græciæ, negabo addere honorem meæ patriæ otio desidii? Cum Natio Thracum recenseat suos auctores: Apollo genuerit Linum, Musæ Orpheum, qui excitavit rupes Lyræ, delinivit feras, & moratus est fluxus Hebri, dulci morâ. Ergo hinc procul, invidia, ne doleas incassum: quia dignus sum honore publico. Compuli te ut legeres, postulo ut mihi congruæ sinceritatis præbeas verum testimonium.

ANNOTATIONES.

53. Phryx Æsopus.) In Phrygia natus, quæ est regio Asiæ minoris.

Anacharsis Scythia.) Philosophus Scythicus multâ sapientiâ & doctrinâ præditus, qui summâ usus est libertate in carpendis hominum moribus, multaque præclare dicta posteritati reliquit. Scythia Provincia Asiæ Borealis gemina intra & extra Imaum montem.

57. Threissa cum gens.) Thraciâ est regio Europæ ampla: indicat vero Phædrus se gente Thracem esse, ideoque Græciæ eruditionis parenti propiorent quam erat vel Æsopus Phryx, vel Anacharsis Scythia.

Numeret auctores suos.) Linus & Orpheus primi litteris excoluerunt Græciam, itaque auctores eos vocat. Porro hos auctores dicit noster Thracas numerare suos, hoc est dicere non esse Græcos, verum Thraciæ gentis homines. Jam cum Thra-

ces fuerint illi qui Græciam instruxere litteris, vult dicere: cur ego non studeo servare hoc decus meæ patriæ, cum præsertim Apollo & Musæ dii artium in Thracia mea habitent, ibique eos auctores litteratæ Græciæ progenuerint?

58. Lino.) Linus filius Apollinis & Therpsicoræ, aut, ut alii volunt, Mercurii & Uraniæ. Fuit Musicus & Poëta Thebanus.

Orpheo.) Is fuit genere Thrax, filius Calliopes & Apollinis, quem a Mercurio, aut a patre Apolline ferunt accepisse Lyræ, qua tantum valuit, ut illius cantu sylvæ & saxa moverit, reduxeritque uxorem suam Euridicen ab inferis. Fuit occisus a Menadibus juxta Hebrum fluvium.

60. Hebrique tenuit impetus.) Hebrus fluvius Thraciæ ex Hæmo monte oriens, ac in Ægeum mare exiens. Volvit aquas magno impetu.

FABULA I.

Rei bonæ vel vestigia delectant.

ANUS AD AMPHORAM.

ANUS jacere vidit epotam amphoram,
 Adhuc Falernâ facce, e testâ nobili
 Odorem quæ jucundum late spargeret.
 Hunc postquam totis avida traxit naribus:
 5 O suavis anima! qualem te dicam bonam
 Antehac fuisse, tales cum sint reliquæ?
 Hoc quo pertineat dicet qui me noverit.

INTERPRETATIO.

Anus vidit jacere lagenam vacuum, quæ
 diffunderet longe suavem animam redolen-
 te adhuc testâ faccem vini falerni. Postea-
 quam flagrans illam hausit totis naribus:

O dulcis odor, quantum te dicam fuisse bo-
 num olim, cum habeas tales reliquias? Cui
 notus sum, intelliget quò illud spectet.

ANNOTATIONES.

1. *Amphora.*) Vinarium vas octo & qua-
 draginta sextarios continens.

2. *Falerna facce.*) Falernus mons & ager
 erat Campaniæ: ager frumenti, mons vini
 generosissimi ferax.

3. *Tales cum sint reliquæ.*) Ita Hora-
 tius:

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
 Testa diu.

7. *Hoc quò pertineat.*) Senectutem suam
 consolatur Phædrus. Vult ex hoc ultimæ
 senectutis, quæ est quasi fax vitæ, opuscu-
 lo fabularum posse colligi qualis fuerit in-
 tegra adhuc ætate.

FABULA II.

Benefico bene erit.

PANTHERA ET PASTORES.

SOLET a despectis par referri gratia.

¶ Panthera imprudens olim in foveam decidit,
 Videre agrestes: alii fustes congerunt,
 Alii onerant saxis: quidam contra miseriti,
 5 Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
 Misere panem, ut sustineret spiritum.
 Nox insecuta est, abeunt securi domum,

INTERPRETATIO.

Simile beneficium solet rependi a con-
 temptis. Panthera imprudens corruit ali-
 quando in foveam, Rustici adverterunt.
 Alii conjiciunt fustes, alii obruunt lapidi-

bus. Quidam e contra tanti misericor-
 diâ dederunt panem, ut sustentaret vi-
 tam, quippe morituræ, etsi nullus ipsi no-
 ceret. Nox successit; repetunt securi ædes.

Qua-

- Quasi inventuri mortuam postridie.
 At illa vires ut refecit languidas,
 10 Veloci saltu foveâ sese liberat,
 Et in cubile concito properat gradu.
 Paucis diebus interpositis, provolat,
 Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
 Et cuncta vastans sævit irato impetu.
 15 Tum sibi timentes, qui feræ pepercerant,
 Damnum haud recusant, tantum pro vitâ rogant.
 At illa: Memini qui me saxo petierint,
 Qui panem dederint: vos timere absistite;
 Illis revertor hostis qui me læserant.

INTERPRETATIO.

quasi reperturi extinctam postero die. Sed ut hæc reparavit vires debilitatas, exsilis a fovea magno saltu, & festinat in suum telum cursu citato. Interjectis diebus aliquot, irrupit, necat avermenta, trucidat pastores, & diruens omnia furis sævo im-

petu. Tunc metuentes sibi qui miserii fuerant feræ, non detestant stragem, deprecantur solum vitam. Sed illa dixit: novi qui me laceraverint saxis, & qui miserint panem; vos desinite metuere. Redeo solum insensa his qui me offenderunt.

ANNOTATIONES.

10. *Se liberat foveâ.*) Pro a fovea. Elipsis.

& feris, & etiam avibus, ut legere est passim in Virgilio.

11. *Cubile.*) Vox communis hominibus

FABULA III.

Experientia præstantior arte.

ÆSOPUS ET RUSTICUS.

- Usu peritus hariolo velocior
 Vulgo esse fertur, causa sed non dicitur:
 Notescet quæ nunc primum fabellâ meâ.
 ¶ Habenti cuidam pecora pepererunt Oves
 5 Agnos humano capite: monstro exterritus
 Ad consulendos currit mœrens hariolos.

INTERPRETATIO.

Doctus experientiâ creditur vulgo velocior conjectore, sed siletur ratio, quæ jam jam vulgabitur meo Apologo. O-

ves enixe sunt Agnos capite hominis cuidam diviti pecoris. Territus prodigio properat tristis consulturus hariolos.

ANNOTATIO.

6. *Hariolos.*) Harioli futurorum conjectores dicebantur. Quasi *farioli* a *fari* vel *fando*, ut, *hædus*, *scædus*.

Hic

- Hic pertinere ad domini respondit caput,
 Et avertendum victimâ periculum.
 Ille autem affirmat conjugem esse adulteram,
 10 Et insitivos significari liberos;
 Sed expiari posse majori hostiâ.
 Quid multa? variis dissident sententiis,
 Hominisque curam curâ majore aggravant.
 Æsopus ibi stans naris emunctæ senex,
 15 Natura nunquam verba cui potuit dare:
 Si procurare vis ostentum, rustice,
 Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

INTERPRETATIO.

Ille dicit hoc spectare vitam huius, & avertendum infortunium hostiâ. Hic vero asseverat uxorem esse adulteram, & notari gnatos esse adulteros, sed procurari posse majori victimâ. Quid plura? distrabuntur diversis opinionibus & adaugent anxietatem

tem hominis majori anxietate. Æsopus hic aderat senex acutæ naris, quem natura non potuit unquam decipere: Si vis, inquit, o Ruricola, avertere tale portentum, jungite conjuges tuis pastoribus.

ANNOTATIONES.

7. Caput.) Pro vita sæpiissime usurpatur apud melioris notæ auctores.

8. Avertendum victimâ periculum.) Solebant enim prodigia hostiis procurari, idque ex consilio & Augurum præscripto, quindecimque virorum qui libros Sybillinos super hac re adibant & inspiciebant.

13. Majori hostiâ.) Majorem hostiam pro maxima posuit, quod Poëtis non inso-

lens. Maxima autem hostia apud veteres de ovibus dicebatur; ita enim Festus: Maximam hostiam ovilis pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore.

16. Procurare ostentum.) Solemnis vox Augurum, id est avertere, & a cervicibus nostris depellere.

FABULA IV.

Mentem hominis spectato, non frontem.

SIMII CAPUT.

PENDERE ad Lanium quidam vidit Simium
 Inter reliquas merces atque opsonia.

INTERPRETATIO.

Aliquis conspexit Simium pendente apud Lanionem inter alias mercimonias & cibariâ.

ANNOTATIONES.

1. Ad Lanium.) Id est, Apud Lanium, Plautum locis sexcentis adeas, ita Ad prætorem solvere, pro. Apud prætorem, &c.

2. Inter reliquas merces.) Hoc loco reliquas quatuor syllabarum est.

Quæsit quidnam saperet; tum Lanius jocans:
Quale (inquit) caput est, talis præstatur sapor.

- 5 ¶ Ridicule magis hoc dictum quam vere æstimo,
Quando & formosos sæpe inveni pessimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

I N T E R P R E T A T I O .

Percontatus est, quis esset sapor; tum Lanius ludens, Quale, ait, caput est, talis est sapor. Puto hoc dici jocosius quam ve-

rius, cum vidi sæpe pulchros, nequissimos; & inveni plures deformes, honestissimos.

A N N O T A T I O .

5. *Ridicule magis.*) In gratiam Æsopi, qui licet turpi facie, tamen optimis moribus erat præditus; unde Ovidius:

*Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo mee.*

F A B U L A V.

Erit ubi pœnas dēt procax audacia.

ÆSOPUS ET PETULANS.

SUCCESSUS ad perniciem multos devocat.

- ¶ Æsopo quidam petulans lapidem impeggerat;
Tanto (inquit) melior: assem deinde illi dedit.
Sic prosecutus: Plus non habeo me hercule,
5 Sed unde accipere possis monstrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic similiter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium,
Persuasus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed spes fefellit impudentem audaciam,
10 Comprehensus namque pœnas persolvit cruce.

I N T E R P R E T A T I O .

Eventus felix trahit plurimos in ruinam. Quidam protervus congesserat saxum in Æsopum. Tanto, ait, melior; dein erogavit illi assem. Cum iterum illi impegisset lapidem; per herculem nihil mihi est amplius, sed tibi ostendam unde possis habere.

ve. En nobilis & dives adest, impinge quoque illi lapidem, & referes mercedem debitam. His adductus verbis, paruit monenti: Verum spes delusit temeritatem insolentem, captus etenim dedit pœnas patibulo.

A N N O T A T I O N E S .

3. *Tanto inquit melior.*) Laudandi atque approbandi apud veteres formula. Improbandi vero: *Tanto nequior.* Ut est apud Plautum.

libra, sed pro nummo aereo.

10. *Cruce.*) Supplicii genus quod in usu fuit ad tempora Constantini Imperatoris, qui illud abrogavit in honorem Crucis J. C.

F A B U L A VI.

Ridenda imbecillorum superbiloquentia.

MUSCA ET MULA.

MUSCA in temone sedit, & Mulam increpans,
 Quam tarda es, inquit: non vis citius progredi?
 Vide, ne dolone collum compungam tibi.
 Respondit illa: Verbis non moveor tuis,
 5 Sed istum timeo, sellâ qui primâ sedens
 Jugum flagello temperat lento meum,
 Et lora frânis continet spumantibus.
 Quapropter aufer frivolum insolentiam:
 Namque ubi tricandum est, & ubi currendum, scio.
 10 ¶ Hac derideri fabulâ merito potest,
 Qui sine virtute vanas exercet minas.

INTERPRÆTATIO.

Musca stetit in temone, & arguens Mulam: Quam incedis lente, ait! non placet incedere citius? Cave ne tibi feriam cervicem meo aculeo. Hec reposuit; verba tua non me tangunt, sed reformido hunc qui sedens in sella anteriori, moderatur meum ju-

gum verberare flexibili, & regit habenas frânis plenis spumâ. Quare omitte ridiculam audaciam: Novi enim quando oportet morari, & quando properare. Ille potest jure irrideri hoc argumento, qui jactat minas inanes sine animo.

ANNOTATIONES.

3. *Dolone.*) Dolon est lignum in quo latet gladius. Scite Phædrus dolonem vocat Muscæ aculeum quo pungit irata.

7. *Spumantibus.*) Ita tenet ut spument: vult reddere rationem quare non possit citius progredi. Non tantum, ait, tenet, sed tenet tam valide, meque cohibet, ut & frena spument, hoc est, spumâ ex labore oppleantur: Imitatione Virgiliana:

Stat sonipes, & frena ferox spumantia mandit.

9. *Ubi tricandum.*) Legit Grutterus *strigandum*. Quid striga, quid strigandum, quia vulgo notum non est, Scaligeri verbis utar. *Strigare* dicuntur equi quoties interquiescunt, dictum a striga, quæ erat spatium trumarum, in quo equi strigebantur.

FABULA VII.

Liber inops servo divite felicior,

CANIS ET LUPUS.

QUAM dulcis sit libertas, breviter proloquar.

- ¶ Cani perpasto, macie confectus Lupus
 Forte occurrit: salutantes dein invicem
 Ut restiterunt; unde sic quæso nites,
 5 Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
 Ego qui sum longe fortior, pereo fame.
 Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
 Præstare domino si par officium potes.
 Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
 10 A furibus tuearis & noctu domum.
 Ego vero sum paratus: nunc patior nives,
 Imbresque, in sylvis asperam vitam trahens,
 Quanto est facilius mihi sub testō vivere,
 Et otiosum largo satiari cibo?
 15 Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit
 Lupus a catena collum detritum Canis.
 Unde hoc, amice? Nihil est. Dic quæso tamen,

INTERPRETATIO.

Dicam brevī, quantum libertas sit grata. Lupus macilentus incidit forte in Canem præpinguem: tum se salutantes mutuo ut steterunt: unde, obsecro, sic nitidus es, & quibus escis factus es ita corpulentus? Ego qui te præsto robore, enecor esuritione. Canis respondit ingenue. Tibi erit fortuna similis, si valeas exhibere simile ministerium meo hero. Quodnam ait ille? Ut cu-

stodias ostium, & serves ædes per noctem tutas a latronibus. Ego vero præsto sum. Nunc tolero nives & pluviam, ducens ætatem duram in nemoribus, quanto erit mihi melius morari in ædibus, & me eadem replere multis cibis? Me igitur sequere. Dum eunt comites, Lupus animadvertit collum Canis tritum a vinculis. Dic sodes, unde istud? Nihil est. Dic tamen, amabo.

ANNOTATIONES.

LUPUS ET CANIS.) Similis ferme Fabula legitur apud Æsopum de Asino Sylvestri, qui beatum dicebat Asinum domesticum, & propter bonam corporis habitudinem, & propter ciborum copiam. Sed cum illum vidisset ferentem onera, & Agasonem ipsum baculis percutientem, abiit & infelicem existimavit. Miræ Horatius, lib. 2. Sermonum Satyra 7. depingit quam libertas grata sit, fabulâ Muris rustici, & Muris domestici, quam leges. Hos secutus est tanquam dices in hacce fabula Phædrus noster.

Phædri Fabul.

5. *Fecisti tantum corporis.*) Nullus præter Phædrum videtur usurpasse hunc loquendi modum. Significat pinguescere, & nitidum, beneque curatâ cute fieri, ut ait Horatius. Legitur apud Lucretium verbum significationis oppositæ; corpus amittere, id est, macrum fieri. Inveni tamen similes, & ferme germanas hujusce loquendi formulas, ut Cicero in Verrem, *Maximam hæc anno pecuniam facere posset*; & Quintilianus, *Vires faciamus*.

G

Quia

- Quia videor acer, alligant me interdiu,
 Luce ut quiescam, & vigilem nox quum venerit:
 20 Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.
 Adfertur ultro panis, de mensa sua
 Dat ossa dominus, frusta jactat familia,
 Et quod fastidit quisque pulmentarium.
 Sic sine labore venter impletur meus.
 25 Age, si quo est abire animus, est licentia?
 Non plane est, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis:
 Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

INTERPRETATIO.

Quoniam videor serox, me constringunt, ut dormiam per diem, & ut vigilem nocte accedente. Sevo liber discuro qua libitum est. Objicitur ultro panis, & hœus largitur ossa de sua mensa: Servi projiciunt frusta, & obsonium quod quisque respuit,

Ita mea alvus satiatur sine labore. Age, si est animus aliquo ire, jam licet? Non est, ait, mihi. Usere, o Canis, iis quæ probas. Imperare nolo, ea lege ut non sim mei juris.

ANNOTATIONES.

20. *Crepusculo.*) Crepusculum est lux dubia, quæ fit ante solis ortum & occasum.

23. *Pulmentarium.* Proprie dicitur puls vel cibus in modum pultis factus. Quamquam & generalius pro quovis obsonio sumitur.

27. *Regnare nolo, ut non sim liber.*) Ita mus rusticus apud Horatium loco laudato:

*Tum rusticus, hæc mihi vitæ
 Est opus hæc, ait, & valeas; magis syl-
 va cavusque
 Tutus ab insidiis tenui solabitur ævo.*

FABULA VIII.

Sat pulcher, qui sat bonus.

FRATER ET SOROR.

PRÆCEPTO monitus sæpe te considera.

¶ Habebat quidam filiam turpissimam,

Idemque insigni & pulchrâ facie filium.

Hi, speculum in cathedra matris ut positum fuit,

5 Pueriliter ludentes, forte inspexerant.

Hic se formosum jactat: illa irascitur,

Nec gloriantis sustinet fratris jocos,

INTERPRETATIO.

Intuere te sæpe admonitus præceptis. Erat cuidam filia maxime deformis, & eadem filius, præclaro & eleganti vultu. Hi ludentes more puerorum se considera-

verant fortuito in speculo posito in sili genitricis; ille se jactat pulchrum; hæc indignatur, neque fert cavillationes germani superbientis, interpretans

- Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
 Ergo ad patrem cucurrit læsura invicem,
 10 Magnaque invidia criminatur filium,
 Vir natus, quod rem seminarum tetigerit.
 Amplexus utrumque ille, & carpens oscula,
 Dulcemque in ambos charitatem partiens:
 Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:
 15 Tu formam ne corrumpas nequitiae malis:
 Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

INTERPRETATIO.

etenim omnia in malam partem. Properat
 igitur ad parentem nocitura invicem, &
 accusat fratrem summam invidiam, quod vir
 natus contraxerit ornamenta mulierum.
 Pater complexus ambos & osculatus (sic

dividens gratum amorem in utrumque) im-
 pero, inquit, vos contemplari quotidie in
 speculo. Tu, o fili! ne dedecores tuam pul-
 chritudinem malis moribus: Tu vero, nata,
 ut redimas faciem turpem bonâ indole.

ANNOTATIONES.

11. Rem fœminarum.) Omnem supelle-
 stilem mulierum, speculum scilicet, pig-
 menta, & id genus alia, cultui & ornatui
 mulierum servientia, intelligit.

14. Quotidie speculo vos uti volo.) Sic
 Plautus Epidico:
 Non oris causâ modo homines æquum fuit
 Sibi habere speculum, ubi os contempla-
 rent suum;

Sed qui perspicere possent cor sapientiæ.

15. Formam ne corrumpas.) Sic Plautus
 Mostell.

Nequicquam exornata est bene, si morata
 est male.

Pulchrum ornatum turpes mores præus cœ-
 no collinunt;

Nam, si pulchra est, nimis ornata est.

FABULA XI.

Fidelem ubi invenias virum?

SOCRATIS DICTUM.

VULGARE amici nomen, sed rara est fides.

¶ Quum parvas ædes sibi fundasset Socrates,
 (Cujus non fugio mortem, si famam adsequar,
 Et cedo invidiæ dummodo absolvar cinis)

5 E populo sic nescio quis, ut fieri solet:

INTERPRETATIO.

Nomen amici est obvium, at constantia a-
 micorum minime obvia. Socrates (cujus non
 deprecor mortem, si obtineam nomen; &

subeo invidiam, modo insons fiam post obi-
 tum) cum sibi edificasset parvulam do-
 mum, nescio quis e plebe, ut mos est,

ANNOTATIONES.

2. Socrates.) Philosophus Atheniensis.
 Nota Historia de illius morte. Accusatores
 fuere Anytus & Melitus, qui postea omnium
 iudiciis condemnati, ipse vero Socrates ab-
 solutus post mortem, & statuâ donatus.

4. Absolvar cinis.) Id est, post concre-
 matum corpus, & in cineres adductum. Re-
 spicit ad morem antiquum. Rogo enim
 imposita cadavera in cineres convertentan-
 tur, exceptis infantibus adhuc edentulis.

Quæso tam angustam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

INTERPRETATIO.

Dixit, Cur, o tante vir, fundas ædem adeo arctam? Utinam illam repleam amicis sinceris.

FABULA X.

Ne sis credulus, maxime criminatori.

RES GESTA SUB AUGUSTO.

PERICULOSUM est credere, & non credere.

Utriusque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est:
Cassandræ quia non creditum, ruit Ilium.

5 Ergo imploranda est veritas multum prius,
Quam stulta prave judicet sententia.

Sed fabulosa ne hæc vetustate elevem,
Narrabo tibi memoriâ quod factum est meâ.

¶ Maritus quidam quum diligeret conjugem,
10 Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in secretum a liberto suo

INTERPRETATIO.

Nocivum est credere & non credere. Subjiciam paucis exemplum rei utriusque. Hippolytus periit, quoniam fides habita est Novercæ. Troja vero eversa, quoniam denegata est fides Cassandræ. Inquienda est igitur plurimum veritas antequam mens ferat

judicium iniquum sententiâ temerariâ. Sed ne minuum hanc veritatem antiquitate mendaci, referam quod accidit meâ etate. Cum vir quidam amaret uxorem, & jam destinaret nato togam puram, ductus est in locum remotum a suo liberto, confidente se

ANNOTATIONES.

3. *Hippolytus.*) Thesei & Hippolytæ Amazonis filius, qui cum constanti animo sperneret mulierum congressum, a Phædra noverca, absente patre, amatus est, sed repulsam sæpius passa impudica mulier, insinuat stupri Hippolytum apud Theseum. Ille credulus, filio, qui jam domum impudicam fugerat, mortem imprecatur. Quod votum ratum fecit Neptuneus, emissio tauro marino qui equos Hippolyti consternavit, inde per vepres & saxa distractus periiit. Quod ubi rescivit male sibi conscia mulier, scelus suum confessa apud Marium, gladio se confodit.

4. *Cassandra.*) Priami regis Trojanorum filia, quæ sæpius exitium Trojæ prædixe-

rat, sed a Trojanis fides ei non fuit habita, diis ita volentibus.

7. *Elevem.*) Hoc in loco significat *minuam; je diminuë*. Significatio insolentior, quæ tamen in Cicerone, & in Phædro bis repetitur. Desumpta videtur metaphora a Trutina pondere librata; ut enim Lanx una eleveatur, pondus in ea impositum minuitur, quodque magis minuitur, eo magis Lanx elevatur. Recte igitur elevare crimen, pro minuere assumitur.

10. *Togamque puram.*) Deposita nimirum prætexta, quam purpurâ distinctam gestabant usque ad annum ætatis decimum quintum. Erat autem dista pura, quod albi coloris nulla admista purpura esset. Dicebatur etiam virilis & libera, quia pueris

Spe-

- Sperante heredem suffici se proximum,
 Qui dum de puero multa mentitus foret,
 Et plura de flagitiis castæ mulieris,
 15 Adjecit id, quod sentiebat maxime
 Doliturum amanti, ventitare adulterum,
 Stuproque turpi pollui famam domûs.
 Incensus ille falso uxoris crimine,
 Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
 20 Subsedit, deinde noctu subito januam
 Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
 In quo dormire mater natum jusserat,
 Ætatem adultam servans diligentius.
 Dum quærunt lumen, dum concursat familia,
 25 Iræ furentis impetum non sustinens
 Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
 Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,
 Nihil respiciens dum dolorem vindicet.
 Lucernâ adlatâ, simul aspexit filium,
 30 Sanctamque uxorem dormientem cubiculo.
 Sopita primo quæ nil somno senserat:
 Representavit in se poenam facinoris,
 Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.

I N T E R P R E T A T I O .

substitui proximum heredem. Hic dum commentus foret plurima de filio, & multa de criminibus conjugis pudicæ, addidit id quod intelligebat, amantem ægerime laturum, venire scilicet crebro Mæchum, & debonestari nomen familie adulterio infami. Ille inflammatus flagitio supposito suæ mulieris, finxit se iturum ad villam, substitit tamen clanculum in pago; dein regressus est noctu domum, & subiit veſtâ cubiculum uxoris, in quo genitrix voluerat

quiescere filium, custodiens accuratius ætatem matrem. Dum quæritur lumen, dum servi concursant, hic impatiens furoris accurrit ad lectum, tentat caput in obscuro: ut attonsum tractat, confodit corpus gladio, nihil curans modo ulciscatur dolorem. Lampade accensâ vidit in cubiculo filium dormientem una cum uxore casta, quæ sepulta alto somno nihil senserat; exhibuit in se supplicium sceleris, seque interfecit gladio quem credulitas eduxerat.

A N N O T A T I O N E S .

virilem ætatem ingredientibus dabatur. Libera vero, quia pueris toga pura initium quoddam libertatis erat, cum antea essent sub pædagogis.

12. *Proximus heres.*) Is dicitur qui & secundus. Tria hæredum genera a Jurisconsultis traduntur. Aut enim sunt necessarii; aut sui & necessarii; aut extranei. Necessarius hæres est, servus hæres institutus. Ideoque sic appellatur, quia sive velit, sive nolit, omnino post mortem testatoris liber & necessarius hæres fit. Sui au-

tem & necessarii hæres sunt veluti filii, sui hæres appellantur, quia domestici hæres sunt, & vivo quoque patre veluti domini habentur; necessarii vero dicuntur, quia sive velint, sive nolit, tam ab intestato quam ex testamento, ex lege duodecim tabularum hæres fiunt. Cæteri qui testatoris juri subiecti non sunt, extranei hæres appellantur.

27. *Ut sentit tonsum.*) Viri scilicet caput: nam Romani tunc temporis barbam & capillos tondebant.

- Accusatores postularunt mulierem,
 35 Romamque pertraxerunt ad Centumviros.
 Maligna insontem deprimit suspicio,
 Quid bona possideat. Stant patroni fortiter
 Causam tuentes innocentis fœminæ.
 A Divo Augusto tunc petiere iudices
 40 Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
 Quod ipsos error implicuisset criminis.
 Qui postquam tenebras dispulit calumniæ,
 Certumque fontem veritatis repperit.
 Luat (inquit) pœnas causa libertus mali.
 45 Namque orbam nato simul & privatam viro,
 Miserandam potius quam damnamdam existimo.
 Quid si damnanda perscrutatus crimina
 Paterfamilias esset, si mendacium
 Subtiliter limasset a radicibus,
 50 Non evertisset scelere funesto domum.
 ¶ Nil spernat auris, nec tamen credat statim,
 Quandoquidem & illi peccant quos minime putes;
 Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
 Hoc admonere simplices etiam potest,
 55 Opinione alterius ne quid ponderent:

INTERPRETATIO.

Delatores accusarunt fœminam, & duxerunt Romam ad Centumviros. Iniqua suspicio quod potitur bonis, opprimit innocentem. Advocati stant constanter defendentes causam mulieris insontis. Iudices tunc rogarunt Divum Augustum ut sublevaret fidem jurisjurandi, quia ambiguitas criminis illos intricabat. Qui postquam discussit tenebras malitiæ, & invenit fontem indubitatum veri. Puniatur, ait, Libertus orro mali; namque arbitror hanc mulierem

dignam potius misericordiâ, quam condemnatione, quæ perdidit simul & maritum & filium. Si vero paterfamilias excusisset flagitium condemnandum, si mendacium rimatus fuisset acutè a radicibus, non extinxisset familiam scelere exitiali. Auris contemnat nihil, neque tamen credat statim; quia & hi peccant quos non crederes, & qui non peccant, opprimuntur fœdis causis. Illud potest etiam docere ignavos, ne quid ponderent trutinâ aliorum.

ANNOTATIONES.

35. *Ad Centumviros.* Centumviri iudices erant, de quibus sic scribit Festus: Centumviralia judicia a Centumviris sunt dicta. Nam cum essent Romæ triginta & quinque tribus, quæ & Curiæ dictæ sunt; terni ex singulis tribubus selecti fuerunt ad judicandum. Licet quinque amplius quam centum extiterint, tamen quo facilius nominarentur, Centumviri sunt appellati. In il-

lorum judiciis versabantur jura, ut ait Cicero, Usucapionum, Tutelarum, Gentilitiarum, Agnationum, Alluvionum, Circumluvionum, Nexorum, Mancipiorum, Pavietum, Luminum, Stillicidiorum, Testamentorumque ruptorum, aut ratorum.

40. *Jurisjurandi fidem.* Iudices enim antequam judicarent, in leges jurare consueverant, inquit Asconius.

Ambitio namque dissidens mortalium,
Aut gratiæ subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
¶ Hæc secutus sum propterea pluribus,
Brevitate nimîa quoniam quosdam offendimus.

INTERPRETATIO.

Etenim ambitio diversa hominum, aut ducitur favore, aut suo odio. Ille tibi erit cognitus quem noveris per te. Hæc scripsi | *fusius, quòd incurri in offensionem quorundam nimîa brevitate.*

F A B U L A XI.

Deformitas dolenda quæ ex merito venit.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

EUNUCHUS litigabat cum quodam imbrobo:
Cui super obscena dicta & petulans jurgium,
Damnum insectatus est amissi corporis.
En, ait, hoc unum est, cur laborem validius,
5 Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid fortunæ, stulte, delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

INTERPRETATIO.

Spado jurgabat cum aliquo nebulone, qui præter verba inbonesta & jurgium acre, exprobravit jacturam virilitatis ereptæ. En, inquit, illud unum est, quod me angit ve- | *hementius, quoniam careo testibus corporis integri. Sed quid, insane, carpis flagitium fortunæ? Illud quippe infame est homini, quod meritis sit ferre.*

ANNOTATIO.

7. Id demum est homini turpe quod meruit pati.) Sic Plautus: | *Esse, quod vi hostili obtigit?*
Pergin' servum me exprobrare | *Nulla autem calamitas, aut deformitas corporis, cuiquam probro dari debet.*

F A B U L A XII.

Optima sæpe despecta.

MARGARITA IN STERQUILINIO.

I^N sterquilinio pullus gallinaceus
Dum quærit escam, margaritam repperit?
Jaces indigno quanta res (inquit) loco!
O si quis pretii cupidus vidisset tui,

INTERPRETATIO.

Dum pullus gallinæ querit cibum in fimo, invenit unionem. Quam inbonesto, | *ait, tu quanta res es, abjecta sis loco!*
O si quis captus tuo pretio te reperisset,
Olim

- 5 Olim redisses ad splendorem maximum.
Ego qui te inveni, potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.
¶ Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

INTERPRETATIO.

*jamdudum venisses ad summum honorem.
Ego qui te inveni, & cui esca est longe
optabilior, neque valeo tibi esse alicujus*

*utilitatis, neque tu mihi. Hoc dico illis qui
me non norunt.*

ANNOTATIO.

8. *Hoc illis dico qui me non intelligunt.*)
Conqueritur Phædrus de illis, qui utilitate
suarum fabularum non moverentur, nec

sentiebant vim carminis, denegarentque ipsi
honorem debitum.

F A B U L A XIII.

Opus artificem probat.

APES ET FUCI, VESPA JUDICE.

APES in alta quercu fecerant favos:

Hos Fuci inertes esse dicebant suos.

Lis ad forum deducta est, Vespâ judice:

Quæ genus utrumque nosset cum pulcherrime,

5 Legem duabus hanc proposuit partibus:

Non inconveniens corpus, & par est color,

In dubium plane res ut merito venerit:

Sed ne religio peccet imprudens mea,

Alveos accipite & ceris opus infundite,

10 Ut ex sapore mellis, & forma favi,

De queis nunc agitur, auctor horum appareat.

Fuci recusant, Apibus conditio placet.

Tunc illa talem sustulit sententiam:

INTERPRETATIO.

Apes posuerant favos in sublimi quercu: Fuci pigri contendebant suos esse. Contentio venit in jus, Vespâ judice, cui cum esset perspecta probe natura utriusque, obtulit illam conditionem duabus partibus. Corpus tam simile est, & color similis, ut res adducta sit jure in

ambiguum. Verum ne mea religio insciens aberret, capite alvearia, & conficite mel favis, ut ex gustu mellis, & figura favorum, dignoscatur auctor illorum de quibus controversitur nunc. Fuci respiciunt legem, Apes accipiunt. Tunc Vespâ protulit tale judicium. Non est jam dubium,

ANNOTATIONES.

2. *Fuci.*) Sunt autem fuci, inquit Plinius lib. 11. sine aculeo, velut imperfecte apes, novissimeque a fessis, & jam emervitis inchoata, serotinus fetus, & quasi

servitia verarum Apum.

8. *Religio mea.*) Judicibus Religio tribuitur, propter iusjurandum quo tenebantur.

APER-

- Apertum est quis non possit, aut quis fecerit,
 15 Quapropter apibus fructum restituo suum.
 ¶ Hanc præterissem fabulam silentio,
 Si pactam Fuci non recusassent fidem.

INTERPRETATIO.

quis non valeat facere favos, aut quis fecerit. Quare reddo Apibus suum opus. Præ- | termissem silentio hunc Apologum, si Fuci non violassent fidem datam.

ANNOTATIO.

17. Si Fuci non recusassent fidem.) Carpit illos, quos vocat Virgilius. | O imitatores Fucum petus.

F A B U L A XIV.

Otiare, quo labores.

ÆSOPUS LUDENS.

- P UERORUM in turbâ quidam ludentem Atticus
 Æsopum nucibus quum vidisset, restitit,
 Et quasi delirum risit: quod sensit simul
 Derisor potius quam deridendus senex,
 5 Arcum retensum posuit in media via:
 Heus (inquit) sapiens, expedi quid fecerim.
 Concurrit populus: ille se torquet diu,
 Nec quæstionis positam causam intelligit.
 Novissime succumbit: Tum victor sophus:
 10 Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris.
 At si laxaris; quum voles, erit utilis.
 ¶ Sic lusus animo debent aliquando dari,
 Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

INTERPRETATIO.

Cum quidam Atheniensis Æsopum vidisset lusitantes nucibus inter pueros, substitit, illumque habuit pro insano. Senex jocularior potius quam jocandus, ut intellexit illud, protulit in medio itinere arcum detensum: Heus, ait, Sapiens, aperi quid egerim. Accurrit multitudo: Hic se excruciat diu, neque expedi nodum questionis proposuit. Tandem cessit victus. Tum Philosophus victor: Franges brevi arcum, si teneas semper tensum; verum si remiseris, poteris uti cum erit libitum. Ita ludus est nonnumquam concedendus animo, ut fortior recurvat ad cogitandum.

ANNOTATIONES.

1. Puerorum in turba ludentem Æsopum.) sum est, adductiore vultu, desinamus, in-
 Nec enim inhonestum quid est, si Æsopus quiebat, jam rex rediit.
 iuserit cum pueris. Hoc & summi viri fecere ante illum & post illum. Referunt Fridericum secundum Daniæ regem remittendi animi causa cum aulicis lusisse familiariter, dicendo, agite ludamus dum Rex abest. Deinde postquam tempus adesse vidit.
 Atticus.) Ex Attica regione, in qua totius regionis caput Athenæ, ut jam dictum est lib. 1. Fab. 3.
 9. Victor sophus.) Sic Plinius lib. 36. cap. 12. Æsopum Fabularum Philosophum appellat.

Qui educat, pater magis, quam qui genuit.

AGNUS A CAPELLA NUTRITUS.

- INTER capellas Agno balanti Canis,
 Stulte (inquit) erras: non est hæc mater tua:
 Ovesque segregatas ostendit procul.
 Non illam quero, quæ, quum libitum est, concipit,
 5 Dein portat onus ignotum certis mensibus,
 Novissime prolapsam effundit sarcinam:
 Verum illam, quæ me nutrit admoto ubere,
 Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
 Tamen illa est potior, quæ te peperit. Non ita est.
 10 Unde illa scivit niger an albus nascerer?
 Age porro scisset: quum crearer masculus,
 Beneficium magnum sane natali dedit,
 Ut expectarem lanium in horas singulas.
 Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
 15 Cur hac sit potior, quæ jacentis miserita est,
 Dulcemque sponte præstat benevolentiam?
 Facit parentes bonitas, non necessitas.
 ¶ His demonstrare voluit auctor versibus
 Obsistere homines legibus, meritis capi.

INTERPRETATIO.

Canis dixit Agno balanti inter Capellas, insane, falleris, illa non est tua mater, & monstravit oves longe semotas. Non quero illam que fit gravida cum vult, deinde fert pondus incertum certis mensibus, tandem deponit projectum onus: sed quero illam, quæ me alit oblata mamma, subducitque lac parvulis, ut mihi præbeat. Verum que genuit, charior est. Non ita res est. Unde illa novit, an nascerer albus aut ni-

ger? Porro fac novisse. Certe mihi præstitit grande officium, quod me conceperit matrem, ut expectarem Lanionem quæqua hora. Quare illa sit potior cujus nulla potestas fuit in procreando, quam quæ miserita est destituti, & mihi largitur ultro amorem jucundum? Charitas facit parentes, non natura. Auctor voluit ostendere, his versibus, homines adversari legibus, detineri beneficiis.

ANNOTATIONES.

11. *Scisset.*) Per syncopen, pro scivisset.

12. *Beneficium magnum sane.*) Ironice dictum.

17. *Facit parentes bonitas, non necessitas.*) Illi vero dici possunt patres, qui non necessitate quadam naturæ procreant

liberos, sed qui procreatis vitam sustinent alimentis, & consiliis juvant.

19. *Obsistere homines legibus.*) Nam ut ait Poëta:

Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.

Humanitas & gratior, & tutior.

CICADA ET NOCTUA.

HUMANITATI qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbiæ.

- ¶ Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris querere,
5 Cavoque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est ut taceret: multo validius
Clamare cœpit. Rursus admotâ prece,
Accensa magis est. Noctua ut vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
10 Hac est adgressa garrulam fallaciâ:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare citharâ quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: si non fastidis, veni;
15 Una bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupide advolavit. Noctua egressa cavo
Trepidantem consecrata est, & letho dedit.
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

I N T E R P R E T A T I O.

Qui non se componit ad humanitatem, dat sepe pœnas superbiæ. Cicada edebat cantum importunum Noctuæ, quæ solet querere cibos noctu, & dormire per diem ramo cavo arboris. Noctua oravit ut sileret, verum cepit vociferari longe vehementius. Adhibitis rursus precibus, est inflammata magis Cicada. Ut Noctua animadvertit nullum sibi superesse auxilium, & negligi suas preces, finxit talem fallaciam ad hanc

garrulam. Quoniam tuæ voces, quas credas sonare Plectro Apollinis, non mihi permittunt capere somnum, volo bibere nectar, quod Pallas mihi donavit non ita pridem: Propterea si tibi jucundum, & potens simul. Illa quæ æstuabat siti, intelligens quoque laudari cantus suos, adsilivit ardentem. Tum Noctua extens cavo, insequuta est trepidam, & occidit. Ita extincta dedit, quod viva denegarat.

A N N O T A T I O N E S.

12. Sonare citharâ quos putes Apollinis. Id est, tu dum cantas tuâ voce, sonas simile quid ac ipse Apollo dum sonat citharâ. Sensus istius versus mihi visus est perobscurus, idcirco explicui.

13. Nectar.) Potus Deorum. Pallas dederat Noctuæ nectar, quia avis est ipsi sacra.

Pallas donavit.) Pallas Jovis filia, nata ex ipsius cerebro, ut vulgatum est.

Fructu, non foliis arborem æstima.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

- OLIM quas vellent esse in tutela sua,
 Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
 Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
 Pinus Cybelæ, populus celsa Herculi.
 5 Minerva admirans, quare steriles sumerent,
 Interrogavit. Causam dixit Juppiter:
 Honore fructum ne videamur vendere.
 At me hercule narrabit quod quis voluerit,
 Oliva nobis propter fructum est gratior.
 10 Tunc sic Deorum genitor atque hominum sator:
 O nata, merito sapiens dicere omnibus:
 Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
 ¶ Nihil agere quod non prosit, fabella admonet.

INTERPRETATIO.

Dii elegerunt aliquando arbores, quas optarent esse in suo patrocinio. Quercus arvisit Jovi: Myrtus Veneri: Laurus Apollini: Pinus Cybelæ: Alta populus Herculi. Minerva admirans cur legerint arbores infæcundas, quæsiuit causam. Juppiter talem protulit. Ne videamur vendere fructum

cultu. Sed certe quidquid erit, sumo mihi Olivam propter fructum. Tunc pater deorum & creator hominum: O nata, jure sapiens habetis ab omnibus. Ridicula enim est gloria, nisi prosit quod facimus. Fabula docet nihil esse agendum, quod non sit utile.

ANNOTATIONES.

1. *Quercus Jovi.*) Nam cum Saturni tempore ante Jovem homines carnibus humanis vescerentur, Juppiter venit, ne quis eo cibo uteretur, & a carnibus ad glandes convertit, quæ arbor ab eo primum monstrata, sacra idcirco illi creditur.

3. *Myrtus Veneri.*) Quia hæc arbor nascitur in litore maris, ubi Venus nata est. Quidam vero volunt idcirco Myrtum esse sacram Veneri, quod Venus Myrto fuisse ornata, cum judicio Paradisi discessit pulchrior deabus.

Laurus Phæbo.) Quia Daphnem ab Apolline amatam in hanc arborem mutatam fecerunt.

4. *Pinus Cybelæ.*) Huic deæ Pinus arbor sacra fuit, quod Atys quem deperibat, fuerit in hanc arborem mutatus, ut ait Ovidius, lib. 10. Metamorph.

Populus Herculi.) Quia Hercules erat populo ornatus cum descendit ad inferos e ducturus Canem Cerberum.

7. *Honore fructum.*) Elegimus arbores nullos ferentes fructus, ne videamur, si quando homines nos colunt, vendere fructum illarum arborum pro honore. Malui ego legere, quod alicubi invenitur. *Honorem fructu ne videamur vendere*, nempe dando hominibus fructum pro honore quo nos afficiunt.

9. *Olivam Palladi.*) Quia plantationem Olivæ invenit.

11. *Sapiens dicere omnibus.*) Unde Martialis, lib. 11. Epig. 77.

Quid petis a Phæbo? nummos habet arca Minervæ,

Hec sapit; hæc omnes sænebat una deos.

FABULA XVIII.

Tuis contentus ne concupiscas aliena.

PAVO AD JUNONEM.

- P AVO ad Junonem venit, indigne ferens,
 Cantus lusciniæ quod sibi non tribuerit:
 Illum esse cunctis avibus admirabilem,
 Se derideri simul ac vocem miserit.
 5 Tunc consolandi gratiâ, dixit Dea:
 Sed forma vincis, vincis magnitudine,
 Nitor smaragdi collo præfulget tuo,
 Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
 Quod mi, inquit, mutam speciem, si vincor sono?
 10 Fatorum arbitrio partes sunt vobis datæ:
 Tibi forma, vires Aquilæ, lusciniæ melos,
 Augurium corvo, læva cornici omina,
 Omnesque propriis sunt contentæ vocibus.
 ¶ Noli adfectare quod tibi non est datum,
 15 Delusa ne spes ad querelam recidat.

INTERPRETATIO.

Pavo accessit ad Junonem indignans, quod sibi non concesserit melos lusciniæ: Hunc esse admirationi omnibus volucribus, se vero esse derisui, ubi canit. Tunc Diva dixit, ad hunc solandum: Verum superas figurâ, superas amplitudine, collum tuum nitidius est smaragdo, & extendis caudam gemmantem variis plumis. Ad quid mihi,

inquit, forma muta, si superor cantu? Ista vobis contigerunt nutu fatoyum; tibi species, robur Aquilæ, cantus Lusciniæ, augurium Corvo, omina sinistra Cornici, quæ omnes contentæ sunt propria voce. Noli appetere, quod tibi denegatum est, ne spes frustrata delabatur ad querimonias.

ANNOTATIONES.

1. Pavo.) Erat Avis Junoni sacra, quia propter illam cæsus fuit Argus a Mercurio, & in illam Avem mutatus.

Juno.) Filia Saturni, & soror Jovis, cui postea nupsit. Unde Virgilius:

Ast ego quæ Divum incedo Regina, Jovisque

Et soror & conjux.

14. Noli adfectare.) Quia ut ait Phædrus in fabula Canis,

Amittit proprium, qui aliorum appetit. Ut etiam Camelus in Fabulis, qui poscens coram, auribus quoque privatus est.

FABULA XIX.

Multi homines nomine, non re.

ÆSOPUS AD GARRULUM.

- ÆSOPUS domino solus cum esset familia,
 Parare cœnam jussus est maturius.
 Ignem ergo quærens, aliquot lustravit domos;
 Tandemque invenit ubi lucernam accenderet.
- 5 Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
 Effecit brevius: namque recta per forum
 Cœpit redire: & quidam e turba garrulus:
 Æsope, medio sole quid cum lumine?
 Hominem quæro (inquit) & abit festinans domum.
- 10 ¶ Hoc si molestus ille ad animum rettulit,
 Sensit profecto, se hominem non visum seni,
 Intempestive qui occupato adluserit.

INTERPRETATIO.

Cum Æsopus esset solus servus suo hero, jussus est instruere prandium celerius solito. Pervadit igitur aliquot aedes reperturus ignem, & tandem invenit, quo excitaret facem. Quia autem circumiens protraxerat suum iter, contraxit rediens, namque regressus est recta per forum. Et quidam Ger-

ro e multitudine dixit: Æsope quid tu cum lucerna alto die? Quæro, inquit, hominem; & properat celerans domum. Si hic importunus revocavit illud in animum, intellexit sane, se non visum esse hominem Æsopo, quod voluerit joculari importune cum negotioso.

ANNOTATIO.

x. Æsopus domino solus cum esset familia.) Cum haberet solum servum Æsopum, neque præterea ullum. Sic Sido-

nus Apollinaris:

Respublica nostra

Tota Camillus erat.

FABULA XX.

Miserrimus, qui in vita miser, post mortem miserior.

ASINUS ET GALLI.

QUI natus est infelix, non vitam modo
 Tristem decurrit, verum post obitum quoque
 Persequitur illum dura fati miseria.

INTERPRETATIO.

Qui genitus est miser, non trahit solum ævum molestum, sed etiam calamitas æcerba fati illum premit post mortem.

¶ Gal-

- ¶ Galli Cybeles circum quæstus ducere.
- 5 Asinum solebant bajulantem sarcinas.
 Is quum labore & plagis esset mortuus,
 Detracta pelle sibi fecerunt tympana.
 Rogati mox a quodam, delicio suo
 Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo:
- 10 Putabat se post mortem securum fore,
 Ecce aliæ plagæ congeruntur mortuo.

INTERPRETATIO.

Galli Cybeles consueverant circumagere, luctu gravi, Asinum ferentem onera. Cum hic periisset labore & vulneribus, avulso torio sibi confecerunt tympana. Statim in-

terroganti, cuidam quid fecissent de illo quem habebant in deliciis? Responderunt ita: Putabat se fore tutum post mortem. En nova vulnera dantur extincto.

ANNOTATIONES.

4. Galli Cybeles.) Dicti sunt Galli, a Gallo fluvio Phrygiæ. Fuere Sacerdotes Cybelæ matris, qui hanc deam vicatim circumferebant more suo circulatorio pectora plangentes ad cantum tibiarum, & tympanorum sonitum.

Cybeles.) Cybele filia cœli & terræ, uxor Saturni. Vocatur Cybele, a monte Cybele in Phrygia, ubi primo fuit honoribus divinis donata.

Circum quæstus ducere.) Scilicet gratia, ut sit Elleipsis Græcissans & tmesis.

EXPLICIT LIBER TERTIUS.

P H Æ D R I

FABULARUM

LIBER QUARTUS.

PROLOGUS.

OCULARE tibi videtur: & sane bene.
 Dum nihil habemus majus, calamo ludimus;
 Sed diligenter intuere has nœnias:
 Quantam sub illis utilitatem reperies?
 5 Non semper ea sunt quæ videntur, decipit
 Frons prima multos: rara mens intelligit
 Quod interiore condidit cura angulo.
 Hoc ne locutus sine mercede existimer,
 10 Fabellam adjiciam de mustela & muribus.

INTERPRETATIO.

JOCOSUM tibi videtur; & recte quidem: nam dum nihil nobis majus est agendum, ludimus operam scribendis fabulis. Verum considera attente hos apologos. Quantum utilitatis deprehendes sub illis? Non semper

*ea sunt quæ apparent. Prima species sal-
 lis plurimos. Pauci admodum capiunt,
 quod industria abdidit in intimo recessu.
 Ne hoc videar dixisse frustra, addam fabu-
 lam Mustelæ & Murium.*

ANNOTATIONES.

5. *DECIPIT frons prima.*) Unde Cice-
 ro: *frons, vultus, oculi persæpe mentiun-
 tur.*

7. *Quod interiore condidit cura angulo.*)
 Quod auctoris industria occultavit, & qua-

si involvit fabularum involucris.

8. *Sine mercede.*) Ne videar frustra di-
 xisse, non intelligi ab omnibus quid fabu-
 lis insit eruditionis sapientiæque, propo-
 nam exemplum Mustelæ & Murium.

FABULA I.

Astutus astu non capitur.

MUSTELA ET MURES.

- M**USTELA quum annis & senectâ debilis,
 Mures veloces non valeret adsequi,
 Involvit se farinâ, & obscuro loco
 Abjecit negligenter. Mus escam putans
 5 Adsiluit, & compressus occubuit neci:
 Alter similiter; deinde periit tertius.
 Aliquot secutis, venit & retorridus,
 Qui sæpe laqueos & muscipula effugerat,
 Proculque insidias cernens hostis callidi:
 10 Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

INTERPRETATIO.

Cum Mustela gravis annis, & languida senio non posset attingere cursu mures celeres, abscondit se farina, & se prostravit cum negligentia in angulo cæco. Mus rarius prædam, advolat, sed captus perit:

Alius pariter; dein & alius occubuit neci: aliquot subsecutis adrepsit & rugosus, qui evaserat sæpe ex laqueis, & muscipulis, intelligens procul dolos inimici versuti. Sic te habeas, inquit, ut es farina quæ jaces.

ANNOTATIO.

Simile quid legere est apud Æsopum Fabulâ Felis & Murium, qui cum non posset assequi mures, pessulum quendam conscen-

dit, de eo se suspendit, & mortuum se simulabat: ad quem sic quidam e muribus dixit. *Heus tu, etsi saccus fieres, non te adibo.*

FABULA II.

Spernit superbus quæ nequit assequi.

VULPES ET UVA.

- F**AME coacta Vulpis, altâ in vineâ
 Uvam adpetebat summis saliens viribus:
 Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
 Nondum matura est, nolo acerbam sumere.
 5 ¶ Qui facere quæ non possunt, verbis elevant,
 Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

INTERPRETATIO.

Vulpes compulsâ fame appetebat uvam in vineâ celsâ, assiliens totis viribus. Ut non potuit hanc contingere, abiens ait: non-
Rhœdri Fabul.

dum maturavit, nolo edere asperam. Qui attenuant verbis id quod non valent præstare, debent sibi assumere hoc exemplum.

FABULA III.

Vindictæ cupidus sibi malum arcessit.

EQUUS ET APER.

- EQUUS sedare solitus quo fuerat sitim,
 Dum sese Aper volutat, turbavit vadum.
 Hinc orta lis est. Sonipes iratus fero,
 Auxilium petiit hominis, quem dorso levans
 5 Redit ad hostem lætus. Hunc telis eques
 Postquam interfecit, sic locutus traditur,
 Lætor tulisse auxilium me precibus tuis;
 Nam prædam cepi, & didici quam sis utilis.
 Atque ita coëgit frænos invitum pati.
 10 Tum mæstus ille: Parvæ vindictam rei
 Dum quæro demens, servitutem repperi.
 ¶ Hæc iracundos admonebit fabula,
 Impune potius lædi, quam dedi alteri.

INTERPRETATIO.

Dum Aper se versat, fecit vadum turbulentum, in quo Equus solebat restinguere sitim. Inde nata contentio. Equus insensus Apro, imploravit opem hominis, quem portans tergore, reversus est hilavis ad hostem. Postquam Eques confodit suam sylvestrem illu teli, ita fertur loquutus. Gaudeo me tibi præstitisse auxilium rogatus tuo:

Feci enim prædam, & novi quantæ sis utilitatis. Sicque impulsit reluctantem accipere frænos. Tunc ille tristis, incidi in servitutem, dum quæro, insane, ultionem levius injuriæ. Ista fabula docebit pronos iram, offendi potius impune, quam tradi alteri.

ANNOTATIONES.

4. Auxilium petiit hominis.) Horatius ad Tuscum Aristium Fabulam narrat de Equo & Cervo.

Imploravit opes hominis, frenumque recepit.

Hæc fabulâ primo usus est Stesichorus apud Himerenses adversus Phalarim, ut tradit Aristoteles, cap. 20. lib. 11. Rhetoric. Cæterum hanc Fabulam paulo aliter narrant Stesichorus, Horatiusque, sed tamen

res eadem est.

10. Vindictam dum quæro.) Sic Hecuba inducitur loquens ab Euripide:

Τῆς κακῆς δὲ τιμωρυμένη,
 Αἰῶνα τὸν σὺμπαντα

Δυλεῖσθαι θέλω.

Istos malos ulcisci dum liceat mibi,
 Me servituti mancipare baud abnuo
 Omne per ævum.

F A B U L A IV.

Homines non numerandi, sed ponderandi.

ÆSOPUS INTERPRES TESTAMENTI.

PLUS esse in uno sæpe quam in turbâ boni,
Narratione posteris tradam brevi.

¶ Quidam decedens tres reliquit filias,
Unam formosam & oculis venantem viros;

5 At alteram lanificam & frugi rusticam;
Devotam vino tertiam, & turpissimam.

Harum autem matrem fecit heredem senex
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter distribuât, sed tali modo,

10 Ne data possideant aut fruantur: tum simul
Habere res desierint, quas acceperint,
Centena matri conferant sestertia.

Athenas rumor implet: mater sedula

Jurisperitos consulit: nemo expedit

15 Quo pacto non possideant quod fuerit datum,
Fructumve capiant: deinde, quæ tulerint nihil,

Quanam ratione conferant pecuniam.

Postquam consumpta est temporis longi mora,

Nec testamenti potuit sensus colligi,

I N T E R P R E T A T I O.

*Ostendam posteritati brevi narratiuncula
plus esse sæpe ingenii in uno quam in plu-
ribus. Quidam moriens reliquit tres natas,
unam pulchram & venantem viros suis ocu-
lis; Aliam nentem lanam, bonam & ruri-
colam: Tertiam turpissimam, & deditam
vino. Senex moriens venuntiavit illarum
matrem heredem, ea lege, ut dividat æque
tribus rem familiarem; sed tali ratione, ut
neutra habeat partem concessam, nec eâ po-*

*siatur: Cum vero cessaverint possidere bo-
na quæ contigerint, dent suæ parenti cente-
na sestertia. Fama spargitur Athenis.
Mater diligens adit Jurisperitos, nullus
explicat, quomodo n' retineant quod fue-
rit attributum, & percipiant fructus; de-
in quonam pacto largiantur pecuniam di-
ctam, cum acceperint nihil. Absumpto
intervallo longi temporis, non potuit in-
telligi sensus testamenti. Mater adhibuit*

A N N O T A T I O N E S.

1. *Boni.*) Vox communis quæ extendi-
tur, & ad bona animi, & corporis. Ibi ve-
ro ad ingenii bona refertur.

8. *Fortunam.*) Intellige opes, bona &
rem familiarem. Frequentius usurpatur vox
illa in plurali in hoc sensu.

10. *Fruantur data.*) Pro *datis*, antique
dictum.

12. *Centena sestertia.*) Nota discrimen

esse inter sestertium masculini generis, &
sestertium neutrius, seu inter sestertios &
sestertia. Sestertius apud Romanos mone-
ta erat argentea, valens quartam partem de-
narii argentei, & ut ad Gallicæ pecuniæ e-
stimationem redigamus, decem denarios
Turonicos, & semissem: sestertium autem
in neutro, valebat mille nummos sester-
tios.

- 20 Fidem advocavit, jure neglecto, parens :
 Seponit mœchæ vestem, mundum muliebrem,
 Lavationem argenteam, eunuchos glabros :
 Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
 Boves, jumenta, & instrumentum rusticum :
- 25 Potrici, plenam antiquis apothecam cadis,
 Domum politam, & delicatos hortulos.
 Sic destinata dare quum vellet singulis,
 Et adprobaret populus qui illas noverat,
 Æsopus mediâ subito in turbâ constitit :
- 30 O si maneret condito sensus patrî,
 Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
 Interpretari non potuissent Attici !
 Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
 Domum & ornamenta cum venustis hortulis
- 35 Et vina vetera date lanificæ rusticæ :
 Vestem, uniones, pedissequos, & cætera
 Illi adsignate, vitam quæ luxu trahit :
 Agros, vites, & pecora cum pastoribus
 Donate mœchæ : Nulla poterit perpeti
- 40 Ut moribus quid teneat alienum suis.
 Deformis cultum vendet, ut vinum paret ;
 Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret ;

INTERPRETATIO.

Fidem, non curans jus. Dat Mœchæ in partem, vestimenta, ornatum mulierum, suppellectilem argenteam balnearum, spadones depiles. Dividit lanificæ agros, pecora, villam, operarios, boves, equos, & suppellectilem rusticam. Seponit autem bibaci cellam refertam vino veteri, ædes magnificas, & hortulos amœnissimos. Cum vellet tribuere singulis ista sic divisa, & populus consentiret, cui erant cognita: Æsopus prodiiit de repente in media multitudine. O si quis esset sensus patrî sepulto, quam mole-

ste pateretur, quod Athenienses non potuissent colligere sensum testamenti. Dein curâlis hortantibus, levavit errorem omnium. Dividite lanificæ rusticæ, ædes, ornamenta cum delicatis hortulis, & vinum antiquum. Tribuite potrici, vestes, gemmas, servos, & cætera. Concedite mœchæ agros, vites & armenta cum pastoribus. Nulla ex his poterit ferre, ut possideat aliquid non conveniens suis moribus. Turpissima vendet mundum, ut emat vinum. Mœcha deseret agros, ut compararet ornamenta.

ANNOTATIONES.

20. *Fidem advocavit jure neglecto.*) Sic intellige: cum mater videret sensum testamenti non posse colligi a Jurisperitis, bonâ fide usa est, & ut testamento præscriptum, ita fecit; ut nempe distribueret tribus natis æqualiter partem bonorum. Ne-

glexit vero appositam testamento conditionem; sed tali modo ne, &c. quia nullus illam intelligebat.

22. *Lavationem argenteam.*) Suppellectilem omnem balnearum, ut strigiles, guttos, urceolos, & alia.

- At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
 Quacunque summa tradet luxuriæ domum.
 45 Sic nulla possidebit quod fuerit datum,
 Et dictam matri conferent pecuniam
 Ex pretio rerum quas vendiderint singulæ.
 ¶ Ita quod multorum fugit imprudentiam,
 Unius hominis repperit solertia.

INTERPRETATIO.

Ille vero devota pecori & lanæ, abjiciet venustas ædes qualicunque pretio. Ita nulla retinebit, quod fuerit destinatum, & solvent pecuniam constitutam sue genitrici

ex pretio rerum venditarum. Sic sagacitas unius hominis expedivit, quod latuerat multis.

FABULA V.

Feriant summos fulmina montes.

PUGNA MURIUM ET MUSTELARUM.

- QUUM victi Mures Mustelarum exercitu
 Fugerent, & arctos circum trepidarent cavos,
 Ægre recepti, tamen evaserunt necem.
 Duces eorum, ut qui capitibus cornua
 5 Suis ligarant, ut conspicuum in prælio
 Haberent signum quod sequerentur milites,
 Hasere in portis, suntque capti ab hostibus,
 Quos immolatos victor avidis dentibus
 Capacis alvi mersit tartareo specu.
 10 ¶ Quemcumque populum tristis eventus premit,
 Periclitatur magnitudo principum:
 Minuta plebes facili præsidio latet.

INTERPRETATIO.

Cum superati Mures copiis Mustelarum (quorum pugna pingitur in popinis) capeverunt fugam, & paverunt prope cavernas obscuras, vix admissi tamen vitarunt mortem. Ductores illorum, qui imposuerant suis cervicibus cornua, ut Milites haberent in certamine signum evidens quod sequerentur,

remanserunt in ingressu, & oppressi sunt ab hostibus. Quos victor mactatos dentibus avidis immisit in ventrem vastum & obscurum. Ubi successus funestus urget populum, sublimitas magnatum versatur in periculo; Popellus vero tutus est levi præsidio.

ANNOTATIONES.

11. *Periclitatur magnitudo principum.*)

Similis est sententia:

Tuta est hominum tenuitas

Magne periculo sunt opes obnoxie.

12. *Minuta plebes.*) Pro plebs; non est Archaismus, cum certum sit Livium nunquam aliter locutum, ut nec Sallustium; nec ejus imitatore Tacitum.

E.A.

F A B U L A VI.

Stultus, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.

PHÆDRUS IN FABULARUM ÆSOPIARUM CENSORES.

Tu qui nasute scripta dstringis mea,
 Et hoc jocorum legere fastidis genus,
 Parvâ libellum sustine patientiâ,
 Severitatem frontis dum placo tuæ,
 5 Et in cothurnis prodit Æsopus novis.
 Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo
 Pinus bipenni concidisset Thessala,
 Nec ad professæ mortis audacem viam
 Fabricasset Argus opere Palladio ratem,
 10 Inhospitâlis prima quæ Ponti sinus
 Patefecit, in perniciem Graiûm & Barbarûm.
 Namque & superbi luget Ætæ domus,
 Et regna Pelix scelere Medæe jacent,

I N T E R P R E T A T I O.

Tu qui carpis subtiliter meas descriptiones, & respicis legere jocos istiusmodi, feras hunc libellum aliquantulâ patientiâ, dum sereno austeram frontem, & Æsopus adest cothurnatus insolite. Utinam pinus Thessala suisset nunquam cæsa bipenni in sylva Pelei,

neque Argus edificasset navem arte Palladis ad iter audax mortis indubitata. Hec prima reclusit sinum Ponti Euxini, majoris inhospitâlis, in ruinam Græcorum & Barbarorum. Namque familia Ætæ superbi dolet, & imperium Pelix eversum est flagitiis Medæe,

A N N O T A T I O N E S.

5. *Et in cothurnis novis.*) Id est, novo, & tragediæ sermone convenienti, quod erat novum & insolens Æsopo. Cothurnus autem erat calceamenti genus, quo Actores Tragediarum utebantur. Atque hinc pro sublimiori dicendi genere usurpatur.

6. *Utinam nec unquam.*) Initium Medæe Euripidis: sed suo more modoque contraxit Phædrus. Possem asserere Ennianos versus (nam olim eam Fabulam convertit Ennius) sed notissimi sunt.

Pelii nemoris.) Sylva quæ erat in Pelione monte Thessaliæ incumbente in sinum Pelagicum.

7. *Pinus Thessala.*) Quæ in Pelio monte Thessaliæ reperitur frequens. Unde Ovidius.

Summa vivent pinu, cætera quercus habet.

9. *Argus fabricasset ratem.*) Is fuit navis illius artifex, quæ vectus est Jason in Colchidem, ad Vellus aureum reportandum.

Opere Palladio.) Palladis consilio & arte.

10. *Inhospitâlis quæ prima Ponti sinum.*) Pontus Euxinus, antea dictus Axenus, id est, inhospitus, teste Plinio. Erat inter Mæsiam inferiorem, & Thraciam ad Occasum: Asiam minorem ad Meridiem: Colchidem ad ortum, & Sarmatiam Europæam, & Sarmatiam Asiaticam ad Boream.

12. *Ætæ domus, & regna Pelix scelere Medæe jacent.*) Jason suadente Patruo suo Pelia, navis paratâ, & collectâ nobili societate, profectus est Colchos, pro aureo Vellere obtinendo, quem filia regis Colchorum

Quæ sævum ingenium variis involvens modis

- 15 Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde Patris Peliadum infecit manus.

Quid tibi videtur? hoc quoque insulsum est, ais,
Falsoque dictum; longe quia vetustior
Ægeâ Minos classe perdomuit freta,

- 20 Justoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?

Noli molestus esse omnino litteris,
Majorem exhibeant ne tibi molestiam.

- 25 Hoc illis dictum est, si qui stulti nauseant:
Et, ut putentur sapere, cælum vituperant.

INTERPRETATIO.

que regens diversis artibus animum crudelē, illic sibi fecit viam sparsis membris fratris, hic cruentavit manus Peliadum morte genitoris. Quid ais? Hoc etiam ridiculum est, inquis, & dictum false, quia Minos longe antiquior subegit navibus Ægeum mare, & ultus est incursiones sup-

plicitis æquis. Quid igitur tibi possum facere, lector severe, si neque Fabellæ, neque Fabulæ tibi placent? Noli te præbere omnino morosum litteris, ne te afficiant majori incommodo. Istud spectat hor, qui insani fastidium cuncta, & criminantur cælum, ut videantur sapientes.

ANNOTATIONES.

adamavit; cujus auxilio consilioque defunctus multis periculis, Vellus obtinuit. Jasonem ergo Medea, relictis parentibus (erat autem Ætæ ex Hecate filia) secuta est, & eidem nupta. Creon rex Corinthiorum filiam suam traditurus Jasoni in matrimonium, jussit occidi Medeam ob varias artes; sed precibus Jasonis, mutatum est mortis supplicium in exilium. Medea obtentis exiliis induciis ad spatium unius diei, Creusæ filię Creontis, jam Jasoni desponsatæ, pallam veneno tinctam dedit; quam dum tractaret Creusa, accensus subito ignis illam cum Patre consumpsit. Sic luget domus Ætæ propter varia scelera filię Medæ. Ita quoque deletum est penitus regnum Pelię artibus Medæ.

15. *Per artus fratris explicuit fugam.*) Cum enim Ætas pater Medæ illam insequeretur ob extinctum Absyrthum filium suum, & fratrem Medæ; hæc dissipavit membra fratris, ut eorum collectio mœrorumque patrius, celeritatem persequendi retardaret.

16. *Et cæde patris Peliadum infecit manus.*) Sic enim res narratur: Pelias Neptuni filius ex Tyro Salmonei regis filia, frater Æsonis, & Thessaliæ rex, filiarum suarum manibus jugulatus est, idque horratu Medæ, quæ integræ ætati se illum restitutum simulabat.

18. *Longe quia vetustior Minos qui Ægeâ classe perdomuit fretum.*) Illam *divisiphriar* Phædrus expedisset, si novisset duos fuisse Minoas, alterum Jovis filium, justum hominem; alterum nepotem injustum, quia pendere dirum tributum sibi jussit Athenienses. Testis est Diodorus Siculus, testis & Plutarchus in Theszo. Imo falsum fuit Argonautas omnium primos navibus usos. Si quidem Æta erat Corinthius, & in eas oras cum Medea filia se contulerat, teste Eumelo Historico, Poëta Homeri æquali, apud Scholiasten Pindari, in Oden 13. Pythionicarum.

21. *Lector Cato.*) Posuit pro tetrico ac moroso censore, qui fastidit cuncta.

Maledico maledicens pejus audiet .

VIPERA ET LIMA .

MORDACIOREM qui improbo dente adpetit,
 Hoc argumento se describi sentiat.
 ¶ In officinam fabri venit Vipera .
 Hæc quum tentaret si qua res esset cibi ;
 5 Limam momordit : illa contra contumax :
 Quid me , inquit , stulta dente captas lædere ,
 Omne adsuevi ferrum quæ conrodere ?

INTERPRETATIO .

*Qui lacessit linguâ malignâ mordaciorem
 se , intelligat se depingi hac fabula . Vipe-
 ra irrepsit in officinam fabri . Quæ cum
 quæretet si quid esset escæ , adpetit limam :*

*hæc veniens contra : Quid me , ait , insana
 tentas mordere dente , quæ solita sum rode-
 re omne ferrum .*

ANNOTATIONES .

4. *Si qua res cibi .*) Id est , *Si aliquis
 cibis ;* ut rem voluptatum dixit Plautus .
 Nihil crebrius apud Græcos , præsertim a-
 pud Atticos , & Jonas , ut *χρημα ουδὲ μέ-
 γα* . Magnus Aper .

5. *Illæ contra contumax .*) Ita Horatius ,
 lib. 2. sat. 1. loquens de invidia :
*Et fragili quærens illidere dente
 Offendat solido .*

F A B U L A VIII.

Improbi , ne pereant , perdunt ,

VULPES ET HIRCUS .

HOMO simul ac venit in magnum periculum ,
 Effugium reperire alterius quærit malo .
 ¶ Quum decidisset Vulpis in puteum inscia ,
 Et altiore clauderetur margine ,
 5 Devenit Hircus sitiens in eundem locum :
 Simul rogavit , esset an dulcis liquor ,
 Et copiosus ? Illa fraudem moliens :
 Descende , amice , tanta bonitas est aquæ ,

INTERPRETATIO .

*Simul atque homo incidit in grande ma-
 lum , conatur invenire effugium periculo al-
 terius . Cum Vulpecula imprudens decidisset
 in puteum , qui protendebatur margi-*

*ne elatiori . Hircus sitibundus accessit in
 eundem locum , quæsitque an aqua esset
 multa & suavis ? Hæc parans dolum :
 Veni , amice , adeo liquor dulcis est ,
 Volu-*

Voluptas ut satiari non possit mea.
 10 Immisit se barbatus: tum Vulpecula
 Evasit puteo, nixa celsis cornibus:
 Hircumque clauso liquit hærentem vado.

INTERPRETATIO.

ut mea sitis non possit expleri. Descendit } lius, egressa est puteo, & deseruit hircum
 hircus, tum Vulpes elata altis cornibus il- } jacentem alto puteo.

ANNOTATIO.

Hanc & Fabulam legere est quoque apud } *Φρέαρ κατέβησαν. Vulpes & Hircus sitientes,*
 Æsopum: Α'λώπηξ & τράγος διψῶντες εἰς } *in puteum descenderunt.*

FABULA IX.

Suus cuique attributus est error, sed non videmus
 manticae quod in tergo est.

PERA.

PERAS imposuit Juppiter nobis duas:
 Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
 Alienis ante pectus suspendit gravem.
 ¶ Hac re videre nostra mala non possumus:
 5 Alii simul delinquant, censores sumus.

INTERPRETATIO.

Juppiter nos oneravit duobus saeculis. Im- } *liorum. Quo fit ut non possimus cernere no-*
 posuit unum a tergo plenum propriis vitiis: } *stros defectus, simus vero reprehensores ubi*
 Objecit alterum ob oculos onustum vitiis a- } *alii peccant.*

ANNOTATIO.

4. Hac re.) Id est, ideo, vel, hac ex
 re: sicut dicitur, quare, pro, qua de re.
 Ita Cornelius Nepos: Vidit hostes eadem re
 fore tardiores, pro, eadem ex re.
 Ut videre nostra mala non possumus.)
 Sic in hanc Fabulam Horatius:
 Cum tua prævideas oculis male lippus in-
 unctis, } *Cur in amicorum vitiis tam cernis acu-*
 } *tum,*
 } *Quam aut Aquila, aut Serpens Epidau-*
 } *rius?*
 Et Catullus:
 Sed non videmus manticae quod in tergo
 est.
 Et Persius:
 Sed precedenti spectatur mantica tergo.

Antecedentem scelestum non deserit pede pœna claudo.

FUR ARAM COMPILANS.

- LUCERNAM fur accendit ex ara Jovis,
 Ipsumque compilavit ad lumen suum;
 Onustus qui sacrilegio quum discederet,
 Repente vocem sancta misit religio:
 5 Malorum quamvis ista fuerint munera,
 Mihique invisa, ut non offendar subripi;
 Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
 Olim quum adscriptus venerit pœnæ dies.
 Sed ne ignis noster facinori præluceat,
 10 Per quem verendos excolit pietas Deos,
 Veto esse tale luminis commercium.
 Ita hodie nec lucernam de flamma Deum,
 Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
 ¶ Quot res contineat hoc argumentum utiles,
 15 Non explicabit alius quam qui repperit.
 Significat primo, sæpe quos ipse alueris,
 Tibi inveniri maxime contrarios.
 Secundo ostendit, scelera non irâ Deum,
 Fatorum dicto sed puniri tempore.
 20 Novissime interdicit, ne cum malefico
 Usus bonus consociet ullius rei.

INTERPRETATIO.

Latro excitavit facem ex ara Jovis, & deprædavit eum ad suam lucem. Qui cum se reciperet dives sacrilegio, Religio sancta emisit subito vocem. Essi ista dona fuerint dona sceleratorum, & mihi odiosa, ut non indignè auferri, attamen, scelerate, expiabis aliquando tuum crimen capitis pœna, cum dies supplicii advenit dictus fatis; verum ne flamma nostra, qua pietas veneratur divos timendos, præferat lumen sceleri,

edico ne talis sit communicatio lucis. Ita que non licet hodie excitari lucernam de igne Deorum, neque accendi sacrificium de lucerna. Alter ab illo qui excogitavit, non evolvit quantas dotes illa fabula complectatur. Edocet primo, illos, quos ipse fovetis, reperi vi sæpe tibi insensissimos. Significat secundo flagitia non plecti irâ Deorum, sed tempore adscripto a fatis. Tandem vetat ne vitæ frugi habeat societatem ullius rei cum improbo.

ANNOTATIONES.

3. *Sacrilegio.*) Sacrilegium est sacrarum rerum ablatio.

11. *Luminis commercium.*) Vult vetasse accendi imposterum lumen de igne sacro. Non enim ex culina, sed e caelo petebant ignem, quo in sacrificiis uterentur. Unde Servius 12. *Æneidos: Apud majores, inquit, aræ non incendebantur, sed ignem di-*

vinum precibus eliciebant.

18. *Non irâ deum puniri, sed dicto tempore a fatis.*) Summum enim jus vitæ & necis tribuebant fatis aut Parcibus antiqui, quibus etiam submittebantur dii. Unde nulli Deo licebat quemquam punire, ni Parcæ pœnam statuissent, & tempus pœnæ dixissent, ut legere est apud Lucianum. *F. A.*

FABULA XI.

Opes irritamenta malorum.

HERCULES ET PLUTUS.

OPES invisæ merito sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.

¶ Cælo receptus propter virtutem Hercules,
Quum gratulantes persalutasset Deos,
5 Veniente Pluto, qui Fortunæ est filius,
Avertit oculos: causam quæsit Pater:
Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

INTERPRETATIO.

Divitiæ odiosæ sunt juxta hominibus magnanimo, quoniam summæ opes eripiunt genuinam gloriam. Hercules admissus inter deos propter virtutem, cum dixisset salutem diis sibi gratulantibus, accedente Plu-

to, qui gnatus est fortunæ, retorsit oculos. Juppiter rogavit rationem. Hunc odio prosequor, ait, quia favet improbis, & etiam pervenit omnia propositâ mercede.

ANNOTATIONES.

3. *Hercules.*) Jovis & Alcmenæ filius, qui ob virtutem & gloriam gestorum creditur annumeratus inter deos.

5. *Pluto.*) Plutus Jasonis, & Cereris filius, divitiarum Deus. Hunc Juppiter excæcavit, quod bonis tantum hominibus opes largiretur. Ex hac autem cæcitate evenit, ut jam promiscue bonos & malos ditet. Hunc etiam claudum fingit Lucianus, cum ad aliquem ditandum venit; velocissimum vero cum ab illo recedit.

8. *Et cuncta corrumpit lucro.*) Ad hoc eleganter Propertius:

Auro pulsa fides, auro venalia jura.

Et Petronius:

Quidvis nummis presentibus opta

Et veniet, clausum possidet arca Jovem.

In quam sententiam & ipse Horatius, lib.

2. satyr. 3.

Omnis enim res

Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris

Divitiis parent; quas qui construxerit, ille Clarus erit, fortis, justus, sapiens, etiam & rex.

Et quicquid volet.

FABULA XII.

Sinceritas laudanda.

LEO REGNANS.

UTILIUS homini nihil est quam recte loqui.

Probanda cunctis est quidem sententia:

Sed ad perniciem solet agi sinceritas.

INTERPRETATIO.

Nihil magis conducit homini, quam recte loqui. Hæc sane opinio debet compro-

bari ab omnibus, verum ingenuitas solet duci in ruinam.

PHÆDRI FABULARUM,

- ¶ Quum se ferarum regem fecisset Leo,
 5 Et æquitatis vellet famam consequi,
 A pristinâ deflexit consuetudine:
 Atque inter illas tenui contentus cibo,
 Sancta incorruptâ jura reddebat fide.

INTERPRETATIO.

Cum Leo se creasset regem animalium, & ambiret obtinere nomen justitiæ, descendit a nativo more agendi, atque inter illa u-

rens parvo, dicebat jus æquum fide intem-
peratâ.

Reliqui versus hujusce Fabulæ periere.

Tres versus qui restant nobis ex Fabula decima-tertia, utpote lulentos omisimus.

Quin & etiam prætermisimus eâdem de causa Fabulam decimam-quartam consequentem.

F A B U L A XV.

Pares non habitus, sed virtus facit.

CAPELLE ET HIRCI.

- BARBAM capellæ quum impetrassent ab Jove,
 Hirci mœrentes indignari cœperant,
 Quod dignitatem feminæ æquassent suam.
 Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
 5 Et usurpare vestri ornatum muneris:
 Pares dum non sint vestræ fortitudinis.

¶ Hoc argumentum monet, ut sustineas tibi
 Habitu esse similes, qui sint virtute impares.

INTERPRETATIO.

Cum Capellæ obtinuissent Barbam a Jove, Hirci dolentes caperunt offendi, quia mulieres haberent parem honorem cum illis. Sustinete, ait, has potius laude inani, &

tibi arrogare insignia vestræ dignitatis, dum non æquent vestram virtutem. Hec fabula te edocet, ut feras illos usurpare tuum ornatum, qui tibi sunt inferiores virtute.

F A B U L A XVI.

In secundis time, in adversis spera.

GUBERNATOR ET NAUTÆ.

- QUUM de fortunis quidam quereretur suis,
 Æsopus finxit consolandi gratiâ.

INTERPRETATIO.

Cum aliquis expostularet de sua sorte, Æsopus excogitavit hoc argumentum, solandi causâ,

¶ Ve-

- ¶ Vexatâ sarvis navi tempestatibus,
 Inter vectorum lacrymas & mortis metum,
 5 Faciem ad serenam subito mutatur dies,
 Ferri secundis tuta coëpit flatibus,
 Nimiâque nautas hilaritate extollere.
 Factus periculo tum gubernator sophus:
 Parce gaudere oportet, & sensim queri:
 10 Totam quia vitam miscet dolor & gaudium.

INTERPRETATIO.

Navi jactatâ atris procellis, inter fletus eorum qui vehebantur, & formidinem mortis, dies vertitur deripente ad faciem tranquillam, & navis tuta coëpit agi ventis melioribus, atque perfundere nautas nimia sati-

tiâ. At Naucerus factus sapiens periculo: oportet, inquit, letari parce, & conqueri moderate, quoniam omnis vita miscetur dolore & gaudio.

FABULA XVII.

Nimia verecundia inverecundum facit.

CANUM LEGATI AD JOVEM.

- CANES legatos olim misere ad Jovem,
 Melioris vitæ tempus oratum suæ,
 Uti se abriperent hominum contumeliis,
 Furfuribus sibi conspersum quod panem darent,
 5 Fimoque turpi maximam explerent famem.
 Profecti sunt legati non celeri pede,
 Dum naribus scrutantur escam in stercore.
 Citati non respondent: vix tandem invenit
 Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
 10 Tum vero vultum magni ut viderunt Jovis,
 Totam timentes concacarunt regiam.
 Propulsi vero fustibus, vadunt foras:
 Vetat dimitti magnus illos Juppiter.
 15 Mirati, sibi legatos non revertier,

INTERPRETATIO.

Canes miserunt quondam legatos ad Jovem, rogaturi tempus vitæ felicioris, ut non paterent amplius injuriis hominum, qui illis præberent panem furfurosum, & satiarent multam famem stercore fædo. Legati abierunt gradu non citato, dum indagant naribus cibum in fimo.

Non parent vocati, & vix Mercurius illos reperit & adducit trepidos. Ut autem aspexere faciem summi Jovis, pavidi consturcarunt sordibus totum palatium: ejecti vero fustibus, se proripiunt foras. Magnus Juppiter prohibet illos remitti. Stupentes quod legati non redirent, rati

ANNOTATIO.

15. Non revertier.) Pro non reverti. Hoc Poëtis familiare, & usitatum.

Tur.

- Turpe æstimantes aliquid commissum a suis,
 Post aliquod tempus alios adscribi jubent.
 Rumor legatos superiores prodidit:
 Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
 20 Odore canibus anum sed multo replent;
 Mandata dant; legati mittuntur: statim
 Adeunt: rogantes aditum, continuo impetrant.
 Consedit genitor tum Deorum maximus,
 Quassatque fulmen: tremere cœpere omnia.
 25 Canes, confusus subito quod fuerat fragor,
 Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
 Reclamant omnes vindicandam injuriam.
 Sic est locutus ante pœnam Juppiter:
 Non est legatos regis non dimittere,
 30 Nec est difficile pœnas culpæ imponere:
 Non veto dimitti, verum cruciari fame,
 Ne ventrem continere non possint suum:
 Sed hoc feretis pro judicio præmium.
 Illi autem qui miserunt vos tam futiles,
 35 Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
 Ita nunc legatos expectant & posterî;
 Novumque venire qui videt, culum olfacit.

INTERPRETATIO.

turpe quid peccatum ab suis, imperant delegari alios post aliquod tempus. Interim fama vulgavit quod acciderat primis legatis, veriti rursum ne quid simile contingat, immittunt in anum legatorum plurimum odoris, mandant faciendâ, dimittuntque. Illi accedunt statim orantes aditum, & sine mora obtinent. Tunc maximus pater Deorum sedens agitavit fulmen, cuncta cœperunt moveri; & quia strepitus fuerat confusus derepente, canes reddidere subito odorem permixtum stercore. Cuncti concla-

mant puniendam esse injuriam. Verum Juppiter sic fatus ante supplicium. Non decet regem retinere legatos, nec est operosum præmium pro meritis adscribere. Hec itaque erit pœna. Non prohibeo remitti, sed jubeo torqueri fame, ut possint cohibere alvum. Qui vero vos delegarunt tam fluidos se eripient nunquam ex contumeliis mortaliū. Ita nunc Canes præstolantes novissimos legatos, cum vident canem aliquem venientem, odorantur anum.

ANNOTATIONES.

18. Rumor legatos superiores prodidit.) Rumor spargitur superiores legatos conca-

29. Non est regis legatos non dimittere.) Ne scilicet jus gentium ipsis retentis violetur, quo jure illi sancti sunt. Ita enim Cicero: Legatorum jus divino humanoque vallatum præsidio, cujus tam sanctum & venerabile nomen esse debet, ut non modo

inter sociorum jura, sed & hostium tela incolume versetur.

33. Sed hoc feretis pro judicio præmium.) Hic versus non legitur in Phædro editionis Rigaltii. Sive sit Phædri, sive alterius, confert tamen multum ad illustrandum hunc locum Phædri. Idcirco illum non prætermisimus.

FABULA XVIII.

Malo qui bene facit, pejorem facit.

HOMO ET COLUBRA.

QUI fert malis auxilium, post tempus dolet.

¶ Gelu rigentem quidam Colubram sustulit,

Sinuque fovit contra se ipse misericors.

Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.

- 5 Hanc alia quum rogaret causam facinoris,
Respondit: Ne quis discat prodesse improbis.

INTERPRETATIO.

*Qui auxiliatur improbis, aliquanto post
doler. Quidam collegit Colubram rigidam
frigore, & posuit in sinum indulgens in
sui perniciem. Ut enim recepit vires, in-*

*terfecit statim hominem. Roganti vero al-
teri rationem scelevis, dixit, ne quis discat
auxilium ferre malis.*

FABULA XIX.

Avarus auri custos, non dominus.

VULPES ET DRACO.

VULPIS cubile fodiens, dum terram eruit,

Agitque plures altius cuniculos,

Pervenit ad Draconis speluncam ultimam,

Custodiebat qui thesauros abditos.

- 5 Hunc simul aspexit; Oro ut imprudentiæ
Des primum veniam, deinde si pulchre vides,
Quam non conveniens aurum sit vitæ meæ,
Respondeas clementer, quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est præmium,
10 Ut careas somno, & ævum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille: verum hoc a summo mihi
Jove adtributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quicquam? Sic fati placet.
Nolo irascaris, libere si dixero:

INTERPRETATIO.

*Dum Vulpecula agens suum cubile, ege-
rit terram, & fodit profundius multos cu-
niculos, devenit ad imum antri Draconis,
qui servabat thesauros abditos. Ut illum
vidit: Precor primo, inquit, ut parceas meæ
imprudentiæ: Dein si recte intelligis, quam
aurum conveniat parum meæ vitæ, respon-*

*deas benigne qualem utilitatem refers ex isto
labore, quæve tanta sit merces, ut priveris
somno, & degas vitam in tenebris. Nulla,
ait, o Vulpes: Verum illud mihi imperatum
est a magno Jove. Neque igitur tibi conce-
dis quicquam, neque aliis? Sic visum est
fatis. Bona verba quæso si dixeris libere.*

Diis

- 15 Diis est iratis natus qui est similis tibi.
 Abiturus illuc quo priores abierunt,
 Quid mente cæcâ miserum torques spiritum?
 Tibi dico avare, gaudium heredis tui,
 Qui thure superos, ipsum te fraudas cibo;
 20 Qui tristis audis musicum citharæ sonum;
 Quem tibiarum macerat jucunditas;
 Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
 Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
 Cælum fatigas sordido perjurio;
 25 Qui circumcidis omnem impensam funeris,
 Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

INTERPRETATIO.

Qui similis est tibi, genitus est Diis adversis. Cum tibi sit abeundum illuc quo Majores abierunt, quare angis infelicem animum tam cæco furore? Te alloquor, Avare, voluptas tui heredis, qui subtrahis tuis diis, tibi vero cibos; qui mæstus ex-

cipis sonum musicum citharæ, quem hilaritas tibiarum exerceat, & cui pretia ciborum eliciunt gemitus. Qui dum addis quadrantes tuis bonis, lacessis deos turpi perjurio. Qui recidis omnes sumptus funeris, ne Libitina lucretur aliquid de tuo funere.

ANNOTATIONES.

22. Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt.) Inde facetissimus avari ægrotantis cum medico dialogismus apud Horatium:

Med. Tu cessas? Agedum sume hoc pisanarium Oryze.

Ægrot. Quanti emptæ? Med. Octo assibus. Ægrot. Eheu

Quid refert morbo an furtis, pereamne rapinis.

23. Quadrantes,) Quadrans est quarta pars denarii, poniturque hoc loco pro nummis minimis, quibus aggerendis avari rem suam amplificant.

26. Libitina.) Dea funerum, in cujus templo vendebantur & locabantur necessaria ad funus instruendum.

FABULA XX.

Inventa perficere non inglorium,

PHÆDRUS DE FABULIS.

- Quid judicare cogitur livor modo,
 Licet dissimulet, pulchre tamen intelligo.
 Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
 Æsopi dicet: si quid minus adriserit,
 5 A me contendet fictum quovis pignore,

INTERPRETATIO.

Quamvis invidia dissimulet, recte tamen video, quid nunc teneatur sentire. Quicquid existimabit in fabulis di-

gnum commendatione, tribuet Æsopo. Si quid placuerit minus, certabit quovis pretio esse a me excogitatum. Il-
 Quem

Quem volo refelli jam nunc responso meo
 Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
 Invenit ille, nostra perfecit manus.
 Sed exequamur cœptum propositi ordinem.

INTERPRÆTATIO.

Iam volo confutare modo meâ responsione. | Industria polivit. Verum teneamus ordinem.
Seu illud opus sit vituperandum, seu com- | inceptum nostri institui.
mendandum, Æsopus reperit, nostra in-

FABULA XXI.

Veras divitias eripit nemo.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

- H**OMO doctus in se semper divitias habet.
 Simonides, qui scripsit egregium melos,
 Quo paupertatem sustineret facilius,
 Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles,
 5 Mercede acceptâ laudem victorum canens.
 Hoc genere quæstus postquam locuples factus est,
 Venire in patriam voluit cursu pelagio,
 (Erat autem natus, ut ajunt, in Ceo insulâ).
 Ascendit navem, quam tempestas horrida
 10 Simul & vetustas medio dissolvit mari.
 Hi zonas, illi res pretiosas colligunt
 Subsidium vitæ. Quidam curiosior:
 Simonide, tu ex opibus nihil sumis tuis?
 Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant,
 15 Quia plures onere degravati perierant:
 Prædones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,

INTERPRÆTATIO.

Vir eruditius continet semper in se opes.
Simonides, qui composuit pulchros versus,
ut ferret commodius pauperiem, capis per-
agraræ præclaras civitates Asiæ, celebrans
laudes victorum condito pretio. Postquam
evasit dives hoc genere lucrî, cogitavit re-
dire in patriam mari (ferunt enim geni-
tum in insula Ceo.) Conscendit navem,
quæ distracta est medio in mari, tum se-
vâ tempestate, tum simul vetustate. Alii
sumunt crumenas, alii pretiosa quæque, in
sustentaculum vitæ. Quidam curiosior, di-
xit: Simonide, tu colligis nihil ex tuis bo-
nis? Habeo, inquit, omnia mecum. Tum
pauci evadunt incolumes, quia multi op-
pressi sarcinis, extincti fuerant in un-
dis. Latrones adsiliunt, auferunt quod quis-
que servaverat, & dimittunt spoliatos.

ANNOTATIONES.

2. Simonides.) Lyricus Poëta fuit e Ceo insula, quæstui poësin habuit, & hac arte vitam sustentabat.

Phædri Fabul.

8. Ceo.) Insula maris Ægæi. Unde Ovidius:

Cingitur Ægeo nomine Cea mari.

L

Nu-

- Nudos relinquunt. Forte Clazomene prope,
 Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
 Hic litterarum quidam studio deditus,
 20 Simonidis qui sæpe versus legerat,
 Eratque absentis admirator maximus,
 Sermone ab ipso cognitum, cupidissime
 Ad se recepit, veste, nummis, familiâ
 Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
 25 Portant, rogantes victum, quo casu obvi-
 Simonides, ut vidit: Dixi, inquit, mea
 Mecum esse cuncta; vos quod rapuistis, periit.

INTERPRETATIO.

Fuit forte urbs prope antiqua, dicta Clazomene, in quam naufragi se recipiunt. Hic vir quidam addictus litteris, qui legerat sæpe carmina Simonidis, illumque absentem plurimum admirabatur, excepit apud se amantissime Simonidem quem agnoverat

verbis, & dedit vestes, nummos, & servos. Alii naufragi ferunt suam tabulam, petentes stipem. Cum Simonides forte fortuitum incidisset in illos. Dixi, ait, mea bona esse mecum, vos autem amisistis quod ex-tuleratis.

ANNOTATIONES.

16. *Clazomene.*) Urbs fuit Asiæ minoris in Jonia, & in ora maris Ægei & sinus Smyrnei, media inter Smÿrnam ad ortum, & Chium ad occasum.

24. *Tabulam portant quærentes victum.*) Sic enim Juvenalis:

Et pisci se tempestate tuctur.

Nam moris erat, ut naufragi in tabella ab

humeris dependente ferrent pictum naufragium mendicantes stipem. Idem Juven.

Mersâ rate naufragus assem

Dum rogat.

27. *Mecum, inquit, mea sunt cuncta.*) Tribuitur & Bianti hoc dictum apud Laertium, a quo transduxisse Phædrus hoc videtur ad Simonidem.

FABULA XXII.

Magna ne jactes, sed præstes.

MONS PARTURIENS.

MONS parturibat, gemitus immanes ciens,
 Eratque in terris maxima expectatio:
 At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
 Qui magna quum minaris, extricas nihil.

INTERPRETATIO.

Mons parturiens partui edebat grandes gemitus, & erat summa expectatio in terris.

Verum peperit murem. Hoc tibi dicitur, qui cum jactas magnifica, perficis nihil.

ANNOTATIO.

1. *Mons parturiens.*) Notus est ad hanc fabulam versus Horatii:
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
 Et alio in loco:

Quid dignum tanto feret hic promissor biau?
 De magnificis, verum inanibus promissis & molitionibus.

FABULA XXIII.

Vera gloria, fictam obscurat.

FORMICA ET MUSCA.

FORMICA & Musca contendebant acriter,

Quæ pluris esset. Musca sic cepit prior:

Conferre nostris tu potes te laudibus?

— Ubi immolatur, exta prægusto Deum;

5 Moror inter aras, templa perlustro omnia,

In capite regis sedeo, quum visum est mihi.

Et matronarum casta delibo oscula,

Laboro nihil, arque optimis rebus fruor.

Quid horum simile tibi contingit, rustica?

10 Est gloriosus sane convictus Deum,

Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est.

Reges commemoras & matronarum oscula,

Ego granum in hiemem quum studiosè congero,

Te circa murum video pasci stercore:

15 Aras frequentas, nempe abigeris quo venis:

Nihil laboras, ideo quum opus est, nil habes.

Superba jactas tegere quod debet pudor.

Æstate me lacessis; quum bruma est, siles:

Mori contractam quum te cogunt frigora,

INTERPRETATIO.

Formica & Musca disputabant ardentè. Tu-
tra præstaret. Musca incepit prima. Tu
potes te comparare nostris laudibus? Ubi
maffatur victima, prælibo viscera oblata
diis. Versor inter altaria, & pervado o-
mnia delubra. Ubi placet, insideo capiti
regum, & deosculor caste nobiles faminas.
Ago nihil, & vescor rebus optimis. Quid
simile horum tibi accidit, o agrestis? Est
gloriosum fateor, ô Musca, uti convillu Deo-

rum, sed gloriosum illi, qui vocatur, non
qui venit, odiosus. Memoras reges, & oscu-
la nobilium mulierum: cum ego recondo di-
ligenter frumentum in hyemem, te aspicio
circa murum vescentem sordibus. Moraris
inter aras, sed expelleris illuc unde venisti.
Non laboras, idcirco eges ubi ingruit neces-
sitas. Jactas insolens quod verecundia de-
bet occultare. Irritas me æstate, obmutescis
hyema: cum frigus te cogit mori vigentem.

ANNOTATIONES.

4. *Immolatur.*) Vox illa proprie signifi-
cat victimam mola salsa conspergere. Unde
immolatio est quasi mola in caput victimæ
aspersio. Quia autem in sacrificiis mactaba-
tur victima, usurpatur vox immolari pro
mactari frequentissime apud auctores.
(*Extæ prægusto Deum.*) Id est diis obla-
ta. Exenteratâ enim victimâ Sacerdos sul-

tro ferreo exta rimabatur, postea fatinâ far-
ris ea involvebat, & aris imposita combu-
rebat in honorem Deorum. Extæ vero tri-
buebantur Diis, quia per ipsas voluntas Deo-
rum innotescebat.

18. *Bruma.*) Bruma dicitur dies solstitii
hyemalis, quod accidit die 20. aut 21. De-
cembri, quo die Sol ad nos redit.

20 Me copiosa recipit incolumem domus.

Satis profecto retudi superbiam.

¶ Fabella talis hominum discernit notas

Eorum, qui se falsis ornant laudibus,

Et quorum virtus exhibet solidum decus.

INTERPRETATIO.

ego recipior salva in ades abundantissimas
Repressi profecto satis tuum fastum. Hic
Apologus distinguit hominum characteres;

illorum qui se efferunt ementitis laudi-
bus, & eorum quorum virtus confert veram
gloriam.

FABULA XXIV.

Deum colenti stat sua merces.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

QUANTUM valerent inter homines literæ,

Dixi superius: quantus nunc illis honos

A superis sit tributus, tradam memoriæ:

Simonides idem ille, de quo rettuli,

5 Victoris laudem cuidam pyctæ ut scriberet,

Certo condixit pretio, secretum petiit:

Exigua quum frænaret materia impetum,

Usus poetæ, ut moris est, licentiâ:

Atque interposuit gemina Ledaë sidera,

10 Auctoritatem similis referens gloriæ.

Opus adprobavit: sed mercedis tertiam

INTERPRETATIO.

Ostendi supra, quante artes essent aucto-
ritatis inter homines: nunc prodam poste-
ris, quanta ipsi gloria sit concessa a
Diis. Simonides idem ille, de quo men-
tionem feci, pactus est certâ mercede ca-
nere laudes cujusdam pugilis victoris.

Secessit: Cum vero vis ingenii languis-
ceret angusto argumento, usus est, juxta
consuetudinem; libertate poetarum, &
inseruit in opus ambo sydera Ledaë, pro-
ponens exemplum laudis paris. Lauda-
vit opus; verum donavit poetæ tertiam

ANNOTATIONES.

2. Dixi superius.) Cum nempe retulit
Simonidem naufragum invenisse Clazome-
næ virum qui hunc exceperit, ornâveritque
rebus omnibus, ob illius peritiam, erudi-
tionemque singularem.

5. Pyctæ.) πυκτός, vox Græca quæ si-
gnificat pugil Latine: legebatur antea pi-
ctæ, id est, ornate. Sed melius restitutum
pyctæ.

9. Gemina Ledaë sidera.) Intellige Ca-
storem & Pollucem, Ledaë ex Jove filios.
Juppiter enim mutatus in Cygnum cum Le-
da concubuit, ex quo concubitu Leda dici-

tur peperisse duo ova, ex quorum altero
nati sunt Pollux & Helena, ex altero vero
Castor & Clytemnestra: occiso autem Ca-
store a Lynceo, Juppiter concessit Pollu-
ci, ut alternaret immortalitatem suam cum
fratre Castore. (Hic enim cum Clytemne-
stra ex Tyndaro rege oriundus; alter vero
ex Jove fingebatur.) Unde Virgilius:

Si fratrem Pollux alternâ morte redemit,
Ilique reditque viam toties,

Vocantur vero ab Astronomis, Gemini.

10. Auctoritatem similis referens gloriæ.)
Vult retulisse Simonidem quæ de simili
Ac-

- Acceptit partem. Quum reliquum posceret :
 Illi (inquit) reddent, quorum sunt laudes duæ.
 Verum ne irate dimissum te sentiam,
 15 Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo
 Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
 Fraudatus quamvis & dolens injuriâ,
 Ne male dimissam gratiam corrumpere,
 Promisit. Rediit horâ dictâ; recubuit.
 20 Splendebat hilare poculis convivium,
 Magno apparatu læta resonabat domus;
 Repente quum duo juvenes sparsi pulvere,
 Sudore multo diffuentes corpora,
 Humanam supra formam, cuidam servulo
 25 Mandant, ut ad se provocet Simonidem:
 Illius interesse ne faciat moram.
 Homo perturbatus excitat Simonidem.
 Unum promorat vix pedem triclinio,
 Ruina cameræ subito oppressit cæteros;
 30 Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam.
 Ut est vulgatus ordo narratæ rei,
 Omnes scierunt, numinum præsentiam
 Vati dedisse vitam, mercedis loco.

INTERPRETATIO.

partem præmii. Potenti reliquum, dixit :
 Persolvent tibi illi duo, qui habent partem
 laudum in tuo opere. Sed ne intelligam
 te a me recessisse iracunde, condic mihi ad
 cœnam, volo vocare, hodie agnatos, quos in-
 ter te pono. Hic licet delusus, & impa-
 tiens injuriæ, condixit illi, ne perderet
 beneficium male repudiatum. Venit ad ho-
 nam adscriptam, accubuit. Cœna nitebat læ-
 te poculis, & domus persstrepebat ingenti
 apparatu: cum ecce duo adolescentes præ-
 stantiores formâ mortali, consparsi pulvere,

membris madentibus plurimo sudore, præ-
 cipiunt cuidam puero, ut Simonides ad se
 prodeat foras; & re illius plurimum esse no-
 moveatur. Puer sollicitus evocat Simonidem,
 vixque protulerat unum pedem e triclinio,
 cum subitus casus cœnaculi oppressit cæteros
 convivas, neque ulli juvenes visi sunt an-
 te ædes. Ut istud sparsum est in vulgus,
 secundum quod accidebat, agnovere cuncti
 deos præsentem tribuisse vitam poëtæ pro par-
 te prætii.

ANNOTATIONES.

Castoris & Pollucis victoria memorantur;
 illos nuntiasse Vatinio victoriam, quam
 obtinuerant Romani contra Persas; adju-
 visse etiam, ut refert Justinus, Locrenses
 contra Crotonienses, & pugnasse diverso a

cæteris armorum habitu, albis equis & cor-
 cineis paludamentis.

28. Triclinio.) Triclinium a tribus lectis
 dictum, in quo cœnabant Romani.

FABULA XXV.

Multum auxiliatur qui cito.

EPILOGUS AD EUTYCHUM.

SUPERSUNT mihi quæ scribam, sed parco sciens:

Primum esse ne tibi videar molestior,
Distringit quem multarum rerum varietas:Dein si quis eadem forte conari velit,
5 Habere ut possit aliquid operis residui:Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber ut desit, non fabro labor.
Brevitati nostræ præmium ut reddas peto,
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:

20 Nam vita morti propior est quotidie:

Et hoc minus veniet ad me muneris,
Quo plus consumet temporis dilatio.Si cito rem perages, usus fiet longior:
Fruar diutius, si celerius cœpero.

25 Languentis ævi dum sunt aliquæ reliquæ,

Auxilio locus est: olim senio debilem

Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,

Quum jam desierit esse beneficium utile,
Et mors vicina flagitabit debitum.

20 Stultum admovere tibi preces existima,

Proclivis ultro quum sit misericordia.

INTERPRETATIO.

Restant adhuc mihi quæ fingam, verum abstinco non ignarus, primo ne tibi sim importunus, qui distinebis multitudine diversorum negotiorum. Deinde si quis velit forsitan tentare eadem, ut possit ipsi superesse aliquid residuæ materiæ quam scribat. Quamvis tanta sit ubertas argumenti, ut artifex desit operi, non opus artificis. Postulo ut tribuas mercedem quam promissisti brevitati nostræ, & præstes fidem verborum. Quotidie enim mors magis magisque instat, & eo

minus redibit ad me præmii, quo plus temporis procrastinatio edet. Si conficias rem citius, usura erit diuturnior, & potiar longius, si incæpero maturius. Dum reliquæ aliquæ vitæ deficientis restant adhuc, locus velinquitur auxilio: Incassum tua benevolentia conabitur auxiliari mihi confecto ætate, cum jam benignitas cessaverit esse opportuna, & mors propinquam exigit vitam debitam. Credo esse ridiculum adhibere preces erga te, cum facilis ultro sis ad misericordiam.

ANNOTATIO.

11. *Et hoc minus veniet ad me muneris.* Hic versus mensuris suis caret. Emendari sic autem potest. *Et hoc minus,*

& minus veniet ad me muneris; vel, Et hoc minus tui ad me veniet muneris.

- Sæpe impetravit veniam confessus reus,
Quanto innocenti justius debet dari?
25 Tuæ prius sunt partes, aliorum dein;
Similique gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac iudicio tuo.
Excedit animus quem proposuit terminum,
30 Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sinceræ conscius
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint requires, apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer sententiam:
35 Palam mutire plebeio periculum est,
Dum sanitas constabit pulcre meminero.

I N T E R P R E T A T I O .

Reus confitens exoravit sepe numero veniam. Quanto æquius debet concedi insoniti? Tuum est primo, deinde aliorum, & venient partes aliorum pari cursu. Statue quod religio, & quod fides sinunt, & effice ut laudem tuam sententiam. Jam mea mens aberrat a proposito termino; ve-

rum animus integer, conscius sue innocentie, qui obruitur injuriis malevolorum, vix sibi potest temperare. Rogas quinam sint malevoli: erumpent quandoque. Ego meminero semper optime dum ero sanus, hujus effati quod didici puer: Periculosum est homini novo obloqui publice.

A N N O T A T I O N E S .

26. *Simili gyro venient aliorum vices.*) Tu nempe exemplo alii monebuntur, ut & ipsi suo quisque tempore & loco præstent debitum officium, & innocentie succurrant.

28. *Gratulari me fac iudicio tuo.*) El-leipsis præpositionis *de*, ut sit, *de tuo iudicio*.

32. *A noxiorum.*) Sejani scilicet, quem sibi accusatorem, testem ac judicem simul fuisse conquestus est aliâ fabulâ.

34. *Legi puer sententiam.*) Ex Ennii Thelopo sumptus est.

Palam mutire plebeio piaculum est.
Istud ipsum est, quod alicubi facete dixit Juvenalis:

*Plurima sunt, quæ
Non audent homines pertusa dicere lena.*
36. *Sanitas constabit.*) Absolute pro ipsa ratione. Ita Cicero: *Quibus ad sanitatem redeundi potestas facta est*; pro, ad bonam mentem. Sensus igitur: *Dum sanitas constabit*; id est, dum ero sanâ mente præditus, caute revocabo in memoriam hanc sententiam.

L I B E R Q U A R T U S E X P L I C I T .

P H Æ D R I

FABULARUM

LIBER QUINTUS.

PROLOGUS AD PARTICULONEM.

- Q UUM destinassem operis habere terminum,
 In hoc ut aliis esset materiæ satis,
 Consilium tacito corde damnavi meum.
 Nam si quis talis etiam est tituli *artifex*,
 5 Quo pacto divinabit quidnam omiserim,
 Ut illum ipsum cupiam famæ tradere;
 Sua cuique quum sit animi cogitatio,
 Colorque privus? Ergo non levitas mihi,
 Sed certa ratio causam scribendi dedit.
 10 Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
 Quas Æsopias, non Æsopi nomino,

INTERPRETATIO.

CUM proposuissem imponere finem operi,
 eo consilio, ut superessey aliis satis argu-
 menti, repudiavi tacite meum consilium.
 Nam si quis auctor talis operis surgat,
 qua ratione intelliget, id quod prætermi-
 scripserim, ut velim commendare ipsum famæ,

cum sit suus cuique modus cogitandi, &
 color proprius? Non igitur aliqua incon-
 stantia mihi præbuit ansam exarandarum
 fabularum, sed ratio indubitata. Quocir-
 ca, Particulo, cum delestis fabulis, quas
 inscripsi fabulas Æsopias, non Æsopi,

ANNOTATIONES.

4. *TITULI artifex.*) Si quis velit scribere fabulas, & illud opus tali titulo insignire. Vox illa *artifex* desideratur in quibusdam exemplaribus. Fuit vero restituta in editione Phædri, quam curavit Pithæus.

8. *Colorque privus.*) Legendum est, & ob sensum, & ob metri necessitatem, *colorque privus*; id est proprius & particularis. At vero color metaphorice est agendi ratio, ut legere est apud Senecam.

Quasi

- Quasi paucas ostenderit, ego plures dissero,
 Usus vetusto genere, sed rebus novis.
 Quartum libellum dum vacive perleges,
 15 Hunc obrectare si volet malignitas,
 Imitari dum non possit, obrectet licet.
 Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui
 Vestras in chartas verba transfertis mea,
 Dignumque longâ judicatis memoriâ.
 20 In litterarum plausum ire desidero.

INTERPRETATIO.

*quia scripserit paucas, ego exaravi multas
 sequens veterem rationem, sed inserens no-
 vas res. Dum tu otiosus leges hunc quartum
 librum; si livor volueris illum carpere,
 carpat per me licet, modo non queat hunc*

*assequi imitando. Acquisita mihi est gloria,
 quod tu & quod viri tui ingenii transcribis
 meos apologos in vestris commentariis, &
 existimatis dignos aeternitate. Cupio venire
 in approbationem litteratorum hominum.*

ANNOTATIO.

20. In litterarum plausum ire desidero.)
 Parum curo quid de me sentiat vulgus ac

judicet, modo eruditorum hominum æsti-
 mationem habeam.

FABULA I.

Nihil ad honorem famâ ingenii aptius.

DEMETRIUS ET MENANDER.

- ÆSOPI nomen sicubi interposuero,
 Cui reddidi jampridem quidquid debui,
 Auctoritatis esse scito gratiâ.
 Ut quidam artifices nostro faciunt saculo,
 5 Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
 Si marmori adscripserunt Praxitelem suo,
 Myronem argento. Plus vetustis nam faver
 Invidia mordax, quam bonis præsentibus.
 Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

INTERPRETATIO.

*Si inseruero alicubi nomen Æsopi, cui
 jamdudum detuli honorem debitum, nove-
 ris id factum causâ auctoritatis compa-
 randæ, exemplo quorundam artificum
 nostre ætatis, qui addunt pretium suis*

*operibus, si apponant nomen Praxite-
 lis novæ statuae marmoreæ; aut Myro-
 nis, statuae argenteæ. Livor etenim male-
 ficus plus laudat vetera, quam nova. Sed
 jam venio ad fabulam ejusmodi exempli.*

ANNOTATIONES.

6. Praxitelem.) Statuarius fuit multi-
 minis, maxime ob duplicem Venerem, quas
 summa arte & industriâ elaboravit: natus
 erat in extremâ Italiæ orâ, quam olim ma-
 guam Græciam appellabant Romani.

Phedri Fabul.

7. Myronem.) Statuarius fuit insignis,
 ex ejus operibus præcipuam laudem meruit
 Bucula ex ære ita ad vivum conflata, ut
 non gregem tantum, sed & pastorem pos-
 set fallere.

M

¶ De-

- 10 ¶ Demetrius qui dictus est Phalereus,
 Athenas occupavit imperio improbo.
 Ut mos est vulgi, passim & certatim ruunt:
 FELICITER, subclamant. Ipsi principes
 Illam osculantur, qua sunt oppressi manum,
 15 Tacite gementes tristem fortunæ vicem.
 Quin etiam resides & sequentes otium,
 Ne defuisse noceat, reptant ultimi;
 In quibus Menander nobilis comœdiis,
 Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
 20 Et admiratus fuerat ingenium viri;
 Unguento delibutus, vestitu affluens,
 Veniebat gressu delicato & languido,
 Hunc ubi tyrannus vidit extremo agmine:
 Effeminatus quid hic in conspectu meo
 25 Audet venire? responderunt proximi:
 Hic est Menander scriptor: mutatus statim
 Compellat hominem blande, dextramque arripit.

INTERPRETATIO.

Demetrius vocatus Phalereus invasit imperium Athenarum malignâ auctoritate. Plebs juxta consuetudinem occurrit undique certatim, acclamant Feliciter. Primi urbis prensant dextram qua premuntur, dolentes intra se de luctuosa mutatione sortis. Quin & resides & indulgentes otio veniunt novissimi, ne crimini sit non adfuisse. Inter quos Menander clarus scriptor Comœdiarum, quas Demetrius legerat, Menandro

sibi non cognito) & admirator fuerat ingenii tanti viri: Ille incedebat gradu molli & effeminato, perfusus odoribus, & veste fluente. Ubi illum Rex conspexit in ultima turba. Quare hic Cinædus audet subire meum conspectum? Qui adhibebant Tyranno, dixerunt: Hic est poeta Menander. Rex statim mutatus vocat ad se hominem amice & prehendit manum.

ANNOTATIONES.

10. Demetrius Phalereus.) Orator fuit & Philosophus eximius. Est autem memorabile in illo exemplum levitatis fortunæ, auræque popularis. Primo enim fuit in tanto honore Demetrius apud Athenienses, ut ipsi trecentas statuas virtutis ergo posuerunt: tantâ postea flagravît invidiâ, ut fugere coactus sit in Ægyptum, & trecentæ illæ statuæ uno die per tumultum eversæ fuerint.

13. Feliciter subclamant.) Solemnis erat acclamationis formula apud antiquos, ut hodie, vivat. Tralatitja acclamatio.

Ita Juvenalis.

Dissum FELICITER, ingens
 Cœna sedet.

14. Manum osculantur.) Antiquus modus adorandi principes.

17. Reptant ultimi.) Ita emendo, reptant, & melior lectio. Sic Terentius:

Perreptavi totum oppidum.

18. Menander.) Atheniensis Poëta, Comicorum princeps, cujus est insignis commendatio apud Quintilianum. Scripsit centum & octo Comœdias, de quibus nihil restat, nisi quidam versus huc & illuc sparsi.

FABULA II.

Ventosa lingua: pedes fugaces.

VIATORES ET LATRO.

- V**IAM expediti pariter carpebant duo;
 Imbellis alter, alter at promptus manu.
 Occurrit illis Latro, & intentans necem
 Aurum poposcit: Audax confestim irruens
 5 Vim vi repellit, ac ferro incautum occupat,
 Et vindicavit sese forti dexterâ.
 Latrone occiso timidus accurrit comes,
 Stringitque gladium, dein rejectâ penulâ:
 Cedo, inquit, illum; jam curabo sentiat
 10 Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
 Vellem istis verbis saltem adjuvisses modo,
 Constantior fuisset vera existimans:
 Nunc conde ferrum, & linguam pariter fulem,
 Ut possis alios ignorantes fallere.
 15 Ego qui sum expertus quantis fugias viribus,
 Scio quod virtuti non sit credendum tuæ.
 ¶ Illi adsignari debet hæc narratio,
 Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.

INTERPRETATIO.

Duo homines strenui faciebant iter, unus erat timidus, alter vero audax. Latro fit illis obviam, qui petiit aurum minitans mortem. Promptus manu statim faciens impetum repellit vim, vi, atque invadit Latronem nec opinum gladio. Et se se expedit acri manu. Prædone interfecto, socius imbellis venit, & educit ensem, deinde abjecto pallio, clamat: Ubinam ille est, jam efficiam intelligat quos aggressus

est. Tum qui conservat manum, dixit: utinam saltem me tunc sustinuisses his verbis, fuisset animosior reputans vera. Nunc mitte gladium & verbosam pariter jactationem, ut possis decipere ignotos. Ego qui novi quantâ velocitate fugias, scio non esse fidendum tuæ virtuti. Fabula illi scribitur, qui magno animo est re prosperâ, sed fugit re periculosa.

ANNOTATIONES.

8. *Rejectâ penulâ.* Vestis densa ac vilis, quæ supra tunicam in itinere assumitur propter imbrem aut frigus.

18. *Qui re secundâ fortis est, dubiâ fugax.* Quod bene Nonnius:

Extra bella Leo, lepus in discrimine pugnat.

Et Tacitus: Paganorum linarumque ignava, sed ante periculum proca manus.

Sponte peccanti nullus est veniæ locus.

CALVUS ET MUSCA.

- CALVI momordit Musca nudatum caput;
 Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem.
 Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulæ
 Voluisti morte ulcisci: quid facies tibi,
 5 Injuriae qui addideris contumeliam?
 Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,
 Quia non fuisse mentem lædendi scio:
 Sed te, contemti generis animal improbum,
 Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,
 10 Optem necare vel majore incommodo.
 ¶ Hoc argumentum veniam magis dari docet,
 Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens:
 Illum esse quavis poenâ dignum judico.

INTERPRETATIO.

Musca pupugit caput nudum Calvi: hic conatus illam occidere, sibi infixit magnum colaphum. Tunc illa videns: voluisti, inquit, vindicare nece punitionem avis parvulæ? Quam sumes poenam de te, qui cumulatisti injuriam contumeliâ. Respondit, in eo pacem facile mecum, quia novi

non fuisse animum nocendi. Verum tu animal pessimum prolis abjectæ, cui gratum est haurire sanguinem mortalium, vellem te opprimere vel majori damno. Hæc fabula innuit concedi potius veniam illi qui errat fortuito, quam qui reus est consulto, quem existimo promereri quodvis supplicium.

ANNOTATIO.

3. *Volueris parvulæ.*) Volucris, quasi volantis. Nam Musca insecti genus est, non volucris.

FABULA IV.

Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.

HOMO ET ASINUS.

QUIDAM immolasset verrem quum sancto Herculi,
 Cui pro salute votum debebat sua,
 Asello jussit reliquias poni hordei.

INTERPRETATIO.

Cum quidam mactasset porcum magnum Herculi sancto, cui reus erat vo-

ti ob eam incolumitatem, imperavit ut residuum hordei apponeretur Asello.

ANNOTATIO.

1. *Verrem Herculi sancto.*) Sacrificabatur Aper Herculi, ob devotum ab ipso Aprum Erymantheum, quem vivum humeris sustulit. Apud Varronem Hercules vocatur san-

ctus pater, & Propertius Herculem alloquens, ait:

Sancte pater salve, cui jam sævet aspera Juno.

Quas

Quas aspernatus ille, sic locutus est:

- 5 Tuum libenter prorsus adpeterem cibum,
Nisi qui nutritus illo est, jugulatus foret.

¶ Hujus respectu fabulæ deterritus

Periculosum semper vitavi lucrum.

Sed dicis: Qui rapuere divitias, habent.

- 10 Numeremus, agedum, qui deprensi perierint.

Majorem turbam punitorum reperies.

Paucis temeritas est bono, multis malo.

INTERPRETATIO.

Quo repudiato, illi dixit; Uterer libenter prorsus hoc hordeo, ni immolasses eum qui hoc est saginatus. Deterritus intuitu hujusce argumenti, fugi perpetuo questum plenum aleæ. Verum objicis, qui corraserunt

opes, has possident. Agedum recensamus, quot circumventi, extincti sint. Invenies majorem numerum eorum qui dederint pecunias. Audacia est utilitati non multis, pluribus vero damno.

ANNOTATIO.

10. Deprensi.) Qui ob nimias opes variis accusationibus circumventi, suppliciis fuerint affecti. Respicit suorum tempo-

rum calamitatem, quibus presentissimum erat unicuique periculum ex magnis divitiis, ut docent Tacitus & Suetonius.

FABULA V.

Præjudicata opinio judicium obruit.

SCURRA ET RUSTICUS.

PRAVO favore labi mortales solent,

Et pro judicio dum stant erroris sui,

Ad pœnitendum rebus manifestis agi.

¶ Facturus ludos quidam dives nobilis,

- 5 Proposito cunctos invitavit præmio,

Quam quisque possit ut novitatem ostenderet.

Venere artifices laudis ad certamina,

INTERPRETATIO.

Homines consueverunt falli gratiâ perversâ, & adduci ad pœnitentiam rebus evidentissimis, dum propugnant sententiam sui animi hallucinantis. Quidam nobilis

potens opibus daturus ludos convocavit omnes, promissâ mercede, ut quisque pro virili apportaret aliquid novi. Convenerunt artifices ad certationem præmii.

ANNOTATIONES.

4. Facturus ludos quidam dives nobilis.)

Non fuit semper penes Magistratus dare ludos populo, id etiam nobiles, & potentes usurparunt, sive in funeribus, sive ut ambirent popularem auram, sicque obreperent ad honores.

Ludos.) Erant Romæ maxime duo ludorum genera. Alii Circenses fuerunt, alii

Scenici. Circenses dicebantur, quod in Circo exhiberentur, Scenici quod in Scena, hoc est in umbra agerentur, & hi ingeniorum acuminis & arte constabant, plures numerantur ludorum Scenicorum species, Tragedia, Comœdia, Satyra & Mimus. Ibi loquitur Phœdrus de Ludis Scenicis, & de Mimo.

- Quos inter Scurra notus urbano sale,
 Habere dixit se genus spectaculi,
 10 Quod in theatro nunquam prolatum foret.
 Dispersus rumor civitatem concitat:
 Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
 In scenâ vero postquam solus constitit,
 Sine apparatu, nullis adiutoribus,
 15 Silentium ipsa fecit expectatio.
 Ille in sinum repente demisit caput,
 Et sic porcelli vocem est imitatus suâ,
 Verum ut subesse pallio contenderent,
 Et excuti juberent: quo facto simul
 20 Nihil est repertum, multis onerant laudibus,
 Hominemque plausu prosequuntur maximo.
 Hoc vidit fieri Rusticus: Non me hercule
 Me vincet, inquit: & statim professus est
 Idem facturum melius se postridie.
 25 Fit turba major: jam favor mentes tenet,
 Et derisuri, non spectaturi sedent.
 Uterque prodit. Scurra digrunnit prior,
 Movetque plausus & clamores suscitât.

INTERPRETATIO.

Inter quos Scurra quidam nobilis lepidis facetiis, dixit se ostensurum genus spectaculi, quod nunquam fuisset exhibitum in Scenâ. Vulgata fama excitât totam urbem, nec loca ante sola capiunt multitudinem. Postquam autem prodiit in Theatrum solus, sine ornatu, nullo socio, ipsa expectatio dedit attentionem. Hic statim depresso capite in sinum, simulavit adeo genuine grunnitum Porci suâ voce, ut crederent verum porcellum latere sub to-

ga, & imperarint excuti: quo peracto ut inventum est nihil: illum cumulant plurimis laudibus, & excipiunt magnis acclamationibus. Agrestis videns id fieri, exclamat: certe non me superabit, & continuo promissit se imitaturum postridie similis vocem Porci. Accurritur majori numero: jam favor occupat animos, & venere, non qui spectarent, sed irriderent. Ambo subeunt Scenam. Scurra grunnit primus, & excitât acclamationes, clamoresque.

ANNOTATIONES.

8. *Scurra.*) Qui risum excitât auditoribus, non habita ratione verecundiæ & dignitatis.

10. *Theatro.*) In quo ludi Scenici representabantur. Figura erat in modum Hemicycli, cujus ab utroque cornu scenæ erant. Partes enim Theatri sunt Scena, Orchestra, Proscenium & Pulpitum. Scena frons est Theatri, Proscenium, locus ante Scenam porrectus. Orchestra locus in quo Senatores spectaturi sedebant; apud Græcos vero saltationes in eo peragebantur.

Pulpitum est in quo actores prodibant.

13. *Scena.*) Proprie erat arborum in se cubantium concamerata condensatio. Nam priscis temporibus, ante usum Theatrorum, sub frondibus & umbraculis agebant ludos Scenicos. Quare Scena dicta est, inquit Cassiodorus, ab umbra Luci densissima, ubi a pastoribus inchoante vere carmina cantabantur. Nunc dicta est Theatri pars, in qua vel Comœdia, vel Tragicœdia, aut Satyra exhibetur.

- Tunc simulans sese vestimentis Rusticus
 30 Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet,
 Sed in priore quia nil compererant, latens,
 Pervellit aurem vero, quem celaverat,
 Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
 Adclamat populus: Scurram multo similis
 35 Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras.
 At ille profert ipsum porcellum e sinu,
 Turpemque aperto pignore errorem probans,
 En hic declarat, quales sitis iudices.
 40 Adhuc supersunt multa quæ possim loqui,
 Et copiosa abundat rerum varietas,
 Sed temperatæ suaves sunt argutiæ,
 Immodicæ offendunt. Quare, vir sanctissime
 Particulo, chartis nomen victurum meis,
 45 Latinis dum manebit pretium literis,
 Si non ingenium, certe brevitem adproba,
 Quæ commendari tanto debet justius,
 Quanto Poëtæ sunt molesti validius.

INTERPRETATIO.

Tunc Ruricola fingens se occultare vestibus Porcellum, quem revera occultabat, vellit aurem Porci latentis, & elicit dolore grunnitum nativum. Plebs exclamat Scurram effinxisse multo melius, & voluit rusticum ejici foras. Verum hic educit Porcellum e sinu, convincens illos erroris turpis prolato Porco. En ille probat, quales iudices sitis. Restant adhuc plurima quæ pos-

sim scribere, & diversitas copiosa rerum non deficit. Verum sales moderati conferunt ad delicias, nimii vero nauseæ sunt. Quocirca, Particulo vir integerrime, cujus nomen vivet tandiu in meis scriptis, quandiu lingua Latina erit aliquo in pretio, si non laudas ingenium, lauda sane brevitem, quæ debet probari tanto æquius, quanto Poëtæ prolixiores sunt incommodi.

FABULA VI.

Non omnia omnibus congruunt.

DUO CALVI.

INVENT Calvus forte in trivio pectinem:
 Accessit alter æque defectus pilis:
 Heia, inquit, est commune quodcumque est lucri.
 Ostendit ille prædam, & adjecit simul:

INTERPRETATIO.

Calvus reperit casu pectinem in compito, intervenit alius pilis æque carens. Eia,

ait, est communis quæcumque sit præda. Hic exhibet inventum, & addidit:

Su-

- 3 Superum voluntas favit, sed fato invido
Carbonem, ut ajunt, pro thesauro invenimus.
¶ Quem spes delusit, huic querela convenit.

INTERPRETATIO.

Voluntas Decorum aversit, verum fati invidentibus, invenimus carbonem pro Thesau-

ro, ut dicitur. Hec querimonia spectat ad eum, qui spe frustratus est.

FABULA VII.

Stulta superbia ridetur ab omnibus.

PRINCEPS TIBICEN.

- Ubi vanus animus aurâ captus frivola
Arripuit insolentem sibi fiduciam,
Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
¶ Princeps tibicen notior paulo fuit,
5 Operam Bathyllo solitus in scenâ dare.
Is forte ludis, non satis memini quibus,
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi
Nec opinans, & sinistram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluisset perdere.
10 Inter manus sublatus & multum gemens,
Domum refertur. Aliquot menses transeunt

INTERPRETATIO.

Cum mens inanis, insolescens favore vano, assumpsit sibi confidentiam superbam, levitas inepta incurrit facile in risum omnium. Aulædus, cognomine Princeps, erat alicujus nominis, quod solebat prestare industriam Bathyllo in Sce-

na. Hic ludis, non sat scio quibus, decedit imprudens casu gravi dum tollitur pegma, & sibi rupit Tibiam levam, cum potius optasset amittere ambas dexteras. Elatus inter manus, & querens plurimum, effertur in aedes. Aliquot menses abeunt,

ANNOTATIONES.

3. *Bathyllo.*) Bathyllus Pantomimus fuit [Mœcenas libertus.

7. *Pegma.*) Machina est artificiosa, in qua statuæ collocantur: erat varie adornata, pro diversitate argumenti.

8. *Sinistram fregit tibiam duas cum dextras maluisset perdere.*) Ludit Phædrus in in voce Tibia. Cum enim dicit sinistram fregit Tibiam, intelligit pedem sinistrum: cum vero addit ista verba; duas cum dextras maluisset perdere, debent referri ad Tibias quibus excitabat saltantium vigorem. Sic in Eunuchi titulo apud Terentium legitur, eam fabulam attam fuisse tibiis duabus dextris. Quod ut clarius fiat, res pau-

lo altius est repetenda. Adhibebantur olim Tibiæ in ludis scenicis, ad exhilarandos animos. Erant dextræ, erant sinistræ Tibiæ. Quid autem dextræ, quid sinistræ, ambigitur. Scaliger vult dextras & sinistras appellari ab lateribus unde inflarentur. Victorius autem aliter sentit. Vocabantur, inquit, Tibiæ dextræ quæ dextra parte oris & manus tenebantur: eodemque pacto sinistræ, quæ contraria parte oris, & manus inflarentur. Tibicen autem dicebatur dextris & sinistris, & duabus dextris uti, qui simul ambas inflaret. Sinistræ gravem sonum reddebant, dextræ acutum, ut pote variis organis, & inæqualibus foraminibus distinctæ.

- Ad sanitatem dum venit curatio.
 Ut spectatorum mos est, & lepidum genus,
 Desiderari cœpit, cujus flatibus
- 15 Solebat excitari saltantis vigor.
 Erat facturus ludos quidam nobilis,
 Et incipiebat Princeps ingredier: eum
 Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
 Ipso ludorum ostenderet sese die.
- 20 Qui simul advenit, rumor de tibicine
 Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
 Quidam in conspectum proditurum sine morâ.
 Aulæo misso, devolutis tonitribus,
 Dii sunt locuti more translatitio.
- 25 Chorus reducto tunc & notum canticum
 Imposuit, cujus hæc fuit sententia:
Lætare incolumis Roma salvo Principe.
 In plausus consurrectum est, jactat basia
 Tibicen, gratulari fautores putat.
- 30 Equester ordo stultum errorem intelligit,

INTERPRETATIO.

dum curatio adducitur ad sanitatem. Tunc pro more spectantium visus est hic lepidus homo deesse, cujus sono ardor saltantium solebat excitari. Quidam haud ignobilis erat daturus ludos, & Princeps Tibicen incipiebat ambulare. Illexit hunc mercede & precibus, qui in conspectum prodiret solummodo ipso die ludorum. Ut statim venit, rumor spargitur in Theatro de Tibicine. Quidam

contendunt illum esse fato functum; quidam contra, statim se ostensurum. Demisso aulæo, factis tonitribus, Dii sunt locuti modo vulgari. Chorus & canticum usitatum tunc temporis imposuit tibicini reduci, cujus hic fuit sensus: Lætare incolumis Roma salvo Principe. Applausum est; Tibicen protendit manus, credit amicos sibi gratulari. Equites subodorantur illius errorem ineptum,

ANNOTATIONES.

23. *Devolutis tonitribus.*) Quæ vocabantur & Claudiana; quia Claudius Pulcher instituit, ut ludis post Scenam conjectus lapidum ita fieret, ut veri tonitru sonum imitaretur. Nam antea leves admodum, & parvi sonitus fiebant, cum clavi & lapides in labrum æneum conjicerentur.

24. *Dii sunt locuti.*) Ut præsentia Deorum sentiretur magis, devolvebant tonitrua, & Dii loquebantur. Unde natum istud, *Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς. Deus e Machina.* Inducebantur autem Dii cum dignus aliquis vindice nodus incidisset.

Mere translatitio.) Non sibi nativo & proprio.

25. *Chorus.*) Multitudo canentium & Phœdri Fabul.

saltantium cum tibicine.

Reducto tunc & notum canticum.) Verior hæc videtur lectio, quamquam & aliam probem. Tunc chorus ignotum mox reducto canticum insonuit. Cum enim Princeps Tibicen detentus fuisset lecto propter acceptum vulnus, potuerat nescire canticum in honorem Imperatoris. Ordoque horum verborum talis est: Tunc chorus insonuit canticum ignotum reducto Principi Tibicini. Quo factum est ut erraverit vehementer, sibi dictum putans, quod imperatori dicebatur.

28. *Jactat basia.*) Id est, adorat populum.

30. *Equester ordo.*) Erat in Theatro certus equestri ordini assignatus locus.

- Magnoque risu canticum repeti iubet,
 Iteratur illud; homo meus se in pulpito
 Totum prosternit; plaudit inludens eques;
 Rogare populus hunc coronam existimat.
 40 Ut vero cuneis notuit res omnibus,
 Princeps ligato crure niveâ fasciâ,
 Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
 Superbiens honore divinæ domûs,
 Ab universis capite est protrusus foras.

INTERPRETATIO.

& effusi in risus imperant iterari canticum. Repetitur. Meus homo se totum prosternit in pulpito. Equester ordo irridens consurgit in plausus. Populus credit illum postulare coronam. Cum autem res fuit co-

gnita omnibus cuneis, Princeps crure revincto fasciâ candidâ, veste candidâ & soccis candidis, insolescens majestate domûs imperatoriæ, pulsus est capite foras ab omnibus.

ANNOTATIONES.

32. In Pulpito.) Pulpitum, pars Theatri, ubi personæ canere, agereque fabulam solebant.

40. Cuneis.) Erant spectatorum sedilia in Theatro, ubi sedebat populus.

F A B U L A VIII.

Fugit irreparabile tempus.

OCCASIO DEPICTA.

- CURSU volucris pendens in novaculâ,
 Calvus, comosâ fronte, nudo corpore,
 Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
 Non ipse possit Juppiter reprehendere:
 5 Occasionem rerum significat brevem.
 ¶ Effectus impediret ne segnis mora,
 Finxere antiqui talem effigiem temporis.

INTERPRETATIO.

Homo calvus gradiens super novacula cursu volucris, nudis membris, & occipite crinito. Quem si arripias, possidebis; si sinas elabi semel, non ipse Juppiter valet

occupare. Hæc pictura demonstrat Occasionem rerum esse momentaneam. Prisci pinxerunt talem imaginem temporis, ne cunctatio pigra moraretur eventus.

ANNOTATIONES.

Hæc non est fabula, sed ὑπογράφη. Est enim occasionis descriptio, quam invenies apud Ansonium Epigrammate undecimo.

1. Pendens cursu volucris in novacula.) Id est, tantâ velocitate, ut posset incedere in novacula.

FABULA IX.

Ne sus Minervam.

TAURUS ET VITULUS.

ANGUSTO in aditu Taurus luctans cornibus,
 Quum vix intrare posset ad præsepia,
 Monstrabat Vitulus quo se pacto plecteret:
 Tace, inquit, ante hoc novi quam tu natus es.
 5 Qui doctiorem emendat, sibi dici puter.

INTERPRETATIO.

Bos anixus cornibus in transitu arcto, cum vix posset ingredi in Bovile, vitulus ostendebat quomodo se flecteret. Sile, ait,

scio id antequam fuisses procreatus. Sibi id pro dicto habeat, qui docet peritiorem.

FABULA X.

Omnia fert ætas.

VENATOR ET CANIS.

ADVERSUS omnes fortis veloces feras
 Canis quum domino semper fecisset satis,
 Languere cœpit annis ingravantibus,
 Aliquando objectus hispidi pugnae suis,
 5 Adripuit aurem: sed cariosis dentibus
 Prædam dimisit. Hic tum Venator dolens,
 Canem objurgabat: cui senex contra latrans:
 Non me destituit animus, sed vires meæ.

INTERPRETATIO.

Cum Canis acer præstitisset semper suam operam hero contra cunctas celeres feras, cœpit deficere ætate devexâ. Commissus vero postea in pugnam cum Apro hirsuto, corripuit illius aurem; verum reliquit prædam

dentibus adesis carie. Hic tum Venator mœstus increpabat canem: cui senex Canis al- latrans: Animus meus non defuit tibi, sed meæ vires.

ANNOTATIO.

7. Senex latrans.) Latrantem, pro Canem dixit, ut supra Lanigerum, pro Agno:

Barbatum, pro Capro: Sonipedem, pro equo.

Quod

PHÆDRI FABUL. LIBER V.

Quod fuimus laudas, jam damnas quod non sumus.

¶ Hoc cur, Philete, scripserim, pulchre vides.

INTERPRETATIO.

*Probas quod fuimus; jam vituperas quod non sumus. O Philete, judicas recte quare finx-
rim istud.*

ANNOTATIO.

10. Hoc cur scripserim vides.) Nempe quia senex sum, & annorum deprædationem ac
damna sentio.

Phædri Liberti Liber Quintus explicit feliciter.

VERSUS RESECTI.

E Fabula XXIX. Lib. I.

Asinus demisso pene, si similem negas
Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.

E Fabula XIII. Lib. IV.

Postquam lavare cœpit penis tentio
Affrictione veretri linguam mulieris
Adfinitatem traxit inde obscœnitas.

E Fabula XIV. Lib. IV.

Rogavit tribadas & molles mares
 Quæ ratio procreasset : exposuit senex :
 Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis
 Qui simul offendit ad naturam frangitur ;
 Naturæ partes, veste quas celat pudor,
 Cum separatim toto finxisset die,
 Aptare mox ut posset corporibus suis,
 Ad cœnam est invitatus subito a Libero :
 Ubi inrigatus multo venas nectare
 Sero domum est reversus titubanti pede.
 Tum semisomno corde, & errore ebrio
 Adplicuit virginale generi masculo,
 Et masculina membra adplicuit feminis :
 Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

I N D E X

V O C A B U L O R U M.

*Prior numerus Fabula Librum. Alter Fabulam. Tertius vero Fabulae
cujusque Versum denotat.*

A

A Catena. 3, 7, 16
 A coena. 2, 8, 20
 A crocodilis. 1, 25, 4
 A despectis. 3, 2, 1
 a divo Augusto. 3, 10, 39
 a feminis. 2, 2, 1
 a furibus. 3, 7, 10
 a Jove. 1, 2, 11
 a liberto. 3, 10, 11
 a me. 4, 20, 5
 a nesotis. 3, prolog. 2
 a noxiarum insolentis. 4, 25, 32
 a pristina consuetudine. 4, 12, 6
 a quo. 1, 3, 11
 a quodam. 3, 20, 8
 a radicibus. 3, 10, 49
 a suis. 4, 17, 16
 a summo Jove. 4, 19, 13
 a Superis. 1, 17, 9
 a te. 1, 1, 8
 ab ella. 1, 30, 4
 ab alio. 1, 4, 4
 ab aquila. 1, 9, 3
 ab ara. 1, 28, 8
 ab aris. 2, 6, 12
 ab homine. 1, 22, 1
 ab hostibus. 4, 5, 7
 ab humeris. 2, 5, 12
 ab illis. 1, 30, 6
 ab improbis. 1, 8, 1
 ab omni injuria. 1, 31, 9
 ab ipso. 4, 21, 22
 ab ove. 1, 17, 2
 ab universis. 5, 7, 44
 addidisset. 2, 6, 5
 additos. 4, 19, 4
 abesto. 3, prolog. 61
 abire. 3, 19, 9
 abireunt. 3, 2, 7
 abiturus. 4, 19, 16
 abire. 1, 16, 5 | 1, 8, 3 | 3, 7, 25
 abiciet. 4, 4, 42
 abigiet. 4, 1, 4
 abigeris. 4, 23, 15
 abirperent. 4, 17, 3
 abominis. 4, 21, 22
 abositive. 3, 2, 18
 abosivar. 3, 9, 4
 absterulis. 1, 8, 12
 abundat. 1, 5, 11
 abundet. 5, 5, 41
 accedit. 3, 25, 6
 Accedit. 2, 8, 22
 accessit ad lectem. 7, 20, 26
 accessit alter. 5, 6, 2
 accendit. 2, 6, 2
 accenderet. 4, 10, 1
 accensa magis est. 3, 16, 8
 accendi. 4, 10, 13
 accidat. 4, 17, 19
 accipere. 3, 5, 5
 accipias. 2, prolog. 11
 accipimus. 1, 26, 11

accipies. 3, 5, 7
 accipiens. 3, 8, 8
 accipite. 3, 13, 9
 acceperint. 4, 4, 11
 accepit. 4, 22, 12
 accepta. 4, 21, 5
 accessum. 2, 1, 20
 acer. 3, 7, 18
 acerbum. 4, 2, 4
 acerbum. 3, 16, 3
 accidere. 3, prolog. 25
 accipiter. 1, 9, 6
 accommodat. 3, 76, 1
 accurrit. 5, 2, 7
 accusator. 3, prolog. 42
 accusatores. 3, 10, 34
 acquisivit. 1, 14, 4
 acriter. 4, 21, 1
 acuatque. 2, prolog. 4
 Ad animum. 3, 19, 10
 ad aures. 2, 9, 12
 ad Centumviros. 3, 10, 35
 ad certamina. 5, 7, 5
 ad cenam. 1, 26, 3
 ad cenam promitte. 4, 24, 15
 ad cogitandum. 3, 14, 13
 ad consulendos. 3, 3, 6
 ad cubile. 2, 4, 12
 ad derisum. 5, 7, 3
 ad eum. 3, 21, 5
 ad fabellam. 5, 1, 9
 ad faciem. 4, 16, 5
 ad fallaciam. 1, 31, 5
 ad fontem. 1, 12, 3
 ad forum. 3, 13, 3
 ad hostem. 4, 3, 5
 ad januam. 4, 22, 30
 ad illos. 1, 14, 17
 ad imam. 2, 4, 3
 ad Junonem. 3, 18, 1
 ad Jovem. 1, 2, 22
 ad lanium. 3, 4, 1
 ad lectum. 3, 10, 16
 ad legendum. 3, prolog. 63
 ad lumen. 4, 10, 2
 ad me. 4, 23, 11
 ad meos haustus. 1, 1, 8
 ad necem. 2, 8, 6
 ad nidum. 2, 4, 6
 ad nostrum caput. 1, 30, 11
 ad patrem. 3, 8, 9
 ad perniciem. 1, 20, 2
 ad perniciem multos. 3, 5, 1
 ad poenitendum. 5, 5, 3
 ad praepe. 2, 8, 22
 ad praepeia. 5, 9, 2
 ad proprium genus. 1, 3, 10
 ad querelam. 3, 18, 15
 ad regem. 3, prolog. 29
 ad rivum. 1, 1, 1
 ad sanitatem. 5, 7, 12
 ad se. 3, prolog. 47
 ad se recepti. 4, 21, 23
 ad sidera. 1, 6, 4
 ad speluncam. 4, 19, 3
 ad splendorem. 3, 12, 5
 ad splendim. 3, prolog. 10
 ad villam. 3, 19, 19
 adclamat. 5, 5, 34
 addideris. 5, 3, 5
 addidit. 1, 14, 13
 adducit. 5, 7, 18
 adeo. 1, 4, 7
 adflectare. 3, 18, 21
 adfert. 2, 8, 11
 adfertur. 3, 7, 31
 adlata. 3, 10, 29
 adficietur. 1, 5, 10
 adficiuntur. 1, 11, 13
 adficiens. 5, 1, 20
 adgressa est. 3, 16, 10
 adhuc. 3, 1, 2
 adhuc supersunt. 5, 5, 5
 adiciam. 4, prolog. 10
 adiect. 3, 10, 15
 adeunt. 4, 17, 28
 adeptus. 1, 31, 11
 adjutoribus. 5, 5, 14
 aditum. 4, 17, 22
 aditu. 5, 9, 1
 adjuvare. 4, 23, 19
 adjuvaret. 3, 10, 40
 adjuvat. 1, 8, 2
 adjuvisses. 5, 2, 11
 adluserit. 3, 19, 12
 admirabilem. 3, 18, 3
 admirator. 4, 21, 21
 admirans. 3, 17, 5
 admiratus fuerat. 5, 1, 20
 admonere. 3, 10, 54
 admonet. 3, 17, 13
 admonuit. 1, 11, 4
 admonuit. 4, 3, 12
 admoovere preces. 4, 25, 20
 admovet preces. 1, 19, 6
 admota prece. 3, 16, 7
 admofo ubere. 3, 15, 7
 adnatant. 1, 2, 19
 adpetit. 1, 4, 1
 adpetit dente. 4, 7, 1
 adpetebat. 4, 2, 2
 adpetere. 5, 4, 5
 adproba. 5, 5, 46
 adprobaret. 4, 4, 23
 adprobavit. 4, 24, 11
 adripuit aurem. 5, 10, 5
 adriserit. 4, 20, 4
 adscribere. 4, 2, 6
 adscribi. 4, 16, 17
 adscripserunt. 5, 1, 6
 adscriptus. 4, 10, 8
 adsequi. 4, 1, 2
 adsequar. 3, 9, 3
 adsignari. 5, 2, 17
 adsignate. 4, 4, 37
 adsiluit. 2, 5, 20
 adsiluit. 4, 1, 5
 adsuevi. 4, 7, 7
 adsuevit. 1, 16, 5
 adsuetam. 3, prolog. 15
 adsunt. 4, 21, 16
 adtentarit. 5, 2, 10
 adtrahit. 4, 17, 9
 adtributum est. 4, 19, 13
 advenit. 5, 7, 20
 advenerit. 1, 16, 7

ad-

- adverso . 2, 8, 16
 adversus . 5, 10, 1
 advocavit fidem . 4, 4, 20
 advocata . 1, 14, 13
 advolant . 2, 16, 17
 advolavit . 3, 10, 23
 adultam . 3, 10, 23
 adulteram . 3, 10, 23
 adulterum . 3, 10, 16
 adūs . 3, 9, 12
 Aetere . 4, 6, 12
 Aegae . 4, 6, 19
 Aegre . 4, 5, 3
 Aemulatio . 2, 9, 7
 aequassent . 4, 15, 3
 aequaliter . 4, 4, 9
 aequitatis . 4, 14, 5
 aequae . 5, 6, 2
 aequo animo . 1, 26, 12
 Aequis . 1, 2, 7
 Aesopias . 3, prolog. 17
 Aesopi . 1, 2, 9 | 1, 3, 3 | 1,
 6, 2 | 2, 2, 4 | 3, 19, 1
 Aesopi auctor . 1, 1, prolog. 1
 Aesopi . 4, 20, 4
 Aesopi fabula . 1, 10, 3
 Aesope . 3, 19, 8
 Aesopi genus . 2, prolog. x
 Aesopi nomen . 5, 1, 1
 Aesopi stylo . 3, prolog. 30
 Aesopo . 2, 9, 1
 Aesopo quidam . 3, 5, 2
 Aesopum . 3, 14, 2
 Aesopus ibi . 3, 3, 14
 aestate . 4, 23, 18
 aestimo . 3, 4, 5
 aestimantes . 4, 17, 16
 aestuantem . 2, 5, 16
 aetatem . 3, 10, 24
 aetatis . 2, 2, 3
 aeterna in basi . 2, 19, x
 aeternam famam . 3, prolog. 54
 aevum . 4, 19, 10
 aevum sollicitum . 1, 11, 7
 aevi . 4, 25, 15
 Affectus . 3, prolog. 37
 affirmat . 3, 3, 9
 affirmant . 5, 7, 21
 affirmavit . 1, 17, 5
 affinis . 1, 2, 28
 Agellos . 4, 4, 23
 agere . 3, 17, 13
 agere gratias . 2, 8, 15
 age . 3, 7, 25
 agedum . 5, 4, 10
 age porro . 3, 15, 18
 agit . 4, 19, 2
 agens . 2, 5, 3
 agendo . ibid.
 agi . 4, 12, 3
 agi ad poenitendum . 5, 5, 3
 aggeras . 4, 19, 28
 aggravant . 3, 3, 13
 aggressa est . 3, 16, 10
 agmine . 5, 1, 22
 agnoscit . 2, 5, 19
 agnoscere . 1, 22, 10
 agnus . 1, 1, 1
 agno . 3, 15, 1
 agnos . 3, 3, 5
 agrestes . 3, 2, 3
 agros . 4, 4, 18, & 42
 ais . 4, 6, 17
 ait . 1, 30, 3, &c.
 ajunt . 5, 6, 6
 alapam . 5, 3, 2
 alape . 2, 5, 22
 albus . 3, 15, 10
 alueris . 4, 10, 16
 ales . 1, 13, 8
 alienum . 1, 4, 1
 alienam meribus . 4, 4, 40
 alienis . 1, 3, 1
 aliquando . 3, 14, 13
 aliquis . 3, prolog. 52
 aliquem . 3, prolog. 8
 aliquid . 4, 17, 16, & 19
 aliquot . 5, 7, 11
 aliquot domus . 3, 19, 3
 aliquot secutis . 4, 1, 7
 allus . 3, prolog. 42, 43
 alium . 1, 2, 22
 alio . 2, 4, 4
 alii . 3, 2, 3, 4
 alii simul . 4, 9, 5
 aliorum . 4, 25, 25
 aliorum vices . 4, 25, 16
 alios . 1, 29, 2
 alios fallere . 5, 2, 14
 alius . 1, 9, 1
 alius . 2, 5, 4
 aliamque . 1, 4, 4
 aliae plagae . 3, 30, 11
 aliud quicquam . 2, prolog. 2
 allicit . 2, 3, 7
 alligant . 3, 7, 18
 alta . 2, 8, 25
 alta quercu . 3, 13, x
 alta in vinea . 4, 2, x
 alter . 2, 7, 3
 alter occupat . 2, 9, 5
 alterius . 3, 10, 55
 alterius periculo . 4, 8, 2
 alteri . 3, 3, 13
 alteram . 4, 4, 5
 alticindis . 2, 5, 15
 altiore . 4, 8, 4
 altis . 2, 6, 12
 altius . 4, 19, 2
 alveos . 3, 13, 9
 alveolo . 2, 5, 15
 alvi . 4, 5, 9
 alment . 2, 2, 2
 almentur . 2, 2, 2
 amanti . 3, 10, 16
 ambae . 2, 2, 5
 ambitio . 3, 10, 56
 ambos . 3, 8, 13
 amicus . 4, 14, 7
 amici . 3, 9, 1
 amice . 3, 7, 17 | 4, 8, 9
 amicus . 3, prolog. 13 | 3, 9, 7
 amittit . 1, 4, 1 | 10, 2
 amisi . 2, 7, 12
 amisit . 1, 21, 1
 amissi . 3, 11, 3
 amplexus . 3, 8, 12
 Amphoram . 3, 1, 1
 An . 1, 23, 4, &c.
 Anacharsis . 3, prolog. 52
 angulo . 4, prolog. 7
 angustam . 3, 9, 6
 angusto . 5, 9, 2
 anhelans . 2, 5, 3
 animadverit . 2, 8, 13
 anima . 3, 1, 5
 animal . 5, 3, 8
 animus . 5, 7, 1 | 3, 7, 25 | 3,
 prolog. 3 | 2, 9, 13
 animi . 3, prolog. 48 | 5, prolog. 7
 animum . 1, 11, 15 | 3, prolog. 14
 animo . 3, 14, 12 | 1, 26, 12
 animos . 2, 2, 5
 annos . 2, 2, 4
 annis . 1, 22, 3 | 4, x, 1 | 5, 10, 3
 ante . 1, 1, 10 | 4, 9, 3 | 4, 17, 28
 antehac . 3, 1, 6
 antequam . 5, 9, 4
 antidotum . 1, 14, 3
 antidoto . 1, 14, 8
 antiqua . 4, 21, 18
 antiqui . 5, 8, 7
 antiquis . 4, 4, 25
 anes . 2, 2, 9 | 2, 1, 3
 anura . 4, 17, 19
 aper . 1, 21, 5 | 2, 4, 22 | 1, 29, 9 | 4, 3, 5
 aprum . 2, 4, 9
 apro . 1, 29, 9
 apertum est . 3, 13, 14
 aperto . 5, 5, 37
 apes . 3, 13, 1
 apibus . 3, 13, 12
 apothecam . 4, 4, 25
 Apollo . 3, prolog. 53
 Apollinis . 3, 16, 12
 apparatus . 5, 5, 14 | 4, 24, 11
 apparebunt . 4, 25, 33
 aqua . 1, 14, 7
 aquae . 4, 8, 8
 aquam . 1, 1, 6
 aquila . 1, 9, 3
 Aquila . 1, 29, 3, 11 | 2, 4, 1, 15, 11
 Aquila . 3, 18, 11
 Arā . 1, 28, 8 | 4, 10, 1
 aras . 4, 23, 5
 aranea . 2, 8, 23
 arborem . 1, 28, 9
 arbore . 1, 13, 4
 arboreis . 1, prolog. 6 | 3, 17, 2
 arbitrio . 3, 18, 10
 arc . 4, 11, 2
 arcem . 1, 2, 5
 arcus . 4, 5, 2
 arcum . 3, 14, 5, 10
 Ardelionum . 2, 2, 1
 ardebat . 3, 16, 15
 ardentem . 1, 28, 8
 argalis . 3, 11, 6
 arguebat . 1, 10, 4
 argento . 5, 1, 7
 argentum . 4, 5, 23
 argumentum . 4, 15, 7
 argumento . 4, 7, 2
 Argus . 4, 7, 9
 argutiae . 5, 5, 3
 arida . 1, 6, 8
 arripuit . 5, 6, 2
 artis . 1, 14, 11
 artium . 3, prolog. 20
 arte . 2, 9, 13
 artifices . 5, 5, 7
 Artus . 4, 6, 15
 ascendit . 4, 21, 9
 asellus . 1, 39, 4
 asellum . 1, 15, 4
 asello . 5, 4, 3
 asello comite . 1, 11, 5
 Asia . 4, 21, 4
 asinus . 1, 11, 8
 asino . 1, 15, 6
 asinum . 1, 11, 11
 aspero . 1, 2, 24
 asperam . 3, 7, 12
 aspernatus . 5, 4, 4
 assem . 3, 5, 3
 aspectu . 3, 7, 10, 29
 aspexit . 3, 7, 15
 astris . 2, 6, 12
 At . 1, 15, 7, & alibi
 Athenae . 1, 2, 1
 Athenas . 4, 4, 13
 atque . 1, 2, 13, & alibi
 atque ita . 2, 5, 11
 atriensibus
 attende . 2, prolog. 14
 attendere . 2, 5, 6
 attestatur . 1, 10, 3
 Atricus . 3, 14, 1
 Attici . 2, 9, 1
 Attici . 4, 4, 32
 attingere . 1, 4, 7
 avare . 4, 19, 4
 avaris . 1, 27, 1
 avaris . 3, 15, 18
 auctor Aesopi . 1, prolog. 1
 auctoris . 2, prolog. 7

audores . 3 , prolog. 57
 auctoritatis . 5 , 1 , 3
 auctoritate . 4 , 24 , 10
 audaciam . 3 , 5 , 9
 audaciter . 4 , 6 , 8
 audet . 5 , 1 , 25
 audebat . 3 , prolog. 36
 audis . 4 , 19 , 20
 audierat . 2 , 3 , 3
 avertit . 4 , 11 , 6
 avertendum . 3 , 3 , 8
 auser . 3 , 6 , 8
 augurium . 3 , 18 , 13
 Augusto . 3 , 10 , 39
 aui . 3 , 18 , 3
 avibus . 1 , 4 , 5
 aviditas . 1 , 3 , 8
 aviditas dives . 2 , 1 , 12
 avida . 2 , 1 , 4
 avio . 1 , 13 , 11
 avio . 5 , 7 , 23
 aura . 5 , 7 , 1
 auris . 2 , 6 , 7
 auris . 3 , 10 , 15
 aurem . 2 , prolog. 6
 aurem pervellit . 5 , 5 , 32
 aures . 2 , 9 , 12
 aures . 3 , prolog. 7
 auriculas . 1 , 1 , 6
 aurum . 1 , 27 , 7 | 4 , 19 , 7
 aut . 3 , 10 , 57 , & alibi .
 autem . 3 , 3 , 9
 autem . 3 , 16 , 9
 auxilium . 3 , 3 , 7
 auxilium . 3 , 3 , 7
 auxilium petit . 3 , 3 , 4
 auxilio . 4 , 25 , 16
 auxilia . 1 , 31 , 2

B

Bajulatem . 3 , 20 , 5
 balanti . 3 , 35 , 1
 barbam . 4 , 15 , 1
 barbatus . 4 , 4 , 10
 barbam . 4 , 6 , 11
 basi . 2 , 19 , 2
 basia . 5 , 7 , 28
 Bathyllo . 5 , 7 , 5
 beneficium . 4 , 25 , 18
 beneficium vanum . 1 , 22 , 8
 benignitatem . 3 , 15 , 16
 benignitas . 1 , 23 , 7
 bestias . 1 , 11 , 8
 bibere . 1 , 14 , 9
 bibere . 1 , 20 , 5
 bibere in Nilo . 1 , 25 , 3
 bibamus . 3 , 16 , 15
 bibisset . 1 , 12 , 3
 bibenti . 1 , 1 , 6
 bilinguis . 2 , 4 , 25
 bis . 1 , 15 , 7
 bipenni . 4 , 6 , 7
 bis . 1 , 8 , 2
 bis mori . 1 , 21 , 12
 blandicia . 1 , 19 , 1
 bona . 3 , 10 , 37
 bonam . 3 , 1 , 5
 boni . 2 , prolog. 11
 bonis . 3 , 4 , 1
 bonis presentibus . 5 , 1 , 8
 bono . 5 , 4 , 12
 bonum . 1 , 2 , 29
 bonus . 4 , 10 , 21
 bonitas . 4 , 25 , 17
 bonitas aque . 4 , 8 , 8
 bos . 2 , 8 , 5
 bovem . 1 , 24 , 8
 bore . 1 , 24 , 5
 Phadri Paul.

boves . 2 , 8 , 21
 Bobus . 2 , 8 , 15
 bovili . 2 , 8 , 4
 breve . 1 , 19 , 6
 brevem . 5 , 8 , 5
 brevi . 3 , 4 , 2
 brevi docebo . 3 , prolog. 35
 brevitas . 2 , prolog. 12
 brevitaris . 4 , 25 , 8
 breviter . 5 , 5 , 46
 brevitate . 3 , 10 , 60
 breviter . 3 , 7 , 1
 brevius . 3 , 19 , 6
 bruma . 4 , 23 , 18
 Bubulcus . 2 , 8 , 11

C

Cacan . 4 , 17 , 25
 Cadis . 4 , 5 , 25
 cacu . 4 , 19 , 17
 caco . 2 , 8 , 3
 caedem . 2 , 7 , 8
 caede . 1 , 11 , 11
 caede patris . 4 , 6 , 16
 Cao . 4 , 21 , 8
 Caesar . 2 , 5 , 19
 Caesar Tiberius . 2 , 5 , 7
 calamitas . 1 , 3 , 16
 calamitarem . 3 , prolog. 41
 calamo . 4 , prolog. 2
 calceandos . 1 , 14 , 16
 calceis . 5 , 7 , 42
 callidi . 4 , 1 , 9
 calumniae . 3 , 10 , 42
 calumniarumque . 3 , prolog. 38
 calumniator . 1 , 17 , 2
 calumniari . 1 , prolog. 5
 calvus . 2 , 2 , 8
 calvus forte . 5 , 6 , 1
 calvus . 5 , 8 , 2
 calvi . 5 , 3 , 1
 calcibus . 1 , 21 , 9
 cameræ . 4 , 24 , 29
 Campum . 1 , 12 , 8
 candore noto . 3 , prolog. 64
 canens . 4 , 21 , 5
 canis . 1 , 6 , 2
 canis . 1 , 17 , 2
 canis . 1 , 25 , 5
 canis parturicens . 1 , 19 , 3
 canis vehementis . 2 , 3 , 1
 cani . 1 , 23 , 3
 canem . 5 , 10 , 7
 canes . 1 , 25 , 3
 canes elusit . 1 , 12 , 9
 canes currentes . 1 , 25 , 3
 canum . 1 , 13 , 11
 canibus . 2 , 3 , 5
 canibus annum . 4 , 17 , 19
 capacis . 4 , 5 , 9
 canticum . 5 , 7 , 29 | 26
 cantus luscini . 3 , 18 , 2
 cantus . 3 , 16 , 11
 cantu saxa . 3 , prolog. 59
 canos . 2 , 2 , 10
 capella . 1 , 5 , 3
 capella barbam . 4 , 15 , 1
 capillas . 3 , 15 , 1
 capere . 3 , 16 , 5
 capis . 4 , 19 , 8
 capiat . 2 , prolog. 6
 capiant . 4 , 2 , 1
 caperis . 5 , prolog. 10
 capi . 1 , 15 , 6
 capi cibo . 1 , 23 , 4
 capi meritis . 3 , 15 , 19
 capris . 5 , 7 , 1
 capri . 4 , 6 , 8
 captas . 4 , 7 , 6
 captant . 1 , 29 , 1
 captans . 5 , 3 , 2
 capillos . 2 , 3 , 7
 caput . 1 , 2 , 17
 caput . 1 , 8 , 11
 caput ita . 1 , 3 , 11
 caput . 3 , 3 , 7
 caput . 5 , 3 , 1
 capite . 4 , 25 , 6
 capite est prostratus . 5 , 7 , 46
 capite humano . 3 , 3 , 5
 capira . 1 , 15 , 13
 capiribus . 4 , 6 , 5
 carbonem . 5 , 6 , 6
 caret . 1 , 20 , 1
 careas . 4 , 19 , 10
 carebunt . 4 , 17 , 34
 cariosis . 5 , 10 , 5
 carminis . 3 , prolog. 3
 carnis mea . 1 , 25 , 9
 carneni . 1 , 4 , 2
 carperent . 1 , 28 , 4
 carpere . 2 , 9 , 17
 capens . 3 , 8 , 9
 castrum . 1 , 13 , 3
 castrum emisit ore . 1 , 13 , 10
 Cassandre . 3 , 10 , 4
 cassus . 2 , 7 , 10
 casu . 4 , 21 , 16
 casu gravi . 1 , 21 , 2
 casu . 5 , 7 , 7
 casu peccat . 5 , 3 , 12
 casta mulieris . 3 , 10 , 14
 casta oscula . 4 , 23 , 8
 catenæ . 3 , 7 , 13
 cathedra . 3 , 8 , 4
 Cato . 4 , 7 , 21
 Catulos . 1 , 19 , 7
 Catulos Vulpino . 1 , 28 , 2
 Catulis . 2 , 4 , 24
 caudam . 3 , 18 , 8
 cavere . 1 , 9 , 1
 cavernam . 2 , 4 , 2
 causa . 3 , prolog. 6
 causa sed . 3 , 3 , 2
 causa mali . 3 , 10 , 44
 causa mea . 1 , 21 , 4
 causam . 1 , 6 , 6
 causam intelligit . 3 , 14 , 8
 causam cum perorasset . 1 , 10 , 7
 causam dixit . 3 , 17 , 6
 causam iurgi . 1 , 1 , 4
 causam querendi . 5 , prolog. 9
 causam ruentes . 3 , 10 , 33
 causis . 1 , 1 , 15
 cautis . 1 , 25 , 10
 cavo . 2 , 4 , 17 | 3 , 16 , 17
 cavo ramo . 3 , 16 , 5
 cavos . 4 , 6 , 3
 cedo . 5 , 2 , 9
 cedo invidiam . 3 , 9 , 4
 cedam loco . 1 , 19 , 10
 celaverat . 5 , 5 , 32
 celans . 2 , 2 , 4
 celebres nuptias . 1 , 6 , 1
 celeri . 4 , 17 , 6
 celerius . 4 , 25 , 14
 celeritate pennæ . 1 , 31 , 4
 celeriter . 1 , 13 , 10
 celsa populus . 3 , 17 , 4
 celsa arbore . 1 , 13 , 4
 celsa cervice . 2 , 7 , 4
 celsis cornibus . 4 , 8 , 11
 Censores . 4 , 9 , 5
 centena . 4 , 5 , 12
 centum . 2 , 8 , 18
 centumviro . 3 , 10 , 35
 cepi prædam . 4 , 4 , 8
 ceperat animos . 2 , 2 , 5
 cepero . 4 , 25 , 14
 cepissent . 1 , 5 , 5
 Ceris . 3 , 13 , 9

cerebrum . 1, 7, 8
cernens . 4, 1, 9
certamina . 5, 5, 7
certarent . 1, 30, 5
certatim . 1, 2, 19
certatim ruunt . 5, 1, 3
certa ratio . 5, prolog. 9
certa . 2, 5, 21
certo pretio . 4, 24, 6
certumque . 3, 10, 43
certis mensibus . 3, 15, 5
certe . 1, 21, 12
certe quo . 3, prolog. 32
certe brevitate . 5, 5, 46
cervice . 2, 7, 4
cervus . 1, 12, 3 | 1, 16, 3
cervi . 2, 8, 25
cervum . 1, 5, 5
cessant . 1, 9, 5
ceteri . 4, 21, 24
ceteros . 4, 24, 29
cetera . 4, 5, 36
charitatem . 3, 8, 13
chartas . 5, prolog. 18
chartis . 5, 5, 44
chorus . 5, 7, 25
chorum . 3, prolog. 20
Cibela . 3, 17, 4
Cybeles . 4, 1, 4
cibus . 3, 12, 6
cibi . 1, 27, 7
cibi res . 3, 7, 4
cibum . 1, 4, 6
cibum appeterem . 5, 4, 5
cibo . 1, 23, 4
cibo intrito . 1, 26, 7
cibo vescatur . 2, 6, 31
cibo largo . 1, 3, 7, 14
cibo tenui . 4, 12, 7
cicada . 3, 16, 3
ciconia . 1, 26, 6
ciconiam . 1, 26, 3
ciens . 4, 22, 1
ciens geminus . 1, 18, 3
Cinis . 1, 9, 4
circa . 4, 23, 14
circumcidis . 4, 19, 25
circumedit . 1, 28, 9
circumire . 4, 21, 4
citreum . 3, 19, 5 | 4, 1, 4 | 4, 6, 3
cirris . 2, 5, 13
citatus . 1, 17, 4
citati . 4, 17, 8
cithara . 3, 16, 12
citharæ . 4, 19, 20
cives . 1, 2, 30
civitate . 1, 2, 2 | 5, 5, 11
cito . 3, 14, 10 | 4, 25, 13
citius . 3, 6, 13
clamque . 3, 10, 19
clamarc . 3, 16, 7
clamitantem . 3, 9, 7
clamore . 1, 11, 7 | 1, 15, 5
clamorem . 1, 6, 4
clamores . 5, 5, 28
clarum . 2, 7, 5
classe . 4, 7, 19
Clazomæ . 4, 21, 17
clauderetur . 4, 8, 4
clauso . 4, 8, 12
clementer . 4, 19, 8
Clitellas . 1, 15, 8, 10
clonem . 4, 19, 24 | 4, 6, 26
cælo . 4, 11, 3
cœnâ . 2, 8, 20
cœnam . 1, 26, 3 | 3, 19, 2 | 4, 22, 15
cœpit . 1, 2, 25
cœpit . 1, 3, 10
cœpit . 1, 8, 5
cœpit . 2, 8, 15
cœpit . 4, 16, 6
cœpit . 4, 21, 4

cœpit . 4, 23, 3
cœpit . 3, 16, 7
cœpit . 2, 15, 14
cœpit desiderari . 5, 7, 14
cœpit agitare . 1, 19, 9
cœpit fugere . 1, 12, 8
cœpit lacerari . 1, 12, 11
cœpit languere . 5, 10, 3
cœpit redire . 3, 19, 7
cœpit vesci . 1, 31, 11
cœpere . 2, 2
cœpere . 4, 17, 23
cœpere bibere . 1, 20, 5
cœperant . 4, 15, 2
cœpissent . 1, 2, 8
cœpisset bibere . 1, 25, 5
cœpisset facere . 1, 14, 2
cœptum ordinem . 4, 20, 9
cœtum . 3, prolog. 22
cogitas . 3, prolog. 16
cogitavi plura . 3, prolog. 16
cogit . 4, 20, 1
cogitandum . 3, 14, 13
cogitatio animi . 5, prolog. 7
coacta fame . 4, 3, 1
coactis . 4, 4, 9
cogit . 5, 5, 35
cogitque . 1, 6, 8
cogor ferre . 1, 21, 12
cognat . 4, 23, 20
cognatos . 4, 24, 15
cognovi . 3, 4, 7
cognovit . 3, 16, 16
cognoveris . 3, 10, 58
cognitum . 4, 21, 22
colligunt . 4, 21, 11
colligi sensus . 4, 5, 19
collocarunt . 2, 9, 2
collum . 3, 6, 3
collum lagenæ . 1, 26, 10
colli . 1, 8, 8
collo . 2, 7, 5 | 3, 18, 7
color . 3, 13, 6
colorque . 4, prolog. 8
colubram . 4, 18, 2
columbæ . 3, 31, 3
comes . 2, 7, 6
comes . 5, 2, 7
comite asello . 1, 11, 3
come officium . 2, 5, 15
comesse . 1, 10, 4
confesse . 1, 13, 4
commemorare . 4, 23, 13
commendasse . 1, 12, 3
commendatur . 2, prolog. 7
commendari . 5, 5, 47
commendatio . 2, prolog. 13
commercium . 4, 10, 11
comminuta . 2, 6, 13
commiserit . 1, 14, 16
commisris . 2, 8, 7
commisus . 4, 17, 15
communem . 1, 7, 4
commune . 5, 6, 3
commune omnium . 3, prolog. 47
commutando . 1, 15, 1
comœdiis . 5, 1, 9
comosa fronte . 5, 8, 2
compererant . 5, 5, 31
compulsi siti . 1, 1, 2
compesceret . 1, 3, 12
compilavit . 4, 10, 2
complevit . 2, 4, 16
comprehensus . 3, 5, 10
compressus . 4, 2, 5
compungam . 3, 4, 3
conari . 4, 25, 4
concarunt . 4, 17, 11
concidisset . 4, 6, 7
concidit . 5, 7, 7
concinnet mali . 2, 4, 24
concione advocata . 1, 14, 13

concupit . 3, 15, 4
conceptus trivio . 1, 27, 15
conceptum . 1, 18, 7
conciat civitatem . 5, 5, 19
conciatant periculum . 1, 29, 3
concito gradu . 3, 2, 11
concupisti . 1, 27, 16
concurrat populus . 3, 14, 8
concursant . 3, 10, 24
concursans . 2, 5, 2
conditio . 4, prolog. 7
condidit se se . 2, 4, 17
condidit se bovili . 2, 8, 4
conde ferrum . 5, 2, 13
condere famam . 3, prolog. 55
condita . 2, 6, 6
conditio . 3, 7, 7
conditio placet . 3, 13, 19
conditio . 4, 5, 8
condito patri . 4, 5, 30
conducit pretio . 4, 24, 0
conferre . 4, 23, 4
conferent pecuniam . 4, 5, 46
conferant . 4, 5, 12
conferant pecuniam . 4, 5, 17
confido . 1, 18, 6
confessus macie . 3, 7, 2
confessus morbo . 1, 14, 5
confessus . 1, 14, 5
confessus reus . 5, prolog. 23
confodit . 1, 21, 7
confusus fragor . 4, 17, 24
congero . 4, 23, 14
congerunt . 3, 2, 3
conjugem . 3, 3, 9 | 3, 10, 9
conrodere . 4, 7, 6
conscientiam . 3, prolog. 48
conscientiam laudis . 2, 9, 11
consciis . 5, 25, 30
consecrata est . 3, 16, 18
consequi . 4, 12, 5
considera . 3, 8, 1
consiliator maleficus . 2, 6, 3
consilium . 2, 31, 5 | 5, prolog. 1
consilium dare . 1, 9, 1
consilium stultum . 1, 20, 1
consilio . 5, 3, 12
consilio moneo . 1, prolog. 4
consilia prava . 1, 25, 1
consedit . 4, 17, 22
consociet usum . 4, 10, 21
consolandi . 3, 18, 5
consolargere . 2, 5, 14
consparsum . 4, 17, 4
conspexit . 1, 17, 8 | 1, 26, 5
conspicatus . 2, 8, 25
conspicuum . 5, 7, 22
conspicuum . 1, 16, 6 | 5, 1, 15
conspicuum . 4, 6, 6
conspiratis . 1, 2, 4
constabit . 4, 25, 35
constitit . 4, 5, 29 | 5, 5, 11
constantior . 5, 2, 7
consuetudine . 4, 12, 6
consulit . 4, 4, 14
consulendos . 3, 3, 6
consument . 4, 25, 12
consumptus . 1, 27, 7
consumpta est . 4, 5, 19
consumpto . 1, 19, 8
consumpti . 2, 4, 23
consumptum est . 5, 7, 27
contempsit . 1, 28, 7
contempseris . 1, 12, 1
contempnimus . 2, 7, 10
contempti generis . 5, 3, 8
contemnas . 1, 3, 6
contemai . 3, 16, 9
contendebant . 4, 23, 2
contenderet . 4, 20, 5
contenderet . 1, 17, 3
contenderent . 5, 5, 18

contentus . 1, 3, 18 | 4, 12, 7
 contentæ . 3, 18, 13
 contreritis . 1, 13, 7
 contextit . 1, 11, 4
 continet frenis . 2, 6, 7
 centinat . 4, 10, 14
 continere . 4, 17, 32
 continetur . 2, prolog. 1
 continetur . 4, 15, 30
 contingit . 4, 23, 10
 contineant . 1, 20, 6
 continuo . 1, 6, 2 | 4, 17, 21
 contra . 1, 6, 6 | 1, 2, 28 | 3, 2, 4 | 4, 7, 5 | 5, 10, 7
 contra potentes . 2, 6, 1
 contra se . 4, 18, 3
 contrastram . 4, 23, 20
 contrarios . 4, 10, 17
 contubernium fortuitum . 2, 4, 4
 contumax . 4, 7, 5
 contumelia . 1, 2, 21 | 1, 29, 2 | 4, 17, 34
 contumeliam . 1, 3, 15 | 3, 8, 8 | 5, 3, 5
 contumeliis . 4, 17, 3
 convenit . 5, 6, 7
 conveniens . 4, 19, 7
 conveniens avaris . 1, 27, 1
 convocata familia . 2, 8, 26
 convicium acerbum . 3, 16, 3
 convicio . 1, 6, 5
 convictus Deum . 4, 23, 11
 convivam . 1, 26, 9
 convivium . 5, prolog. 20
 copia . 4, 25, 6
 copiosus . 4, 8, 7
 copiosa domus . 4, 23, 21
 copiosa varietas . 5, 5, 41
 coram pluribus . 2, 4, 4
 corde durato . 2, 9, 18
 corde eraserim . 5, prolog. 12
 corde tacito . 5, prolog. 3
 corium . 1, 20, 3
 cornen domo . 2, 6, 5
 cornix . 2, 6, 7
 cornici . 3, 18, 12
 cornua . 2, 8, 25 | 4, 6, 5
 cornua ramosa . 1, 11, 5
 cornibus . 1, 13, 10 | 1, 21, 7 | 4, 9, 11 | 5, 9, 1
 coronam . 5, 7, 34
 corpus . 1, 18, 4 | 2, 6, 5 | 3, 13, 6
 corpus hostile . 1, 21, 9
 corporis . 1, 5, 5 | 3, 7, 5
 corporis amissi . 3, 11, 4
 corpori . 3, prolog. 14
 corpore . 1, 13, 7
 corpore nudo . 5, 8, 2
 corpora . 4, 24, 23
 corrigitur . 2, prolog. 3
 corripere . 1, 2, 25
 corruptum . 1, 1, 13
 corruptum . 4, 11, 8
 corrupas . 3, 8, 15
 corrupteretur . 4, 24, 18
 corruptos boves . 2, 8, 21
 corticem duram . 2, 6, 13
 corvæ . 1, 13, 6
 corvus . 1, 13, 3
 corvi stupor . 1, 13, 12
 corvo . 3, 18, 12
 Corthurnis . 4, 6, 5
 creatrix regem . 1, 31, 8
 creatrix . 1, 6, 9
 crearet . 3, 15, 11
 credo . 1, 3, 10, 51
 credit . 1, 10, 10
 credit . 3, prolog.
 credens . 1, 8, 8
 credentes . 1, 21, 10
 credendum virtuti . 5, 2, 10
 creditum . 3, 10, 4
 creditum est . 3, 10, 3

credulitas stulta . 2, 4, 26
 credere . 3, 10, 1 | 1, 14, 15
 crepusculo . 3, 7, 20
 criminis . 2, 9, 19 | 3, 10, 41
 crimine . 3, 10, 18
 crimine forti . 1, 10, 4
 crimina . 3, 10, 47
 criminatur . 3, 8, 10
 crocodillus . 1, 25, 6
 crocodillius . 1, 25, 4
 cruciari . 4, 17, 31
 crudelis . 1, 2, 7
 cruore . 2, 3, 2
 crure ligato . 5, 7, 36
 crurumque . 1, 12, 6
 cruce . 3, 5, 10
 cubiculum . 3, 10, 21
 cubiculo . 3, 10, 30
 cubile . 1, 19, 9 | 4, 19, 1
 cubile setosæ snis . 2, 4, 12
 cucurrit . 3, 8, 9
 cujus . 2, Prolog. 13, & alibi .
 cui . 1, 14, 16, & alibi .
 cuicque . 5, prolog. 7
 cuidam . 3, 3, 4, & alibi .
 culpa mea . 1, 23, 8
 culpa . 4, 17, 29
 culpa præmium . 2, 3, 6
 culpa proximam . 1, 10, 5
 culpam lucis . 4, 10, 7
 cultrix . 2, 5, 3
 cultum vendit . 4, 5, 41
 culum . 4, 17, 36
 cum . 1, 2, 1, & alibi .
 cuneis . 5, 7, 35
 cuniculos . 4, 19, 2
 cuncta . 3, 8, 8
 cuncti . 2, 9, 3
 cunctas . 1, 2, 18
 cunctos . 5, 5, 5
 cunctis . 3, 18, 3
 cupimus . 2, 8, 17
 cupiam . 5, prolog. 6
 cupiditas . 1, 27, 5
 cupidus . 3, 12, 4
 cupidum . 1, 25, 9
 cupidus . 2, 1, 1
 cupide . 3, 16, 17
 cupidissime . 4, 21, 23
 cur . 1, 1, 5, & alibi .
 curâ . 2, Prolog. 8 | 3, 3, 13
 curam . 2, 9, 10
 curam . 3, 3, 13
 curam habendi . 3, prolog. 22
 curam impendas . 3, prolog. 2
 curabo . 5, 2, 9
 curatio . 5, 7, 12
 curiosior . 4, 21, 12
 currit . 3, 3, 6
 cucurrit . 3, 8, 9
 cucurreris . 2, 8, 6
 currens . 1, 25, 5
 cerrentes . 1, 25, 3
 currendum . 3, 6, 5
 cursu . 5, 8, 2 | 1, 12, 8
 cursu pelagi . 4, 21, 7
 custodit . 1, 27, 7
 custodiebat . 4, 19, 4
 custos . 3, 7, 9 | 1, 24, 6
 cotem . 1, 24, 6

D

Damnus . 5, 10, 9
 Damnavi . 5, prolog. 3
 dammandam . 3, 10, 46
 damnanda . 3, 10, 47
 damnata . 1, 17, 6
 damnum . 3, 11, 3 | 3, 2, 16
 damno . 1, 28, 10

dapem . 2, 6, 35
 dapem largam . 2, 4, 21
 Dardania . 3, prolog. 29
 dare . 4, 5, 27
 dare consilium . 1, 9, 1
 dare operam . 5, 7, 5
 dare verba . 3, 3, 15
 dare vellet . 4, 4, 27
 dat . 3, 7, 23
 dat poenas . 1, 13, 2
 dant . 1, 2, 27
 dant consilia . 1, 15, 1
 dant mandata . 4, 17, 21
 da uxores . 3, 3, 17
 date . 4, 4, 35
 darem . 2, 1, 5
 darent . 4, 17, 4
 daret . 2, 1, 10
 dari . 3, 14, 12 | 4, 25, 24
 dari veniam . 5, 3, 11
 datur . 1, 17, 9
 datus . 1, 2, 23
 data occasione . 2, 8, 9
 data . 3, 18, 10
 data . 4, 4, 10
 datum . 4, 4, 15 | 45
 datum est . 3, 18, 14
 De . 1, 16, 6, & alibi .
 Dea . 3, 18, 5
 debet . 3, 26, 12, & alibi .
 debent . 1, 28, 5
 debebat . 2, 17, 7
 debebat votum . 5, 4, 2
 debui . 5, 1, 2
 debebant . 4, 2, 6
 debeas . 2, prolog. 14
 debetur . 2, 1, 8
 debetur gloria . 3, prolog. 62
 debent dari . 3, 14, 12
 deberi . 1, 17, 5
 debilis . 4, 1, 1
 debilem . 4, 25, 16
 debitum *sc. naturæ* . 4, 25, 19
 decedens . 4, 4, 3
 decem . 1, 17, 5
 decerne . 4, 25, 27
 decedit . 3, 2, 2
 decidderant . 3, 3, 5
 decidisset . 4, 8, 3
 decipit . 4, prolog. 5
 deceptit dulo . 5, 3, 6
 deceptus . 1, 13, 12
 decepta . 1, 4, 5
 declarat . 5, 5, 39
 decus patriæ . 3, prolog. 56
 decus solidum . 4, 23, 24
 decoris . 1, 13, 7
 deccurrit . 1, 1, 8
 deccurrit . 4, 1, 2
 dedecus . 1, 21, 11
 dederat . 1, 3, 14
 dederis . 5, 3, 5
 dedissem . 1, 22, 5
 dedisse . 4, 24, 33
 dederit . 2, 2, 18
 dederint . 3, 2, 18
 dedicans . 3, prolog. 31
 dedi . 4, 3, 13
 dedit . 1, 22, 9 | 3, 5, 3 | 3, 35, 12 | 3, 16, 18 | 4, 9, 2 | 5, prolog. 9
 dedirus . 4, 21, 19
 dedita . 4, 4, 43
 deductus . 2, 1, 5
 deducta est . 3, 12, 3
 deficient . 2, 5, 12
 defessus annis . 1, 21, 3
 defessus pilis . 5, 6, 2
 deflexit . 4, 14, 6
 defluentes . 4, 24, 23
 deformis . 4, 4, 41
 defuisse . 5, 3, 17
 degere . 1, 3, 2

- degerent. 1, 30, 6
 degravati. 4, 21, 15
 dehinc. 1, 13, 5
 dejectum. 2, 1, 1
 dein. 1, 14, 7, & alibi.
 dein invicem. 3, 7, 3
 deinde. 1, 3, 6, & alibi.
 deinde quia. 1, 8, 3
 delecter. 2, prolog. 10
 delectaris. 5, 3, 9
 delibo. 4, 23, 7
 delibutus. 5, 1, 21
 delicato. 5, 1, 22
 delicatus. 4, 4, 26
 delicio suo. 3, 20, 8
 delictum. 3, 11, 6
 deligens. 3, prolog. 41
 delinitem. 3, prolog. 43
 delinquent. 4, 9, 5
 delirum. 3, 14, 3
 delusit. 5, 6, 7
 delusa. 3, 18, 15
 demens. 4, 3, 11
 dementia. 1, 14, 14
 Demetrius. 5, 1, 19
 Demetrius Phalerens. 5, 1, 10
 demisit. 5, 5, 16
 demisit ore cibum. 1, 4, 6
 demonstrare. 3, 15, 18
 demum. 1, 12, 13, & alibi.
 denum ingemit. 1, 13, 12
 denique. 3, prolog. 43
 dente aspero. 1, 2, 24
 dente improbo. 4, 7, 1
 dente ludere. 4, 7, 6
 dentibus avidis. 1, 13, 11
 dentibus. 4, 5, 8 | 5, 10, 5
 dentibus fulmineis. 1, 21, 5
 Deorum. 4, 2, 13 | 3, 17, 10 | 4, 17, 23
 dependentibus. 2, 5, 13
 deperditus inopia. 1, 14, 1
 deploras. 1, 9, 10
 deponeret fortium. 1, 19, 4
 deponeret onus. 1, 18, 5
 deprehensi. 5, 4, 10
 deprimis. 3, 10, 36
 depressum. 1, 20, 3
 depugnaverat. 5, 2, 10
 deridetur. 2, 5, 17
 deridentur. 1, 25, 2
 deridendus. 3, 14, 4
 derideri. 3, 6, 10
 derideri simul. 3, 18, 4
 derisuri. 5, 5, 26
 derisor. 3, 14, 4
 derisui. 1, 11, 2
 derisum. 5, 7, 12
 des. 3, prolog. 14
 descende. 4, 8, 8
 describi. 4, 7, 2
 deseram. 3, prolog. 50
 desertus. 1, 21, 3
 desidet. 2, 4, 16
 desideras. 3, prolog. 1
 desiderat. 1, 8, 1
 desidero ire. 5, prolog. 20
 desiderari. 5, 7, 14
 desierit. 4, 25, 18
 desierint. 4, 4, 11
 despexeram. 1, 12, 11
 despexerat. 1, 3, 12
 despectis. 3, 2, 1
 destinasset. 5, prolog. 1.
 destinata. 4, 4, 27
 destituit. 5, 10, 8
 destringit. 4, 25, 3
 destringunt. 4, 29, 2
 destricta. 2, 5, 13
 desunt stramenta. 2, 8, 23
 desunt mihi. 3, 11, 5
 desit mihi. 3, 15, 8
 desit. 4, 2, 7
 devolutis. 5, 7, 23
 deterritus. 5, 4, 7
 detracta pelle. 3, 20, 7
 detritum. 3, 7, 16
 devenit. 4, 8, 5
 devocat. 1, 20, 2
 devores. 1, 22, 7
 devorent. 2, 3, 5
 devoratum. 1, 8, 4
 devotam. 4, 4, 6
 Deos. 4, 11, 4
 Deos Manes. 1, 27, 4
 Deos verendos. 4, 10, 10
 Deum. 4, 10, 12, 18 | 4, 23, 11
 Deus. 1, 2, 28
 dextera. 5, 2, 5
 dextras. 5, 7, 9
 dicebant. 3, 13, 2
 dicis. 5, 4, 9
 dico tibi. 4, 18, 19
 dic. 3, 7, 17
 dicam. 3, 1, 5
 dicis. 3, prolog. 8
 dicet. 3, 1, 7 | 4, 20, 4
 diceret. 1, 30, 4
 dicere. 3, prolog. 36 | 3, 17, 11
 dici. 1, 27, 2 | 5, 9, 5
 dicitur. 1, 26, 3
 dicitur. 3, 3, 2
 dicta hora. 4, 23, 19
 dictam. 4, 5, 46
 dictum. 3, 4, 5
 dictum falso. 4, 6, 18
 dictum est. 1, 7, 3
 dictum in se. 1, 22, 10
 dicto. 4, 10, 19
 dicta. 3, 11, 2
 dictus. 5, 1, 1
 dictorum. 2, 2, prolog. 10
 didici. 4, 3, 8
 dies. 1, 18, 7
 dies mutatur. 4, 16, 5
 dies advenerit. 1, 16, 7
 dies poena. 4, 10, 8
 diei. 2, 8, 5
 die. 2, 4, 20
 die ludorum. 5, 7, 19
 diebus. 3, 2, 12
 difficile. 4, 17, 30
 difficulter. 4, 25, 30
 dignum. 3, prolog. 44
 dignumque. 5, prolog. 19
 dignum memoria. 4, 20, 3
 dignum poena. 5, 3, 13
 dignum premium. 3, 3, 7
 dignitatem. 4, 15, 3
 dignitatem pristinam. 1, 21, 1
 dignum. 5, 5, 27
 Di. 5, 7, 24
 Diis iratis. 4, 19, 15
 dilatio. 4, 25, 12
 diligens. 2, prolog. 4
 diligenti. 3, 10, 23
 diligenter. 4, prolog. 3
 diligit. 3, 10, 9
 dimisit. 5, 10, 6
 dimittere. 4, 17, 29
 dimittuntur. 4, 17, 20
 dimitti. 4, 17, 3
 dimissam. 4, 25, 18
 dimissum. 4, 24, 14
 direpit ad cubile. 2, 4, 13
 diripiunt. 2, 7, 9
 discederet. 4, 10, 3
 discedens. 4, 2, 3
 discimus. 2, 2, 2
 discat. 4, 18, 6
 discernit. 4, 23, 22
 dispulit tenebras. 3, 10, 43
 dispersus rumor. 5, 5, 11
 dissero. 5, prolog. 12
 dissident. 1, 30, 1
 dissident variis. 3, 3, 12
 dissidens. 3, 10, 56
 dissimulet. 4, 20, 2
 dissolutos mores. 1, 2, 1
 dissolvit. 4, 21, 10
 distribuat. 4, 4, 9
 distringas. 4, 6, 1
 distringunt. 1, 37, 2
 diversum. 1, 30, 7
 Dives aviditas. 2, 1, 12
 dives arca. 4, 11, 2
 dives nobilis. 5, 5, 4
 dives onere. 2, 7, 4
 dives & potens. 3, 5, 6
 divi. 3, 17, 2
 divinabit. 5, prolog. 5
 divisit. 2, 6, 15
 diviso. 2, 1, 9
 divina domus. 5, 7, 43
 divitiarum. 1, 27, 5
 divitias. 4, 21, 1 | 5, 4, 9
 div. 3, 14, 7
 divitius. 1, 2, 16 | 4, 25, 14
 vivo Augusto. 3, 10, 39
 dixerunt. 1, 24, 8
 dixero. 4, 19, 14
 dixerim. 1, 14, 17
 dixi. 4, 21, 26 | 4, 23, 2
 dixit. 3, 17, 6 | 5, 5, 9
 dixisse. 1, 10, 8
 docet. 5, 3, 11
 docebo. 3, prolog. 35
 docili. 1, 28, 2
 doctus. 4, 21, 1
 doctus labor. 2, 9, 17
 docto labori. 3, prolog. 17
 doctorem. 5, 9, 5
 documentum. 2, 4, 25
 dolet. 4, 18, 1
 dolens. 5, 10, 6
 dolens injuria. 4, 24, 17
 doliturum. 4, 10, 16
 dolone. 3, 6, 3
 dolor. 4, 10, 10
 dolorem. 1, 28, 10
 dolorem. 3, prolog. 45
 dolorem vindicet. 3, 10, 28
 dolore. 5, 5, 33 | 1, 8, 5
 dolosa. 2, 4, 17
 dolosa vulpes. 1, 13, 11
 dolum. 1, 16, 4
 doleo. 2, 31, 6
 dolos. 1, 25, 7
 dolos irritos. 1, 23, 2
 domuit. 3, prolog. 59
 domestica. 3, prolog. 12
 domini re. 1, 15, 2
 domini mores. 1, 23, 6
 dominum. 2, 6, 28
 domino. 2, 5, 14 | 5, 10, 2
 dominus. 2, 5, 20 | 2, 8, 30
 domus. 3, 10, 17
 domus aliquot. 3, 19, 3
 domus Ætæ. 4, 6, 12
 domus copiosa. 4, 23, 20
 domus divina. 5, 7, 43
 domum. 1, 22, 3
 domum. 3, 7, 10
 domum. 3, 2, 7
 domum. 3, 9, 6
 domino par. 3, 7, 8
 domini caput. 3, 3, 7
 domino cum. 3, 19, 18
 domum luxuria. 4, 4, 44
 domum politam. 4, 4, 26
 domo cornea. 2, 6, 5
 domum abit. 3, 19, 9
 domum refertur. 5, 7, 11
 donas. 4, 19, 13
 donavit. 3, 16, 14
 donate. 4, 4, 39
 donec. 2, 9, 19

E

excitatus . 2, 8, 1
excitari . 5, 7, 15
excitit . 4, 10, 10
excusatum . 3, 3, prolog. 49
excitui . 2, 5, 19
exercere . 1, 31, 12
exemplum . 3, 3 | 4, 2, 6
exemplum egregium . 2, 1, 11
exempli . 5
exemplo . 4, 6, 20
exempla . 1, 26, 12
exemplis . 2, prolog. 1
exemplis discimus . 2, 2, 2
exequamur . 4, 20, 9
exercet . 3, 6, 11
exercitu . 4, 5, 1
exerit . 1, 12, 2
exhibet . 4, 23, 24
exhibe . 4, 25, 9
exhiheant . 4, prolog. 24
exigas . 4, 19, 10
exigua materia . 4, 24, 7
exieris . 2, 4, 14
existimō . 3, 10, 48
existimati . 5, 7, 39
existima . 4, 25, 20
existimer . 4, prolog. 9
existimans . 5, 2, 12
exitium . 1, 31, 2
exitium fatale . 2, 9, 18
exitus . 1, 11, 9
exorans . 1, 19, 6
exornavit . 1, 3, 3 | 4, 21, 24
exordiamini . 3, 15, 13
exoptant . 4, 17, 36
exoptantes . 4, 17, 35
exoptatio . 4, 22, 2 | 5, 5, 15
exoptit . 4, 4, 14
expedi . 3, 14, 6
expedire . 1, 16, 2
expers . 1, 11, 1
expertiendi . 1, 14, 1
expertus . 1, 3, 15
expertus sum . 5, 2, 15
expetit . 1, 16, 2
expiri . 3, 3, 11
explerent . 4, 17, 5
explicat . 3, 18, 8
explicuit . 4, 6, 15
expliciebat . 4, 10, 15
explorandi . 3, 10, 5
explorato . 1, 2, 13
expomam . 3, 10, 2
exprimit . 5, 5, 33
exprimunt . 4, 19, 23
expirans . 1, 21, 10
exia Deum . 4, 23, 4
exterit . 1, 21, 9
exterritus . 3, 3, 5
extollere . 4, 16, 7
extraherent . 1, 8, 6
extrañum . 1, 20, 44
extremum . 1, 21, 4
extremo agmine . 5, 1, 23
extricas . 4, 22, 4
extrulit . 2, 9, 16 | 4, 11, 16
exurit . 1, 6, 7

F

F^abella. 1, 5, 2 | 1, 15, 3 | 1,
26, 2 | 2, 5, 5 | 3, 3, 3 |
3, 17, 13
Fabellam. 1, 2, 9 | 5, 1, 9
Fabellam adjiciam. 4, prolog. 10
Fabellæ. 4, 6, 22
Fabellas. 3, prolog. 37
Faber. 4, 25, 7
Fabri. 4, 7, 3
Fabro. 4, 25, 7

Fabricasset. 4, 6, 9
 Fabula. 1, 1, 13 | 2, 8, 27 | 3, 6, 10 | 4, 3, 12
 Fabula /Esopi. 1, 10, 3
 Fabulam. 3, 13, 16
 Fabulæ. 4, 6, 22
 Fabularum. 3, prolog. 34
 Fabulas. 2, 9, 13
 Fabulis. 1, prolog. 7 | 5, prolog. 10
 Fabulosa. 3, 10, 7
 facit. 3, 15, 17
 facinus. 3, 17, 12
 faciunt. 5, 1, 4
 faciebat. 5, 5, 30
 faciebat convicium. 3, 16, 4
 facias. 1, 23, 8
 faciat moram. 4, 24, 26
 facies. 5, 3, 4
 fac. 4, 25, 28
 facerem. 1, 25, 7
 faciendum. 2, 6, 9
 facere. 1, 1, 7 | 1, 29, 9 | 4, 1, 5
 facere generosum impetum. 1, 29, 9
 facere medicinam. 1, 14, 2
 faceres. 1, 22, 4
 factum est. 3, 10, 8
 factum. 1, 14, 12
 facturum. 5, 5, 24
 facturus. 5, 5, 4
 factus. 4, 21, 6
 factus est. 2, 2, 8
 factus sophus. 4, 16, 8
 factis. 1, 5, 6
 faciem. 3, 8, 16
 faciem serenam. 4, 16, 5
 facie. 3, 4, 7 | 3, 8, 3
 facile. 1, 19, 5 | 5, 3, 6 | 5, 7, 3
 facilis. 1, 29, 10
 facili. 4, 5, 12
 facillius. 1, 20, 4 | 3, 7, 13
 facinoris. 3, 10, 32 | 4, 18, 5
 facinori. 4, 10, 9
 factio. 1, 2, 4
 facto. 1, 8, 10 | 5, 5, 19
 facem. 1, 28, 8
 facerna. 3, 1, 2
 fallacia. 3, 16, 10
 fallaciam. 1, 31, 5
 fallit. 1, 11, 2
 fallere. 5, 2, 14
 falleris. 1, 23, 6
 falso crimine. 3, 10, 18
 falso dictum. 4, 6, 18
 falso nomine. 1, 14, 3
 falso testimonio. 1, 17, 6
 falsis laudibus. 4, 23, 24
 famæ tradere. 5, prolog. 6
 famam. 3, 9, 3
 famani. 1, 14, 4
 famam æternam. 3, prolog. 54
 famani domus. 3, 10, 17
 fame. 1, 26, 9 | 3, 7, 6 | 4, 17, 31
 fame. 4, 2, 1
 fame consumptus. 1, 27, 8
 famem. 4, 17, 5
 familia. 3, 10, 24 | 3, 19, 1 | 2, 8, 26
 farina. 4, 1, 3, 10
 fas est. 1, 10, 13
 fascia nivea. 5, 7, 48
 fastidiosus. 3, prolog. 24
 fastidis. 3, 16, 14 | 4, 6, 2
 fastidit. 3, 7, 23
 fastale. 2, 9, 18
 faterer. 3, prolog. 44
 fatigas. 4, 19, 24
 fati miseria. 3, 20, 3
 fato invido. 5, 6, 5
 fata. 1, 9, 10

fatorem. 3, 18, 10
 fatorem dicto tempore. 4, 10, 19
 fatis placet,
 fauce. 1, 1, 3
 favet. 5, 1, 7
 favit. 5, 6, 5
 faverit. 2, 9, 8
 favor. 5, 5, 25
 favore. 5, 5, 11
 fautores. 5, 7, 29
 favi. 3, 13, 10
 favos. 1, 13, 1
 feci viam. 3, prolog. 39
 fecisti. 1, 1, 5
 fecisti tantum corporis. 3, 7, 5
 fecit. 1, 8, 9
 fecit hæredem. 4, 4, 7
 fecit medicinam. 1, 7, 9
 fecit silentium. 5, 5, 15
 fecerunt. 4, 1, 16
 fecerat nidum. 2, 4, 1
 fecerat favos. 3, 14, 1
 fecerim. 3, 14, 6
 fecerit. 3, 13, 12
 fecisset satis. 5, 10, 2
 fecisset se regem. 4, 12, 5
 fecissent. 4, 1, 9
 fecisse. 3, 10, 12
 fecellit. 3, 5, 9
 felicitas. 2, 9, 14
 FELICITER. 5, 1, 4
 felisque. 2, 4, 24
 Feles. 2, 4, 2 | 2, 4, 4
 femine. 4, 15, 3 | 3, 10, 34
 seminarum. 3, 8, 11
 feminis. 2, 2, 1
 fenestra. 1, 13, 3
 fcram. 2, 9, 17
 feræ. 3, 2, 15 | 1, prolog. 4
 ferarum. 4, 12, 4
 feras. 3, 11, 5
 feras domuit. 3, prolog. 58
 feras veloces. 5, 10, 1
 fere. 2, 13, 2
 ferebat. 2, 7, 2
 ferens indigne. 3, 18, 1
 feretis præmium. 4, 17, 28
 feriz. 3, prolog. 8
 feror ad fabellam. 5, 1, 10
 ferret. 1, 4, 2
 ferret graviter. 4, 5, 31
 ferre. 1, 2, 29
 ferre cogor. 1, 21, 12
 ferri secundis flatibus. 4, 16, 6
 ferrum. 4, 7, 7 | 5, 2, 8
 ferro. 3, 10, 33
 ferro tonsitant. 2, 7, 8
 fert auxilium. 4, 18, 1
 fertur. 1, 10, 8 | 3, 3, 2
 fertur locutus. 1, 27, 9
 ferum. 1, 13, 9 | 1, 21, 8
 feroque. 2, 1, 8
 fero, id est, Apro. 1, 4, 3
 ferus. 2, 8, 14
 fessus cæde. 1, 11, 11
 festinans. 3, 19, 9
 fece Falerna. 3, 1, 1
 fidum. 4, 20, 5
 fidus arte. 2, 9, 15
 fidis causis. 1, 1, 15
 fidis fabulis. 1, prolog. 7
 fidis jocis. 3, prolog. 37
 fidelis. 1, 5, 1
 fides. 3, 9, 1 | 4, 25, 26
 fidem. 3, 13, 17
 fidem advocavit. 4, 5, 20
 fidem amittit. 1, 10, 3
 fidem iurjurandi. 3, 10, 40
 fidem vocis. 4, 25, 9
 fide. 4, 12, 8
 fiduciani. 5, 7, 2
 fiet. 4, 25, 13
 feri. 5, 5, 22
 filiam. 3, 8, 2
 filias. 4, 5, 3
 filius Fortunæ. 4, 11, 5
 filium. 3, 8, 3 | 3, 8, 10
 filio. 3, 10, 6
 finiri. 1, 18, 7
 finxit. 4, 16, 2
 finxere. 5, 8, 3
 firmoque. 4, 17, 5
 firmiores. 1, 19, 7
 fiscos. 2, 7, 2
 fit. 5, 5, 25
 flagello. 3, 6, 6
 flagitabit. 4, 25, 19
 flagitaret. 1, 8, 10
 flagitare. 1, 19, 8
 flagitiis. 3, 10, 14
 flammis Deum. 4, 10, 12
 flammis. 1, 28, 9
 flatus. 5, 7, 14 | 4, 16, 6
 flebiles. 1, 8, 3
 flet. 2, 7, 10
 fletus. 1, 2, 6
 fletus. 1, 9, 3
 flexibus. 2, 5, 16
 florent. 1, 2, 1
 fodiens. 4, 18, 1
 fodere. 2, 4, 8
 fœdere. 1, 31, 8
 fœcunda. 3, prolog. 19
 fortum. 2, 4, 3 | 1, 19, 6
 flumen. 1, 4, 2
 flumine. 1, 25, 2
 fluvio. 1, 20, 3
 foras. 4, 17, 12
 foras. 2, 4, 22 | 5, 7, 19
 foras trudi. 5, 5, 33
 foret. 1, 13, 8
 fore. 4, 1, 10
 forma. 3, 18, 11
 formæ favi. 3, 13, 11
 formæ vincis. 3, 18, 6
 formam. 3, 8, 15 | 4, 21, 14
 formica. 4, 23, 2
 formosum. 3, 8, 6
 formosam. 4, 5, 4
 formoso. 1, 3, 7
 formosos. 3, 4, 6
 forsam. 2, 4, 7
 forrasse. 3, prolog. 8
 forte. 1, 2, 17, & alibi
 fortis. 1, 5, 8, & alibi
 forti. 4, 11, 1 | 5, 2, 5
 fortes. 1, 21, 10
 fortior. 3, 7, 6
 fortius. 3, prolog. 14
 fortiter. 3, 10, 37
 fortitudinis. 4, 15, 6
 fortuna. 1, 7, 4
 fortunæ. 3, 11, 6
 fortunæ filius. 4, 11, 5
 fortunæ vicem. 5, 1, 6
 fortunam. 2, 9, 19 | 4, 5, 9
 fortunis. 4, 16, 1
 fortuitum. 2, 4, 4
 forum. 3, 13, 3 | 3, 19, 6
 fontem. 1, 12, 3 | 3, 10, 10
 fovea. 1, 17, 8 | 3, 2, 10
 foveam. 3, 2, 2
 fovit. 4, 18, 3
 fragor. 4, 17, 24
 frater. 1, 29, 5
 fratris. 3, 8, 7 | 4, 6, 16
 fraudas. 4, 20, 4
 fraudat læce. 3, 15, 8
 fraudatus. 4, 24, 17
 fraudator. 1, 16, 1
 fraudus. 1, 17, 9
 fraudem. 4, 8, 7
 fraude. 1, 10, 1
 fraudibus. 3, 10, 53

G

Galli Cybeles. 4, 1, 4
 Gallinaceus. 3, 12, 1
 garulus. 3, 19, 7
 garrulam. 3, 16, 10
 gaudeo. 2, 7, 11
 gaudet. 1, 13, 1
 gaudens. 2, 8, 14
 gaudens pecore. 4, 5, 43
 gaudere. 4, 16, 9
 gaudium. 4, 16, 10
 gaudium haredis. 4, 20, 3
 gelu. 1, 18, 2
 gemas. 3, prolog. 61
 gemens. 5, 7, 10
 gementes. 5, 1, 6
 gemina. 4, 24, 9
 gemitum. 4, 20, 7
 gemitus. 1, 18, 3 | 4, 22, 1
 gemmeam. 3, 18, 8
 generosum. 1, 29, 9
 genitor. 3, 17, 10 | 4, 17, 22
 gens. 3, prolog. 56
 genusque. 1, 11, 15
 genus *Æsopi*. 2, prolog. 1
 genus diversum. 1, 30, 7
 genus fabularum. 3, prolog. 33
 genus incern. 1, 31, 6
 genus iocorum. 4, 6, 2
 genus lepidum. 5, 7, 13
 genus pavidum. 1, 2, 15
 genus proprium. 1, 3, 10
 genus speculata. 5, 5, 9
 genus vitæ. 3, prolog. 15
 genus utrumque. 3, 13, 4
 generis contempti. 5, 3, 8
 genere. 4, 21, 6
 generi. 2, 9, 4
 genere quastus. 4, 21, 6
 genere vetusto. 5, prolog. 13
 genis corpore. 1, 13, 7
 gignendo. 3, 15, 14
 glabros. 4, 5, 22
 gladium. 5, 2, 3
 gloria. 5, 10, 23
 gloria sol. 3, 17, 12
 gloria solennis. 3, prolog. 61
 gloria vana. 4, 15, 4
 gloriæ. 4, 24, 10
 gloriam. 1, 7, 3 | 1, 11, 1 | 2, 9, 4
 gloriantis. 3, 8, 7
 gloriari. 1, 3, 1
 gloriosus. 4, 23, 11
 graculus. 1, 3, 4 | 9
 Græciæ. 2, 9, 9
 Græciæ literatæ. 3, prolog. 54
 gradu. 1, 7, 6 | 3, 2, 11
 Gratium. 4, 6, 11
 granum. 4, 23, 14
 gratia. 1, 14, 6, & alibi
 gratiam. 2, prolog. 12, & alibi
 gratiæ. 3, 10, 57
 gratias agere. 2, 8, 15
 gratis anhelans. 2, 5, 3
 gratulantes. 4, 11, 4
 gratulari. 4, 25, 27
 gratus est. 1, 23, 1
 gratum esset. 1, 22, 5
 rator. 3, 19, 9
 gravari. 2, 7, 1
 grave. 2, 2, 7
 gravem. 4, 9, 3
 gravem alapam. 5, 3, 3
 gravem rem. 3, prolog. 51
 gravi casu. 1, 21, 2
 gravi contumelia. 1, 29, 2
 gravi morbo. 3, 14, 5

gravi pondere. 2, 6, 17
 graves. 1, 9, 3
 graviter fetet. 4, 5, 31
 gressu delicato. 5, 1, 13
 gregis. 1, 30, 5
 grece. 2, 4, 14
 gregi pavonum. 1, 3, 7
 gruis. 1, 8, 7
 gubernator. 4, 16, 8
 gulaque. 1, 8, 8
 gustare. 1, 16, 6
 gyro. 4, 25, 25

H

Habeo. 3, 5, 4
 Habes. 4, 23, 17
 Habet. 1, 7, 2, & alibi
 habemus. 4, prolog. 2
 habent. 5, 4, 9
 habent insidias. 1, 19, 1
 habebat. 3, 8, 2
 habebit. 2, 9, 9
 habebunt. 3, prolog. 32
 haberes. 1, 13, 8
 habent. 4, 6, 9
 habueris. 3, 14, 10
 habuerint. 1, 12, 15
 habenti. 3, 3, 4
 habendi. 3, prolog. 21
 habere. 4, 25, 5, & alibi
 habere documentum. 2, 4, 26
 habere terminum. 5, prolog. 1
 habitu. 1, 3, 2
 habitu similes. 4, 15, 8
 hac. 3, 6, 10, & alibi
 hac re. 1, 13, 13
 hæc. 1, 1, 14, & alibi pluries
 hæseret. 4, 6, 8
 hæreret. 1, 8, 4
 haredis. 4, 20, 3
 haredem. 3, 10, 12
 hærentem. 4, 8, 12
 haredem fecit. 4, 5, 7
 hanc. 1, 3, 16, & alibi
 hancce. 1, 1, 2
 harum. 4, 5, 7
 Hariolo. 3, 3, 1
 Hariolos. 3, 3, 6
 has nœnias. 4, prolog. 2
 haud. 3, 2, 16
 haustus. 1, 1, 8
 heia. 5, 6, 3
 Hercle. 1, 1, 13
 Hercules. 4, 11, 2
 Herculi. 3, 17, 4
 Herculi sandæ. 5, 4, 1
 heu. 1, 30, 3
 heus. 1, 23, 5, & alibi
 hi. 1, 5, 5, & alibi
 hic. 1, 11, 6, & alibi
 hilare convivium. 4, 21, 10
 hilaritate. 4, 16, 7
 hinc. 1, 2, 4 | 3, prolog. 60
 Hippolytus. 3, 10, 3
 hircus. 4, 8, 5
 hircumque. 4, 8, 12
 hirci. 4, 15, 2
 his. 3, 7, 4 | 3, 15, 18
 Hispidi suis. 5, 10, 4
 historia. 4, 6, 2
 hoc. 1, 2, 16, & alibi pluries
 hodie. 4, 10, 12 | 4, 24, 16
 hominis. 4, 4, 4 | 4, 5, 49 | 4, 17, 34
 hominis mali. 1, 19, 1
 hominisque. 3, 3, 18
 homini. 2, 1, 10 | 2, 2, 7, & alibi
 ho-

fregit. 5, 7, 8
 frenit. 5, 7, 21
 frenaret. 4, 24, 7
 frenos. 4, 4, 9
 frenumque. 3, 1, 2, 3
 freus. 3, 6, 8
 frequentas. 4, 23, 16
 freta *Ægea*. 4, 6, 20
 frigora. 4, 23, 20
 frivola. 5, 7, 1
 frivolum. 3, 6, 8
 frondis. 2, 8, 22
 frondem. 2, 8, 11
 frons. 2, 8, 11
 frons prima. 4, 6, 4
 frontem. 1, 21, 9
 fronte. 1, 6, 4
 fructum. 5, 13, 15 | 3, 17, 7 | 4, 19, 8
 fructus. 3, 17, 9
 fructumve. 4, 5, 16
 frugi. 4, 5, 5
 fruer. 4, 23, 9
 fruer. 1, 7, 9
 frui. 4, 23, 16
 fruaris. 1, 22, 6
 fruantur. 4, 5, 10
 frui. 4, 15, 4
 fructa. 1, 2, 25, & alibi
 fructice. 1, 11, 4
 fructi. 3, 13, 2 | 13, 17
 fructat. 1, 2, 23
 fructe. 1, 5, 4
 fructi. 2, prolog. 5
 fructant. 4, 10, 15
 fructam. 4, 6, 16
 fructaque. 1, 3, 9
 fructus. 5, prolog. 8
 frugæ. 5, 2, 18
 frugit. 3, 9, 3
 frugias. 4, 5, 4 | 8
 frugenter. 2, 10, 10
 frugiscent. 4, 6, 3
 frugientes. 1, 31, 3
 frugere. 1, 11, 6
 frugis. 1, 12, 8 | 1, 15, 6 | 1, 16, 6
 frugant. 1, 2, 27
 fructus. 3, 5, 8
 fructum. 5, 10, 9
 fructum. 1, 11, 15 | 5, 2, 7
 fructet. 1, 3, 13
 fructe. 1, 29, 4
 fructe. 3, 1, 6
 fructen. 4, 17, 23
 fructitris. 1, 21, 3
 fructisset sibi. 2, 9, 2
 fructus. 2, 2, 10
 fructo. 3, 10, 10
 fructis. 4, 10, 10
 fruct. 4, 10, 10
 fructu. 4, 10, 10
 fructu. 1, 23, 3
 fructus. 3, 7, 10
 fructibus. 3, 10, 25
 fructi. 4, 17, 4
 fructem. 1, 30, 11
 fructi. 1, 2, 28
 fructi criminis. 1, 10, 4
 fructe. 1, 14, 7
 fructus. 3, 2, 3
 fructibus. 4, 17, 12
 fructis. 5, 2, 8
 fructum. 4, 17, 33
 fructurum. 2, 6, 9

homini improbo. 1, 31, 1
 hominem. 2, 5, 18 | 3, 19, 11,
 & alibi.
 hominemque. 5, 5, 21
 hominem quero. 3, 19, 9
 homine. 1, 22, 1
 homines. 1, 1, 14, & alibi.
 hominum. 4, 17 | 3, 4, 23, 22
 hominum mores. 3, prolog. 50
 hominum tenuitas. 2, 7, 12
 hominumque. 2, 8, 7
 hominum Sator. 3, 17, 10
 hominibus. 1, 25, 1
 homo. 4, 8, 1 | 4, 24, 27
 homo bilinguis. 2, 4, 25
 homo doctus. 4, 21, 1
 homo meus. 5, 7, 32
 honos. 4, 24, 2
 honoris viam. 2, 9, 3
 honori. 3, prolog. 30
 honorem. 1, 7, 3
 honore. 3, 17, 7
 horae momentum. 3, prolog. 5
 hora dicta. 4, 24, 19
 hora singulas. 3, 15, 12
 hordeum. 2, 7, 9
 hordci. 5, 14, 3
 hordeo. 2, 7, 3
 horrendo. 1, 11, 10
 horrida. 4, 21, 9
 hortatus. 1, 18, 9
 hortulos. 4, 5, 26
 hortulis. 4, 4, 34
 horum. 3, 13, 12 | 4, 23, 10
 hos. 4, 1, 10
 hospitium. 2, 8, 16
 hostia. 3, 3, 11
 hostile. 1, 21, 8
 hostis. 3, 2, 19
 hostis callidi. 4, 2, 9
 hosti. 1, 28, 10
 hostem. 4, 3, 5
 hostium. 1, 15, 5
 hostibus. 4, 6, 8
 huic. 1, 4, 7
 huic. 1, 26, 8, & alibi.
 humanitati. 3, 16, 1
 humanum. 5, 3, 9
 humanam. 4, 24, 14
 humano. 3, 3, 5
 humana ossa. 1, 27, 3
 humeris. 2, 5, 12
 humilis. 1, 28, 1 | 1, 30, 1
 humiles nati. 1, 27, 2
 humum. 2, 5, 15
 humo. 1, 18, 3
 hunc. 1, 13, 5, & alibi.
 Hydrum. 1, 2, 24
 hyemem. 4, 23, 11

I

Iaces. 1, 27, 9 | 3, 12, 3
 Iacent. 4, 6, 13
 iacebat humo. 1, 18, 3
 iacuit. 1, 24, 10
 iaceret. 1, 26, 1 | 1, 21, 4
 iaceret morbo confectus. 1, 14, 5
 iacentis. 3, 15, 15
 iacentem. 1, 17, 8
 iacere. 3, 1, 1
 iactis telis. 4, 4, 5
 iactas. 4, 23, 18
 iactat. 3, 8, 6
 iactat basia. 5, 7, 28
 iactat frustra. 3, 7, 22
 iactant meriti. 1, 22, 12
 iactans gloriam. 1, 11, 1
 iactans officium. 2, 5, 15
 iactans tintinnabulum. 2, 7, 5

iam. 1, 8, 3, & alibi.
 iam nunc. 4, 20, 7
 iam pridem. 5, prolog. 2
 iannam. 4, 24, 30
 iannam intravit. 3, 10, 20
 ibant. 2, 7, 1
 ibi mirans. 1, 12, 5
 ibi. 1, 20, 6
 ibi stans. 3, 3, 14
 idlo foedere. 1, 31, 8
 idem. 1, 21, 6
 id. 1, 15, 3
 id demum. 3, 11, 7
 id quod. 3, 10, 15
 idem. 5, 5, 24
 idem illo. 4, 24, 4
 idemque. 3, 8, 3
 ideo. 2, 8, 11
 igitur. 1, 2, 28, & alibi.
 ignavo. 1, 29, 11
 ignavis. 1, 21, 2
 ignis. 4, 10, 9
 ignem. 3, 19, 3
 ignorans. 5, 1, 10
 ignorantes. 5, 2, 9
 ignotum. 3, 15, 5
 ignoto. 1, 14, 2
 ignoto fallit. 1, 11, 2
 ilam. 3, 10, 4
 ille. 1, 1, 9, & alibi pluries.
 ille stultus. 1, 13, 9
 illa. 1, 9, 5, & alibi.
 illud. 1, 8, 6, & alibi.
 illius. 1, 14, 8 | 3, prolog. 38
 illius interesse. 4, 24, 16
 illum. 1, 11, 4, & alibi.
 illum. 1, 3, 15, & alibi.
 illo. 1, 18, 6
 illi. 1, 3, 8, & alibi.
 illis. 1, 2, 19
 illorum. 1, 30, 11
 illis. 1, 1, 14, & alibi.
 illas. 4, 5, 28
 illis. 1, 2, 13, & alibi.
 illic. 4, 6, 12
 illuc. 4, 20, 1
 inani. 2, 4, 3
 imbresque. 3, 7, 12
 imitatus est. 5, 5, 17
 imitatum. 5, 5, 33
 imitari. 1, 24, 1 | 5, prolog. 16
 inimans. 4, 22, 1
 immiscuit se. 1, 3, 7
 inmisit. 2, 3, 2
 inmisit se. 4, 8, 10
 immodica. 5, 6, 4
 immolasset. 5, 4, 1
 immolatus. 4, 6, 9
 immolatur. 4, 23, 5
 impar duabus. 2, 6, 17
 impares. 4, 15, 8
 impediret. 5, 7, 6
 impeditus. 1, 12, 10
 impendas curam. 3, prolog. 11
 impensam funeris. 4, 20, 10
 inperium. 1, 31, 12
 imperio. 5, 1, 2
 impetrant. 4, 17, 21
 impetravit. 1, 19, 5 | 4, 25, 22
 impetrasset. 4, 15, 1
 impetus. 3, prolog. 60
 impetum. 4, 6, 20 | 4, 24, 7
 impetum irae. 3, 10, 25
 impetum generosum. 1, 19, 9
 impetu. 1, 16, 6 | 3, 23, 14 | 1, 13, 10
 impinge. 3, 5, 7
 impeggerat. 3, 5, 2
 implet. 4, 5, 13
 impleans. 3, 9, 9
 impletur. 3, 7, 24
 implicasset. 3, 10, 41
 imposuit. 4, 9, 1

impositurum.
 imponere. 4, 17, 29
 importaret. 2, 8, 6
 improbum. 2, 1, 6
 improbum animal. 5, 1, 5
 improbam. 1, 22, 9
 improbo. 3, 11, 1
 improbo dente. 4, 7, 1
 improbo homini. 3, 31, 1
 improbo imperio. 5, 1, 2
 improbo sponse. 1, 16, 1
 improba. 1, 1, 3
 improborum. 2, 2, 7
 improbis. 1, 8, 1 | 4, 18, 6
 improbitas. 1, 5, 11
 imprudens. 3, 2, 2 | 3, 12, 9
 imprudentibus. 1, 22, 12
 imprudentibus. 4, 19, 5
 imprudentiam. 4, 5, 48
 impudenti. 1, 3, 8
 impudentem. 3, 5, 9
 impudentia. 1, 14, 19
 impugnantur. 3, 10, 53
 impune abire. 1, 7, 3
 impune ladi. 1, 21, 9 | 4, 43, 17
 imputare. 1, 22, 8
 in. 1, 11, 15 | & alibi pluries.
 inane. 1, 22, 12
 inani. 1, 3, 4
 incensus. 3, 10, 18
 incipit. 1, 6, 2 | 1, 28, 5
 incipiebat. 5, 7, 17
 incitatus. 1, 1, 4
 incolae. 1, 6, 6
 incolumis. 5, 7, 27
 incolume. 1, 8, 12
 incolumem. 4, 23, 21
 incolumes. 1, 28, 12
 incommode. 3, 3, 10
 inconueniens. 3, 13, 6
 incorrupta. 4, 12, 8
 increpans. 3, 6, 1
 incubuit ferro. 3, 10, 33
 incubuerim. 3, prolog. 23
 inde. 1, 4, 18
 indicat. 1, 15, 3
 indignans. 1, 29, 5
 indignata. 1, 24, 9
 indignari. 4, 25, 2
 indigno. 3, 12, 3
 indignus. 1, 8, 2
 indigne ferens. 3, 18, 1
 indigne tuli. 1, 21, 10
 induxi. 3, prolog. 63
 inducia verbi. 2, 6, 14
 industria. 2, prolog. 4
 inedia. 2, 4, 23
 ineptum. 4, 20, 7
 inermis. 1, 31, 6
 inertis. 3, prolog. 56
 inertes. 1, 3, 26
 inertes fuci. 3, 13, 2
 infelix. 2, 8, 6 | 3, 20, 1
 infelicem. 1, 12, 13
 infavit. 1, 24, 4
 infare. 1, 24, 10
 inferior. 1, 1, 1
 infestis tauris. 1, 21, 7
 infundite. 3, 3, 9
 ingenuit. 1, 13, 12
 ingenuum. 1, 13, 13 | 3, prolog.
 4, 2 alibi.
 ingenio. 3, prolog. 54
 ingentem. 2, 9, 1
 ingrata. 1, 8, 11
 ingravantiibus. 5, 10, 3
 ineredier. 5, 7, 17
 inhospitalis. 4, 6, 10
 iniecta est. 1, 27, 5
 initio. 1, 18, 7
 injuria. 1, 31, 9 | 4, 24, 17
 injuriar. 5, 3, 5

injuriae patiens ovis. 1, 5, 3
 injuriam. 4, 17, 27
 injuriam veterem. 1, 21, 6
 injusta nec. 1, 1, 13
 illicitæ pretio. 1, 8, 6
 indidat. 2, 6, 12
 indolens. 5, 7, 33
 innocens. 3, 10, 38
 innocenti. 4, 25, 24
 innocentes. 1, 1, 15
 innotuit. 1, 10, 1
 innoxius. 2, 1, 4
 inops. 1, 24, 1
 inopia deperditus. 1, 14, 1
 inquamasset. 1, 2, 21
 inquirari. 1, 29, 11
 inquis. 3, 3, prolog. 4
 inquit. 1, 8, 11 | 1, 22, 2, &
 alibi pluries.
 inridere. 1, 9, 9
 inridens. 5, 3, 3
 inscia. 4, 8, 3
 insectatus est. 3, 11, 3
 insectata. 3, 2, 7
 inserens. 1, 26, 8
 in sidia. 1, 19, 1 | 4, 1, 9
 insidias. 2, 7, 7
 insidiosum. 2, 4, 9
 insigne. 1, 11, 14
 insigne. 3, 8, 3
 insit. 1, 2, 20
 insitiosus. 3, 4, 10
 insolens. 1, 11, 13
 insolentem. 5, 7, 2
 insolentiam. 3, 6, 8
 insolentis. 4, 25, 32
 insolentem. 3, 10, 36
 insuperant. 3, 8, 5
 instat. 1, 30, 3
 instatent. 1, 22, 1 | 2, 8, 2
 instante. 1, 15, 2
 instrumentum. 4, 4, 24
 insueti. 1, 11, 5
 insuetis. 2, 8
 insula. 4, 21, 8
 insolsum est. 4, 6, 17
 insulare. 1, 21, 11
 integratitatis testes. 3, 11, 5
 intelligi. 1, 12, 13 | 4, 20, 2
 intelligit. 2, 5, 19 | 4, prolog. 6
 1, 5, 7, 30
 intelligent. 3, 12, 8
 intempestive. 3, 19, 12
 intendit contem. 1, 24, 6
 inter. 3, 4, 2 | 5, 5, 8
 inter aras. 4, 23, 5
 inter caedem. 2, 7, 8
 inter capellas. 3, 15, 1
 inter hac. 2, 8, 20
 inter homines. 4, 24, 1
 inter illas. 4, 14, 7
 inter manus. 5, 7, 10
 intercepit. 4, 11, 2
 interducit. 4, 10, 20
 interesse. 3, 16, 5
 interfecit. 4, 24, 26
 interfecit. 1, 9, 7
 interfecit. 4, 3, 6
 interiore. 4, prolog. 7
 interposuit. 4, 24, 9
 interposuerunt. 5, 1, 1
 interponere. 2, prolog. 9
 interpretis. 3, 2, 12
 interpretari. 4, 4, 32
 interrogavit. 1, 24, 5
 interrogata. 1, 30, 4
 intravit. 2, 1, 2
 intravit. 3, prolog. 17 | 5, 9, 2
 intrito. 1, 26, 7
 intrare. 4, prolog. 3
 intrinsece. 1, 30, 2
 Phædri Fabul.

intulit. 1, 1, 4
 invenit. 4, 17, 8 | 4, 20, 8
 invenit exitum. 1, 31, 2
 invenit tandem. 3, 19, 4
 invenit. 1, 27, 4 | 5, 6, 1
 invenimus. 5, 6, 6
 inveniant. 5, 1, 5
 invenit. 3, 12, 6
 inveniri. 1, 12, 2 | 4, 10, 17
 inventuri. 3, 2, 8
 inveniri. 4, 10, 17
 inventum. 3, prolog. 34
 invicem. 2, 2, 6 | 3, 7, 3 | 3,
 8, 9
 invidia. 1, 24, 3 | 2, 9, 7 | 5,
 1, 8
 invidiæ. 3, 9, 4
 invideo. 5, 6, 5
 invisus est. 4, 23, 11
 invisæ. 4, 10, 6
 invisa. 4, 11, 1
 invitavit. 5, 6, 5
 invitasse. 1, 26, 4
 invitare. 4, 24, 16
 invitatur. 4, 23, 11
 invita. 3, prolog. 23
 invitum. 4, 3, 9
 involvit sc. 4, 1, 3
 involens. 4, 6, 13
 inutilis. 1, 2, 23
 jocand. 3, 4, 3
 joculari. 1, prolog. 7
 jocular. 4, prolog. 1
 jocus est. 1, 21, 2
 jocum. 4, 6, 2
 jocos. 3, 8, 7
 jocata est. 2, 5, 21
 jove. 1, 2, 11 | 4, 15, 1 | 4,
 19, 12
 jovem. 1, 2, 22, 27 | 4, 17, 1
 jovi. 3, prolog. 19
 jovis. 4, 10, 1 | 4, 17, 10
 joci. 3, prolog. 38
 ipse. 4, 10, 16 | 4, 18, 3 | 5,
 8, 4
 ipsa. 1, 26, 9 | 5, 5, 15
 ipsi. 5, 1, 14
 ipsum. 4, 19, 19 | 5, prolog. 6 |
 5, 1, 36 | 5, 5, 19
 ipsam. 3, prolog. 31
 ipso. 1, 28, 7 | 4, 21, 22 | 5,
 7, 19
 ipsos. 3, 2, 13
 irā. 4, 24, 14
 irā Deum. 4, 20, 18
 iræ. 3, 10, 15
 iram. 1, 29, 10
 iracundos. 4, 3, 12
 irascitur. 3, 8, 6
 irascaris. 4, 19, 14
 iratus. 4, 3, 3
 irato. 3, 2, 14
 iratis. 4, 19, 15
 ire. 5, prolog. 20
 irritos. 1, 23, 2
 is. 1, 15, 5 | 5, 7, 6
 ista. 1, 25, 7
 istum. 3, 6, 5
 istam. 3, 8, 16
 istis. 5, 2, 11
 ita. 1, 30, 11, & alibi.
 ita locutus. 1, 22, 9
 ita nunc. 4, 17, 36
 irrideus. 5, 3, 3
 itaque. 1, 27, 7
 iter. 3, 10, 19
 iter longius. 3, 9, 5
 iteratur. 5, 7, 32
 jubet. 1, 11, 12 | 5, 7, 11
 jubet. 4, 17, 16
 jubent. 5, 5, 19
 jucundum. 3, 1, 3

jucunditas. 4, 19, 21
 jussus est. 3, 19, 2
 judex. 3, prolog. 43
 judex fedit. 1, 10, 6
 judice. 3, 13, 3
 judices. 3, 10, 3 | 5, 5, 35
 judico. 5, 3, 13
 judicaris. 5, prolog. 19
 judicet. 3, 10, 6
 judicare. 4, 20, 1
 judicium. 3, prolog. 61
 judicio. 4, 17, 33 | 4, 25, 28 |
 5, 5, 2
 jugulatus. 5, 4, 6
 jugum. 3, 6, 6
 iugo Pelei Memoris. 4, 6, 6
 iugo. 3, prolog. 8
 jumenta. 4, 4, 24
 junonem. 3, 17, 1
 jupiter. 3, 19, 6 | 4, 17, 13
 5, 8, 4
 jurgium. 3, 11, 2
 jurgii. 1, 1, 4
 jure. 4, 4, 20
 jure simili. 1, 26, 2
 jura. 4, 14, 8
 jurisjurandi. 3, 10, 40
 jurejurando. 1, 8, 7
 jurisperitos. 4, 4, 14
 jusserat. 3, 10, 22
 jussit. 1, 14, 9 | 5, 4, 3
 iusto. 4, 6, 20
 iustus. 4, 25, 24 | 5, 5, 47
 juvant. 4, 6, 22
 juvenem. 2, 1, 1
 juvenis. 2, 2, 4
 juvenes. 4, 24, 21, 30

L

Labi. 5, 5, 1
 labor. 2, 9, 2 | 4, 23, 7
 laboris. 2, 8, 24
 labori. 4, 25, 7
 labori. 2, 9, 8
 labore. 3, 7, 24 | 3, 20, 6 | 4,
 19, 9
 laboro. 4, 23, 8
 laboras. 4, 23, 16 | 1, 22, 6
 laborant. 1, 30, 1
 laboreni. 3, 11, 4
 lacte. 3, 15, 8
 lachrymas. 4, 16, 4
 lacerat. 1, 1, 13
 laceratus. 2, 3, 1
 lacerari. 1, 12, 11
 laceriss me. 4, 23, 19
 lacus. 1, 6, 7
 ladi. 2, 6, 6 | 4, 3, 13
 ladi. 1, 18, 1
 laderet. 3, 2, 5
 laderit. 1, 26, 1
 lacerant. 3, 2, 19
 lacerandi. 5, 3, 7
 latura. 3, 8, 9
 ledere. 4, 7, 6
 latus. 2, 7, 12
 ladi. 1, 21, 9 | 4, 4, 13
 laeror. 4, 4, 7
 laeror. 3, prolog. 31
 latere. 5, 7, 27
 lata. 4, 24, 21
 lava. 3, 18, 12
 lagenæ. 1, 26, 10
 lignam. 1, 26, 8
 lambæ. 1, 25, 6
 lambere. 1, 26, 10
 lanz. 4, 5, 43
 languentis. 4, 25, 15.
 languere. 5, 10, 3
 lan-

languido . 5, x, 23
 languidas . 3, 2, 9
 lanificæ . 4, 5, 23, 37
 lanificam . 4, 5, 5
 laniger . 1, 1, 6
 lanius . 3, 4, 3
 lanium . 3, 4, 1
 lapidem . 3, 5, 2, 7
 laqueos . 4, 2, 8
 largo . 3, 7, 14
 largam . 3, 4, 24
 large . 2, 6, 15
 lassabis . 2, 6, 10
 late . 3, 1, 3
 latet . 4, 6, 13
 latens . 5, 5, 31
 latenti . 2, 8, 5
 latibula . 1, 30, 9
 latibulis . 2, 8, x
 Latinis . 5, 5, 6
 latium . 2, 9, 8
 latrem . 1, 23, 6
 latrans . 10, 7
 latro . 1, 1, 4
 latrone . 5, 2, 7
 latrones . 2, 7, 7
 latior . 1, 24, 5
 lavationem . 4, 5, 23
 laudabile . 2, 1, 13
 laudas . 3, 7, 26 | 5, 10, 9
 laudat . 1, 12, 5
 laudaram . 1, 12, 15
 laudandum . 4, 10, 7
 laudatis . 1, 12, 1
 laudari . 1, 13, 1
 laus . 5, 5, 17
 laudis . 5, 5, 7 | 2, 9, 11
 laudem . 4, 11, 2 | 4, 12, 5
 laude invita . 3, 17, 22
 laudes duæ . 4, 24, 13
 laudibus . 4, 23, 6 | 5, 5, 20
 laurea . 3, 17, 3
 laxaris . 3, 24, 11
 lefor . 2, 17, 11 | 4, 6, 22
 lefium . 3, 10, 26
 lefo . 1, 18, 4
 ledæ . 4, 24, 9
 legati . 4, 17, 6
 legatos . 4, 17, 1, 13, 16, 27, 34
 legibus . 1, 2, 1
 legi . 4, 25, 33
 legerunt . 3, 17, 2
 leges . 3, 17, 10, 31
 legerat . 4, 21, 20
 legendum . 3, 17, 63
 legere . 2, 17, 11 | 4, 6, 2
 legere capillos . 2, 2, 7
 lentus . 1, 15, 7
 lepto . 3, 6, 6
 leo . 1, 5, 6, 7 | x, 11, 3 | 1, 21, 4
 leonis . 1, 11, 10
 leone . 1, 5, 4
 lepidum . 5, 7, 13
 lepus . 1, 9, 8
 leporem . 1, 9, 4
 leto . 1, 22, 9
 levans . 4, 4, 4
 leveum . 1, 19, 1
 levi . 1, 12, 8
 levitas . 5, 17, 8 | 5, 7, 3
 legem . 3, 13, 5
 legibus . 1, 2, 1 | 3, 16, 19
 libeat . 1, 3, 1
 liberit . 2, 17, 9
 libelli . 1, 17, 3
 libellum . 4, 6, 3 | 5, 17, 14
 libellos . 3, 17, 1
 libenter . 1, 18, 1 | 5, 4, 5
 liberat . 3, 2, 10
 liberalis . 1, 23, 1
 liber . 3, 7, 27

liber animus . 3, 17, 3
 libertas . 1, 2, 2
 librum . 3, 17, 39
 liberos . 1, 6, 9 | 3, 3, 10
 liberis . 1, 2, 10
 libertus . 3, 10, 44
 liberto . 3, 10, 11
 libitina . 4, 19, 26
 licentia . 1, 2, 3 | 3, 7, 25 | 4, 24, 8
 licet . 4, 20, 2 | 5, 17, 16
 ligarant . 4, 6, 6
 ligato cruce . 5, 7, 36
 lignumque . 1, 2, 20
 ligno . 2, 5, 14
 limam . 4, 7, 5
 limasset . 3, 10, 4
 limen . 3, 17, 16
 liminis . 6, 7, 1, 9
 limo . 1, 2, 16
 linguam . 1, 23, 5 | 5, 2, 12
 linoque . 3, 17, 57
 linte . 2, 5, 12
 liquit . 4, 8, 12
 liquidam . 1, 26, 5
 liquor . 1, 1, 8
 liquore . 1, 11, 4
 lis . 3, 12, 3
 lis est orta . 4, 4, 3
 literæ . 4, 24, 1
 literarum plausum . 5, 17, 20
 literarum studio . 4, 21, 19
 literis . 4, 6, 23 | 5, 5, 6
 literatæ . 3, 17, 54
 litigabat . 3, 11, 1
 livor . 2, 9, 10 | 3, 17, 60 | 4, 21
 locat . 1, 15, 1
 locuples . 4, 20, 6
 locupletes . 1, 27, 2
 locus est auxilio . 4, 25, 16
 locus narrandi . 2, 17, 5
 locum . 1, 18, 1 | 1, 19, 5 | 2, 1, 7 | 2, 4, 16 | 4, 8, 5
 loco . 1, 14, 2 | 1, 18, 6 | 1, 19, 10 | 1, 28, 7 | 3, 12, 3
 loco mercedis . 4, 24, 32
 loco obscuro . 4, 2, 3
 loca . 5, 5, 13
 longe . 1, 1, 3
 longe vetustior . 4, 6, 8
 longa . 5, 17, 19
 longi mora . 4, 4, 18
 longior . 4, 27, 13
 longius iter . 3, 19, 5
 longitudinem . 1, 8, 8
 loquitur . 1, 9, 6
 loquantur . 1, 17, 6
 locutus . 1, 5, 6 | 1, 22, 9, & alibi
 locutus est . 5, 4, 4
 locuta . 2, 5, 22
 locutam . 1, 26, 11
 locuti . 3, 20, 9 | 5, 7, 24
 loqui . 1, 13, 5 | 4, 12, 1 | 5, 5, 1
 lora . 3, 6, 7
 lobitum . 3, 15, 4
 lucerna . 3, 10, 29 | 4, 10, 13
 lucernam . 4, 10, 12
 lucernam accenderet . 3, 19, 4
 locrum . 1, 23, 8
 lucrum dulce . 3, 17, 26
 lucrum periculosum . 4, 4, 8
 lucrum facias . 1, 23, 8
 lucr . 5, 6, 3
 lucro . 4, 11, 8
 lucrans . 5, 9, 1
 lucrum . 1, 12, 15
 lucrum . 1, 28, 6
 Luculli . 2, 5, 9
 ludimus . 4, 17, 2

ludentem . 3, 14, x
 ludentes . 3, 8, 5
 lodorum . 5, 7, 19
 ludos . 5, 5, 41 | 5, 7, 16
 lodis . 5, 7, 6
 lues . 4, 10, 7
 luat . 3, 10, 44
 lure . 1, 18, 1
 luget . 4, 6, 12
 lumen . 3, 10, 24
 lumen suum . 4, 10, 2
 luminis . 4, 10, 12
 lumine . 3, 19, 8
 lupus . 1, 1, 1, 2 | 1, 10, 4 | 1, 18, 4, & alibi
 lupi . 1, 8, 4
 lupum . 1, 19, 8
 lupo . 1, 1, 7
 lupus . 1, 8, 9
 lupus sponse . 1, 16, 4
 luscini . 3, 18, 3
 luscino . 3, 18, 11
 lustravit . 3, 19, 3
 lus . 3, 14, 12
 lucem . 2, 9, 16
 luce . 3, 7, 19
 luxurie domum . 4, 5, 46
 luxu vitam trahit . 4, 5, 39
 lympharum . 1, 4, 3

M

Macerat . 4, 19, 21
 macie confectus . 3, 7, 5
 mage . 5, 3, 11
 magis . 3, 4, 5 | 3, 16, 8
 magistra . 2, 6, 15
 magnitudo principum . 4, 5, 12
 magnitudinis . 1, 24, 3
 magnitudine . 3, 18, 6
 magnus Jupiter . 4, 17, 13
 magnus . 3, 15, 12
 magnus periculum . 4, 8, x
 magni Jovis . 4, 17, 10
 magno . 2, 4, 13 | 2, 8, 19
 magno apparatu . 4, 24, 21
 magno clamore . 1, 2, 11
 magno dolore . 1, 8, 5
 magnoque risu . 5, 7, 31
 magneque invidia . 3, 7, 10
 magna . 4, 23, 5
 magna . 2, 7, 14
 magnas opes . 3, 17, 24
 major . 1, 24, 8 | 5, 5, 25
 majori . 3, 3, 11
 majore . 3, 3, 12 | 5, 3, 10
 majore nisu . 1, 24, 10
 majores . 2, 5, 24
 majorem . 5, 4, 11
 majorem molestiam . 4, 6, 24
 majus . 1, 2, 31 | 4, 17, 20
 majus pretium . 5, 1, 5
 maestras . 2, 5, 22
 maledixisti . 1, 1, 10
 maledixit . 1, 1, 12
 maledicus . 2, 6, 2
 maledicti . 1, 17, 1
 Maledico . 2, 3, 2 | 4, 10, 30
 maligna . 3, 10, 36
 malignitas . 5, 17, 15
 malitia . 2, 4, 5
 malitiosus . 5, 7, 9
 malus . 1, 14, 1
 mali . 1, 19, 1
 malum . 1, 2, 31 | 1, 7, 6
 malum perferte . 1, 2, 30
 malum finiri . 1, 18, 7
 mali . 2, 4, 25 | 3, 10, 44
 malo . 4, 8, 2 | 5, 4, 12
 malo adficietur . 1, 5, 10

mala . 1, 9, 9 | 4, 10, 4
 mala videre . 1, 16, 2
 malorum . 4, 10, 5
 malis . 3, prolog. 43, & alibi.
 male . 4, 24, 18
 male multatus . 1, 3, 9
 manebit . 5, 5, 6
 maneret . 4, 5, 41
 mandant . 4, 27, 19 | 4, 24, 21
 mandata . 1, 27, 27
 Manes Deos . 1, 24, 4
 manifestis . 5, 5, 3
 manus . 4, 6, 1 | 4, 20, 8 | 5, 7, 10
 manum . 5, 1, 5
 manu . 2, 5, 9
 manibus . 3, prolog. 6
 mare . 2, 5, 10
 mari . 4, 21, 10
 margaritam . 3, 12, 2
 margine . 4, 8, 4
 maritus . 3, 10, 9
 maritimi . 5, 1, 6
 masculus . 3, 15, 11
 mater . 1, 28, 5 | 3, prolog. 17 | 3, 15, 2
 mater sedula . 4, 4, 13
 materis . 3, 8, 4
 mari . 4, 4, 12 | 4, 4, 46
 matrem . 4, 4, 7
 matricia exigua . 4, 24, 7
 matriciæ . 4, 25, 6 | 5, prolog. 2
 materiam . 1, prolog. 1
 matronarum . 4, 23, 8
 matronarum oscula . 4, 23, 13
 matura est . 4, 2, 4
 maturus . 3, 19, 2
 maximus . 4, 17, 21
 maxima . 4, 22, 2
 maximum . 3, 12, 5
 maximam . 4, 17, 5
 maximo . 5, 5, 21
 maxime . 3, 10, 15
 maxime contrarios . 4, 10, 17
 me . 1, 5, 9, & alibi pluries.
 mea refer . 1, 14, 9
 mea . 1, 15, 10
 mecum . 2, 5, 12, & alibi.
 Medea . 4, 6, 13
 medicinam facere . 1, 4, 3
 medicinam fecit . 1, 8, 9
 medicum . 1, 14, 11
 medio mati . 4, 21, 10
 medio sole . 3, 19, 8
 media . 2, 2, 3
 media . 2, 4, 2
 media in turba . 4, 5, 29
 media via . 3, 14, 5
 mehercule . 1, 25, 8 | 3, 5, 4 | 5, 5, 22
 melior . 3, 5, 3
 melioris vitæ . 4, 17, 2
 meliores . 2, 9, 17
 melius . 1, 17, 5 | 5, 5, 24
 melos . 4, 21, 2
 melos luscino . 3, 18, 11
 menini . 3, 2, 17 | 4, 25, 35 | 5, 7, 6
 meminervit . 1, prolog. 7
 memoria . 3, 10, 8 | 5, prolog. 24
 memorie . 4, 20, 3
 Menander tradam . 4, 24, 3
 Menander nobilis comædus . 5, 1, 9
 Menander scriptor . 5, 1, 18
 mendaces . 1, 17, 1
 mendacium . 3, 10, 48
 mens est . 3, prolog. 49
 mens rara . 4, prolog. 6
 mentem . 4, 3, 7
 mente . 4, 19, 17
 mente . 5, 5, 25
 mensa . 3, 7, 28

menses . 1, 1, 10
 mensibus . 3, 15, 5
 mensibus peradis . 1, 18, 2
 mentitus . 3, 10, 13
 mentiri . 1, 29, 6
 merces . 3, 4, 2
 merces fraudis . 1, 17, 9
 mercedis . 4, 24, 11
 mercedis loco . 4, 24, 33
 mercedem . 1, 8, 12
 mercede . 4, prolog. 8 | 4, 25, 5
 mercurius . 4, 17, 9
 mercurio . 1, 2, 27
 merdis . 4, 17, 26
 mersit . 4, 5, 9
 mersum . 1, 2, 16
 meritum . 1, 22, 12
 meriti . 1, 8, 1
 merito . 1, 4, 1 | 3, 6, 10, & alibi.
 meritis . 3, prolog. 30
 meruit . 3, 11, 7
 metuens . 2, 4, 21
 metuere . 1, 28, 1
 metus . 1, 2, 26
 metum . 4, 26, 4
 metu . 1, 11, 15
 meus . 3, 7, 24
 meus homo . 5, 7, 32
 mea . 3, 3, 3, & alibi.
 mea causa . 1, 23, 4
 mea culpa . 1, 23, 8
 mea carnis . 1, 25, 9
 mea vitæ . 4, 19, 7
 mea vocis . 1, 21, 13
 mea turbæ . 1, 19, 9
 mei . 3, prolog. 5
 neum . 1, 5, 2
 meam . 1, 23, 5 | 3, prolog. 40
 meo . 2, 9, 8, & alibi.
 mea vires . 5, 10, 8
 meos . 1, 1, 8
 meis . 5, 5, 5
 mi . 3, 18, 9
 mihi . 1, 1, 10, & alibi pluries.
 mihique . 4, 10, 6
 milites . 4, 5, 7
 milvio . 1, 31, 10
 milvium . 1, 31, 3
 minas . 3, 6, 11
 minaris . 4, 22, 5
 Minerva . 3, 17, 5
 minime . 1, 18, 6
 Minos . 4, 6, 19
 minus . 4, 20, 4 | 4, 25, 21
 minuta . 4, 5, 12
 miraculo . 1, 11, 8
 mirans . 1, 13, 5
 mirati . 4, 17, 10
 miscet . 4, 16, 10
 miscuit . 1, 2, 2
 miscens . 1, 28, 10
 miscere . 1, 14, 8
 mixtum . 4, 17, 24
 misenensem . 2, 3, 8
 miseræ . 2, 4, 7
 miseræ sibi . 1, 28, 6
 miserum . 4, 19, 17
 miseras . 1, 6, 8
 miseria . 3, 20, 3
 misericors . 4, 18, 3
 misericordia . 4, 25, 28
 miserandam . 3, 10, 46
 miseria est . 3, 15, 15
 miseriti . 3, 2, 4
 misit . 1, 2, 24
 misit vocem . 4, 10, 4
 misère . 1, 2, 22
 misère legatos . 4, 17, 3
 misère panem . 3, 2, 6
 miserunt . 4, 17, 32
 misisset . 1, 23, 3

miserit . 3, 18, 4
 missum . 1, 2, 14
 misso aulæo . 5, 7, 23
 Mnemosyne . 3, prolog. 18
 modestiæ . 2, 1, 10
 modestis . 2, 1, 2
 modium . 1, 16, 3
 modo . 1, 9, 9, & alibi.
 modo similis . 1, 24, 7
 modis . 4, 6, 14
 modium . 2, 16, 3
 mœcha . 4, 5, 44
 mœcha . 4, 5, 44 | 4, 5, 21
 mœrens . 1, 3, 10 | 2, 7, 6
 mœrentes . 4, 15, 2
 mœstus . 4, 3, 10
 molestus ille . 3, 19, 10
 molestus esse . 4, 9, 23
 molesta . 2, 5, 4
 molestior . 4, 25, 2
 molesti . 5, 5, 9
 molestis . 1, 22, 3
 molestiam . 4, 9, 24
 molens . 4, 8, 7
 momentum . 3, prolog. 5
 monet . 4, 15, 7
 monet consilio . 1, prolog. 4
 moment . 1, 19, 2
 monitus fuit . 3, 5, 8
 monitus præcepto . 3, 8, 8
 monitis . 2, 5, 24
 mons . 4, 22, 1
 monte . 2, 5, 9
 monstrabat . 5, 9, 3
 monstrabo . 3, 5, 5
 monstraro . 3, 5, 9
 monstro . 3, 3, 5
 mora . 5, 7, 22 | 5, 8, 6 | 4, 5, 18
 moram . 4, 24, 26
 moræ . 3, prolog. 59
 morbo . 1, 14, 5
 mordax . 5, 1, 9
 mordaciorem . 4, 7, 1
 momordit . 4, 7, 1
 moriens . 1, 12, 12
 mortuus esset . 3, 20, 6
 mortua . 3, 16, 19
 mortuus . 3, 20, 11
 mortuum . 5, 7, 21
 mortuum . 3, 2, 8
 mori . 1, 21, 12
 moror . 4, 23, 6
 mors . 4, 25, 19
 mortis . 1, 9, 8
 mortis metum . 4, 16, 4
 mortis periculo . 1, 28, 11
 mortis professus . 4, 6, 8
 mortis timore . 1, 14, 10
 morti . 4, 25, 10
 mortem . 3, 9, 3 | 3, 20, 10
 morte . 5, 3, 4
 morsu . 2, 3, 1
 morsibus . 1, 12, 11
 mortales . 1, 22, 2
 mortalium . 2, prolog. 3 | 3, 20, 56
 mos . 5, 1, 3 | 5, 7, 13
 moris . 4, 24, 8
 morem . 2, prolog. 8
 more . 5, 7, 24, 25
 mores . 1, 2, 12
 mores domini . 1, 15, 2
 mores hominum . 3, prolog. 56
 moribus . 3, 8, 16
 moribus alienum . 4, 6, 42
 motu . 1, 2, 15
 movet risum . 1, prolog. 3
 movet . 5, 5, 28
 movet . 3, prolog. 58
 moveor . 3, 6, 4

mox . 1, 21, 7 | 3, 20, 8
mulier . 1, 18, 2
mulieris . 3, 10, 14
mulierem . 3, 10, 34
mulierum . 2, 2, 8
muliebrem . 4, 5, 21
multandum . 1, 26, 2
multatus . 1, 3, 9
malto . 2, 5, 24 | 2, 7, 3 | 3,
12, 6 | 4, 24, 23
multo similis . 3, 16, 6 | 5, 5, 54
multa . 2, 4, 23 | 2, 5, 3 | 3,
3, 12 | 3, 10, 13
multorum . 4, 5, 50
multarum . 4, 25, 3
multos . 3, 4, 7 | 3, 5, 1 | 4,
prolog. 6
multis . 5, 4, 12 | 5, 5, 20
multum . 3, 10, 5
multum falleris . 1, 23, 6
multum gemens . 5, 7, 10
multum prius . 3, 10, 5
mulum . 2, 7, 8
mulam . 3, 6, 1
muli . 2, 7, 1
mundum . 4, 5, 21
munus . 2, 6, 1
muneris . 4, 15, 5
munere . 2, 6, 16
munera . 4, 10, 5
murum . 4, 23, 15
mus . 4, 1, 4
murem . 4, 22, 3
mures . 4, 6, 1
mures veloces . 4, 1, 2
muribus . 1, 22, 3
musa . 3, prolog. 7
musarum . 3, prolog. 16
musca . 3, 6, 1 | 4, 23, 2 | 4, 23, 3
muscipula . 4, 1, 8
musicum . 4, 19, 19
mustela . 1, 22, 1 | 4, 1, 1
mustelaram . 4, 6, 1
mutant . 1, 15, 2
mutandum . 3, prolog. 15
mutatur . 4, 16, 5
mutatus . 5, 1, 17
mutire . 4, 25, 34
mutam . 3, 18, 9
Myronem . 5, 1, 7
Myrtus . 3, 17, 3

N

Nafra . 2, 4, 2
Nanias . 3, prolog. 10 | 4,
prolog. 3
nam . 2, 2, 9, & alibi .
naris . 3, 3, 14
naribus . 3, 1, 4 | 4, 17, 7
narratio . 1, 12, 2 | 5, 7, 17
narratione . 4, 5, 2
narro . 3, 12, 8
narrabo . 3, 10, 8
narrabit . 3, 17, 8
narrandi . 2, prolog. 15
narrare . 1, 6, 2
narrare . 4, 24, 31
nascere . 3, 15, 10
natus . 1, 1, 11 | 3, prolog. 20 |
3, 8, 6 | 4, 19, 15
natus es . 5, 9, 4
natus est . 3, 20, 1
nati . 1, 27, 2
nasute . 4, 6, 1
nata . 3, 7, 6
natali . 3, 15, 12
natans . 1, 4, 2
natio . 2, 5, 1
natum . 3, 10, 22

nato . 3, 10, 45
nati tui . 2, 4, 13
natos . 1, 24, 4 | 1, 8, 11
natura . 1, 3, 14 | 2, 9, 16
natura sinistra . 2, 9, 16
naturæ . 5, 5, 33
naturæ dedecus . 1, 21, 11
naturæ munere . 2, 6, 16
naturæ onus . 1, 18, 5
naufragi . 4, 21, 18
navis . 4, 16, 3
navem . 4, 21, 9
nauseant . 4, 7, 25
nautas . 4, 16, 7
ne . 1, 2, 31, & alibi pluries .
nec . 1, 5, 7, & alibi pluries .
necessitas . 3, 15, 17
necat . 3, 2, 13
neci . 4, 1, 5
necuit . 4, 18, 4
necare . 5, 3, 10
negar . 3, 16, 13
negas . 1, 10, 10
negabat . 1, 10, 5
negavit . 1, 15, 9
negarunt . 1, 24, 6
negarat . 3, 16, 19
negare . 2, 1, 1
negligent . 2, 7, 9
neglecto . 4, 4, 20
negligenter . 4, 1, 4
nezotii . 3, prolog. 2
nemo . 1, 14, 16, & alibi .
nempe . 2, 2, 2 | 4, 23, 16
nemoris . 1, 30, 8
nemoris cultrix . 2, 4, 3
nemoris Pelci iugo . 4, 6, 6
nemorosis . 2, 8, 2
nescit . 2, prolog. 13
nescio quid . 2, 5, 19
nequicquam . 2, 6, 10
nequitia . 2, 6, 3
nequitia . 3, 8, 15
necem . 1, 2, 25 | 1, 31, 4 | 2,
8, 2, 6 | 4, 6, 3
necem instantem . 1, 22, 1
nece . 2, 6, 17
nece injusta . 1, 1, 13
nidum . 4, 4, 1, 6
nidoque . 1, 28, 4
nihil . 3, 10, 28 | 3, 17, 8, &
alibi pluries .
nihilominus . 3, prolog. 48
niger . 3, 15, 10
nigros . 2, 2, 10
nil . 1, 15, 2, & alibi .
Nilo . 1, 25, 3
nimiam . 1, 12, 6
nimiaque . 4, 16, 7
nimia brevitare . 3, 10, 60
nisi . 1, 11, 14, & alibi .
nisu . 1, 24, 7
nites . 3, 7, 4
nitetur . 4, 25, 17
nixa . 4, 8, 11
nitor . 1, 13, 6
nitor smaragdi . 3, 18, 7
nives . 3, 7, 11
nivea . 5, 7, 36
niveis . 5, 7, 37
nobilis . 5, 7, 16
nobilis comædiis . 5, 1, 9
nobilis dives . 5, 5, 4
nobilem . 1, 14, 12
nobili . 3, 1, 2
nobiles . 4, 21, 4
noccat . 5, 1, 8
nocens est . 5, 3, 12
nocendum . 1, 26, 1
nocivum . 1, 29, 3
noctu . 2, 4, 18 | 3, 7, 10

noctua . 3, 16, 8, 17
nocturne . 3, 16, 3
nocturnus . 1, 23, 3
nolo . 1, 29, 11 | 3, 7, 27 | 4, 16, 4
noluitis . 1, 2, 29
noli . 1, 22, 8 | 1, 25, 7 | 2,
3, 4 | 4, 9, 23
noli adfectare . 3, 18, 14
nomen . 1, 15, 2 | 1, 16, 1
nomen Æsopi . 5, 1, 1
nomen amici . 3, 9, 1
nomine . 1, 14, 3
nomine auctoris . 2, prolog. 7
nomino . 5, prolog. 11
nominor . 1, 5, 7
non . 1, prolog. 6, & alibi pluries .
nondum . 4, 3, 4
nos . 1, 1, prolog. 7
nobis . 1, 3, 3 | 1, 30, 3, & alibi .
noster . 4, 10, 9
nostra . 1, 9, 9 | 4, 9, 4, & alibi .
nostrum . 1, 30, 11
nostrum studium . 2, 9, 13
nostræ . 4, 25, 8
nostram . 2, 4, 10
nostro . 1, 8, 11
nostro seculo . 5, 1, 4
nostris . 1, 3, 13 | 4, 23, 4
nossem . 1, 11, 14
nosser . 3, 13, 4
notam . 1, 3, 11
notas . 4, 23, 37
notis . 1, 11, 2
notare . 3, prolog. 49
noſcēt . 3, 3, 3
notuit . 5, 7, 35
notus . 3, 10, 18 | 5, 5, 8
nota . 1, 9, 5
noto . 3, p. log. 63
notis . 2, 5, 16
notior . 5, 7, 4
notos . 1, 11, 9
novacula . 5, 8, 1
novæ . 3, 10, 3
novat . 4, 5, 28
novcrit . 2, 1, 7
novies . 3, prolog. 19
novitatem . 5, 5, 6
novum . 4, 17, 35
novo . 1, 11, 8 | 5, 1, 5
novi . 5, 9, 4
novos . 1, 11, 9
novis . 4, 6, 5
novis rebus . 5, prolog. 13
novissime . 1, 24, 9 | 3, 16, 1
4, 10, 20
nox . 3, 2, 7 | 3, 7, 19
noxio . 2, 8, 10
noxiorum . 4, 25, 31
nudabit . 3, prolog. 47
nudatum . 5, 3, 1
nudo . 5, 8, 2
nudos . 4, 21, 17
nulla . 1, 13, 8 | 13, 15, 14, & alibi .
nullum . 4, 19, 11 | 3, 16, 9
nullibi . 1, 26, 1
nullo modo . 1, 26, 5
nullis . 5, 5, 14
num . 1, 15, 7
numinum . 4, 24, 33
numeret . 3, prolog. 56
numeremus . 5, 4, 10
numero . 4, 24, 16
nummos . 2, 7, 9
nummis . 4, 21, 21
nunc . 1, 6, 7, & alibi .
nunquam . 1, 4, 5 | 3, 15, 1
nuper . 4, 16, 14 | 2, 8, 21
nuptias . 1, 6, 1
nutrit . 3, 15, 7
nutritos . 5, 4, 6
nucibus . 3, 14, 2

O

O Canis . 1, 17, 9
O me infelicem . 1, 12, 13
 nata . 3, 17, 11
 quanta species . 1, 7, 2
 qui . 1, 13, 6
 si . 4, 5, 30
 navis anima . 3, 1, 5
 obiectus . 5, 10, 4
 obiecto . 1, 23, 4 | 4, 11, 8
 oblit . 3, 10, 3
 oblitum . 3, 20, 2
 obiurgabat . 1, 9, 4
 obiurgabat canem . 5, 10, 7
 obliquescent . 3, prolog. 32
 oblitus . 1, 27, 7
 obnoxia . 3, prolog. 34
 obnoxia . 2, 7, 14
 obnoxia . 3, 11, 2
 obnoxia . 3, 16, 19
 obnoxio . 4, 2, 3
 obnoxio . 5, 5, 10
 obnoxio . 1, 30, 10
 obnoxio . 5, prolog. 16
 obnoxio . 2, 9, 10 | 5. prolog. 15
 obnoxio . 1, 29, 4 | 4, 21, 25
 occasionem . 5, 8, 5
 occasione . 2, 8, 9
 occipit . 1, 13, 5
 occidit . 2, 8, 26
 occidit . 2, 6, 17
 occiso . 5, 2, 7
 occisus . 4, 2, 5
 occupat . 1, 2, 5
 occupavit . 5, 1, 2
 occuparat . 2, 9, 5
 occupaveris . 5, 8, 3
 occupata . 2, 5, 2
 occupata . 3, 19, 12
 occurrat . 2, 9, 15 | 3, 7, 3
 oculor . 4, 11, 6
 oculor . 4, 4, 4
 oculor . 4, 21, 7
 odio . 2, 10, 57
 odiosissima . 2, 5, 4
 odorem . 3, 1, 3 | 4, 17, 24
 odore . 4, 17, 18
 offendimus . 3, 10, 60
 offendunt . 5, 5, 4
 offendat . 5, 10, 6
 offerre . 2, 1, 2
 officinam . 4, 7, 3
 officium . 1, 29, 6 | 3, 7, 8
 officium concie . 2, 5, 15
 officii mei . 3, prolog. 5
 olim . 4, 17, 35
 oliva . 3, 2, 2, & alibi .
 olivaria . 3, 17, 9
 olivaria . 3, 18, 12
 olivaria . 5, prolog. 5
 olivaria . 1, 2, 8 | 4, 9, 23
 olivaria . 4, 7, 7
 olivaria . 3, 9, 14 | 4, 19, 25
 olivaria . 1, 2, 21 | 1, 31, 9
 olivaria . 3, prolog. 8
 olivaria . 3, prolog. 25
 olivaria . 1, 6, 7, & alibi .
 olivaria . 4, 17, 22 | 4, 22, 6
 olivaria . 4, 5, 33
 olivaria . 3, 17, 11 | 5, 7, 35
 olivaria laudibus . 5, 5, 20
 olivaria . 3, 2, 4
 olivaria . 1, 2, 8
 olivaria . 3, 15, 5
 olivaria . 1, 18, 5
 olivaria . 4, 21, 15

onere dives . 2, 7, 4
 onustus . 4, 10, 3
 opera . 2, 5, 23
 opera vocis meae . 1, 11, 13
 opera pretium . 2, 5, 6
 operam . 5, 7, 5
 operam perdunt . 1, 25, 2
 operarios . 4, 5, 23
 opes . 1, 7, 14 | 3, prolog. 24 | 4, 11, 1
 opes regales . 1, 27, 10
 opibus . 4, 21, 13
 opinam praedam . 2, 6, 8
 opinans . 5, 7, 8
 opinione . 3, 10, 55
 opinum . 1, 9, 6
 oportet . 2, prolog. 2 | 4, 16, 9
 appetit . 3, 16, 2
 oppido . 3, 10, 19
 opponat . 2, 9, 9
 opportuno . 2, 8, 4
 opprimunt . 1, 1, 15
 oppressit . 4, 24, 29
 opprimat . 2, 4, 10
 opprimere . 5, 3, 2
 oppressum . 1, 2, 3
 oppressi . 5, 1, 5
 oppugnant . 2, 6, 3
 opsonia . 3, 4, 2
 opsoniorum . 4, 19, 22
 optem . 5, 3, 10
 optimos . 3, 4, 7
 optimis rebus . 4, 23, 23
 opus . 4, 20, 7
 opus infundite . 3, 13, 9
 opus adprobavit . 4, 24, 11
 operis . 5, prolog. 1
 operis residui . 4, 25, 5
 opere . 4, 9, 9
 operibus . 5, 1, 5
 opus est . 4, 23, 31
 Oro . 4, 19, 5
 oratum . 4, 17, 2
 Orare . 1, 28, 5
 orbam . 3, 10, 45
 ordo . 5, 7, 30
 ordinem . 4, 20, 9
 ordo vulgaris . 4, 24, 28
 orta . 4, 3, 3
 ornamenta . 4, 5, 36
 ornant se . 3, 23, 38
 ornatum . 4, 5, 44 | 4, 15, 5
 Orpheo . 3, prolog. 37
 ore . 1, 4, 6 | 1, 8, 11
 ore emisit . 1, 13, 10
 os . 1, 8, 4
 ossa . 3, 7, 21
 ossa humana . 1, 27, 3
 osculantur . 5, 1, 5
 oscula . 3, 8, 12 | 4, 23, 22
 oscula matronarum . 4, 23, 27
 ostendit . 3, 15, 3 | 4, 10, 18 | 5, 6, 4
 ostendamus . 1, 9, 2
 ostenderet . 5, 5, 6
 ostenderet sese . 5, 7, 19
 ostenderit . 5, prolog. 13
 ostendere . 3, prolog. 50
 ostendere vocem . 1, 13, 9
 ostentum . 3, 3, 16
 otiosum . 3, 7, 14
 otium . 5, 1, 7
 otium des corpori . 3, prolog. 13
 otio . 2, 5, 2
 ovis . 1, 17, 6 | 1, 17, 8
 ovis patiens injuriarum . 1, 5, 3
 ove . 1, 17, 2
 ovem . 1, 16, 3
 oves . 3, 3, 4
 ovesque . 3, 15, 3

P

P Adam . 3, 8, 17
 pacto . 2, 6, 6, & alibi .
 palam . 4, 25, 33
 Pallas . 3, 16, 13
 palladio . 4, 6, 9
 pallio . 5, 5, 18
 paludis . 1, 30, 9
 palude . 1, 30, 2
 paludibus . 1, 11, 10
 panis . 3, 7, 21
 panem . 1, 17, 3, & alibi .
 Panthera . 3, 2, 2
 par esse . 1, 19, 10
 par color . 3, 13, 6
 par gratia . 3, 2, 1
 par officium . 3, 7, 8
 pares . 2, 2, 7 | 4, 15, 6
 parco sciens . 4, 25, 1
 pepercerant . 3, 2, 10
 parcas mihi . 1, 22, 2
 parcite . 2, 8, 8
 parce . 4, 16, 9
 paruit . 2, 6, 18
 parens . 3, prolog. 57 | 4, 5, 20
 parentes . 3, 16, 17
 pareret . 4, 22, 3
 peperit . 3, 22, 3
 pepererunt . 3, 3, 4
 pepererat . 2, 4, 2
 pariter . 5, 2, 13
 parer ornatum . 4, 5, 41
 parer vinum . 4, 5, 43
 parva . 5, prolog. 17
 pararet . 3, 10, 10
 parare . 3, 19, 2
 paratur . 2, 4, 7
 paratus . 3, 7, 11
 parata . 2, 4, 15
 pars . 2, 1, 10
 partem . 4, 24, 12
 partem postulant . 2, 1, 4
 parte . 2, 6, 11
 partes . 2, prolog. 11 | 3, 18, 10
 partes tum . 4, 25, 24
 partibus . 1, 2, 4 | 3, 13, 5
 partibus facili . 1, 5, 6
 particulo . 5, prolog. 10 | 5, 5, 5
 partiens . 3, 8, 13
 parturibat . 4, 22, 1
 parturiens . 1, 19, 3
 partu . 1, 18, 2
 parum . 4, 6, 3
 parum est . 2, 8, 22
 parva . 1, 15, 3
 parvum . 1, 2, 14
 parvae rei . 4, 3, 10
 parvo . 5, 5, 1
 parvas . 3, 9, 2
 parvula . 5, 3, 3
 pascibat . 1, 15, 3
 pastum . 2, 4, 14
 pasci . 4, 23, 39
 passer . 1, 9, 4
 passim . 5, 1, 3
 pastores . 3, 2, 13
 pastoribus . 3, 3, 17 | 4, 5, 49
 patefecit . 4, 6, 11
 patena . 1, 26, 4
 pater . 1, 28, 2
 patere . 2, 9, 3
 pater . 1, 1, 12
 pater Deorum . 1, 2, 13
 patris . 4, 6, 16
 patri . 4, 5, 12
 paterfamilias . 3, 10, 48
 patientia . 4, 6, 3
 patior . 3, 7, 11

patitur . 4, 25, 2
 patiens . 1, 5, 3
 pati . 1, 3, 11 | 1, 26, 12 | 4, 4, 9
 patrimonio . 4, 19, 23
 patriæ . 3, prolog. 55
 patriam . 4, 21, 7
 patroni . 3, 10, 37
 pauci . 4, 21, 14
 paucos . 1, 17, 7
 paucas . 5, prolog. 12
 paucis . 1, 9, 2 | 3, 2, 12 | 5, 4, 12
 paventes . 1, 11, 9
 pavidunt . 1, 2, 15
 paulo . 5, 7, 4, 12
 pavo . 3, 18, 1
 pavoni . 1, 13, 5 | 1, 3, 8
 pavonum . 1, 3, 7
 pavorem . 2, 4, 20
 pauper . 2, 1, 14
 pauperes . 1, 15, 2
 paupertatem . 4, 21, 3
 peccat . 1, 8, 2 | 5, 3, 12
 peccant . 3, 10, 52, 53
 peccet . 3, 13, 8
 pedinem . 5, 6, 1
 pedus . 3, 10, 27 | 4, 9, 3
 pedore . 3, prolog. 9
 pecunia . 2, 7, 2
 pecuniam . 4, 5, 17, 48
 pecus . 3, 2, 13
 pecore . 4, 5, 45
 pecora . 3, 3, 4 | 4, 5, 23, 40
 pedes . 1, 9, 5
 pedessequos . 4, 5, 38
 pegma . 5, 7, 7
 Pelagi . 4, 21, 7
 Pelei . 4, 6, 6
 Pelæ . 4, 6, 12
 Peladium . 4, 6, 18
 pellem . 1, 24, 4
 pelle . 4, 1, 7
 Pelusio . 2, 5, 12
 penderet . 1, 27, 6
 pendens . 5, 8, 1
 pendere . 3, 4, 8
 penitus . 3, prolog. 21
 pennæ . 1, 31, 4
 pennarum . 1, 13, 6
 pennas . 1, 3, 5, 8
 penula . 5, 2, 8
 per artus fratris . 4, 6, 15
 per auras . 2, 6, 7
 per campum . 1, 12, 8
 per flumen . 1, 4, 2
 per forum . 3, 19, 6
 per fabellas . 2, prolog. 2
 per quem . 4, 10, 10
 per te . 2, 1, 5
 peras . 4, 9, 1
 perages . 4, 21, 13
 peractis mensibus . 1, 18, 2
 perdunt . 1, 24, 2
 perdidisse . 1, 10, 9
 perdere . 5, 7, 9
 perdomuit . 4, 9, 19
 perduſus . 3, prolog. 28
 peregrinam . 1, 26, 11
 pereio . 3, 7, 6
 perferri . 1, 4, 4
 perit . 1, 24, 1 | 4, 2, 6
 perit opera . 2, 5, 23
 perit . 4, 21, 27
 periere . 1, 20, 6
 pereat . 3, prolog. 5
 perierant . 4, 21, 15
 perierint . 5, 4, 10
 periture . 3, 2, 5
 perfecit . 4, 20, 8
 periclitantur . 4, 5, 11
 periculum . 1, 29, 3 | 3, 3, 8 | 4,

8, 1 | 4, 25, 34
 periculo . 2, 4, 13 | 2, 7, 14 | 2, 8, 19 | 4, 16, 8
 periculo mortis . 1, 28, 11
 periculosum est . 3, 10, 1
 periculosum lacrum . 5, 4, 8
 periculosam . 1, 8, 9
 peritus . 3, 3, 1
 periturus . 1, 23, 2
 perjurio . 4, 19, 24
 perleges . 5, prolog. 14
 perlustro . 4, 22, 6
 permortus . 1, 6, 5
 perniciēs . 1, 30, 39 | 2, 4, 6
 perniciem . 1, 20, 2
 perniciat . 1, 9, 4
 perorassent . 1, 10, 7
 perpasto . 3, 7, 2
 perpeti . 4, 5, 4
 persalutasset . 4, 11, 4
 perscrutator . 3, 10, 47
 persecutus . 3, 19, 3
 persecuta . 1, 28, 5
 persolvit . 3, 5, 1
 personam . 1, 7, 1
 perstet . 3, prolog. 14
 persuasus . 3, 5, 8
 persuasa est . 1, 8, 7
 pertinet . 1, 10, 11
 pertineat . 3, 1, 7
 pertinere . 1, 14, 17 | 3, 3, 7
 pertraxerunt . 3, 10, 35
 perturbatus . 4, 4, 27
 perturbatis . 2, 4, 11
 pervellit . 5, 5, 31
 pervenit . 2, 9, 12 | 4, 19, 3
 pedem . 2, 1, 8 | 4, 4, 8
 pede . 1, 30, 10 | 2, 4, 18 | 4, 17, 6
 pedes . 1, 14, 16 | 1, 9, 5
 pessimos . 3, 4, 6
 peto . 3, prolog. 63 | 4, 21, 8
 petis . 1, 10, 9
 petit . 2, 8, 3 | 4, 24, 6
 petebat . 1, 11, 9
 petebat . 1, 4, 7
 petiit . 4, 3, 4
 petivit . 2, 1, 12
 petierunt . 2, 1, 11 | 4, 21, 18
 petiere . 3, 10, 39
 peteret . 1, 17, 2
 petierant . 1, 20, 6
 petierint . 2, 1, 2 | 3, 2, 19
 petens . 3, 10, 21
 petens Neapolim . 2, 5, 7
 petivit . 2, 1, 12
 petulas . 3, 5, 2
 petulans jurgium . 3, 11, 2
 petulans turba . 1, 2, 20
 Phœbo . 3, 17, 3
 Phœdri . 2, prolog. 1
 Phalereus . 5, 1, 1
 philite . 4, 10, 10
 Phryx . 3, prolog. 52
 Pierio . 3, prolog. 17
 pietas . 4, 10, 10
 pignore . 4, 20, 5 | 5, 3, 37
 pills . 5, 6, 3
 pidis . 3, 18, 8
 pingi . 2, 2, 8
 pinus . 3, 17, 4 | 4, 6, 7
 Pisistratus . 1, 2, 5
 placet . ibid.
 placet fati . 4, 19, 13
 placuit . 3, 17, 3
 placidus . 2, 1, 9
 placido . 2, 7, 6
 placo . 4, 6, 4
 plagæ . 4, 1, 11
 plagis . 4, 1, 6
 plane . 3, 7, 26 | 3, 13, 7
 plano . 2, 4, 10
 plaudit . 5, 7, 33

plausum . 5, prolog. 20
 plausus . 5, 5, 21
 plausus . 5, 5, 25 | 5, 7, 18
 plebes . 4, 5, 12
 plebeio . 4, 25, 34
 plederet . 5, 9, 3
 pleclimut . 1, 31, 13
 plenam . 1, 26, 8 | 4, 5, 35
 plerumque . 1, 26, 8 | 3, 16, 2
 plumis . 3, 19, 8
 pluriimum . 2, 8, 28
 plus . 1, 5, 8 | 3, 5, 4 | 4, 4, 5
 plus temporis . 4, 5, 12
 plus valeo . 1, 5, 9
 plures . 2, 3, 7 | 2, 9, 9 | 4, 19, 2 | 4, 21, 15 | 5, prolog. 12
 plura . 3, prolog. 39 | 3, 10, 14
 pluribus . 2, 3, 4 | 3, 10, 19
 pluri . 4, 23, 3
 Pluto . 4, 11, 5
 poculis . 4, 24, 20
 pœnæ . 4, 10, 8
 pœnam . 3, 10, 23 | 4, 17, 28
 pœna dignum . 3, 3, 13
 pœnas . 4, 17, 28
 pœnas dat . 1, 13, 2
 pœnas luit . 3, 10, 44
 pœnas luere . 1, 17, 1
 pœnas optet . 3, 16, 2
 pœnas penderet . 1, 27, 6
 pœnas persolvit . 3, 5, 10
 pœnitiendum . 1, 5, 3
 pœnitentia . 1, 13, 2
 Poëte . 5, 5, 9 | 4, 24, 8
 poliri . 1, prolog. 2
 politem . 4, 5, 36
 pollicitus . 4, 5, 26
 polli . 3, 10, 17
 ponderet . 3, 10, 55
 pondere . 2, 6, 10
 ponis . 3, 9, 3
 poni . 5, 4, 3
 ponti . 4, 6, 10
 Poposcit . 1, 4, 7
 Populus . 3, 14, 7 | 4, 5, 30 | 5, 5, 34 | 5, 7, 34
 populum . 4, 5, 10
 populus celsa . 3, 17, 4
 porcelli . 5, 5, 17
 porcellum . 5, 5, 3 | 5, 5, 36
 porcellos . 2, 4, 15
 porrigunt . 4, 21, 25
 porro . 3, prolog. 38 | 3, 15, 19
 portis . 4, 5, 7
 portat . 3, 15, 5
 portem . 1, 15, 10
 posceret . 4, 24, 12
 posita . 2, 5, 9
 positæ . 3, 14, 8
 posito . 1, 14, 9 | 1, 2, 19
 posse . 1, 18, 6 | 3, 3, 11
 posset . 1, 19, 7, & alibi
 possent . 1, 15, 6 | 1, 20, 4
 possident . 4, 5, 10 | 4, 5, 35
 possidebat . 4, 5, 47
 Possis . 3, 5, 5 | 5, 2, 24
 Possit . 4, 17, 31
 Possit . 3, 13, 14, & alibi
 Possum . 1, 1, 7
 Possumt . 3, 9, 17 | 4, 2, 5
 Possumus . 4, 9, 4
 Post mortem . 3, 20, 10
 post obitum . 3, 20, 2
 post paucos dies . 1, 17, 7
 Post tempus . 4, 18, 5
 post tergum . 4, 9, 2
 poster . 3, prolog. 32
 posteros . 4, 17, 34
 posteris . 4, 4, 2
 postquam . 1, 11, 11, & alibi po-

postidie . 3, 2, 8 | 5, 5, 24
 postulas . 1, 8, 12
 postularunt . 3, 10, 34
 postulans . 2, 1, 2
 possit . 1, 26, 8 | 1, 28, 4 | 3,
 14, 5
 posuerat . 2, 4, 3
 posuerit . 2, 9, 1
 possesse . 1, 26, 5
 potare . 3, 16, 13
 potens . 3, 5, 6
 potentem . 1, 24, 1
 potente . 1, 5, 1
 potentes . 1, 30, 1
 potest . 4, 4, 39
 potes . 3, 7, 8 | 3, 12, 7 | 4, 23, 3
 potestas . 1, 27, 1 | 2, 4, 26
 potior . 3, 15, 14
 potius . 3, 12, 6 | 3, 15, 9, 15
 potius . 1, 3, 2 | 4, 3, 12
 potius . 4, 4, 25
 potueris . 1, 19, 10
 potuerit . 1, 26, 6
 potuissent . 4, 4, 32
 potuit . 3, 3, 15 | 4, 2, 3 | 4,
 4, 12
 praeberunt . 2, 4, 24
 praecepto . 3, 8, 1
 praeccludit . 1, 2, 26
 praeccludere . 1, 23, 5
 praecurrit . 2, 5, 18
 praedam . 1, 5, 11 | 2, 6, 8 | 2,
 8, 27 | 5, 6, 6 | 5, 10, 6
 praedator . 2, 1, 2
 praedones . 4, 11, 16
 praediget . 3, 18, 7
 praegatio . 4, 23, 4
 praedio . 4, 5, 5
 praefacet . 4, 10, 9
 praemetuens . 1, 16, 4
 praemium . 1, 8, 10 | 2, 3, 6 | 3,
 5, 7 | 4, 17, 33 | 4, 19, 9 | 4,
 2, 8
 praemio . 1, 14, 9 | 5, 5, 5 | 5,
 14, 9
 praepone . 3, prolog. 27
 praepentiam . 5, 24, 32
 praesentibus . 5, 1, 8
 praesepit . 5, 8, 22
 praesidio . 5, 9, 2
 praestat . 5, 5, 12
 praestem . 1, 15, 16
 praestes . 1, 31, 9
 praestiterint . 3, prolog. 15
 praestare . 2, 8, 16
 praestatur . 3, 7, 8
 praeter . 3, 4, 4
 praeterissem . 1, 15, 2
 praevalet . 3, 11, 16
 pravo . 1, 13, 14
 prava . 1, 24, 2
 prave . 1, 15, 1
 praxitelem . 3, 10, 6
 prece . 3, 16, 7
 preces . 3, 16, 7
 precibus . 5, 19, 6
 premis . 5, 7, 18 | 4, 3, 7
 premere . 1, 11, 12
 premit . 4, 25, 32
 premit . 1, 22, 1
 pretium . 1, 8, 1 | 5, 5, 5 | 5,
 3, 45
 pretium est opera . 2, 5, 6
 pretii . 3, 12, 4
 pretio . 1, 8, 6 | 4, 4, 47, &
 alibi .
 pretia . 4, 19, 12
 pretiosas . 4, 21, 11
 primus . 2, 9, 5
 prima . 3, 6, 5 | 4, 6, 10 | 4,
 prolog. 6

primam . 4, 19, 6 | 4, 25, 2
 primam . 1, 5, 7
 primo . 3, 10, 31 | 4, 10, 16
 primum . 3, 3, 3
 princeps . 5, 7, 17 | 5, 7, 41
 princeps tiberien . 5, 7, 4
 principes . 5, 7, 27 | 5, 1, 13
 principum . 4, 5, 11
 principatu . 1, 30, 5
 prior . 1, 26, 4 | 4, 23, 2 | 5,
 5, 27
 prior ales . 1, 13, 8
 priore . 5, 5, 31
 priores . 4, 19, 16
 prius . 4, 3, 12 | 3, 10, 5 | 4,
 25, 24
 pristinum . 1, 2, 3
 pristinum . 1, 21, 1
 pristina . 4, 12, 6
 privata . 1, 22, 11
 privatam . 3, 10, 45
 privus . 5, prolog. 8
 pro judicio . 5, 5, 2
 pro quo . 1, 8, 10
 pro re domini . 1, 23, 6
 pro salute . 5, 4, 2
 pro thesauro . 5, 6, 6
 pro vita . 3, 2, 16
 probans . 5, 5, 37
 probator . 1, 13, 13
 probanda . 4, 12, 1
 procax . 1, 2, 2
 procedunt . 3, 7, 15
 proclivis . 4, 25, 21
 procul . 4, 1, 9
 proculcatas . 1, 30, 10
 procurare . 3, 3, 16
 prodesset . 3, 12, 7 | 4, 18, 6
 prodit . 4, 6, 5 | 5, 5, 27
 profit foras . 2, 4, 22
 prodidit . 1, 3, 3 | 4, 17, 18
 proditurum . 5, 7, 22
 profuerint . 1, 12, 14
 progeniem . 2, 4, 10
 progredi . 3, 6, 2
 profecto . 3, 19, 11 | 4, 24, 28
 profert . 5, 5, 36
 prolarum . 5, 5, 10
 profecti . 4, 17, 6
 professus est . 5, 5, 23
 professae . 4, 6, 8
 professum . 3, prolog. 52
 profugerit . 1, 30, 8
 prolapsam . 3, 15, 6
 prolem . 2, 4, 19
 proloquar . 3, 7, 8
 promisit . 4, 24, 19
 promitte . 4, 24, 13
 promissa . 2, 6, 11
 promorat . 4, 24, 28
 prope . 4, 21, 17
 propulsi . 4, 17, 12
 properat . 3, 2, 11
 propior . 4, 25, 10
 propior est . 4, 25, 10
 proposuit . 3, 13, 5 | 4, 25, 29
 proposito . 5, 5, 5
 propositum . 1, 5, 2 | 2, prolog.
 6 | 3, prolog. 16
 propositi . 4, 20, 9
 propriam . 1, 4, 1
 proprium genus . 1, 3, 10
 proprios . 3, prolog. 36
 propriis . 3, 18, 13 | 4, 9, 2
 propriis viribus . 3, prolog. 36
 propter illos . 1, 1, 14
 propter fructum . 3, 17, 9
 propter virtutem . 4, 11, 3
 propter volans . 2, 6, 7
 propterea . 3, 10, 59
 profusus . 2, 1, 11 | 5, 4, 5
 prosequuntur . 5, 5, 22

prosecutus . 3, 5, 4
 prospectat . 2, 5, 10
 prospicere . 2, 4, 20 | 2, 5, 10
 posternit sc . 5, 7, 38
 prosit . 3, 17, 13
 proximus . 4, 18, 4
 protrusus . 5, 7, 44
 provocat . 4, 24, 25
 provolat . 3, 2, 12
 proximum . 3, 10, 12
 proximam . 2, 8, 3
 proximam culpae . 1, 10, 5
 proximi . 5, 1, 16
 prudenti . 1, prolog. 4
 prudentia . 1, 14, 11
 pudeat . 2, 9, 19
 pudor . 2, 1, 12
 puella . 2, 2, 9
 puer . 4, 25, 34
 puero . 3, 10, 13
 puerum . 3, 14, 1
 puerriliter . 3, 8, 5
 pugnae . 5, 10, 4
 pugnam . 1, 3, 2
 pulchra juvenis . 2, 2, 4
 pulchra facie . 3, 8, 3
 pulchre . 1, 10, 10 | 4, 19, 6 | 4,
 20, 2
 pulcherrime . 3, 13, 6
 pulvis . 3, 12, 1
 pulvis . 1, 28, 4
 pulmentarium . 3, 7, 28
 pulpito . 5, 7, 37
 pulverem . 2, 5, 17
 pulvere . 4, 24, 22
 pulsus . 1, 30, 8
 puniri . 4, 10, 19
 punitorum . 5, 4, 18
 pundium . 5, 3, 3
 puram . 5, 10, 10
 purgo . 1, 22, 3
 putas . 1, 15, 8
 putat . 5, 7, 29
 putatis . 1, 14, 14
 putabat . 3, 20, 10
 putavit . 2, 5, 19
 putabat . 4, 20, 3
 putes . 3, 10, 52
 puter . 5, 9, 5
 putaret . 2, 2, 7
 putans . 1, 4, 4 | 4, 1, 6
 putans escam . 4, 1, 4
 putentur . 4, 6, 26
 puteum . 4, 8, 3
 puteo . 4, 8, 11
 pytae . 4, 24, 5

Q

Qua . 1, 12, 10, & alibi .
 qua res . 4, 7, 4
 qua visum est . 3, 7, 10
 quadrantes . 4, 19, 23
 quero . 3, 19, 9
 quero vindictam . 4, 3, 11
 querit . 1, 6, 5 | 1, 29, 6 | 3,
 prolog. 25 | 4, 8, 2
 querit escam . 3, 12, 2
 querunt . 3, 10, 24
 quesiit . 1, 24, 7 | 3, 4, 3 | 4,
 11, 6
 quærens ignem . 3, 18, 3
 quærens victum . 3, 16, 4
 queritur . 2, prolog. 2
 queso . 1, 4, 7, & alibi .
 questionis . 3, 14, 8
 questus . 3, 20, 4
 questus genere . 4, 21, 6
 questus stultitiae . 1, 14, 18
 qualis . 1, 11, 13
 qua-

quale . 3, 4, 4
 qualem . 3, 1, 5
 quales . 5, 5, 38
 quam . 1, prolog. 1, & alibi plur.
 rics .
 quamlibet . 1, 25, 6
 quamvis . 1, 25, 1, & alibi .
 quando . 3, 4, 6
 quandoquidem . 3, 10, 52
 quantus . 4, 24, 2
 quanta . 1, 7, 2 | 1, 30, 3
 quanta fcs . 3, 12, 3
 quantæ . 1, 14, 14
 quantam . 4, prolog. 4
 quantis . 5, 2, 15
 quanto . 5, 5, 9
 quanto facilius . 3, 7, 23
 quanto iustus . 4, 25, 23
 quantum . 1, 13, 13 | 2, 4, 23 |
 1, 13, 7 | 2, 8, 24 | 1, 12,
 13 | 4, 24, 1
 quapropter . 3, 6, 8 | 3, 13, 15
 quare . 1, 11, 7 | 3, 17, 5 | 5,
 prolog. 10 | 5, 5, 4
 quantum . 3, 5, prolog. 14
 quantum . 1, 5, 10
 quas . 1, 19, 2, & alibi .
 quasi . 3, 2, 8 | 5, prolog. 12
 quassat . 4, 18, 22
 quis . 5, 1, 11
 quem . 1, 4, 6, & alibi .
 Quercus . 3, 17, 2
 Quercum . 3, 4, 9
 Quercu . 3, 13, 1
 Quercu sublimi . 2, 4, 1
 querela . 5, 6, 7
 querella . 1, 9, 10
 querellæ . 1, 6, 6
 querellam . 2, 9, 14 | 3, 18, 15
 querens . 1, 1, 7
 quereretur . 4, 16, 1
 queri . 1, 2, 8 | 6, 16, 9
 questuque . 1, 9, 7
 qui . 1, 1, 15, & alibi quam pluries .
 qui possum . 1, 1, 7
 quis . 1, prolog. 5, & alibi .
 quæ . 1, 3, 5, & alibi quam plu-
 rics .
 quod . 1, prolog. 3, & alibi plu-
 rics .
 quodve . 4, 19, 9
 quid . 3, prolog. 24, & alibi .
 quo . 1, 3, 11, & alibi .
 qua . 1, 12, 10, & alibi .
 qui sint . 4, 25, 32
 quorum . 1, 14, 19, & alibi .
 quos . 1, 3, 12, & alibi .
 quibus . 1, 7, 3 | 5, 7, 6
 quis . 1, prolog. 5, & alibi .
 quia . 1, 2, 7
 quicquam . 1, 8, 14 | 3, 12, 7 |
 4, 19, 11
 quidquid . 2, 1, 2 | 2, 6, 3 | 4,
 20, 3
 quicumque . 1, 10, 1 | 1, 21, 1 |
 2, prolog. 5
 quodcumque . 3, prolog. 27
 quemcumque . 4, 5, 10
 quicumque . 4, 5, 46
 quidam . 1, 3, 13, & alibi .
 quædam . 1, 6, 6, & alibi .
 quodam . 1, 24, 2, & alibi .
 quosdam . 3, 10, 60
 quidem . 2, 8, 17 | 4, 12, 2
 quidnam . 1, 6, 9, & alibi .
 quiescam . 3, 7, 12
 quieto . 2, 7, 6
 quietis . 2, 8, 15
 quin etiam . 5, 1, 7
 quippe . 1, 25, 7 | 3, 2, 5
 quidnam . 3, 4, 3
 quam . 4, 5, 17

quinam . 5, 1, 15
 quisque . 1, 16, 12, & alibi .
 quovis pignore . 4, 20, 5
 quævis . 5, 3, 13
 quo . 4, 19, 16, & alibi .
 quo mi . 3, 13, 9
 quo pertineat . 3, 1, 7
 quin venis . 4, 23, 30
 quod . 4, 5, 31 | 5, 2, 15
 quod si . 2, 9, 8 | 3, prolog. 41 |
 3, 10, 47
 quondam . 1, 6, 3 | 1, 28, 3 | 4,
 25, 33
 quoniam . 1, 2, 7, & alibi .
 quotidie . 2, 4, 8, & alibi .
 quoque . 1, 2, 30, & alibi .
 quot . 4, 10, 14

R

Radicibus . 3, 10, 49
 ramo . 3, 16, 5
 ramis . 2, 4, 21
 ramosa . 1, 12, 5
 rana . 1, 24, 2 | 1, 30, 2
 ranæ . 1, 1, 10 | 1, 6, 4
 rapit . 1, 9, 6
 rapiunt . 4, 21, 16
 rapuisti . 3, 6, 8
 rapuit . 1, 13, 11
 rapuisti . 4, 21, 27
 rapuer . 5, 4, 9
 rapiet ad se . 3, prolog. 46
 rapere . 1, 16, 5
 rapitur . 5, 7, 7
 rapiuntur . 1, 25, 3
 raptum . 1, 13, 3
 rapinam . 2, 4, 22
 raptor . 1, 31, 5
 rata . 3, 9, 1
 rara mens . 4, prolog. 6
 ratio . 5, prolog. 9
 ratem . 4, 6, 9
 recidat . 4, 18, 15
 recipit . 4, 23, 35
 recipit ad se . 4, 21, 23
 reciperet . 1, 18, 4
 recipior . 3, prolog. 23
 receptus calo . 4, 11, 3
 recepti . 4, 5, 3
 reclamant . 4, 17, 25
 recolit . 1, 18, 1
 recola . 3, 10, 21
 recola per forum . 3, 19, 6
 recte . 4, 12, 1
 recubuit . 4, 24, 19
 recusant . 3, 2, 18 | 3, 13, 12
 recusassent . 3, 13, 17
 reddebat . 4, 12, 8
 reddidi . 5, 1, 2
 reddent . 4, 24, 13
 reddas . 3, prolog. 12
 reddas iudicium . 3, prolog. 64
 reddas præmium . 4, 25, 8
 redco . 5, 3, 6
 redit . 2, 8, 17
 redeunt . 2, 8, 12
 reddit . 4, 3, 5 | 5, 24, 19
 redeat tibi . 3, 14, 13
 redisses . 3, 12, 5
 redire . 1, 3, 10 | 3, 19, 7
 reducit . 5, 7, 18
 retelli . 4, 20, 6
 refert . 1, 15, 9
 referens . 4, 24, 10
 refertur . 5, 7, 11
 referri . 3, 2, 1
 refecit . 3, 2, 9
 refecta est . 4, 18, 4
 regales . 1, 27, 10
 regiam . 4, 17, 11
 regnare . 3, 7, 27
 regnum . 1, 31, 11
 regno . 1, 30, 8
 Rege . 1, 2, 18
 Regem . 1, 2, 11 | 1, 2, 23
 Reges . 3, prolog. 28
 Regis . 4, 17, 27
 Regna . 4, 6, 13
 reject . 2, 1, 6
 rejecta . 5, 2, 8
 relaxes . 3, prolog. 13
 religio . 3, 13, 8 | 4, 25, 25
 religio sancta . 4, 10, 4
 religioni . 1, 27, 6
 relinquunt . 4, 21, 17
 reliquit . 4, 4, 3
 reliquerat . 3, prolog. 19
 reliquam . 4, 24, 12
 reliquas . 3, 4, 2
 reliquis . 1, 31, 13
 reliquæ . 3, 1, 6 | 4, 25, 15
 reliquias . 5, 4, 3
 reliquisi . 1, 22, 6
 remediis . 3, prolog. 44
 remedium . 2, 3, 3
 rependit . 2, prolog. 12
 repente . 1, 23, 1 | 2, 5, 8, &
 alibi .
 repente liberalis . 1, 23, 1
 reperit . 3, 10, 43 | 3, 13, 15
 4, 5, 51 | 4, 10, 15
 reperi servitutum . 4, 3, 11
 repperit . 1, prolog. 1
 reperies . 5, 4, 11
 reperies utilitatem . 4, prolog. 4
 reperire . 4, 8, 2
 repertum . 5, 5, 20
 reperi sunt . 4, 24, 30
 repetunt . 5, 1, 8
 repeti . 5, 7, 31
 replent . 4, 17, 18
 repletur . 2, 4, 19
 reptem . 4, 11, 2
 repositenti . 1, 19, 5
 representavit . 3, 10, 32
 reprehendere . 5, 7, 4
 repressit . 1, 29, 10
 repudiat . 1, 29, 5
 repulsam . 1, 3, 16
 repulsus . 1, 1, 9 | 1, 3, 11
 reputavi . 5, 4, 8
 requiris . 4, 25, 32
 requirit . 1, 31, 2
 requiram . 1, 16, 7
 res . 1, 27, 1 | 3, 12, 3 | 3, 15
 7 | 4, 4, 11 | 4, 10, 14
 7, 35
 res cibi . 4, 7, 4
 rei . 3, 10, 2 | 4, 10, 21
 rei domesticæ . 3, prolog. 16
 rei narratæ . 4, 24, 31
 rei parvæ . 4, 3, 10
 rem . 1, 16, 2
 rem feminatum . 3, 8, 11
 rem gravem . 3, prolog. 51
 remque intelligit . 2, 5, 18
 re . 1, 13, 13 | 1, 23, 6 | 3, 15
 log. 7
 rerum . 4, 5, 49 | 4, 25, 3 | 5, 8
 rerum varietas . 5, 5, 2
 res . 4, 21, 11
 rebus . 4, 23, 23 | 5, 5, 3
 rebus novis . 3, prolog. 13
 rebus suis . 3, 8, 28
 residues . 3, 1, 7
 residens . 1, 13, 4
 residui . 4, 25, 5
 resonabat . 4, 24, 21
 respectu . 5, 4, 7
 respiciens . 3, 10, 28

respondent. 4, 27, 8
 respondit. 1, 11, 11 | 1, 22, 4 | 2,
 8, 17 | 3, 3, 7 | 4, 6, 4 | 4,
 18, 6 | 5, 3, 6
 responderunt. 5, 1, 16
 respondens. 4, 19, 8
 responso. 4, 20, 6
 restitit. 1, 12, 3 | 3, 14, 2
 restituerunt. 3, 7, 4
 restitutus. 3, 13, 15
 retentus. 4, 1, 7
 retensum. 3, 14, 5
 retentis. 1, 12, 10
 retro. 2, 1, 6
 retuli. 4, 23, 36
 retuli. 4, 24, 4
 regulit. 1, 1, 9 | 2, 1, 6
 regulit ad animum. 3, 19, 10
 retulit. 2, 1, 8
 reverter. 3, 2, 21
 reverterter. 4, 17, 14
 revocasset. 1, 26, 7
 reus. 4, 25, 22
 reum. 5, 7, 17
 res. 1, 14, 6, 13
 risit. 1, 1, 13
 ridicule. 3, 4, 5
 rigidatem. 4, 18, 2
 risum. 1, 29, 1
 risum movet. 1, prolog. 3
 risu. 5, 7, 31
 rivum. 1, 1, 1
 rogant. 3, 2, 16
 rogabat. 1, 16, 2
 rogavit. 4, 8, 6
 rogaret. 4, 18, 5
 rogasset. 1, 19, 3
 rogantes. 1, 1, 21 | 4, 17, 20 |
 4, 21, 25
 rogare. 5, 7, 14
 rogatus. 4, 5, 35
 rogata est. 3, 16, 6
 rogati. 1, 20, 8
 Roma. 5, 7, 27
 Romæ. 2, 1, 1
 Romanique. 3, 10, 35
 rostrum. 1, 20, 8
 rostris. 1, 2, 3, 9
 rudis. 2, 3, 2
 rupe. 4, 24, 4
 ruina. 1, 24, 29
 ruinam. 2, 4, 21
 ruit. 2, 6, 3 | 3, 10, 4
 ruunt. 5, 1, 3
 ruor. 4, 5, 13 | 4, 17, 16 | 5,
 5, 11 | 5, 7, 20
 ruum. 1, 22, 7
 rumpes. 3, 14, 10
 rupto. 1, 24, 10
 rupti. 1, 20, 5
 rursus. 1, 24, 6
 rusticus. 5, 5, 22, 29
 rustica. 4, 22, 24
 rustice. 4, 5, 37
 rusticum. 5, 5, 35
 rusticeam. 4, 5, 5
 rustice. 3, 3, 16
 rustici. 2, 8, 12
 rusticum. 4, 5, 24

S

Accos. 2, 7, 3
 sacrilegio. 4, 10, 3
 sacrum. 4, 10, 13
 scatus. 4, 1, 7
 scapæ. 1, 12, 2, & alibi.
 scapus. 1, 15, 1
 scavit. 3, 15, 1
 scavum. 4, 6, 14
 scædri Fabul.

sævis. 1, 12, 11 | 1, 31, 12 | 4,
 16, 3
 sale. 5, 5, 8
 saliens. 4, 2, 2
 saltantis. 5, 7, 15
 saltem. 5, 2, 11
 saltu. 3, 2, 10
 saltibus. 1, 5, 4
 salve. 1, 29, 5
 salutantes. 3, 7, 3
 salurc. 5, 4, 2
 saluum. 2, 8, 17
 salvo. 5, 7, 27
 sancta. 3, prolog. 19
 sancta religio. 4, 10, 4
 sancto. 5, 4, 1
 sanctæ. 1, 27, 6
 sanctamque. 3, 10, 39
 sancta. 4, 12, 8
 sanctissime. 5, 5, 43
 sanc. 3, 15, 12, & alibi.
 sanguinis. 1, 28, 10
 sanguinenti. 5, 3, 9
 sanguine. 1, 29, 11
 sanitas. 4, 25, 16
 sanitat:m. 5, 7, 12
 sapiens. 3, 14, 6 | 3, 17, 11
 sapientia. 1, 13, 14
 saperet. 3, 4, 3
 sapere. 4, 6, 26
 sapor. 3, 4, 4
 sapore. 3, 12, 10
 sarcinam. 3, 15, 6
 sarcinas. 3, 20, 5
 sarcinis. 2, 7, 1
 satiatur. 1, 26, 9
 satiari. 4, 8, 9
 satiari cibo. 3, 7, 14
 satis. 2, 6, 1 | 4, 23, 21
 satis fecisset. 5, 10, 2
 sator. 3, 17, 10
 saxo. 3, 2, 17
 saxa. 3, prolog. 59.
 saxis. 3, 2, 4
 scandit. 2, 4, 6
 sceleste. 4, 10, 7
 scelestæ. 2, 4, 5
 scelere. 3, 10, 10
 scelestæ. 4, 10, 18
 secna. 5, 5, 13 | 5, 7, 5
 schola. 3, prolog. 21
 scilicet. 5, 5, 30
 scio. 3, 6, 9 | 5, 3, 7
 scivit. 3, 15, 10
 scierant. 4, 24, 32
 scito. 5, 1, 3
 scirent. 1, 25, 8
 scirent. 2, 9, 3
 scisser. 3, 15, 11
 scierint. 2, 3, 6
 sciens. 4, 25, 1
 scopulum. 2, 6, 11
 scribam. 4, 25, 1
 scripsit. 4, 21, 2
 scriberet. 4, 24, 5
 scripserim. 5, 10, 10
 scribendi. 5, prolog. 9
 scriptum est. 4, 22, 3
 scriptor. 5, 1, 26
 scripta. 1, 1, 14 | 4, 6, 1
 scrutatur. 2, 8, 24
 scrutantur. 4, 17, 7
 scurra. 5, 5, 8 | 5, 5, 27
 scurram. 5, 5, 34
 scyphum. 1, 14, 7
 scytha. 3, prolog. 53
 se. 1, 3, 6, & alibi.
 sese. 1, 24, 10, & alibi.
 secretum. 3, 10, 11 | 4, 24, 6 |
 4, 4, 6
 secreta. 1, 30, 9
 seculo. 5, 1, 4

secaria re. 5, 2, 18
 secundum. 4, 10, 18
 secundani. 1, 5, 8
 secundis. 4, 16, 6
 secundo. 4, 10, 28
 secutus. 3, 10, 59
 secutus. 4, 1, 7
 securus. 1, 9, 9
 securum. 3, 20, 19
 securi. 3, 2, 7
 sel. 1, 20, 2, & alibi pluries.
 sedeo. 4, 23, 6
 sedent. 5, 5, 26
 sedit. 1, 10, 6 | 3, 6, 1
 sedens. 3, 6, 5
 sedans. 2, 5, 18
 sedare. 4, 3, 1
 sede. 1, 6, 8
 sedibus. 1, 3, 13
 seductus. 5, 10, 11
 sedula. 4, 4, 13
 segnis. 5, 8, 6
 segregatas. 3, 15, 3
 Sejano. 3, prolog. 42
 sella. 3, 6, 5
 semel. 1, 10, 10
 semianimus. 1, 9, 8
 semita. 3, prolog. 39
 semper. 1, 13, 14, & alibi.
 senarius. 1, 15, prolog. 2.
 senex. 1, 15, 4, 9 | 3, 3, 14 |
 3, 14, 4 | 4, 4, 7
 senex latrans. 5, 10, 7
 senis. 2, prolog. 8
 seni. 3, 19, 11
 senecta. 4, 1, 1
 senio. 4, 25, 16
 sensim. 4, 16, 9
 sensus. 2, prolog. 10
 sensus testamenti. 4, 4, 19 | 4,
 4, 30
 sensum. 1, 7, 4
 sensibus. 2, 4, 11
 sententia. 3, 10, 6
 sententiam. 4, 25, 31
 sententiam dixisse. 1, 10, 8
 sententiam sustulit. 3, 13, 13
 sententis. 3, 3, 12
 sentit. 2, 8, 14 | 2, 9, 13 | 3,
 10, 27
 sentiebant. 3, 10, 15
 sensit. 3, 13, 3 | 3, 19, 11
 sentiam. 4, 24, 11
 sentiat. 3, prolog. 3 | 4, 7, 2 |
 5, 2, 9
 sentiret. 1, 3, 16
 senserat. 3, 10, 31
 separata. 1, 30, 7
 seponit. 4, 4, 21
 sequitur. 2, 7, 6
 sequetur. 1, 5, 9
 sequerentur. 4, 5, 6
 sequentes. 5, 1, 16
 screnani. 4, 16, 5
 sermone. 4, 21, 22
 servit. 1, 22, 11
 serviam. 1, 15, 10
 scrvalho. 2, prolog. 8
 servet. 2, prolog. 6
 servans. 3, 10, 23
 servumque. 2, 9, 2
 scrulo. 4, 24, 24
 servitus. 3, prolog. 35
 scrivitatem. 1, 2, 6
 scrivitatem reperi. 4, 3, 11
 sestertia. 4, 4, 12
 setosa. 2, 4, 13
 severitatem. 4, 6, 4
 sex. 1, 1, 10
 si. 1, prolog. 5, & alibi.
 sic. 1, 5, 6, & alibi pluries.
 sicubi. 5, 24, 32

[illegible]

B

[illegible]

taurorum . 1, 37, 2
 te . 1, 1, 8, & alibi .
 tedio . 2, 8, 7 | 3, 7, 13
 tegebat . 2, 2, 3
 tegere . 4, 23, 17
 telis . 4, 3, 5
 temeritas . 5, 4, 12
 temone . 3, 6, 1
 temperat . 3, 6, 6
 temperatus . 5, 5, 42
 tempestas . 4, 21, 9
 tempestatibus . 4, 16, 3
 templa . 4, 23, 5
 tempus . 1, 19, 6 | 4, 17, 2 | 4,
 18, 1
 temporis . 4, 4, 18 | 4, 25, 12,
 8
 tempore . 2, 8, 16 | 4, 10, 19
 tempora . 3, prolog. 3
 tendit . 1, 23, 2
 tensum . 3, 14, 10
 teacbras . 3, 10, 42
 tenebris . 3, 10, 26 | 3, 16, 4 |
 4, 19, 10
 tenet . 5, 5, 25
 tenebat . 1, 4, 6
 tenuit . 3, prolog. 60
 teneas . 5, 8, 3
 teneat . 4, 5, 42
 tenero . 2, 4, 14
 tentat . 3, 10, 2
 tentaret . 4, 7, 4
 tentans . 1, 23, 4
 tenui . 4, 12, 7
 tenuitas . 2, 7, 13
 tenuitatem . 1, 12, 6
 tergore . 2, 1, 9
 tergum . 4, 9, 2
 terminum . 4, 25, 28
 terminum operis . 5, prolog. 1
 terram . 2, 4, 8
 terram fodere . 2, 4, 8
 terris . 4, 22, 2
 terruit . 1, 2, 15
 terreret . 1, 11, 5
 territus . 1, 15, 5
 errore . 2, 4, 11
 tertius . 4, 1, 6
 tertia . 1, 5, 9
 tertium . 3, prolog. 30
 tertiam . 4, 4, 6
 tertiam partem . 4, 24, 11
 testa . 3, 1, 2
 testamenti . 4, 4, 19
 testatur . 1, 5, 2
 testimonio . 1, 17, 6
 testis . 1, 17, 4 | 3, prolog. 43
 testis citatus . 1, 17, 4
 testes . 3, 11, 5
 tustudinem . 3, 6, 4
 tetigerit . 3, 8, 11 | 1, 5, 10
 theatro . 5, 5, 5
 thesaurum . 1, 27, 3
 thesauro . 5, 6, 6
 thesauros . 4, 19, 4
 Thessala . 4, 6, 7
 Threissa gens . 3, prolog. 56
 thure . 4, 19, 19
 Tiberius Cæsar . 2, 5, 7
 tibi . 1, 22, 3, & alibi .
 tibiam . 5, 7, 8
 tibiarum . 4, 19, 21
 tibicen . 5, 7, 29
 tibicine . 5, 7, 29
 sigillum . 1, 2, 14
 timco . 3, 6, 5
 timeas . 2, 1, 6
 timeans . 1, 1, 7
 timeantes . 3, 2, 17 | 4, 17, 11,
 18
 timere . 3, 2, 18
 timidus . 1, 15, 4

timidus comes . 5, 2, 7
timore . 1, 2, 10 | 1, 14, 10 |
2, 4, 16 | 2, 8, 3
tingam . 2, 3, 2
tinnianabulum . 2, 7, 5
tituli . 5, prolog. 4
togamque . 3, 10, 10
tollo . 1, 5, 7
tollo . 1, 11, 7 | 2, 9, 27
tolle . 2, 1, 9
tollere . 2, 8, 23
tonanti . 3, prolog. 19
tonsum . 2, 10, 27
tonitribus . 5, 7, 23
torques . 4, 19, 17
torquet . 1, 26, 2
torquet sc . 3, 14, 7
totum . 5, 7, 33
totam . 1, 5, 11 | 1, 28, 9 | 4,
5, 8 | 4, 16, 10 | 4, 17, 11
toto . 2, 4, 27
toto die . 2, 4, 20
totis . 3, 1, 4
totis viribus . 1, 11, 7
toxicum . 1, 14, 8
tradunt scse . 1, 31, 10
tradidit . 1, 28, 12
tradam . 4, 4, 2 | 4, 23, 3
trader . 4, 4, 44
traderet famam . 5, prolog. 6
traditur . 4, 3, 6
tradicum est . 1, 25, 4
tragicam personam . 1, 7, 1
trahit . 4, 4, 37
traxit . 3, 1, 4
trahens . 1, 11, 4 | 3, 7, 12
transit . 2, 8, 13
transeunt . 5, 7, 1
transfertis . 5, prolog. 18
transtulit . 3, prolog. 37
transigit . 3, 10, 27
translatio . 5, 7, 24
tremere . 4, 17, 24
trepidarent . 4, 5, 2
trepidantem . 3, 16, 18
trepide . 2, 5, 2
tres . 4, 4, 3
tribus . 4, 4, 8
tribuit . 1, 7, 4 | 3, 15, 19
tribueris . 1, 5, 8
tribucit . 3, 18, 2
tributus . 4, 24, 3
tribui . 2, 9, 4
tricandum . 3, 6, 9
triclino . 4, 24, 28
tristis . 4, 19, 20
trissis eventus . 4, 5, 10
tristem . 1, 3, 11
tristem fortunæ vicem . 5, 1, 6
tristem servitutem . 1, 2, 6
tristem vitam . 3, 20, 2
tristi . 2, 6, 17
tristici . 1, 16, 3
trivio . 1, 27, 11 | 5, 6, 1
trocidat . 3, 2, 13
trudi . 5, 5, 35
trusitant . 2, 7, 8
tu . 1, 10, 9 | 4, 6, 1
tua . 1, 3, 16 | 1, 9, 10
tum . 2, 1, 8 | 4, 6, 4 | 5, 2, 26
tum partes . 4, 25, 24
tuarum . 1, 13, 6
teas . 2, 9, 12
teueris . 3, 7, 10
tuentes . 3, 10, 38
turgurio . 1, 19, 4
tui . 3, 12, 4 | 4, 19, 18
tui . 3, 16, 11, 5, prolog. 17
tuis . 3, prolog. 39 | 3, 3, 17 | 3,
6, 4 | 4, 3, 7 | 4, 21, 13
tuli . 1, 21, 10
tulerit . 4, 4, 16

tulisc. 4, 3, 7
tuni. 1, 3, 12, & alibi.
tumens. 1, 3, 4
tumentes. 2, 7, 2
tunc. 1, 1, 3 | 3, 18, 5
tunica. 2, 5, 12
tunicis. 5, 7, 42
tuo. 3, 18, 7 | 4, 25, 27
turba. 3, 19, 7 | 4, 4, 1 | 4, 4, 29
turba petulans. 1, 2, 20
turbae meae. 1, 19, 9
turbam. 5, 4, 11
turbat. 1, 11, 8
turbavit. 4, 3, 2
turbatos. 4, 17, 9
turbulentam. 1, 1, 5
turpe. 3, 11, 7 | 4, 17, 15
turpem. 5, 5, 37
turpi. 1, 13, 2 | 3, 4, 7 | 3, 10, 17 | 4, 16, 5
turpissimam. 3, 8, 2 | 4, 4, 6
turpiter. 1, 25, 2
Tuscum mare. 2, 5, 10
tutela. 3, 17, 1
tutandum. 1, 31, 1
tuta. 1, 28, 7 | 2, 6, 16 | 2, 7, 13 | 4, 16, 6
tutas. 1, 31, 9
tuto. 2, 4, 17
tutus. 1, 1, 12
tuum. 1, 11, 4
tympana. 3, 20, 7
tyrannus. 1, 2, 5 | 5, 1, 14

V

Vacca. 1, 5, 3
vaces. 3, prolog. 2
vaces uxori. 3, prolog. 13
vacua. 5, 5, 12
vadunt. 4, 17, 12
vadum. 4, 3, 2
vado. 4, 8, 12
vadis. 1, 2, 14
vago. 3, 7, 20
vagantes. 1, 2, 10
valeo. 1, 5, 9
valet. 1, 13, 13
valeas. 4, 1, 10
valeret. 4, 1, 2
valerent. 4, 24, 1
validius. 1, 24, 9 | 3, 11, 4 | 3, 16, 6
vanus. 5, 7, 1
vana. 4, 15, 4
vanum. 1, 22, 8
vano. 1, 9, 7
vanas. 3, 6, 11
varis. 4, 6, 14 | 3, 3, 12
varietas. 2, prolog. 10 | 4, 25, 3 | 5, 5, 2
variē. 5, prolog. 14
vastans. 3, 2, 14
vasti. 1, 5, 5
vati. 4, 24, 32
ubere. 3, 15, 7
ubi. 3, 19, 4 | 1, 16, 7
ubi pro cum. 1, 30, 1 | 2, 4, 19 | 4, 22, 5 | 5, 1, 14 | 5, 7, 1
ubi pro quando. 3, 6, 9
vedorum. 4, 16, 4
vehementis. 2, 3, 1
vel. 5, 3, 10
velim. 2, prolog. 11 | 3, prolog. 49
velit. 1, 29, 6
vellem. 5, 2, 11
vellet. 1, 6, 3 | 1, 11, 3 | 1, 13, 4 | 1, 22, 2 | 1, 29, 9 | 4, 4, 27

vellent. 3, 17, 1
velle. 1, 6, 3
veloci. 3, 2, 10
veloces. 4, 1, 2 | 5, 10, 2
velocior. 3, 3, 2
venantem. 4, 4, 4
venantum. 1, 12, 7
venari. 1, 11, 3
venator. 5, 10, 6
venatorum. 2, 8, 2
vendet. 4, 4, 41
vendiderunt. 4, 4, 47
vendere. 3, 17, 7
venditaret. 1, 14, 3
veneunt. 2, 5, 22
veniam. 4, 19, 6 | 4, 25, 13 | 5, 3, 11
Venis. 4, 23, 15
venit. 1, 21, 5 | 2, 6, 7 | 3, 5, 6 | 3, 18, 1 | 4, 1, 7 | 4, 7, 3
veniebat. 5, 1, 22
venire. 5, 5, 7
veniet. 1, 20, 9
veniet ad me. 4, 25, 11
venient. 3, prolog. 8 | 4, 25, 26
veni. 3, 7, 15
veniat. 1, 2, 31
venerant. 1, 1, 1
venisset. 2, 5, 8
venerit. 2, 8, 18 | 3, 7, 19 | 3, 13, 7 | 4, 10, 8
veniente. 4, 11, 5
venire. 4, 17, 37 | 4, 21, 7 | 5, 21, 24
ventitare. 3, 10, 16
venter. 3, 7, 24
ventrem. 4, 17, 32
Veneri. 3, 17, 3
venustis. 4, 4, 34
verba. 5, prolog. 18 | 3, 16, 8 | 3, 3, 15
verbis. 1, 11, 1 | 2, 6, 14 | 3, 6, 4 | 5, 2, 11 | 2, 12, 1
verbosa. 2, prolog. 13
verbosus. 1, 14, 4
verendos. 4, 10, 10
vereri. 1, 25, 7
veritas. 3, 10, 5
vera. 5, 5, 32
verō. 2, 6, 2 | & alibi.
veritatis. 1, 1, 9 | 3, 10, 43
verrem. 5, 4, 1
versatur. 2, 8, 19
versus. 4, 21, 2
versus subjecti. 1, 19, 2 | 3, 15, 18
versibus senariis. 1, prolog. 2
vertit. 1, 31, 5
vertetur. 2, 8, 19
verum. 1, 10, 2 | 1, 14, 12 | 3, 1, prolog. 50 | 4, 17, 30 | 4, 19, 11
verum. 1, 15, 3, & alibi.
veram. 4, 11, 2
vera. 2, 5, 6
vera. 5, 2, 11
veris. 3, 9, 7
vescatur. 2, 6, 12
vesci. 1, 31, 11
vespa. 3, 13, 3
vestimentis. 5, 5, 29
vestiri. 4, 4, 2
veste. 4, 21, 23
vestitu. 5, 2, 21
vestra. 1, 14, 15
vestrum. 1, 2, 29
vestri. 4, 15, 5
vestrae. 4, 15, 6
vestras. 5, prolog. 18
veto. 4, 10, 11 | 4, 17, 11
veto. 4, 17, 13
veterem. 1, 21, 6

vetera. 4, 5, 37
vetustus. 5, prolog. 13
vetustis. 5, 1, 97
vetustior. 4, 6, 18
vetustas. 4, 21, 10
vetustate. 3, 10, 7
vetusta. 4, 16, 3
vi. 1, 2, 12
via. 3, 14, 5
viam. 3, prolog. 39
viam honoris. 2, 9, 3
viator. 2, 1, 5
vicem. 3, prolog. 15
vicem fortunae. 5, 1, 15
vices. 2, 8, 10 | 4, 25, 16
vicina mors. 4, 25, 19
vicini. 1, 6, 1
viffima. 3, 3, 8
viffi. 4, 5, 1
vigor. 3, 14, 9 | 4, 5, 8
vigoris. 4, 24, 5
vigorem. 1, 15, 8
vigorem. 4, 21, 5
vigilum. 3, 16, 4 | 4, 21, 25
vigilum. 5, 5, 5
vigil. 1, 8, 5
video. 4, 23, 14
videt. 2, 4, 8 | 4, 19, 6 | 5, 19, 10
videt. 2, 8, 11 | 4, 17, 37
vidit. 1, 4, 3 | 1, 6, 1 | 1, 11, 5 | 1, 21, 8 | 3, 4, 1 | 3, 16, 8
viderunt. 1, 20, 3 | 4, 17, 10
videre. 1, 16, 2 | 2, 8, 28
vide. 3, 6, 3
viderat. 1, 7, 1 | 2, 8, 21
vidisset. 3, 12, 4 | 3, 14, 2
videre. 3, 2, 3
videre mala. 1, 16, 2
videor. 3, 7, 18
videris. 1, 10, 9
videtur. 1, 11, 13 | 4, prolog. 1, 41
6, 17
videtur. 4, prolog. 5
videar. 4, 25, 2
videamur. 3, 17, 7
videri. 2, 2, 5
vigilia. 3, prolog. 26
vigilem. 3, 7, 19
vigilare. 1, 23, 8
vigor. 5, 7, 15
vile hordeum. 2, 7, 9
viles. 3, prolog. 11
villam. 2, 5, 8 | 2, 8, 3 | 3, 16, 19 | 4, 4, 23
villicus. 2, 8, 13
vincis. 3, 18, 6
vincet. 5, 5, 23
vincas moribus. 3, 8, 16
vincor. 3, 18, 9
vindicare. 1, 21, 6 | 4, 6, 20 | 5, 2, 6
vindict. 3, 10, 28
vindictam. 4, 17, 27
vindicta. 1, 28, 2 | 1, 29, 10
vindictam. 4, 3, 10
vinca. 4, 2, 2
vinum. 4, 4, 41
vino devotam. 4, 4, 6
vina vetera. 4, 4, 35
violavit. 1, 27, 4
vipera. 4, 7, 3
vir. 1, 18, 4 | 3, 9, 6
vir natus. 3, 8, 11
viri. 5, 2, 20
viro forti. 4, 11, 2
viro. 2, 2, 1
viro venientem oculis. 4, 4, 4
virtus. 4, 23, 39
virtutis. 1, 11, 1
virtuti. 2, 9, 4 | 5, 2, 16
virtutem. 4, 11, 2

uno . 4, 2, 1
volans . 2, 6, 7
volo . 2, 5, 5 | 3, 8, 14 | 4, 24,
15
volunt . 2, 2, 5
volebat . 3, prolog. 36
voluisti . 2, 8, 5 | 5, 3, 4
voluit . 3, 15, 18 | 4, 21, 7
voles . 3, 14, 11
volet . 5, prolog. 15
voluerit . 1, prolog. 5 | 2, 9, 10 |
3, 17, 8
voluisses . 1, 3, 14
volucris . 2, 4, 6
volucris parvulae . 5, 3, 31
volucrum . 1, 26, 11
volucris . 5, 8, 1
voluntas . 5, 6, 5
voluntatem . 4, 4, 31
voluptas . 4, 8, 8
voluntat sese . 4, 3, 2
vos . 4, 17, 34, & alibi .
vobis . 3, 18, 10
votum .
vocis . 1, 11, 13
vocis fidem . 4, 25, 9
voceem . 1, 12, 12 | 1, 8 | 3,
16, 16 | 3, 18, 4, & alibi .
voceat . 3, prolog. 10
voces . 11, 1
vocibus . 1, 12, 7 | 3, 18, 1
urbano . 3, 5, 8
urbani . 5, 4, 2
urbs . 4, 21, 18
urbis . 1, 14, 6
urbes . 4, 21, 4
usurpare . 4, 15, 5
usus . 4, 25, 13
usus est . 4, 24, 8 | 5, prolog. 13
usum . 4, 10, 21
usu . 3, 3, 1
ut . 1, 11, 5 | 6, 14, 1, 10 | 1,
22, 6 | 1, 27, 6 | 1, 28, 4
11 | 2, prolog. 3 | 10, 2, 1, 11
12, 4 | 10 | 2, 6, 1
1, 2, 3, 9 | 13, 3, prolog. 3, 8
3, 2, 6 | 3, 8, 16 | 3, 17, 20
4, 4, 8, 42 | 43, 44 | 4, 5, 5
4, 9, 26 | 4, 10, 47, 3
4, 19, 5, 10 | 5, 5, 6 | 5, 7,
19
ut pro quam . 1, 12, 14 | 1, 21
8 | 2, 5, 19 | 3, prolog. 27 | 3,
2, 9 | 3, 7, 4 | 3, 10, 27 | 3,
16, 8 | 4, 1, 10 | 4, 2, 3 | 4,

x

Z

Zonas . 4 , 21 , 23

F I N I S

N O I R I F O R M A T O R I

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di revisione, ed approvazione del P. F. Gio. Tommaso Mascheroni Inquisitor Generale del Santo Offizio di Venezia nel Libro intitolato: *Phædri Augusti Caesaris Liberti Fabularum Esopiarum Libri quinque &c. in usum Serenissimi Delphini &c. Stamp.*, non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario nostro, niente contro Principi e buoni costumi, concediamo licenza a Giuseppe Remondini Stampator di Venezia, che possa essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 8. Febbraio 1786.

(Andrea Querini Rif.
(Cav. Proc. Morosini Rif.
(Zaccaria Vallaresso Rif.

Registrato in Libro a Carte 213. al Num. 1962.

Giuseppe Gradenigo Segr.

